Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม 2565
Vol. 7 No. 1 January 2022

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม 2565

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Academi เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิชาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรรศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรรศนะความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีร์ดนัย กับโก	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.อุทัย สติมั่น	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผศ.ดร.ญาณกร โท้ประยูร	สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรมันกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาพิสิฐ วิสิฏฐปญโญ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.จิดาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ดร.รุ่งโรจน์ สรงสระบุญ	มหาวิทยาลัยสยาม
ดร.ธันยนันท์ จันทร์ทรงพล	สถาบันรัชต์ภาคย์
ดร.จันทนา อุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโภคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.พรชัย เจดามาน	นักวิชาการอิสระ
รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.อภิญวัฒน์ โพธิ์สาน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทร์ผ่อง	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาพิสิฐ วิสิฏฐปญโญ,ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.เกศสุดา โภคานิตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ดร.สมควร นามสีฐาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ดร.ภานุวัฒน์ กิตตกรวรานนท์ รัตนพิมลพลแสน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ดร.ลักขณา อินทร์บึง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.รัชดา ภักดียิ่ง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล	นักวิชาการอิสระ
ดร.สาคร มหาหิงค์	วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
ดร.อดิศร หนันคำจร	นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิราวรรณ บุตรจันทร์	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

➜ **การตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล** 1

พรชัย ขันทะวงค์, ชัชชติภัช เดชจิรมณี, ทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ และ จุฑามาส เอี่ยมจินดา

➜ **ปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์** 18

พิมพ์ยุภา ชนะอัยยรัชต์, ชุติมา พรหมผุย และ สุวัฒนพงษ์ ร่มศรี

➜ **ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี** 36

ธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์, นิพนธ์ วรรณเวช และ สาโรจน์ เผ่าวงศากุล

➜ **ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี** 49

ทัศนีย์ โมลางาม, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตภาณี พุ่มกล่อม

➜ **ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี** 64

กมล คล้ำมณี, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตภาณี พุ่มกล่อม

➜ **อิทธิพลของปัจจัยระดับองค์การและทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมที่มีต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในอุตสาหกรรมพอลิเมอร์ ประเทศไทย** 77

อัมมาภรณ์ มัจฉาชาญ

➜ **การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1** 90

นันทพร ทองเชื้อ, มิตภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์

➜ **รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก** 103

นันทวดี ชมเดือน และ ชัชภูมิ สีชมภู

➜**การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4** 116

พัทธ์ธีรา เพชรหิรัญพงศ์ และ อัมพร วัจนะ

➜**บทบาทการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนนอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง** 126

สำเนียง ชูชีพ และ ถนัด นัยต์ทอง

➜**การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา** 138

กรกมล ชูช่วย, สุดารัตน์ ศรีมา และ นันทิยา น้อยจันทร์

➜**ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนบ้านขุนประเทศสังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร** 149

อจิรประภา เหล็กโอก และ ในตะวัน กำหอม

➜**ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหารโรงเรียน วัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร** 163

ดลภูมิ สุริยันต์ และ ถนัด นัยต์ทอง

➜**การส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์ (วัดสุนทรสถิต) ในพระราชูปถัมภ์ฯ** 174

เกรียงไกร สังข์ทอง และ ในตะวัน กำหอม

➜**การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4** 187

นิตยา สุดยอด, มิตภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์

➜**แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช** 206

บุญยิ่ง ประทุม

➜**การศึกษาผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ** 221

ปริณุต ไชยนิชย์ และ สมพงษ์ เกศานุช

➜**การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1** 235

ธัญทรัตน์ บัวแย้ม และ นิคม นาคอ้าย

➜**ประเพณีชักพระ : การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล** 253

ฤทัยพรรณ ทองจับ และ ในตะวัน กำหอม

➜**การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี** 273

วรภพ ไพรวัลย์

➜**การศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1** 289

สุรีรัตน์ ยอดบุรี และ นิคม นาคอ้าย

➜ **Perceived Value Effect of Customer Satisfaction and Behavioral Intentions the Case Study of China's Cross-Border E-Commerce Platforms in Thailand** 304

Wang Yin and Supasit Lertbuasin

➜**การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น** 321

สวาท ฮาดภักดี

➜**การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น** 336

ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี และ สุรพล พรมกุล

➜**การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ** 355

ณัฐชยา สมมาศเดชสกุล, นงคราญ อนุกูล, วิรัช พิมพา และ สุจรรยา สมบัติธีระ

บทความวิชาการ

➜**ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** 369

ธนาวุฒิ คำศรีสุข และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

➜ **ประวัติศาสตร์คัดสรร : ความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อพญานาคราชในบริบทท้องถิ่นอีสาน** 387

พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

➜ **สื่อและกลวิธีในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กประถมศึกษา** 404

มารีณีย์ ซี่เลี่ยง และ ธนาธิป มะโนคำ

➜**การศึกษาออนไลน์และการศึกษาแบบผสมผสาน** 417

รัฐนันท์ รถทอง และ มลรักษ์ เลิศวิลัย

ภาคผนวก 430

การตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Decision-Making Food Delivery Application Technology in Bangkok and Metropolitan Region

พรชัย ขันทะวงค์, ชัชชติภัช เดชจิรมณี,
ทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ และ จุฑามาส เอี่ยมจินดา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
Pornchai Kuntawong, Chutchatiput Dachjiramanee,
Tossapon Akkarapongpaiboon and Jutamas Aiemjinda
Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Corresponding Author, E-mail: Pornchai.kun@rmutr.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการชำระเงินในการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี และแนวคิดผลกระทบเครือข่ายภายนอก การวิจัยเชิงปริมาณนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูล โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 830 คน จากผู้ใช้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ โดยแบ่งองค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างระหว่างอายุและประสบการณ์การใช้งาน เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างและการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยโลจิท ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย การรับรู้จำนวนผู้เข้าร่วมเครือข่าย การรับรู้การเติมเต็ม การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับ การรับรู้ความปลอดภัย ทัศนคติ บรรทัดฐานของคนใกล้ชิด บรรทัดฐานของคนที่ติดต่อด้วย บรรทัดฐานส่วนบุคคล ความตั้งใจใช้งาน และพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการชำระเงินในการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ ผู้ใช้บริการเลือกช่องทางการชำระเงินผ่านโมบายแบงค์กิ้งมากที่สุด รองลงมาคือ เงินสด บัตรเครดิต และระบบผูกกับบัญชีธนาคาร ตามลำดับ ผลดังกล่าวสามารถตีความได้ว่า การยอมรับเทคโนโลยีในการใช้แอปพลิเคชันขึ้นอยู่กับการรับรู้จำนวนผู้เข้าร่วมเครือข่ายและการรับรู้การเติมเต็ม

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี; แอปพลิเคชัน; ฟู้ดเดลิเวอรี่; การตัดสินใจเลือก

---

* วันที่รับบทความ: 21 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 28 สิงหาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 29 สิงหาคม 2564
Received: August 21, 2021; Revised: August 28, 2021; Accepted: August 29, 2021

Abstracts

The purposes of this research were to identify factors affecting technology acceptance of Food Delivery applications in Bangkok and the Metropolitan Region and to identify factors affecting the decision-making of a payment channel for ordering food online via the Food Delivery application. The Conceptual framework was based on the Technology Acceptance Model and Network Externalities. The quantitative research with a stratified random sampling technique was applied to select 830 application users to answer the self-reported questionnaire. The composition of the sample was divided between age and user experienced. The data were analyzed by Structure Equations Model (SEM) and Logistic regression model. The research found that the influencing major factors of the usage behaviors of the applications with the statistical significance included perceived number of peers, perceived complement, perceived ease of use, perceived usefulness, attitude towards technology, perceived security, descriptive norm, injunctive norm, subjective norm, behavior intention, and usage behavior, and factors affecting the decision-making a payment channel for food delivery application. The users choose a payment channel Mobile banking was the most, followed by cash, credit card, and bank account system, respectively. The results implied that the technology acceptance in using the application depended on the perception of the numbers of peers and perceived Complement.

Keywords: Technology Acceptance; Application; Food Delivery; Decision-Making

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่มีการพัฒนาของเทคโนโลยีเครือข่ายอินเตอร์เน็ต เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อินเตอร์เน็ตเข้ามามีบทบทของการใช้ชีวิตตั้งแต่เราตื่นนอน ไปทำงาน กินอาหาร เดินทาง อาจจะพูดได้ว่าในยุคปัจจุบันอินเตอร์เน็ตเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตแบบไม่รู้ตัว ในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคที่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเครือข่ายอินเตอร์เน็ต มีการนำเครือข่ายอินเตอร์เน็ตเข้าไปฝังตัวกับอุปกรณ์เครื่องใช้ทุกชนิด (Yu, Hong, and Hwang, 2016 : 89–102) ถือได้ว่าในยุคปัจจุบันเป็นยุคที่เรียกว่า Internet of Things (IoT) ปัจจุบันมีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีไปอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองต่อการใช้งาน ในระบบอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีการนำระบบเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) เข้ามาเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหรือขับเคลื่อนองค์กร (Park, Baek, Ohm and Chang, 2014 : 3–15) เพื่ออำนวยความสะดวกในการอยู่อาศัย และจากสถานการณ์โรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เราต้องมีรูปแบบการดำรงชีวิตแบบใหม่ที่เรียกว่าชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)เป็นสิ่งที่หลายคนจำเป็นต้องปรับตัวและเปลี่ยนพฤติกรรมการดำรงชีวิตในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และหากมีการจัดการโรคระบาดได้ ผู้คนทั่วไปก็ยังคงต้องมีการใช้ชีวิตแบบ New normal ไปอีกนาน Chai, L.T., Yat, D.N.C. (2019 : 62–77) ด้วยรูปแบบชีวิตวิถีใหม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการของคนเราได้อย่างง่ายดาย การเปลี่ยนพฤติกรรมการดำรงชีวิต และพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป ผู้ประกอบการร้านค้าจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการต่างๆ ให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิต การพัฒนาธุรกิจของตนให้สามารถซื้อขายได้ในโลกออนไลน์

Chen, N.-H.; Hung, Y.-W. (2015 : 187) และการรับส่งบริการในรูปแบบออนไลน์ Ngai, E.W. (2007 : 3–15) ประกอบกับการเติบโตของธุรกิจออนไลน์นี้เองทำให้ ผู้ประกอบการต่าง ๆ จึงมุ่งเน้นการทำธุรกิจรูปแบบซื้อขายสินค้าหรือโฆษณาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ E-Commerce

E-Commerce ในยุคปัจจุบันธุรกิจออนไลน์มีผลต่อการใช้ชีวิตของเราอย่างมหาศาล ผู้ประกอบการหรือเจ้าของผลิตภัณฑ์ ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป Jiang et al., (2013 : 191–214) ธุรกิจทุกประเภทต่างทยอยปิดกิจการที่เป็นหน้าร้านแล้วหันมาเข้าร่วมโครงข่ายออนไลน์เพื่อให้ธุรกิจของตนเองอยู่รอด เช่น ธุรกิจอาหาร เครื่องดื่ม เสื้อผ้า เวชภัณฑ์ การเรียนรู้ธุรกิจออนไลน์ไม่ได้หมายถึงการที่ผู้ประกอบการจะขายของในเว็ปไซต์ Katawetawaraks, C., & Wang, C. L. (2011 : 66-74). แต่ช่องทางธุรกิจในโครงข่ายอินเตอร์เน็ตยังสามารถทำได้มากกว่าการซื้อขาย เช่น สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรง สามารถจัดโปรโมชันสินค้า ผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นช่องทางการตลาดที่ประสบความสำเร็จอย่างมากมาย Bajaj, K. & Mehendale, S. (2016 : 42-53) และจากความหลากหลายของช่องทางบริการที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรงนี้เอง ผู้ประกอบการด้านแอปพลิเคชันต่างๆ จึงมีการพัฒนาแพลตฟอร์มและสร้างฐานลูกค้าและสร้างความแตกต่าง ในรูปแบบของการให้บริการผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ (Food Delivery Application)

แอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่ได้กลายมาเป็นสิ่งที่ช่วยให้คนเราสามารถใช้ชีวิตในยุค New Normal ได้อย่างง่ายดาย ด้วยแอปพลิเคชันนั้นมีการใช้งานที่ง่าย ผู้คนที่ใช้งานรู้สึกถึงว่ามีประโยชน์ และเกิดการยอมรับเทคโนโลยีโดยที่เราไม่รู้ตัว แอปพลิเคชันสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในช่วงเวลาที่ต้องเร่งรีบ Prabowo, G.T. and Nugroho, A. (2019 : 204-210) ผู้คนทั่วไปจึงเลือกที่จะใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ ในปัจจุบันธุรกิจฟูดเดลิเวอรี่มีการแข่งขันกันมากมาย เช่น ด้านการให้บริการโปรโมชัน ผู้ให้บริการในตลาดของแอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่ Kapoor, A.P.; Vij, M.(2018 : 342–351) จึงทำให้เกิดความแตกต่างและการแข่งขันของแต่และแอปพลิเคชัน ปัจจุบันมีแอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่อยู่หลายราย เช่น LINE MAN, Grap Food, Food panda, GET and 7-11 Delivery ซึ่งที่กล่าวมานี้ล้วนแล้วแต่ครองตลาดผู้ใช้บริการตลาด E-Commerce ทั้งสิ้น เมื่อการแข่งขันมีมากขึ้นสิ่งที่จะทำให้เกิดความแตกต่างจึงเป็นเรื่องของการชำระค่าบริการที่ต้องสะดวกรวดเร็วและมีความปลอดภัยในรูปแบบของ E-Payment

E-Payment เป็นรูปแบบการชำระเงินค่าบริการสินค้าที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ Jahangir, N., & Begum, N. (2008 : 32-40). แต่แท้จริงแล้วเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ให้บริการแอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่ โดยผู้ใช้บริการสามารถชำระเงินผ่านการสมาร์ทโฟน โดยทั่วไปเรียกระบบนี้ว่า E-Payment หรือการทำธุรกิจทางการเงินผ่านบัตรเครดิต Jahangir, N., & Begum, N. (2008 : 32-40). ความสามารถในการเข้าถึงบริการเบิกถอนเงินสด ที่รวดเร็ว และสะดวกสบายนี้เอง ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดการยอมรับเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว นอกจากมีความสะดวกสบายแล้วในด้านความปลอดภัย E-Payment ก็มี

ระบบการป้องกันที่เป็นมาตรฐานสากล ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาแผนกลยุทธ์ การทำการตลาดออนไลน์ที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมทุกมิติอันจะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ รวมถึงเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ผู้ประกอบการในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ความภักดีของผู้ใช้บริการที่มีต่อผู้ให้บริการ และสร้างความอยู่รอดของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรี่ในยุคที่มีการแข่งขันที่สูงขึ้น

จากปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้พฤติกรรมของคนเราเปลี่ยนไป การใช้ชีวิตจึงมุ่งเน้นไปที่ความสะดวกสบาย ลดการเดินทางและออกจากที่พักอาศัย จึงมีการใช้บริการแอปพลิเคชัน Food Delivery เพิ่มมากยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนที่จะเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส การใช้บริการ Food Delivery ที่ผ่านมามีการเติบโตขึ้นเป็น 150% เมื่อเทียบกับในช่วงเวลาเดียวกันในปี 2563 คิดเป็นการเติบโตถึง 80% ทั้งนี้จากสภาพแวดล้อมในการทำธุรกิจที่เปลี่ยนไปทำให้การบริการจัดส่งอาหารไปยังที่พักอาศัย ซึ่งคาดว่าในปี 2564 นี้ จะมีมูลค่าถึง 5.5 หมื่นล้านบาท หรือสามารถขยายตัวสูงกว่าในปี 2563 ที่ผ่านมา (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564 : ออนไลน์)

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ และปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการชำระเงินในการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการชำระเงินในการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการชำระเงินในการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงในการอภิปรายปรากฏการณ์ที่ค้นพบ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เริ่มจากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยหรือบทความ จากนั้นทำการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามออนไลน์ และการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเสนอวิธีการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ใช้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่างในการดำเนินงานวิจัย คือ กลุ่มผู้ใช้หรือเคยใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบขนาดประชากร ของ Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 384 ตัวอย่าง (Cochran, 1977 ; กัลยา วานิชย์บัญชา, 2554 : 53) แต่เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ได้มากเพียงพอและมีการกระจายตัวแบบปกติ จึงได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 830 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งองค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างระหว่างอายุและประสบการณ์การใช้งาน เนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคของคนในแต่ละกลุ่มวัยมีความแตกต่างกันตามสภาวะของช่วงเวลาที่เกิดและเติบโต การประสบกับเหตุการณ์ในแต่ละยุคสมัย ส่งผลให้คนแต่ละช่วงอายุ มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตและแนวคิดด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน (Rogers, E.M., 1983 : 7) เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมในการใช้บริการ แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากประชากร สามารถแสดงผลการศึกษาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	ประสบการณ์การใช้งาน		
	น้อยกว่า 3 เดือน	**ตั้งแต่ 4 เดือน ขึ้นไป**	**รวม**
Gen Z	204	112	316
	64.56%	35.44%	100%
Gen Y	94	147	241
	39.00%	61.00%	100%
Gen X & Gen BB.	129	144	273
	47.25%	52.75%	100%
รวม	427	403	830
	51.45%	48.55%	100%

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บมาได้ สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามช่วงอายุของผู้บริโภคออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ Gen Z ช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี Gen Y ช่วงอายุต่ำกว่า 26-39 ปี และ Gen X & Gen BB. ช่วงอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ใช้งานแอปพลิเคชัน พบว่า กลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็น Gen Z ช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี ซึ่งมีประสบการณ์ใช้งานแอปพลิเคชันน้อยกว่า 3 เดือน รองลงมาคือผู้บริโภค Gen Y ช่วงอายุต่ำกว่า 26-39 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์ใช้งานแอปพลิเคชันตั้งแต่ 4 เดือนขึ้นไป และลำดับสุดท้ายเป็นผู้บริโภค Gen X & Gen BB. ช่วงอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์ใช้งาน แอปพลิเคชันตั้งแต่ 4 เดือนขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน แนวคิดทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม และแนวคิดผลกระทบเครือข่ายภายนอก เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยี และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการชำระเงิน

1.3 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อนำคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ทฤษฎี และมีความถูกต้องเหมาะสม

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดสอบการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 ชุด และนำไปวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. การตรวจสอบเครื่องมือ

2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่จะศึกษา

2.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ตอบแบบสอบถามจะมีความเข้าใจตรงกัน และตอบคำถามได้ตามความเป็นจริงทุกข้อรวมทั้งข้อคำถามมีความเที่ยงตรงทางสถิติ วิธีการทดสอบกระทำโดยการทดลองนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่ใช้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 32 ตัวอย่าง หลังจากนั้น จึงนำแบบสอบถามที่ทดสอบแล้วไปวิเคราะห์ความเที่ยงตรง โดยใช้สถิติและพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ทุกปัจจัย
โดยมีปัจจัยขององค์ประกอบทั้ง 12 ปัจจัย และกรอบแนวคิดการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางการชำระเงินของงานวิจัย โดยมีปัจจัยขององค์ประกอบอยู่ 1 ปัจจัยและมี เพศ อายุ และรายได้ เป็นตัวแปรจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ มีส่วนสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกช่องทางการชำระเงิน สามารถนำมาใช้ในงานวิจัยได้ และวัดค่าตัวแปรในแต่ละด้านได้ในระดับที่ดี โดยเมื่อพิจารณาด้วยน้ำหนักของปัจจัย (Factor Loading) ที่สะท้อนจากค่าของตัวแปรในด้านต่าง ๆ ของทุกองค์ประกอบมากกว่า 0.7 ซึ่งถือว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากจึงรวมเป็นองค์ประกอบของปัจจัยเดียวกันได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลดังต่อไปนี้

-การเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีเก็บข้อมูลออนไลน์ ใช้แบบสอบถาม Google form กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 830 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

-การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลา ตั้งแต่เดือนมกราคม - สิงหาคม 2564 หลังจาก นั้นนำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยประชากรด้วยสถิติ t-test และ F-test

2) แบ่งกลุ่มข้อคำถามตามตัวแปรแฝง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) แล้วใช้ค่าสัมประสิทธิ์ (Cronbach's Alpha) วิเคราะห์ค่าความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดตัวแปรแต่ละตัว และค่า Variance ในการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของคำตอบที่ได้จากตัวแปรแต่ละตัว

3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

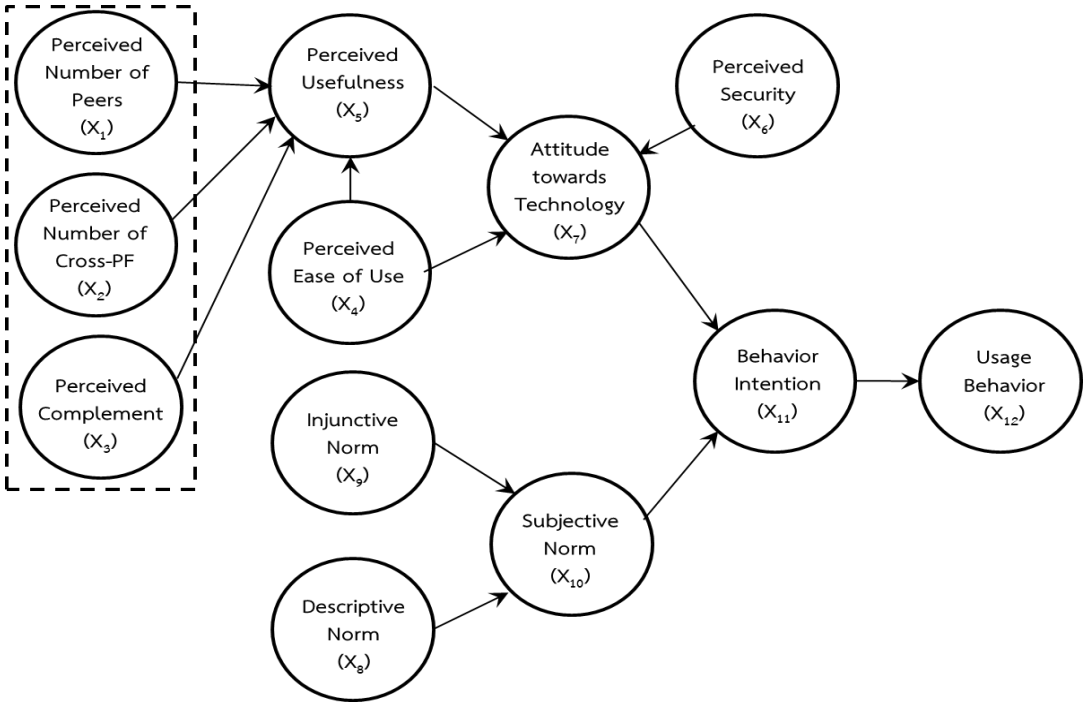
แนวคิดของงานวิจัยนี้ประยุกต์จากทฤษฎีการกระทำแบบมีเหตุผล (Theory Reason Action) ทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model) และแนวคิดผลกระทบเครือข่ายภายนอก (Network Externalities) มีรายละเอียดดังนี้

วิวัฒนาการเกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยี มีทฤษฎีพื้นฐานที่นำมาใช้ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในการยอมรับการใช้เทคโนโลยี คือ ทฤษฎีการกระทำตามหลักเหตุและผล Fishbein, M. (1975 : 76) และ Ajzen, l., (1980 : 87) แสดงให้เห็นว่าโดยหลักการจะอธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคน เอาไว้ว่าเกิดจากการตัดสินใจของบุคคล โดยมีปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมโดยตรงคือความตั้งใจแสดงพฤติกรรม ซึ่งจะได้รับแรงขับเคลื่อนจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม และความเชื่อหรือบรรทัดฐานของบุคคลที่อยู่โดยรอบการแสดงออกของพฤติกรรม Fishbein, M. (1975 : 76) และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน Ajzen, l., (1980 : 87) แสดงให้เห็นว่าโดยทฤษฎี TPB พัฒนามาจากทฤษฎี TRA จึงได้ถูกพัฒนาและกลายเป็นทฤษฎี TPB โดยเพิ่มปัจจัยการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของแต่ละบุคคลในการแสดงพฤติกรรม เป็นการลดข้อบกพร่องของทฤษฎี TRA และสามารถนำมาปรับใช้เพื่อศึกษาความตั้งใจและพฤติกรรมอื่น ๆ ได้ รวมไปถึงสามารถใช้ในการช่วยสร้างความเข้าใจในการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของแต่ละบุคคลอีกด้วย (Ajzen, l., 1980:87)

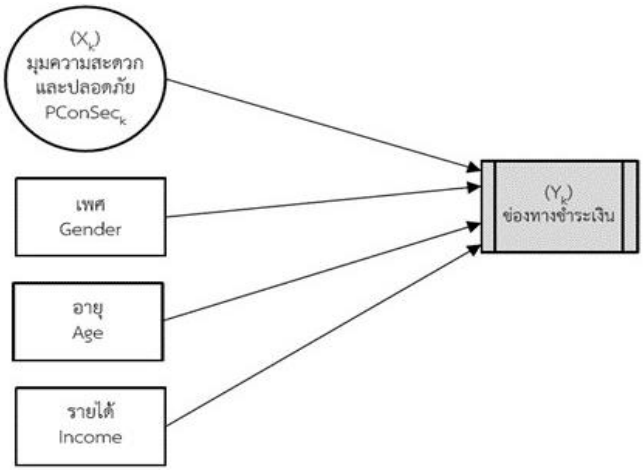
สำหรับทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี Davis, F.D. (1989 : 43) แสดงให้เห็นว่าโดยหลักการจะอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยหลัก 4 ประการ โดยทัศนคติที่มีต่อการยอมรับได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีและการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน ในขณะที่ความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้งานได้รับอิทธิพลจากทัศนคติที่มีต่อการใช้

งาน และการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี และส่งผลให้เกิดการยอมรับการใช้งาน แต่อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องเพิ่มตัวแปรเพื่อสร้างความเข้าใจถึงวิธีการอธิบายการยอมรับการใช้เทคโนโลยีใหม่ของแต่ละบุคคลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Green, 1991 : 23)

นอกจากนี้ แนวคิดผลกระทบเครือข่ายภายนอก เป็นสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคของสินค้าประเภทหนึ่งที่เพิ่มสูงขึ้น เมื่อจำนวนผู้บริโภคเข้ามาใช้สินค้าเพิ่มมากขึ้นประโยชน์ของสินค้าที่เพิ่มมากขึ้นสามารถเกิดขึ้นได้กับผู้ใช้สินค้าอยู่แล้ว และมีแนวโน้มทำให้ผู้อื่นเข้ามาใช้สินค้าด้วยผลกระทบเครือข่ายที่ได้มีการศึกษาไว้แล้วในหลายอุตสาหกรรม Farrel and Klemperer (2007 : 45) ชี้ให้เห็นว่าสำหรับแอปพลิเคชันที่ให้บริการ การมีเครือข่ายที่กว้างขวางเป็นเรื่องที่ผู้ใช้บริการเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากแอปพลิเคชันความสะดวกในการใช้บริการและสามารถเชื่อมโยงไปหาบริการอื่น ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว จึงเกิดเป็นผลกระทบเครือข่ายภายนอก โดยมีปัจจัยการรับรู้จำนวนผู้เข้าร่วมเครือข่าย การรับรู้จำนวนการทำงานข้ามแพลตฟอร์ม และการรับรู้การเติมเต็ม จากปัจจัยทั้ง 3 ของแนวคิดผลกระทบเครือข่ายภายนอก จะส่งผลต่อการรับรู้ประโยชน์ของผู้ใช้บริการที่สามารถใช้บริการและทำธุรกรรมในฟังก์ชันต่าง ๆ ของแอปพลิเคชันตามที่ต้องการได้สำเร็จ จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยจึงประยุกต์ทฤษฎีต่าง ๆ นำมาสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยดังภาพที่ 1

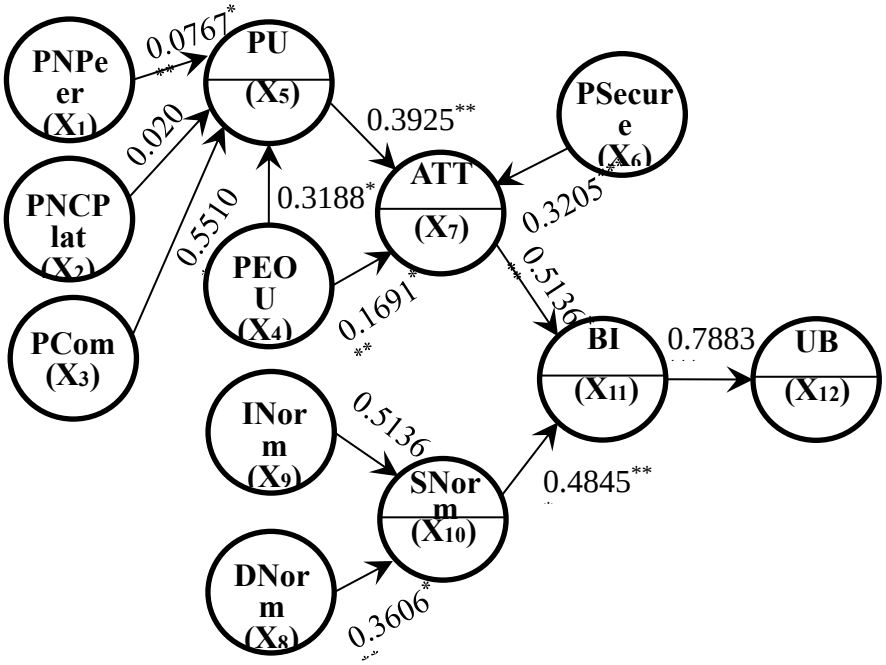
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย Network Effect

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัยช่องทางการชำระเงิน

ผลการวิจัย

การศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ระหว่างช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี มีสถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพนิสิต/นักศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 บาท ส่วนผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่น้อยกว่า 3 เดือน ก่อนสถานการณ์โควิด-19 กลุ่มตัวอย่างไม่ใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มบริการแอปพลิเคชันมากขึ้น โดยใช้บริการสำหรับมื้ออาหารมื้อเที่ยง มีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแต่ละครั้งเป็นจำนวนเงินเฉลี่ยประมาณ น้อยกว่า 100 บาท ความถี่ในการใช้สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง จัดส่งตามที่บ้าน ส่วนใหญ่ใช้แอปพลิเคชันเพื่อสั่งอาหารประเภทอาหารตามสั่ง การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้วยสมการโครงสร้าง (SEM) โดยทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลองสมการโครงสร้างพร้อมกันทั้งหมด ด้วยระบบสมการ (Simultaneous Equation) จึงเป็นโมเดลทางสถิติที่สามารถประยุกต์ใช้ในการหาคำตอบของงานวิจัยที่เป็นข้อเท็จจริง ตามแบบจำลอง (Model) ของกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการประมวลผลด้วยโปรแกรมทางสถิติได้ผลดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ตามแบบจำลองกรอบแนวคิดงานวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีหลายตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติและมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างรวม พบว่า ปัจจัยการรับรู้จำนวนผู้เข้าร่วมเครือข่าย (PNP) การรับรู้การเติมเต็ม (PC) และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (PEOU) ส่งผลต่อการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานแอปพลิเคชัน (PU) โดยการรับรู้การเติมเต็มส่งผลมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางกลับกันการรับรู้การทำงานข้ามแพลตฟอร์ม (PNCP) ไม่ส่งผลต่อการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับ แสดงว่า ผู้ใช้บริการอาจเห็นว่าการใช้งานแอปพลิเคชันสามารถใช้บนระบบปฏิบัติการใดก็ได้ ซึ่งให้คุณลักษณะการทำงานที่เหมือนกัน

สำหรับทัศนคติที่มีต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน (AT) ขึ้นอยู่กับการรับรู้ถึงการใช้งานง่าย (PEOU) ประโยชน์ที่ได้รับ (PU) และความปลอดภัยในการใช้งาน (PS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะเดียวกันการรับรู้ว่ามีประโยชน์ที่ได้รับจากแอปพลิเคชันส่งผลมากที่สุด นั่นแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานแอปพลิเคชันมากที่สุด สำหรับบรรทัดฐานของคนใกล้ชิด (DN) และกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย (IN) ส่งผลต่อบรรทัดฐานส่วนบุคคลในการใช้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มคนที่ติดต่อด้วยส่งผลมากที่สุด แสดงว่า ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ส่วนใหญ่มีการใช้อย่างแพร่หลายทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการใช้และเชื่อว่าแอปพลิเคชันนั้นมีประโยชน์

สำหรับปัจจัยความตั้งใจใช้งาน (BI) ขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัย ได้แก่ ทัศนคติ (AT) และ บรรทัดฐานส่วนบุคคล (SN) ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยส่งผลต่อความตั้งใจใช้งานแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทัศนคติส่งผลต่อการใช้งานมากกว่าบรรทัดฐานส่วนบุคคล สำหรับพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชัน (UB) ได้รับผลกระทบจากความตั้งใจในการใช้งานแอปพลิเคชัน (BI) สูงที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยโลจิท

ช่องทางการชำระเงิน	**เงินสด**	**บัตรเครดิต/ เดบิต**	**ระบบผูกกับ บัญชีธนาคาร**	**Mobile Banking**
มุมมองความสะดวกและปลอดภัย				
- เงินสด	1.8710***			
- บัตรเครดิต		1.3636***		
- ระบบผูกกับบัญชีธนาคาร			1.7777**	
- Mobile Banking				2.7388***
- สะดวก	-2.4202***	2.1235***	2.9141**	-2.2750***
- ปลอดภัย	-0.0625	-1.9426***	0.4638	0.1803
female	-0.3014**	0.0535	-0.6940**	0.5963***
Gen Z.	0.2502	-0.0557	-1.2973***	-0.1069
Gen BB.	0.0291	-0.7379**	0.7928**	0.1714
lincome	0.2903	0.3671	0.0356	-0.6511***
Constant	0.2433	-2.6140***	-6.3776***	-1.4684***
N	830	830	830	830
ll	-544.8799	-436.9638	-174.4155	-427.0579
chi2	53.8958	44.9933	50.6807	57.9008
r2_p	0.0471	0.0490	0.1269	0.0635

* $p < .1$, ** $p < .05$, *** $p < .01$

จากผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยโลจิท พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางการชำระเงินประกอบไปด้วย มุมมองความสะดวกและปลอดภัย เพศ อายุ รายได้ เป็นตัวแปรจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ กล่าวคือ ผู้ใช้บริการมีโอกาสเลือกช่องทางการชำระเงินที่รับรู้ถึงความสะดวกและ ปลอดภัยของการชำระเงินผ่านช่องทางนั้นๆ เพศ อายุ รายได้ จึงส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางการชำระเงิน หากเรียงลำดับแล้ว

ช่องทางการชำระเงินผ่าน Mobile Banking ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกมากที่สุด รองลงมาคือ เงินสด บัตรเครดิต และระบบผูกกับบัญชีธนาคาร ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยการรับรู้จำนวนผู้เข้าร่วมเครือข่าย การรับรู้การเติมเต็ม และการรับรู้ความง่ายในการใช้งานส่งผลต่อการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานแอปพลิเคชัน โดยการรับรู้การเติมเต็มส่งผลมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจจะเนื่องมาจากแอปพลิเคชันที่ให้บริการมีเครือข่ายที่กว้างขวางทำให้ผู้ใช้บริการเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากแอปพลิเคชัน และสามารถเชื่อมโยงไปหาบริการอื่น ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว จากแนวคิดผลกระทบเครือข่ายภายนอก เป็นสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคของสินค้าประเภทหนึ่งที่เพิ่มสูงขึ้นเมื่อจำนวนผู้บริโภคเข้ามาใช้สินค้าเพิ่มมากขึ้นประโยชน์ของสินค้าที่เพิ่มมากขึ้นสามารถเกิดขึ้นได้กับผู้ใช้สินค้าอยู่แล้ว และมีแนวโน้มทำให้ผู้อื่นเข้ามาใช้สินค้าด้วยจากงานวิจัยที่ผ่านมา บุษรา ประกอบธรรม (2556 : 93-108) ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ประโยชน์ และอิทธิพลของสังคม มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และทัศนคติที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อความต้องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับและความปลอดภัยในการใช้งาน ส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน (บุษรา ประกอบธรรม, 2556 : 93-108) ,Thi Thu H.N. et al.,(2019 : 576) ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ถึงการใช้งานง่ายส่งผลต่อการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับ (Thi Thu H.N. et al., 2019 : 576)) Phoranee L., Veera B., (2018 : 418-445) พบว่าการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติซึ่งมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการสั่งอาหารออนไลน์ Phoranee L., Veera B., (2018 : 418-445) พบว่าและ (Thi Thu H.N. et al., 2019 : 576) พบว่าการรับรู้ถึงการใช้งานง่ายของแอปพลิเคชันส่งผลต่อทัศนคติในการใช้งาน โดยทัศนคติและความไว้วางใจมีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะสั่งอาหารออนไลน์ ในด้านบรรทัดฐานของคนใกล้ชิด คนในครอบครัว เพื่อน และกลุ่มคนที่ติดต่อด้วยก็มีอิทธิพลที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการใช้แอปพลิเคชันมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน และยังส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้งานแอปพลิเคชันซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในงานวิจัยนี้การรับรู้การทำงานข้ามแพลตฟอร์มไม่ส่งผลต่อการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับ แสดงว่า ผู้ใช้บริการอาจเห็นว่าการใช้งานแอปพลิเคชันสามารถใช้ระบบปฏิบัติการใดก็ได้ ซึ่งให้คุณลักษณะการทำงานที่เหมือนกัน (Thi Thu H.N. et al., 2019 : 576) นอกจากนี้ Roca, Garcia & Vega, (2009 : 96–113) แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการรับรู้ถึงประโยชน์และการรับรู้ถึงประโยชน์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน ขณะที่การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้งาน (Roca,

Garcia & Vega, 2009 : 96–113) และ นุชนาฎ สุทธิวงษ์, (2561 : 49) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจเลือกใช้บริการการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันเงินอิเล็กทรอนิกส์ ในกรุงเทพมหานคร คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ ปัจจัยด้านการรับรู้และเข้าใจความง่ายต่อการใช้งาน และปัจจัยด้านการรับรู้และเข้าใจประโยชน์จากการใช้งาน โดยปัจจัยด้านทัศนคติมีอิทธิพลต่อการตั้งใจเลือกใช้บริการการชำระเงินผ่านแอ ปพลิเคชันเงินอิเล็กทรอนิกส์ ในกรุงเทพมหานคร มากที่สุด (นุชนาฎ สุทธิวงษ์, 2561 : 56) เป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยนี้

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

มุมมองความสะดวกและปลอดภัย เพศ อายุ รายได้ เป็นตัวแปรจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ ซึ่งตามแนวคิดทฤษฎีลักษณะประชากรศาสตร์ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางประชากรศาสตร์ทางด้าน เพศ การศึกษา อายุ รายได้ ลักษณะทางสังคมจะอธิบายถึงความคิดเห็น ความรู้สึก โดยบุคคลที่มีลักษณะที่แตกต่างกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่และรูปแบบการชำระเงินของผู้ใช้บริการ

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา Berry, Seiders & Grewal (2002 : 32) กล่าวว่า ความสะดวกในการใช้บริการเป็นการรับรู้เกี่ยวกับเวลาและความรู้สึกของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือใช้บริการนั้น ๆ (Berry, Seiders & Grewal, 2002 : 32) Farquhar & Rowley (2009: 425-438) กล่าวโดยสรุปว่า ความสะดวกในการใช้บริการไม่เพียงจะทำให้ประหยัดเวลาและพลังงาน ยังรวมไปถึงทำให้ผู้บริโภคมีเวลาเหลือมากขึ้นอีกด้วย (Farquhar & Rowley, 2009 : 425-438) นอกจากนี้ Jiang, Yang & Jun (2013 : 191–214) ปัจจัยความสะดวกในการเข้าถึง การประเมิน การค้นหา การทำธุรกรรม และความสะดวกภายหลังการซื้อ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับความสะดวกในการซื้อสินค้าทางออนไลน์ จากผลการศึกษาที่ว่าผู้ใช้บริการมีโอกาสเลือกช่องทางการชำระเงินที่รับรู้ถึงความสะดวกและปลอดภัยของการชำระเงินผ่านช่องทางนั้นๆ เพศ อายุ รายได้ จึงส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางการชำระเงิน (Jiang, Yang & Jun, 2013 : 191–214) และ ณัธภัชร เฉลิมแดน (2563 : 92-106) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-35 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท แอปพลิเคชันที่ใช้บ่อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ LINEMAN รองลงไป ได้แก่ Grab food และ Food Panda ตามลำดับ สำหรับประเภทอาหารที่สั่งมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ฟาสต์ฟู้ด รองลงไป คือ อาหารตามสั่ง และเครื่องดื่ม ตามลำดับ ทำการสั่งอาหารในช่วงเวลา 12.01-14.00 น. โดยที่วัย Gen X สั่งอาหารในจำนวนเงินที่มากกว่าวัยอื่น ๆ (ณัธภัชร เฉลิมแดน, 2563 : 92-106) รวมทั้งนุชนาฎ สุทธิวงษ์ (2561 : 44) พบว่า ผู้ใช้บริการเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้อยู่ในระหว่าง 15,000 – 30,000 บาทต่อเดือน เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อ

การตั้งใจเลือกใช้บริการการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันเงินอิเล็กทรอนิกส์ในกรุงเทพมหานคร โดยปัจจัยในเรื่องของรายได้และอาชีพเป็นปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด โดยกลุ่มลูกค้าที่มีรายได้สูงจะเลือกใช้บริการการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันเงินอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าลูกค้าที่มีรายได้ต่ำ (นุชนาฎ สุทธิวงษ์, 2561 : 43) ดังนั้นการรับรู้ถึงความสะดวกและปลอดภัยของการชำระเงินผ่านช่องทางนั้นๆ เพศ อายุ รายได้ จึงส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ และสามารถเรียงลำดับช่องทางการชำระเงินประกอบด้วย Mobile Banking ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกมากที่สุด รองลงมาคือ เงินสด บัตรเครดิต และระบบผูกกับบัญชีธนาคาร ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องมีประโยชน์และการใช้งานที่ง่าย ซึ่งการเข้าถึงแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่แต่ละฟังก์ชันมีข้อจำกัดการใช้งาน จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงผลลัพธ์ของการใช้บริการแอปพลิเคชัน เช่น คุณภาพ ราคา ระยะเวลา ฯลฯ ดังนั้นผู้ประกอบการควรพัฒนาแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และมีความสะดวกใช้งานได้ง่าย และมีความปลอดภัยและน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพและบริการที่จะได้รับ โดยแอปพลิเคชันจะต้องมีฟังก์ชันการใช้งานที่ง่ายและเพิ่มฟังก์ชันที่แปลกใหม่เพื่อดึงดูดความสนใจผู้บริโภคอยู่เสมอ เช่น ร่วมเล่นเกมส์เพื่อลุ้นรับของรางวัล บริการจัดส่งอาหารแบบเหมาจ่าย และฟังก์ชันการให้ข้อมูลอาหารในการบริโภคเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจใช้บริการ เช่น ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา กลยุทธ์ และทฤษฎีเชิงลึก การทำการตลาดออนไลน์ที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมทุกมิติอันจะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ผู้ประกอบการในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ความภักดีของผู้ใช้บริการที่มีต่อผู้ให้บริการ และสร้างความอยู่รอดของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรี่ในยุคที่มีการแข่งขันที่สูงขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายขึ้น ควรขยายขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษาให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการแอปพลิเคชัน จึงควรเพิ่มการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยผู้ให้บริการจะได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงสินค้าและบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). *สถิติสำหรับงานวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.

นุชนาฏ สุทธิวงษ์. (2561). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจเลือกใช้บริการการชำระเงินผ่านแอพพลิเคชั่นเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ในกรุงเทพมหานคร*. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.

ณัธภัชร เฉลิมแดน. (2563). พฤติกรรมผู้บริโภคในการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ผ่านโมบายแอปพลิเคชันช่วงเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม.* 2 (1), 92-106.

บุษรา ประกอบธรรม. (2556). การศึกษาการยอมรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา:กรณีศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *สุทธิปริทัศน์*. 27 (81), 93-108.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). ธุรกิจ Food Delivery ปี 64 มูลค่ารวมทะลัก5.58 หมื่นล้านบาทโต 24.4%. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา: https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/Covid-Travel-z3255.aspx.

Ajzen, I. & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Berry, L.L., Kathleen S., and Dhruv G.., (2002). Understanding Service Convenience. *Journal of Marketing*, 66 (July), 1–17.

Bajaj, K. & Mehendale, S. (2016). Food - Delivery Start-Ups: In Search of the Core. Praband han: Indian *Journal of Management*, 9 (10). 42-53.

Chen, N.-H.; Hung, Y.-W. (2015). Online shopping orientation and purchase behavior for high-touch products. *Int. J. Electron. Commer. Stud.*, 6, 187–202.

Chai, L.T., Yat, D.N.C. (2019). Online Food Delivery Services: Making Food Delivery the New Normal. *J. Mark. Adv. Pract.* 1, 62–77

Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques. (3rd ed.)*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Davis, F.D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of In formation Technology, *MIS Quarterly*. 13 (3), 319-339.

Farquhar, J. D., & Rowley, J. (2009). Convenience A Services Perspective. *Marketing Theory*, 9, 425-438.

Fishbein and Ajzen. 1975. *Belief Attitude Intention and Behavior: An Introduction to theory and Research*. Mass: Addison-Wesley.

Farrel and Klemperer (2007). *Coordination and Lock-In: Competition with Switching Costs and Network Effects*. Handbook of Industrial Organization, 3, 1967-2072.

Green and Kreuter. 1991. *Health Promotion Planning : An Education and Environment Approach.* 2 nd ed. Toronto: May Field Publishing Company.

Jiang, L. (Alice), Yang, Z. & Jun, M. (2013). Measuring consumer perceptions of online shopping convenience. *J. Serv. Manag.* Emerald 24 (2), 191–214.

Jahangir, N., & Begum, N. (2008). The role of perceived usefulness, perceived ease of use, security and privacy, and customer attitude to engender customer adaptation in the context of electronic banking, *African Journal of Business Management*, 2 (1), 32-40.

Kapoor, A.P.; Vij, M. (2018). Technology at the dinner table: Ordering food online through mobile apps. *J. Retail. Consum. Serv*. 43, 342–351.

Katawetawaraks, C., & Wang, C. L. (2011). Online shopper behavior: influences of online shopping decision, *Asian Journal of Business Research*, 1 (2), 66-74.

Ngai, E.W.(2007). Gunasekaran, A. A review for mobile commerce research and applications. *Decis. Support Syst*, 43, 3–15.

Park, E., Baek, S., Ohm, J., & Chang, H. J. (2014). Determinants of player acceptance of mobile social

network games: An application of extended technology acceptance model. *Telematics and Informatics*, 31 (1), 3–15.

Phoranee L., Veera B., (2018). Elucidating the Behavior of Consumers toward Online Grocery Shopping: The Role of Shopping Orientation. *Journal of Internet Commerce*, 17(4), 418-445.

Prabowo, G.T. and Nugroho, A. (2019). *Factors that influence the attitude and behavioral intention of Indonesian users toward online food delivery service by the Go-Food application*, Proceedings of the 12th International Conference on Business and Management Research (ICBMR 2018). 204-210.

Roca, J.C., Garci, J.J., & Vega, J.J. (2009). The importance of perceived trust, security and privacy in online trading system. *Journal of Information Management & Computer Security*, 17 (2), 96–113.

Rogers, E.M. (1983). *Diffusion of Innovations*; Free Press: New York, NY, USA.

Thi Thu H.N., Ninh N., Thi Bich L.N., Thi Thu H.P., Lan P. B., Hee C.M., (2019). Investigating Consumer Attitude and Intention towards Online Food Purchasing in an Emerging Economy: An Extended TAM Approach, *MDPI Journal*, *8*(11), 576.

Yu, E., Hong, A., & Hwang, J. (2016). A socio-technical analysis of factors affecting the adoption of smart TV in Korea. *Computers in Human Behavior*, 61, 89–102.

ปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

The Factor in Students Decision to Study Vocational Dual Diploma in Buriram Technical College, Buriram Province

พิมพ์ยุภา ชนะอัยยรัชต์[1],
ชุติมา พรหมผุย[2] และ สุวัฒนพงษ์ ร่มศรี[3]
วิทยาลัยนครราชสีมา[1,2], สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด[3]
Pimyupa Chanaaiyarat[1],
Chutima Prompouri[2], Suwattanaphong Romsi[3]
Nakhonratchasima College, Thailand[1,2], Roi-Et Provincial Education Office, Thailand[3]
Corresponding Author, E-mail : nichapa2513@gmail.com[1]

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ ประเภทวิชา และรายได้ผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 464 คน เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ ประเภทวิชา และรายได้ผู้ปกครอง

2.1 เปรียบเทียบการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

* วันที่รับบทความ: 25 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 2 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 3 กันยายน 2564
Received: August 25, 2021; Revised: September 2, 2021; Accepted: September 3, 2021

2.2 เปรียบเทียบการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประเภทวิชา พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้น ด้านทักษะและประสบการณ์วิชาชีพไม่แตกต่างกัน

2.3 เปรียบเทียบการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกรายได้ของผู้ปกครอง พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคี; นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ; วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์

Abstracts

The objective of this research was to study and compare the factors in deciding to study in Dual Vocational Education system of Vocational Certificate students, Buriram Technical College, Buriram Province, which classified by gender, Program type, and parents' income. The sample group used in the research consisted of 464 students studying at the 3rd year Vocational Certificate level in the academic year 2020. The instruments used by the researcher in the research were a 5-level estimation scale, t-Test and one-way ANOVA analysis and paired difference comparison by Scheffe's test.

The results of the research found that :

1. Decision to study in Dual Vocational Training System of the 3rd year Vocational Certificate students, Buriram Technical College, Buriram Province in overall and every aspect was at a high level.

2. Comparison the factors in deciding to study in Dual Vocational Education system of Vocational Certificate students, Buriram Technical College, Buriram Province, which classified by gender, Program type, and parents' income.

2.1 Comparison of the decision to study in Dual Vocational Training system of the 3rd year Vocational Certificate students at Buriram Technical College, Buriram Province, classified by gender in overall and every aspect was not different, except for the educational values of the parents, which there was a statistically significant difference at .05.

2.2 Comparison of the decision to study in Dual Vocational Training system of the 3rd year Vocational Certificate students at Buriram Technical College, Buriram Province classified by Program type in overall and every aspect was different. There was a statistically significant difference at .05 except for skills and professional experience.

2.3 Comparison of the decision to study in the Dual Vocational Training system of the 3rd year Vocational Certificate students at Buriram Technical College, Buriram Province classified by parents' income in overall and every aspect was not different.

Keywords: Decision to Study in Dual Vocational Education System; Vocational Certificate Students; Buriram Technical College

บทนำ

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันต้องพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่ปัญหาหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม คือ ทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากอิทธิพลของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีผลต่อกระบวนการผลิตและการบริโภค ปัญหาทรัพยากรมนุษย์ที่กำลังเผชิญอยู่คือ การหาวิธีจัดสรรทรัพยากร มนุษย์ ให้เกิดประโยชน์สนองต่อความเจริญทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเร่งสร้างกำลังคนในระดับกลางและระดับสูงด้านวิชาชีพให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันแนวนโยบายด้านการศึกษาของรัฐได้มุ่งส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาด้านวิชาชีพอย่างจริงจังด้วยการให้สถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร เน้นให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ตรงในสถานประกอบการเพื่อให้เรียนรู้ได้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 20 บัญญัติว่า การฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐสถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556 : 5)

การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อพัฒนาประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 รวมถึงพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 โดยมุ่งหวังผลิตผู้จบการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้และทักษะที่สามารถปฏิบัติงานจริงได้ทันและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 1) ปัจจุบันเป็นที่รับรู้กันดีว่า กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้น คุณภาพของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังข้อค้นพบจากงานวิจัยหลายฉบับของกลุ่มประเทศองค์กร เพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่พบว่า นักเรียนที่มีโอกาสได้เรียนกับครูที่สอนเก่งจะมีพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่สอนไม่เก่งถึง 3 เท่า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 6)

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 4 บัญญัติว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี และมาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษา ในด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพ

ในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ ส่วนการให้บริการการศึกษาระดับอาชีวศึกษาบัญญัติไว้ในมาตรา 8 โดยกำหนดให้การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้โดยจัดการศึกษาหลายรูปแบบดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551 : 2-3) รูปแบบแรกได้แก่ การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน รูปแบบที่สอง การศึกษานอกระบบเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษาระยะเวลา การวัดและการประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551 : 3-4) และการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคนสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นหรือระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้มีคุณธรรม คุณภาพ และความเป็นมืออาชีพ เพิ่มโอกาสการศึกษาวิชาชีพกับประชาชนทุกช่วงวัย พัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี องค์ความรู้อาชีวศึกษา และพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพโดยมีเป้าหมาย คือ ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรมลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติการการทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางานได้ รวมถึงมีสมรรถนะวิชาชีพ คือ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถในการใช้ทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง และความสามารถในการประยุกต์สู่อาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รวมทั้งการปฏิรูป การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมและพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ การพัฒนา

ความร่วมมือในการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัด การเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบ การจะเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งด้านการผลิตและบริการของประเทศ ดังที่มีนักการศึกษา กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบหรือวิธีการใดก็ตาม ต่างก่อให้เกิดผลดีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบ การฝึกให้ผู้เรียนมีกิจนิสัยและเจตคติที่ดีในการทำงาน ทั้งยังก่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สำคัญอย่างยิ่ง อีกประการหนึ่ง ก็คือการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือนี้ ทำให้ได้ผลผลิตที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานโดยสามารถปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้ทันที จากการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลจำนวนนักเรียนนักศึกษาระบบทวิภาคีประจำปีการศึกษา 2559 มีจำนวนทั้งสิ้น 37,694 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 ของนักเรียนนักศึกษาทั้งหมด 661,326 คน สถานศึกษาในสังกัดที่ร่วมกันจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 268 แห่ง จากสถานศึกษาทั้งหมดในสังกัด จำนวน 421 แห่ง ซึ่งพบว่า ยังมีปริมาณอัตราส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับนักเรียนนักศึกษาระบบปกติ ดังนั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นสร้างแรงจูงใจให้สถานศึกษาและสถานประกอบการตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผู้เรียน ตลอดจนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองนักเรียน นักศึกษาได้ทราบถึงการเข้าศึกษาในระบบทวิภาคี ปัจจุบันวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในระดับ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสาขาวิชางานเทคนิคยานยนต์ สาขาวิชางานติดตั้งไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ซึ่งในปีการศึกษา พ.ศ. 2560 มีนักศึกษาเรียนในระบบทวิภาคี จำนวน 160 คน ปีการศึกษา พ.ศ. 2561 เรียนในระบบทวิภาคี จำนวน 200 คน ในขณะที่ความต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรมยังขาดแคลนแรงงานระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี เป็นจำนวนมาก (วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์, 2561 : 67)

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนระบบทวิภาคี ค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครองต่ออาชีวศึกษา รายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน ทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ เพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกลยุทธ์ในการรับนักศึกษาให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ให้พอกับความต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรม และตอบสนองต่อนโยบายสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ที่ต้องการเพิ่มจำนวนนักศึกษาสายอาชีพต่อสายสามัญในอัตราส่วน 51: 49 ในอนาคต เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซี่ยน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ ประเภทวิชา และรายได้ผู้ปกครอง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 703 คน จำแนกได้ดังนี้ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 415 คน ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ จำนวน 265 คน และ ประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 23 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร ซึ่งผู้วิจัยได้ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (1970 : 580-581) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 464 คน จำแนกได้ดังนี้ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวนทั้งสิ้น 273 คนประเภทวิชาบริหารธุรกิจ จำนวน 173 คน ประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นสำหรับสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วเกี่ยวกับการตัดสินใจเรียนต่อของ ปิยธาริน วรสินวัฒนา (2550 : 94) นิภาวรรณ ชนะสงคราม (2552 : 75) และ ไวริทธิ์นันท์ ศรีตะวัน (2555 : 56)

3. รวบรวมแนวคิดทฤษฎีเอกสารงานวิจัยและข้อมูลทั้งหมด สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

4. สร้างแบบสอบถามการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. 3 ในวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. 3 ด้านเพศ ประเภทวิชา และรายได้ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเชิงสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช.3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเจตคติต่อการเรียน ค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง นักศึกษา มีรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียนมีทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อวัดความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของนักศึกษา โดยมีองค์ประกอบ ด้านเจตคติต่อการเรียน จำนวน 11 ข้อ ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครองจำนวน 5 ข้อ ด้านรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน จำนวน 6 ข้อ ด้านทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 7 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยการให้น้ำหนัก ดังนี้

5 หมายถึง การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับมาก
3 หมายถึง การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปานกลาง
2 หมายถึง การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับน้อย
1 หมายถึง การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับน้อยที่สุด

ประกอบด้วย ด้านเจตคติต่อการเรียน ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง ด้านนักศึกษามีรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน ด้านมีทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ (ปิยธาริน วรสินวัฒนา, 2550 : 94 ; นิภาวรรณ ชนะสงคราม, 2552 : 75 ; ไวริทธิ์นันท์ ศรีตะวัน, 2555 : 56)

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้อง (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ 0.50 ขึ้นไป

6. นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. 3 ในวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) ปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.36-0.78 ซึ่งใช้ได้ทุกข้อ

7. นำแบบสอบถามการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. 3 ในวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ทั้งหมดมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficent) ของ Cronbach (1990 : 202-204) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ปรากฏว่าแบบสอบถามตอนที่ 2 มีความเชื่อมั่น 0.95 ซึ่งแสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยต่อผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจาก วิทยาลัยนครราชสีมา ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

3. จัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 464 ฉบับ ไปให้นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามคืน ปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 464 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงตัวแปรต่างๆ โดยการคำนวณค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ดังนี้

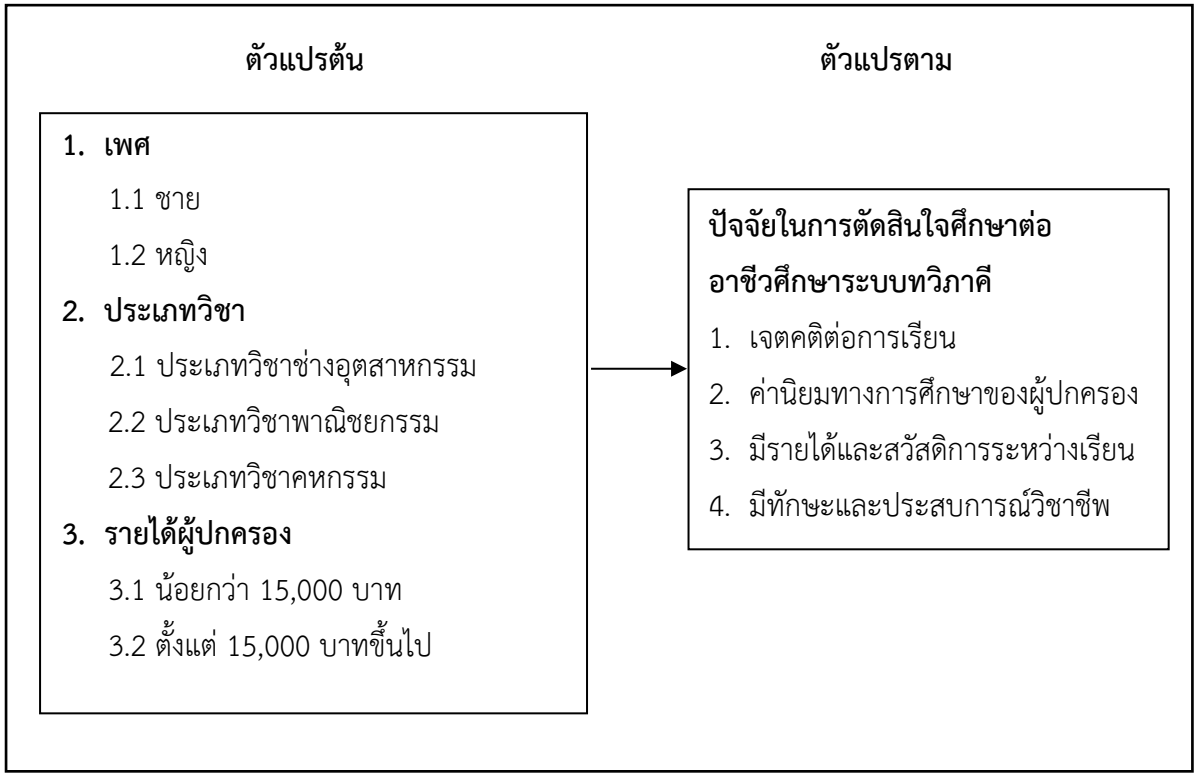
1. สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coeffcient) ของครอนบาค (Cronbach) และ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ IOC

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean), ค่าร้อยละ (Percentage) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ทดสอบ t-test โดยใช้สูตร) และทดสอบ F(F-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้สูตร ในกรณีที่พบความแตกต่างจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe’s Test)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแนวคิดของไวริทธิ์นันท์ ศรีตะวัน, 2555 : 56 จึงได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย ด้านเจตคติต่อการเรียน ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง ด้านมีรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน และด้านมีทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ ประเภทวิชา และรายได้ผู้ปกครอง โดยใช้ความถี่และร้อยละ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาที่ตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวนักศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 เพศชาย	315	67.9
1.2 เพศหญิง	149	32.1
รวม	464	100
2. ประเภทวิชา		
2.1 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม	273	58.8
2.2 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ	173	37.3
2.3 ประเภทวิชาคหกรรม	18	3.9
รวม	464	100
3. รายได้ผู้ปกครอง		
3.1 น้อยกว่า 15,000 บาท	218	46.9
3.2 ตั้งแต่ 15,000 บาท	246	53.1
รวม	464	100

จากตารางที่ 1 แสดงว่า สถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาที่ตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกได้ดังนี้

เพศ แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 67.9 และเพศหญิง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1

ประเภทวิชา แสดงว่า ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 ประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9

รายได้ผู้ปกครอง แสดงว่า รายได้น้อยกว่า 15,000 บาท จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9 รายได้ตั้งแต่ 15,000 บาท จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1

2. วิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษา

ระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวม

การตัดสินใจศึกษาต่อ	n = 464		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเจตคติต่อการเรียน	4.17	0.35	มาก	2
2. ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง	4.16	0.46	มาก	3
3. ด้านนักศึกษามีรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน	4.11	0.45	มาก	4
4. ด้านมีทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ	4.23	0.42	มาก	1
รวม	4.16	0.42	มาก	

จากตารางที่ 2 การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ ด้านเจตคติต่อการเรียน ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง และด้านนักศึกษามีรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และจำแนกตามรายได้ผู้ปกครอง ใช้สถิติ t-test จำแนกตามประเภทวิชา ใช้สถิติ F-test โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีที่พบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe’s test)

1. จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ

การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเจตคติต่อการเรียน	4.16	0.32	4.18	0.40	0.24	0.81
2. ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง	4.09	0.49	4.32	0.34	2.78*	0.00
3. ด้านรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน	4.07	0.40	4.21	0.52	1.75	0.08
4. ด้านทักษะและประสบการณ์วิชาชีพเพิ่มขึ้น	4.23	0.46	4.24	0.34	0.04	0.96
รวม	4.13	0.41	4.23	0.40	1.20	0.46

*$p < .05$

จากตารางที่ 3 แสดงว่า การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จำแนกตามประเภทวิชา

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประเภทวิชา

การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านเจตคติต่อการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.541	1.385	15.922*	0.000
	ภายในกลุ่ม	461	11.746	0.087		
	รวม	463	17.288			
2. ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	2	2.895	0.724	3.560*	0.009
	ภายในกลุ่ม	461	27.446	0.203		
	รวม	463	30.342			
3. ด้านรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.632	0.658	3.430*	0.011
	ภายในกลุ่ม	461	25.896	0.192		
	รวม	463	28.528			
4. ด้านทักษะและประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	1.533	0.383	2.164	0.076

วิชาชีพเพิ่มขึ้น	ภายในกลุ่ม	461	23.914	0.177		
	รวม	463	25.447			
	ระหว่างกลุ่ม	2	2.182	0.545	9.798*	0.000
รวม	ภายในกลุ่ม	461	7.516	0.056		
	รวม	463	9.698			

***p* < .05

จากตารางที่ 4 แสดงว่า การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประเภทวิชาพบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ยกเว้น ด้านทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ ไม่แตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของ เชฟเฟ่

3. จำแนกตามรายได้ผู้ปกครอง

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้ผู้ปกครอง

การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	**รายได้น้อยกว่า 15,000 บาท**		**รายได้ตั้งแต่ 15,000 บาท**		**t**	**p**
	$\bar{X}$	**S.D.**	$\bar{X}$	**S.D.**		
1. ด้านเจตคติต่อการเรียน	4.17	0.26	4.17	0.42	0.00	0.99
2. ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง	4.14	0.45	4.18	0.48	0.55	0.58
3. ด้านรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน	4.15	0.44	4.08	0.45	1.01	0.31
4. ด้านทักษะและประสบการณ์วิชาชีพเพิ่มขึ้น	4.27	0.42	4.20	0.43	1.05	0.29
รวม	4.18	0.39	4.15	0.44	0.38	0.54

***p* < .05

จากตารางที่ 5 แสดงว่า การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้ผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ ประเภทวิชา และรายได้ผู้ปกครอง พบว่า

1. การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ ด้านเจตคติต่อการเรียน ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง และด้านนักศึกษา มีรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียนตามลำดับ ทั้งนี้เพราะวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เปิดหลักสูตรอาชีวะศึกษาระบบทวิภาคีอย่างหลากหลาย อีกทั้งยังมีการเปิดสอนวิชาชีพทั้ง 2 ระบบ กล่าวคือ มีการเปิดการศึกษาทั้งในระบบ และระบบทวิภาคีที่เกิดจากข้อตกลงของสถานศึกษากับสถานประกอบการ สอดคล้องกับความสามารถ และความต้องการของนักศึกษา จึงทำให้การตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสมทรัพย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของปริยานุช สายธนู (2552 : 87) ได้ทำการศึกษาเรื่อง มูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีมูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพทุกด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรี ทองแก้ว (2550 : 33) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ตอนบน กรณีศึกษาสาขาวิชาช่างยนต์ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยให้การยอมรับว่า เพศชายและเพศหญิงมีสิทธิ เสรีภาพเท่าเทียมกัน ทำให้เพศหญิงมีบทบาทในสังคมมากขึ้นและสามารถศึกษาวิชาการหรือประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกับเพศชาย และในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทวิชาอุตสาหกรรม นักศึกษาที่เรียนส่วนมากจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพราะว่าจะเน้นการลงมือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับปิยธาริน วรสินวัฒนา (2550 : 84) ได้ศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี กรณีศึกษา นักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดนครปฐม ได้แก่ เพศ ส่วนตัวแปรความสนใจของนักเรียน ความคาดหวังถึงการทำงานในอนาคต และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผลการศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า

การสนับสนุนจากผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในขณะที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สำหรับปัจจัยทางด้านการศึกษา คือ เกรดเฉลี่ย การรับรู้ข่าวสารทางการศึกษา ภาพลักษณ์ของหลักสูตร และสาขาวิชาที่เปิดสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และสอดคล้องกับ Duke (1990 : 87) ได้ศึกษาเหตุผลในการเข้าศึกษาต่อของผู้ใหญ่ พบว่า ผู้ที่กำลังจะเข้าเรียน มีเหตุผลในการเข้าเรียนด้านสังคมและด้านการหนีจากสภาพจำเจ อยู่ในระดับต่ำสุด ส่วนผู้ที่กำลังเรียนอยู่ พบว่า อายุ เพศ และสถานภาพทางสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าเรียน โดยเฉพาะด้านเพศนั้น พบว่า เพศหญิงให้ความสำคัญกับเหตุผลส่วนตัว ส่วนเพศชายให้ความสำคัญด้านเพื่อทำหน้าที่ให้ดีขึ้น ด้านศาสนาและด้านการหนีจากความจำเจ ด้านอายุ พบว่า ผู้ที่อายุสูง ให้ความสำคัญกับความรู้ ส่วนผู้ที่มีอายุน้อยให้ความสำคัญด้านส่วนตัว และคนผิวดำให้ความสำคัญกับด้านส่วนตัว ด้านชุมชนและด้านความรู้เชิงวัฒนธรรม

2.2 จำแนกตามประเภทวิชา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเจตคติต่อการเรียน ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง และด้านรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน ส่วนที่เหลืออีก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่นักศึกษาจะทำการศึกษาเล่าเรียนประเภทวิชาใดประเภทวิชาหนึ่ง เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพในวันข้างหน้านั้น จำเป็นที่นักศึกษาต้องศึกษาว่าในปัจจุบันและอนาคตตลาดแรงงานส่วนใหญ่จะรับประเภทวิชาไหนเข้าทำงานมาก สอดคล้องกับอุไรวรรณ ปุณณะเวส (2551 : 32) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจของนักเรียน ที่เลือกเข้าศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยการอาชีพเสนาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ มีอายุ ระดับชั้นที่ศึกษาสาขาวิชาที่ศึกษา ระดับการศึกษาของบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียน อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียน และรายได้ต่อเดือนของบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียนแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับฉัตรชัย อินทสังข์ (2552 : 87) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการศึกษาต่อ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ของนักศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การจำแนกตามสาขาวิชา ที่ต้องการศึกษาต่อกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาต่อ ในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านหลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการประกอบอาชีพ และด้านสถาบันการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านเศรษฐกิจและสังคม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด

2.3 จำแนกตามรายได้ผู้ปกครอง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป รายได้อาจไม่สูงมากนัก ซึ่งผู้ปกครองมีความหวังต้องการให้บุตรเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น เพราะจะทำให้ได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ถ้าจบการศึกษาในระดับที่สูง สอดคล้องกับ Fantini and Weinstein (1972 : 45) ได้ศึกษาสภาพครอบครัวและความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษา พบว่า ครอบครัวที่มีความมั่นคงและมีรายได้สูง จะมีความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาสูง มากกว่าครอบครัวที่ไม่มีความมั่นคงและมีรายได้ต่ำ ทั้งนี้เพราะครอบครัวที่ไม่มั่นคง จะมีความกังวลใจ ในด้านเศรษฐกิจมากกว่าจะสนใจในด้านการศึกษาบุตร และสอดคล้องกับ Sewell et al. (1972 : 851-861) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ การเข้าเรียนในโรงเรียนกับขบวนการบรรลุทางอาชีพ โดยจะพิจารณาถึงการบรรลุทางการศึกษาในฐานะที่เป็นกลไกหลักในการบรรลุทางอาชีพ ผลจากการศึกษา พบว่า รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดา ความสามารถ เกรด แผนการศึกษาของเพื่อน ความคาดหวังทางการศึกษา และความต้องการทางอาชีพมีผลกระทบโดยตรงต่อการบรรลุทางการศึกษา ทั้งในเพศหญิงและเพศชาย และยังพบว่า การกระตุ้นของครอบครัวและการกระตุ้นทางการศึกษาของครู จะมีผลกระทบโดยตรงต่อการเข้าเรียนในโรงเรียนของเพศชาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษา

1.1 ด้านเจตคติต่อการเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้กำลังใจนักเรียนในการเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงระบบทวิภาคี เนื่องด้วยการศึกษาต่อในระบบทวิภาคี ทำให้มีความรู้ความชำนาญด้านอาชีพมากขึ้น การศึกษาต่อในระบบทวิภาคีทำให้มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพมากขึ้น พร้อมกันนี้การศึกษาต่อมีความสำคัญต่ออนาคตของนักศึกษา และนักศึกษาต้องเลือกเรียน เพราะตนเองมีความสนใจ เพราะจะทำให้นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามที่หวัง

1.2 ด้านค่านิยมทางการศึกษาของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองของนักเรียนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรกรรม และรับจ้าง ซึ่งมีรายได้น้อย ผู้ปกครองสนใจในสายอาชีพ เพราะสามารถนำไปใช้ในสังคมปัจจุบันได้ ผู้ปกครองคิดว่าการให้การศึกษาในระดับสูงขึ้น เป็นสิ่งสำคัญในยุคปัจจุบัน และผู้ปกครองทราบว่าการศึกษาต่อสายอาชีพจบแล้วมีงานรองรับ

1.3 ด้านมีรายได้และสวัสดิการระหว่างเรียน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้คำแนะนำว่าการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สามารถซ่อมแซมและประดิษฐ์สิ่งของใช้ได้หรือมีรายได้จากการบริการ สถานประกอบการภาคเอกชน จ้างผู้เรียนจบสายอาชีพในอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสม และเรียนระบบทวิภาคี เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ครอบครัวได้

1.4 ด้านมีทักษะและประสบการณ์วิชาชีพ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และงานทวิภาคี ควรแนะนำว่าสาขาที่กำลังศึกษาเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ผู้ที่เลือกเรียนระบบทวิภาคีจะมีความก้าวหน้าในอาชีพสูง และผู้ที่สำเร็จการศึกษาสายอาชีพว่าเมื่อเรียนจบแล้วมีงานรองรับ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเรียนต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้านอื่น ๆ เช่น จำนวนสถานประกอบการเพียงพอต่อสาขาวิชาที่เปิดสอนหรือไม่ สถานประกอบการเข้าใจการเรียนระบบทวิภาคีมากน้อยขนาดไหน และสถานศึกษาควรทำการสำรวจสถานประกอบการที่จะร่วมมือจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เป็นต้น

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยความพึงพอใจของสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ต่อนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์

เอกสารอ้างอิง

จักรี ทองแก้ว. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ตอนบน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ฉัตรชัย อินทสังข์. (2552). *ความต้องการศึกษาต่อ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษา จังหวัดนครราชสีมา.* ม.ป.ท.

นิภาวรรณ ชนะสงคราม. (2552). *การตัดสินใจเรียนต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปริยานุช สายธนู. (2552). *มูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปิยธาริน วรสินวัฒนา. (2550). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรณีศึกษา นักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ (2561). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561.* บุรีรัมย์: วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์.

ไวริทธิ์นันท์ ศรีตะวัน. (2555). *การตัดสินใจศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในจังหวัดชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิกจำกัด.

อุไรวรรณ ปุณณะเวส. (2551). *ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจของนักเรียนที่เลือกเข้าศึกษาในคณะบริหารธุรกิจวิทยาลัยการอาชีพเสนาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Duke, C. (1990). *Adult education and development*. Germany: Berlin, Druck Center Meckenheim.

Fantini, M., & Weinstein, G. (1972). *Students motivational goals and beliefs about effort and ability as they relate to college academic success*. New York: Harper & Row.

Sewell, W. H., Hauser, R. M., Wolf, R. (1972). Causes and consequences of higher Education : models of the status attainment process. *American Journal of Agricultural Economics, 54*(5), 851-861.

Yamane, T. (1970). *Statistic: An introductory analysis*. Tokyo: Harper International Edition.

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

The Academic Leadership in the 21 st Century of Basic Educational School Administrators Under the Secondary Educational Service Area Office Suphanburi

ธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์,
นิพนธ์ วรรณเวช และ สาโรจน์ เผ่าวงศากุล
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Thanapat Limpaiboon,
Nipon Wonnawed and Saroch Pauwongsakul
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: limpaiboon111@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี และเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำนวน 331 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ด้านการสื่อสาร และด้านความยืดหยุ่น ด้านความร่วมมือ และด้านจินตนาการและนวัตกรรม

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21; ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21

---

* วันที่รับบทความ: 2 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 10 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 12 กันยายน 2564
Received: September 2, 2021; Revised: September 10, 2021; Accepted: September 12, 2021

Abstracts

The purposes of this research were to study the academic leadership in the 21st century of basic educational school administrators under the secondary educational service area office Suphanburi, and to compare the academic leadership in the 21ST century of basic educational school administrators, classified by school sizes different.

The samples consisted of 331 school administrators and teachers in schools under the secondary educational service area office Suphanburi, obtained by stratified random sampling. The research instrument was a five-level- rating scale questionnaire with the reliability at 0.96. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and one-way ANOVA, and pair difference test by Scheffe's method. Statistical significance level at 0.05.

The results of the study were as follows:

1.The academic leadership in the 21st century of basic educational school administrators under the secondary educational service area office Suphanburi was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as follows: vision for change, communication, flexibility, collaboration, and imagination and innovation.

2. The comparison results of the academic leadership in the 21st century of basic educational school administrators, classified by school sizes different, Overall and in each individual were not different.

Keywords: The Leadership in the 21st Century; The Academic Leadership In The 21st Century

บทนำ

โลกกำลังเปลี่ยนแปลงการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก โรงเรียนต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 โดยโรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาในภาพรวม ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนต้องสร้างหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้และทักษะผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ รวมทั้งมีความสามารถทางเทคนิค ผู้บริหารและครูต้องปลูกฝังความรู้และทักษะที่จำเป็นโดยแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าความรู้ และทักษะนี้ใช้กับโลกความเป็นจริงได้ และต้องพยายามเพิ่มความใฝ่รู้ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โรงเรียนควรมีกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น โลกาภิวัฒน์ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร และการออกแบบการเรียนการสอน โรงเรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถที่จำเป็นเพื่อประสบความสำเร็จในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์จริงทางสังคม และเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัฒน์ ดังนั้น โรงเรียนควรมีการจัดการรวมความรู้และทักษะที่จำเป็นเข้าไว้ด้วยกัน มีระบบสนับสนุนที่ได้มาตรฐาน มีการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน และเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาพร้อมที่จะเจริญเติบโตในโลกยุคดิจิตอลที่ (สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์, 2560 : 2843-2854)

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ โดยมีประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนโฉมครูให้เป็นครูยุคใหม่ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภท การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, 2561 : 8-9)

ในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำทางด้านการศึกษา ความสำคัญของผู้นำในสถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษานั้น ธีระ รุญเจริญ (2556 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัฒน์ มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ ในด้านการจัดการศึกษาของประเทศก็เช่นกัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ โดยผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง การศึกษาจึงจะเจริญก้าวหน้า โดยที่การจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับชั้นนั้น งานวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษามักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้นคุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการบริหารด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนในเชิงคุณภาพและปริมาณ ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2550 : 3-4)

การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน และเพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าตามเป้าหมาย จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งหมดในโรงเรียนผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียว ประสานสัมพันธ์ให้มีพลัง ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปทั้งโรงเรียน บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้ร่วมกันจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบปัญหาหลาย

ประการ คือ ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยรวมแล้วคะแนนต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ซึ่งปัญหามาจากหลายปัจจัยที่สำคัญคือ การขาดแคลนครูทั้งปริมาณและคุณภาพ กระบวนการบริหารทั้งทางด้านวิชาการ การเรียนการสอนยังเป็นระบบบรรยายให้ท่องจำที่ล้าหลัง ในการประเมินสภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย เนื่องจากผู้บริหารเป็นจักรสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศและสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาการสร้างสรรค์คุณภาพการเรียนการสอน ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการ ที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจทั้งเรื่องหลักสูตรและการปฏิรูปการศึกษา บทบาทผู้บริหารจึงเป็นบทบาทที่ละเอียดอ่อนและมีความสำคัญ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถกระตุ้นและเสริมสร้างทั้งทางด้านวิชาการและด้านขวัญและกำลังใจ (อัจฉรา นิยมาภา, 2561 : 50-63)

จากสภาพปัญหาของภาวะผู้นำและผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในปัจจุบันจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจและขาดความเอาใจใส่ ไม่มีการถ่ายทอดให้บุคลากรในสถานศึกษาของตนให้รับทราบถึงเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังไม่บรรลุเป้าหมาย การช่วยเหลือ ระบบดูแลนักเรียน ปรับไม่ทันกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดช่องว่าง ระหว่างครูและนักเรียนอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การร่วมมือบริหาร จัดการศึกษา การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อย กระบวนการจัดการเรียนรู้ยังยึดครูเป็นศูนย์กลาง ขาดสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัย ขาดงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9, 2562 : 15) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการจึงจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริหารของตนเองให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้าคิด กล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงถือเป็นแบบปฏิบัติที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา (อารี กังสานุกูล, 2553 : 47)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เดิมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (o-net) ปีการศึกษา 2563 มีรายละเอียดผลการเปรียบเทียบพัฒนาการผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ระหว่างปีการศึกษา 2559-2563 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (o-net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ปีการศึกษา 2559-2563 มีพัฒนาการ 1 รายวิชา คือ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์มีพัฒนาการในปีการศึกษา 2560-2563 วิชาภาษาอังกฤษไม่มีพัฒนาการทั้งสามปีการศึกษา ผลการเปรียบเทียบระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำแนกตามมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้วิชา

ภาษาไทยสูงกว่าระดับประเทศทุกมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ที่ต่ำกว่าระดับประเทศ 1 มาตรฐานการเรียนรู้คือวิชาคณิตศาสตร์ แต่วิชาภาษาอังกฤษและวิชาวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าระดับประเทศทั้ง 4 มาตรฐานการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9, 2564 : 91-94)

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปปรับปรุงนโยบายการปฏิบัติงานเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานในสถานศึกษามัธยมศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำนวน 2,371 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน และครู จำนวน 2,231 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง	จำนวน 8 ข้อ
2. ด้านความร่วมมือ	จำนวน 8 ข้อ
3. ด้านจินตนาการและนวัตกรรม	จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านการสร้างเครือข่าย	จำนวน 8 ข้อ
5. ด้านการสื่อสาร	จำนวน 8 ข้อ

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์วัดระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert, 1976 : 19) มี 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับ 1 ความคิดเห็นน้อยที่สุด หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยครั้งมากหรือไม่มีการปฏิบัติ (ปฏิบัติร้อยละ 0-20)

ระดับ 2 ความคิดเห็นน้อย หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยครั้ง (ปฏิบัติร้อยละ 21-40)

ระดับ 3 ความคิดเห็นปานกลาง หมายถึง มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ปฏิบัติร้อยละ 41-60)

ระดับ 4 ความคิดเห็นมาก หมายถึง มีการปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (ปฏิบัติร้อยละ 61-80)

ระดับ 5 ความคิดเห็นมากที่สุด หมายถึง มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (ปฏิบัติร้อยละ 81-100)

2) คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทุกข้อกระทงคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 40 ข้อ นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี มาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ในการตอบ

2) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

4) วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.00-1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.51-2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 2.51-3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

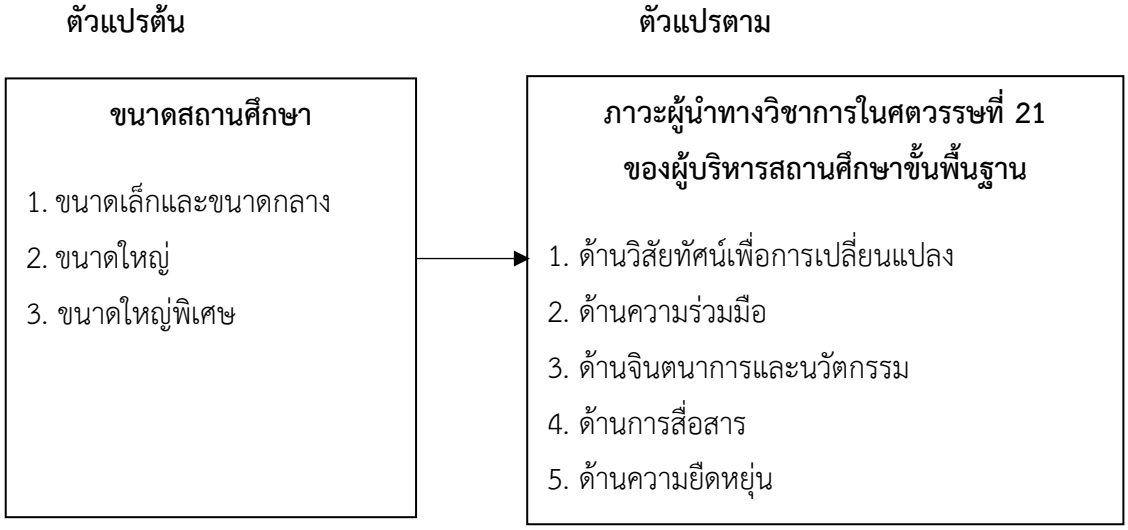
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.51-4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.51-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

5. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดของ วิโรจน์ สารรัตนะ และคณะ (2561 : 261-271) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านความร่วมมือ ด้านจินตนาการและนวัตกรรม ด้านการสื่อสาร และด้านความยืดหยุ่น ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ในภาพรวมรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่1 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ในภาพรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง	4.38	0.23	มาก
2. ด้านความร่วมมือ	4.29	0.21	มาก
3. ด้านจินตนาการและนวัตกรรม	4.28	0.22	มาก

4. ด้านการสื่อสาร	4.30	0.22	มาก
5. ด้านความยืดหยุ่น	4.30	0.22	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.31**	**0.17**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}$ =4.38) รองลงมาคือ ด้านการสื่อสาร และด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X}$ =4.30, S.D.=0.22) ด้านความร่วมมือ ($\bar{X}$ =4.29) และด้านจินตนาการและนวัตกรรม ($\bar{X}$ =4.28) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม

	ขนาดสถานศึกษา						**F**	**Sig.**
	ขนาดเล็กและขนาดกลาง		**ขนาดใหญ่**		**ขนาดใหญ่พิเศษ**			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง	4.39	0.24	4.38	0.24	4.38	0.23	0.07	0.931
2. ด้านความร่วมมือ	4.29	0.20	4.32	0.21	4.29	0.22	0.45	0.638
3. ด้านจินตนาการและนวัตกรรม	4.30	0.20	4.30	0.24	4.27	0.22	0.68	0.509
4. ด้านการสื่อสาร	4.30	0.22	4.34	0.19	4.28	0.23	1.71	0.183
5. ด้านความยืดหยุ่น	4.31	0.21	4.33	0.20	4.28	0.23	1.34	0.264
รวมเฉลี่ย	**4.32**	**0.17**	**4.33**	**0.17**	**4.30**	**0.17**	**1.04**	**0.356**

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในศตวรรษที่ 21 การบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่มีความท้าทายในการนำพาองค์กร และนักเรียนไปสู่ความสำเร็จด้านการจัดการศึกษา เนื่องจากศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ การเป็นผู้นำของสถานศึกษาจึงเป็นตำแหน่งที่ต้องมีเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จึงสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของตนเองและองค์กรให้เกิดความสำเร็จให้ชัดเจนมากที่สุด ดังที่ ไพเราะ พัดตาสิงห์ (2554 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารในการใช้อิทธิพล กระบวนการให้ผู้ร่วมงานให้ความร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน สำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิตา เพลินจิต (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุสุดา กิ้งการจร (2560 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมากจาก ในศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงการจะนำพาองค์กรก้าวไปยังเป้าหมายได้นั้น ผู้นำไม่เพียงแต่เป็นผู้นำโดยตำแหน่ง แต่ต้องเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำ เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่จะนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาทุกขนาดในฐานะผู้นำขององค์กร จึงต้องเป็นผู้ที่สามารถนำทางสถานศึกษาให้ ก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่ตั้งใจไว้ได้ โดยใช้ศักยภาพของความเป็นผู้นำที่มีอยู่ ซึ่งจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา คือ งานวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนทุกขนาดจึงมีความมุ่งมั่นในการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ส่งเสริมให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านความร่วมมือ ด้านจินตนาการและนวัตกรรม ด้านการสื่อสาร และด้านความยืดหยุ่น ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้นำในสถานศึกษาที่มี

ขนาดต่างกันก็ตาม ดังที่ ภารดี อนันต์นาวี (2562 : 40-53) ระบุว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ และสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งเป็นที่ยอมรับให้เป็นผู้นำในกลุ่มและมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งสมาชิกในกลุ่มเชื่อว่ามีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่กลุ่มเผชิญอยู่ได้ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หรือการกระทำของผู้นำในการชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของส่วนรวมหรือของผู้นำได้อย่างไม่มีเงื่อนไข ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จึงให้ความสำคัญกับการเป็นผู้มีภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เส้นชัยในการบริหารงาน โดยเฉพาะงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ในทุกขนาดสถานศึกษาจึงตระหนักและสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21ให้แก่ตนเองและองค์กร เพื่อจุดมุ่งหมายหลักคือการนำพานักเรียนไปสู่จุดมั่งหมายของการศึกษา และการเตรียมนักเรียนให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในยุคโลกาภิวัฒน์ในศตรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิตา เพลินจิต (2558 : 21) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คะนึงนิตย์ กิจวิธี (2561 : 33-40) ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนการสอน และควรมีทักษะการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ในการติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน รวมทั้งปรับตัวเข้ากับบุคลากรและชุมชน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการจัดตั้งคณะทำงานได้อย่างเหมาะสมกับงาน โดยคำนึงถึงความสามารถและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

2. ควรศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

3. ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

เอกสารอ้างอิง

เกตุสุดา กิ้งการจร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรราชมงคลธัญบุรี.

คะนึงนิตย์ กิจวิธี. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า.* 5 (1), 33-40.

ธีระ รุญเจริญ. (2556). *ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นจริงและแนวปฏิบัติ.* กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

ไพเราะ พัดตาสิงห์. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ภารดี อนันต์นาวี. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันตก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.* 30 (2), 44-53.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). การจัดและบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิโรจน์ สารรัตนะ และคณะ. (2561). ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.* 20 (1), 261-271.

ศศิตา เพลินจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร.* 10 (2), 2843-2854.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. (2562). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (o-net) ปีการศึกษา 2561.* สุพรรณบุรี: ผู้แต่ง.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. (2564). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พ.ศ. 2563-2565.* สุพรรณบุรี: ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับย่อ).* กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

อัจฉรา นิยมาภา. (2561). การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชากรของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (สทมส.).* 24 (1), 50-63.

อารี กังสานุกูล. (2553). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2.* ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

Best, J. W. (1981). *Research in education.* Englewood cliff: Prentice Hall.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

Likert, R. (1976). *Management styles and the human component.* New York: AMACOM.

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

The Relationship Between Managerial Skills in the 21st Century and Academic Administration of the Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi

ทัศนีย์ โมลางาม,
พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตภาณี พุ่มกล่อม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Tassanee Molangam,
Pongsak Ruamchomrat and Mitparnee Pumklom
Kanchanaburi Rajabhat University,Thailand
Corresponding Author, E-mail:ninktassanee@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 315 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า

1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการตัดสินมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทักษะคุณธรรมจริยธรรม ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะเทคโนโลยีและดิจิทัล และทักษะการสื่อสาร ตามลำดับ

* วันที่รับบทความ: 27 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 10 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 12 กันยายน 2564
Received: August 27, 2021; Revised: September 10, 2021; Accepted: September 12, 2021

2. ทักษะการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์; ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21; ทักษะการบริหารงานวิชาการ

Abstracts

The purposes of this research were to study managerial skills in the 21st century, academic administration of the schools and the relationship between managerial skills in the 21st century and academic administration of the schools under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi.

The sample group consisted of 315 participants including administrators and teachers in the schools located within the target area, selected by stratified random sampling according to school sizes. A constructed 5-level-rating scale questionnaire with content validity between 0.67-1.00 and reliability of 0.99 as a tool to collect data. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient by statistical significant level at 0.05.

The results of the study were as follows:

1. The skills in the 21st century of the school under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, as a whole and individual aspects, were at a high level, ranking by mean from the highest to the lowest, were critical thinking skills and creative thinking skills, achievement motivation skills, ethics and moral skills, teamwork skills, Interpersonal skills, problem solving skills, digital and technology skills, and communication skills.

2. The academic affairs administration of school under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, as a whole and individual aspects were at a high level, ranking by mean from the highest to the lowest, were learning process development, development of internal quality assurance system and educational standards, measurement, evaluation and transfer of leaning achievement, educational supervision, school curriculum development and doing research to develop school learning quality.

3. the relationship between managerial skills in the 21st century and academic administration of the schools under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was overall and in each individual aspect positively related at a high level with statistical significant 0.01.

Keywords: The Relationship; Managerial Skills in the 21st; Academic Administration

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ประเทศไทยกำลังเผชิญกับกระแสโลกาภิวัฒน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นที่ทุกประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงจำเป็นต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการวางแผนที่สำคัญ เพื่อปรับเปลี่ยนบริบทและโครงสร้างการบริหารการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีจุดมุ่งหมายในการกระจายอำนาจตามมาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการ และในสถานศึกษามีการแบ่งโครงสร้างภายในตามกฎกระทรวง และเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งสถานศึกษาจะต้องแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม ซึ่งต้องสอดคล้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา ครอบคลุมใน 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 6) การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550 : 29) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่าน มีความเห็นตรงกันว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559 : 303-311)

การจัดลำดับดัชนีการพัฒนามนุษย์ โดยโครงการพัฒนาสังคมแห่งสหประชาชาติ (UNDP) กล่าวว่า ผลการทดสอบ PISA เพื่อวัดความรู้ในเชิงคิดวิเคราะห์ ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ปี พ.ศ.2561 พบว่านักเรียนไทยได้คะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 วิชาอยู่ลำดับค่อนข้างท้าย วิทยาศาสตร์ ลำดับที่ 52 คณิตศาสตร์ลำดับที่ 54 และการอ่าน ลำดับที่ 57 จาก 70 ประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 : 40) จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของคณะกรรมการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จำนวน 55 โรงเรียน มีโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมิน จำนวน 12 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.69 เนื่องจากไม่ผ่านตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต

8 : 2558) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560-2562 ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับเขตพื้นที่ เปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2560–2562 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3 ปีการศึกษา ได้แก่ ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยที่มีทิศทางไม่แน่นอน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับเขตพื้นที่ เปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2560–2562 พบว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3 ปีการศึกษา ได้แก่ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีคะแนนเฉลี่ย กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำลงอย่างต่อเนื่อง 3 ปีการศึกษา ได้แก่ ภาษาไทย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8, 2562 : 26-29)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 1,755 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,726 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 315 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ คือ เพศ ตำแหน่งงาน ขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะเทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะการตัดสินมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทักษะมนุษยสัมพันธ์ และทักษะคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ Likert (1976 : 19) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ Likert (1976 : 19) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ

จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) เพื่อหาความสอดคล้องในด้านโครงสร้าง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of item objectives congruence: IOC) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 จำนวน 14 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 61 ข้อ แล้วนำไปทดลองใช้ (tryout) กับครู ในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธ์แอลฟา (α-coefficient) ของครอนบัค (cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.75 ขึ้นไป พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีเพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 ชุด และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลของแบบสอบถาม จำนวน 315 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้นำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลระดับปฏิบัติ โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบส (Best, 1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีทักษะการบริหารในระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีทักษะการบริหารในระดับปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีทักษะการบริหารในระดับปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีทักษะการบริหารในระดับปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีทักษะการบริหารในระดับปฏิบัติมากที่สุด

3. วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลระดับปฏิบัติ โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบส (Best, 1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการในระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการในระดับปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการในระดับปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการในระดับปฏิบัติมาก

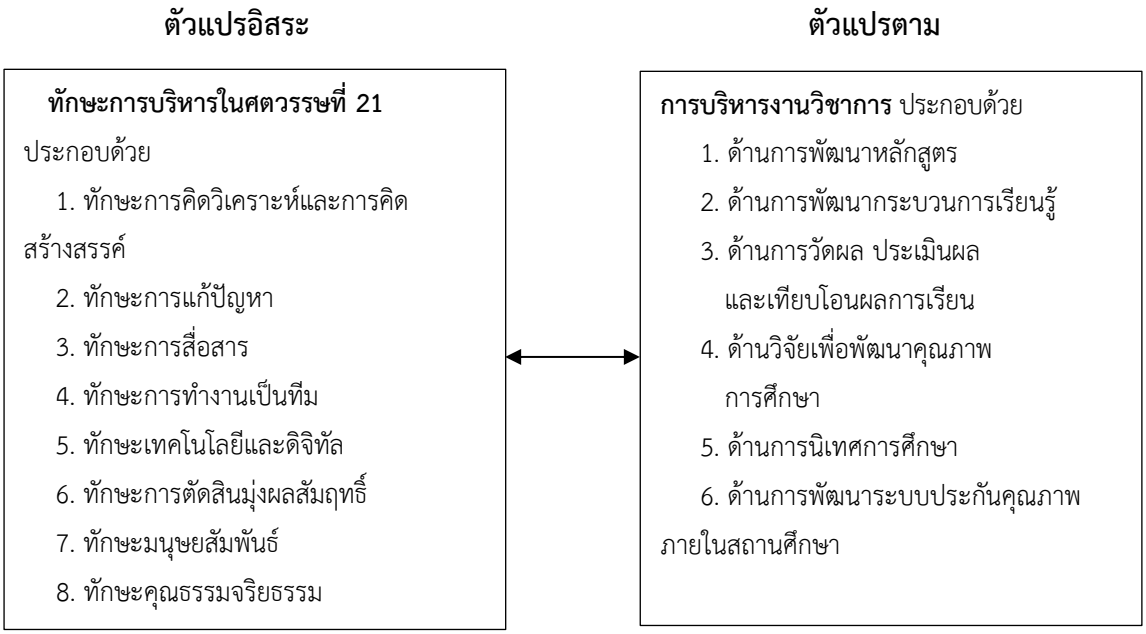
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการในระดับปฏิบัติมากที่สุด

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2552 : 314)

สูงกว่า 0.90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.71 – 0.90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.30 – 0.70 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 0.30 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.00 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี ตามกรอบแนวคิดทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของชัยยนต์ เพาพาน (2559 : 306) ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิตอล ทักษะการตัดสินมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทักษะมนุษยสัมพันธ์ และทักษะคุณธรรมจริยธรรม สำหรับแนวคิดการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 6-7) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แสดงดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	4.40	0.33	มาก
2. ทักษะการแก้ปัญหา	4.33	0.39	มาก
3. ทักษะการสื่อสาร	4.31	0.38	มาก
4. ทักษะการทำงานเป็นทีม	4.35	0.42	มาก
5. ทักษะเทคโนโลยีและดิจิทัล	4.33	0.46	มาก
6. ทักษะการตัดสินมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.36	0.41	มาก
7. ทักษะมนุษยสัมพันธ์	4.33	0.37	มาก
8. ทักษะคุณธรรมจริยธรรม	4.36	0.42	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.35**	**0.27**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการตัดสินมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทักษะคุณธรรมจริยธรรม ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะเทคโนโลยีและดิจิทัล และทักษะการสื่อสาร ตามลำดับ

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.19	0.45	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.32	0.38	มาก
3. ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.23	0.43	มาก
4. ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.18	0.45	มาก
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.19	0.43	มาก
6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	4.29	0.37	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.23**	**0.34**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา / ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ด้านการนิเทศการศึกษา	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	รวมเฉลี่ย
ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	0.32**	0.31**	0.26**	0.30**	0.26**	0.26**	0.35**
ทักษะการแก้ปัญหา	0.34**	0.28**	0.38**	0.30**	0.42**	0.35**	0.41**
ทักษะการสื่อสาร	0.48**	0.44**	0.52**	0.47**	0.48**	0.47**	0.58**
ทักษะการทำงานเป็นทีม	0.43**	0.37**	0.43**	0.34**	0.38**	0.32**	0.46**
ทักษะเทคโนโลยีและดิจิทัล	0.52**	0.44**	0.58**	0.57**	0.55**	0.53**	0.65**
ทักษะการตัดสินมุ่งผลสัมฤทธิ์	0.50**	0.39**	0.53**	0.49**	0.49**	0.44**	0.58**
ทักษะมนุษยสัมพันธ์	0.49**	0.46**	0.48**	0.43**	0.49**	0.47**	0.57**
ทักษะคุณธรรมจริยธรรม	0.46**	0.35**	0.48**	0.32**	0.42**	0.37**	0.49**
รวมเฉลี่ย	0.66**	0.55**	0.68**	0.60**	0.65**	0.60**	0.76**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน โดยรายด้านที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปน้อย คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการตัดสินมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทักษะคุณธรรมจริยธรรม ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะเทคโนโลยีและดิจิทัล และทักษะการสื่อสารตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารยุคใหม่จึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา นักวิชาการหลายท่านกล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา เป็นผู้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ดังนั้นผู้บริหารจึงมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นความสามารถในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรด้านอื่น ๆ ที่มีอยู่โดยผ่านกระบวนการทางการบริหารอย่างมีระบบ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุริยา ทองยัง (2558 : 11) ที่กล่าวว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นความสามารถในการใช้ความรู้ความคิด ปัญญาในการบริหารงานภายในองค์กร เป็นทักษะของผู้บริหารที่สามารถพัฒนาได้ และเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างทักษะด้านอื่น ๆ ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างรวดเร็ว และถูกต้องโดยใช้ทรัพยากรบุคคลอื่น ๆ ที่มีอยู่โดยผ่านกระบวนการทางการบริหารอย่างมีระบบ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรศร เจียมทอง (2561 : 65) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญส่ง กรุงชาลี (2561 : 76) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550 : 29) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องบริหารจัดการสถานศึกษา ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ วงษาลาภ (2558 : 43) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนโสตศึกษา ตามความคิดเห็น ของครูผู้สอน ภาคกลางสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตัทธิตา ติ่งต่ำ และคณะ (2559 : 46-58) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อการบริหารวิชาการมาก เนื่องจากการจัดการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านทักษะต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบริหารงานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา แซ่เตียว (2559 : 54) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล (2563 : 21) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมพร พงษ์เพชร (2561 : 29) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน โดยรายด้านที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปน้อย คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารควรเรียนรู้และปรับตัวให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารจึงต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านทักษะต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบริหารงานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

2.1 การศึกษาปัจจัยทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ไกรศร เจียมทอง. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน. ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 1* “การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21” : มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2552). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 11). นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์โปรแกรสซิฟ.

ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล. (2563). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการ บริหารงานวิชาการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ตัทธิตา ติ่งต่ำ และคณะ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราชฎร์ธานี*. 8 (2), 46-58.

ทิพวรรณ วงษาลาภ. (2558). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนโสตศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ภาคกลางสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

บุญส่ง กรุงชาลี. (2561). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ปัทมพร พงษ์เพชร. (2561). *ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. (2562). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีการศึกษา 2562.* ราชบุรี: ผู้แต่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล***.** นนทบุรี: ภาพพิมพ์.

สุริยา ทองยัง. (2558). *ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุษา แซ่เตียว. (2559). *ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Best, J. W. (1981). *Research in education.* (4th ed.) Englewood cliff: Prentice Hall.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

Likert, R. (1976). *Management styles and the human component.* New Yok: AMACOM.

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

The 21st Century Management Skills of School Administrators by Teachers' Opinions Under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi

กมล คล้ำมณี,
พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตภาณี พุ่มกล่อม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Kamon Klammanee,
Pongsak Ruamchomrat and Mitparnee Pumklom
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-Mail: kamon779952@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 310 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้ ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง ด้านทักษะด้านสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม และด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว

2. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

* วันที่รับบทความ: 27 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 10 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 12 กันยายน 2564
Received: August 27, 2021; Revised: September 10, 2021; Accepted: September 12, 2021

โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีทักษะการปฏิบัติงานมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

คำสำคัญ: ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21; ผู้บริหารสถานศึกษา; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

Abstracts

The purposes of the research were to study and compare the 21st century management skills of school administrators by teachers' opinions under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, classified by school sizes. The sample consisted of 310 teachers in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, obtained by disproportionate stratified random sampling according to school sizes. A constructed 5-level rating scale questionnaire with content validity between 0.67-1.00 and reliability of 0.99 as a tool to collect data. The statistics employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation. The data were treated with one-way analysis of variance and found the difference of means, and paired test were carried out according to Scheffe's method.

The results of the study were as follows:

1. The 21st century management skills of administrators by teacher' opinions under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, the overall practiced was at a high level when considering each aspect It was found that the practice was at a high level in all aspects. Sorted in order of average value is leadership and responsibility, productivity and trustworthiness, creativity and self-confidence, social and cross-culture and flexibility and adaptability

2. The comparison of the 21st century management skills of school administrators by teachers' opinions under the secondary educational service area office Kanchanaburi, classified by school sizes, overall and in every aspect. There were statistically significant differences at 0.05, that is administrators of large and extra-large educational institutions. They were more management skills administrators of small educational institutions.

Keywords: The 21st century management skills; Administrator; Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi.

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งกว่าทรัพยากรใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัย ดังนั้นกระบวนการทางการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 3-4) จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้รับการรับรองมาตรฐานร้อยละ 79.49 เมื่อพิจารณาสถานศึกษาที่ผ่านการรับรอง พบว่า ผลการประเมินที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจเห็นได้จากผลการประเมินตามตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยระดับพอใช้ในระดับมัธยมศึกษา คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาจากคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำในทุกกลุ่มสาระ และผลการประเมินโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) อยู่ในระดับต่ำกว่าอีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาสาระและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ ระบบการศึกษาไทยมีปัญหาหลายประการไม่ตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศเป็นปัญหา ซึ่งเป็นผลมาจากระบบการศึกษาที่ยังไม่สามารถเตรียมและพัฒนาคนในแต่ละช่วงวัยให้มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 67-69)

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนจัดการศึกษาในปัจจุบันให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน เห็นได้จากผลการประเมินโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) ปี2018 ที่เน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ความรู้และทักษะในชีวิตจริง มากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน จากการประเมินโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) ปี2018 ที่ผ่านมา มีข้อสังเกตที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก ผลการประเมินชี้ว่าระบบการศึกษาไทยมีส่วนหนึ่งที่มีคุณภาพ และสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในระดับสูงได้ หากระดับนโยบายสามารถสร้างความเท่าเทียมกันทางการศึกษา โดยขยายระบบการศึกษาที่มีคุณภาพไปให้ทั่วถึง ประเทศไทยก็จะสามารถยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้ทัดเทียมกับนานาชาติได้ ประการที่สองนักเรียนไทยทั้งกลุ่มที่มีคะแนนสูงและกลุ่มที่มีคะแนนต่ำมีจุดอ่อนอยู่ที่ด้านการอ่าน และประการที่สามแนวโน้มคะแนนการอ่านของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง และความฉลาดรู้ด้านการอ่านมีความสัมพันธ์กับความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ระบบการศึกษาไทยจึงต้องยกระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนอย่างเร่งด่วน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561 : 1-8)

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของคณะกรรมการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จำนวน 55 โรงเรียน จากการประเมิน ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ

และพัฒนาสถานศึกษา พบว่ามีโรงเรียนที่อยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 9.10 ซึ่งการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8, 2562 : 26-29) ซึ่งเห็นได้ว่าผู้บริหารจึงเป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้ในทักษะการบริหารที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 16-21)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 1,726 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิชนิดที่ไม่เป็นสัดส่วน (disproportionate stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดของสถานศึกษา	จำนวน สถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง ประชากร
สถานศึกษาขนาดเล็ก	8	145	52
สถานศึกษาขนาดกลาง	12	540	98
สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ	9	1,041	160
รวม	**29**	**1,726**	**310**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ Likert (1976 : 19) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ

จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) เพื่อหาความสอดคล้องในด้านโครงสร้าง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of item objectives congruence: IOC) พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 จำนวน 13 ข้อ และค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 37 ข้อ แล้วนำไปทดลองใช้ (tryout) กับครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-coefficient) ของครอนบัค (cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.75 ขึ้นไป พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 29 โรงเรียน ประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามแบบสอบถามจากสถานศึกษาต่าง ๆ โดยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ไปยังโรงเรียนเพื่อให้กับครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มาวิเคราะห์ข้อมูลระดับปฏิบัติ โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Best (1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

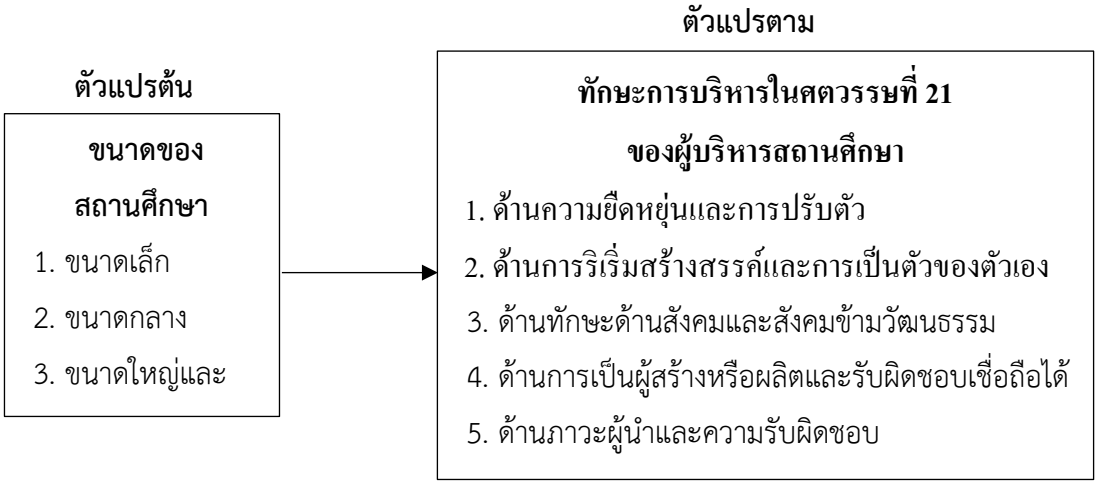
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ซึ่งผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2555 : 17) เกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง ด้านทักษะด้านสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้ และด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ โดยผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	**S.D.**	**ระดับการปฏิบัติ**
1. ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.07	0.43	มาก
2. ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง	4.13	0.42	มาก
3. ด้านทักษะด้านสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม	4.11	0.40	มาก
4. ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้	4.13	0.39	มาก
5. ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.16	0.44	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.12**	**0.33**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ($\overline{X}$=4.16) รองลงมาคือ ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้ ($\overline{X}$=4.13, S.D.=0.39) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง ($\overline{X}$=4.13, S.D.=0.42) ด้านทักษะด้านสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ($\overline{X}$=4.11) และด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ($\overline{X}$=4.07)

2. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยพิจารณาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ ปรากฏดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดของสถานศึกษา						F	Sig.
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว	3.97	0.49	4.04	0.47	4.13	0.36	3.27*	0.039
2. ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง	4.01	0.54	4.14	0.41	4.17	0.37	3.02	0.050
3. ด้านทักษะด้านสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม	4.00	0.49	4.09	0.40	4.15	0.36	3.04*	0.049
4. ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้	4.01	0.54	4.15	0.41	4.16	0.29	3.05*	0.049
5. ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.05	0.63	4.13	0.45	4.22	0.35	3.09*	0.047
รวมเฉลี่ย	4.01	0.45	4.11	0.32	4.16	0.28	4.68*	0.010

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านทักษะด้านสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้ และด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงทดสอบความแตกต่างเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลเปรียบเทียบเฉลี่ยรายคู่ของการเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม

ขนาดของสถานศึกษา	$\bar{X}$	**ขนาดเล็ก (Sig.)**	**ขนาดกลาง (Sig.)**	**ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ (Sig.)**
		4.01	**4.11**	**4.16**
ขนาดเล็ก	4.01	-	-0.101 (0.198)	-0.157* (0.011)
ขนาดกลาง	4.11	-	-	-0.056 (0.402)
ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ	4.16	-	-	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีทักษะการปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้ ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง ด้านทักษะด้านสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม และด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัย เพื่อสร้างบรรยากาศของทำงานในองค์กรให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้านการสื่อสาร ในแง่มุมใหม่ และสามารถนำความรู้ ความชำนาญในการการบริหารทรัพยากรบุคคลในด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการบริหารที่เป็นระบบและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ดังที่ โยธิน นิลคช (2561 : 414) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์การบริหารที่มุ่งเน้นพัฒนาองค์การไปสู่การพัฒนาก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลาย ๆ ด้าน ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งผู้ที่มีอิทธิพลส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พึงมี สิ่งสำคัญที่สุด คือ ตัวผู้บริหารต้องมีคุณภาพ ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเอง มีความเป็นผู้นำต้องนำความเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการใช้ทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยความสามารถด้านวิชาการ การสื่อสาร และเทคโนโลยี การเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการ นักสร้างพลังสร้างแรงบันดาลใจเชิงบวก ตัวแบบที่ดี และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณฐกร วรรณวัตน์ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2564 : 126-138) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย วิไลวรรณ พ่อค้าช้าง และ รัตนา กาญจนพันธุ์ (2564 : 14-28) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีทักษะการปฏิบัติงานมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีโครงสร้างการบริหารงาน มีบุคลากรฝ่ายบริหารมีการแบ่งงานการรับผิดชอบตามสายงานที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน ซึ่งสถานศึกษาขนาดกลาง

และขนาดเล็ก มีบุคลากรน้อยทำให้มีหน้าที่รับผิดชอบในงานต่าง ๆ จำนวนมาก และบุคลากรฝ่ายบริหารก็เป็นครู จึงจำเป็นต้องทำหน้าที่การจัดการเรียนการสอนด้วย จึงทำให้ความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษแตกต่างจากครูในสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภา พรเสนาะ (2556 : 53) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลิภา พูลศิริ (2562 : 76) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว พบว่า ผู้บริหารให้ความร่วมมือให้ความสำคัญแก่กิจกรรมของชุมชนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความร่วมมือ และให้ความสำคัญแก่กิจกรรมของชุมชนเป็นอย่างดี เพื่อปรับตัว และร่วมกิจกรรมของชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

1.2 ด้านทักษะด้านสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม พบว่า ผู้บริหารสามารถใช้ภาษาที่สาม เช่น จีน ญี่ปุ่น หรือภาษาของประเทศอาเซียนได้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะด้านการใช้ภาษาที่สาม เพื่อใช้ในการติดต่อ ประสานงานกับชุมชนที่มีความหลากหลายทางด้านภาษา

1.3 ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้ พบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานงานภายในสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ประสานงานภายในสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอก เพื่อปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารการศึกษา

1.4 ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ พบว่า ผู้บริหารยกย่องชมเชยบุคลากรที่ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรยกย่อง ชมเชย บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการเสริมแรงให้บุคลากรพัฒนากระบวนการทำงานให้มีคุณภาพต่อไป

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ใช้เทคนิควิธีการบริหารจัดการ และจัดโครงสร้างการบริหารให้เหมาะสมกับจำนวนของบุคากร แบ่งภาระงานการรับผิดชอบตามสายงานอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

2.2 ควรศึกษาแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการศึกษา กับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579*. กรุงเทพเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

ณฐกร วรรณวัตน์ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร. ***Journal of Roi Kaensarn Academi.*** 6 (2), 126-138.

โยธิน นิลคช. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ "GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018",* 2, 411-422

วัลลิภา พูลศิริ. (2562). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรตที่ 21*. กรุงเทพเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.

วิไลวรรณ พ่อค้าช้าง และ รัตนา กาญจนพันธุ์. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. ***Journal of Roi Kaensarn Academi.*** 6 (5), 14-28.

ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). *ผลการประเมิน PISA 2018 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. (2562). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีการศึกษา2562.* ราชบุรี: ผู้แต่ง.

เสาวภา พรเสนาะ. (2556). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

Best, J. W. (1981). *Research in education (4th ed.).* Englewood cliff: Prentice Hall.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

Likert, R. (1976). *Management styles and the human component*. New Yok: AMACOM.

อิทธิพลของปัจจัยระดับองค์การและทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมที่มีต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในอุตสาหกรรมพอลิเมอร์ ประเทศไทย

The Effects of Organizational Factors and Skills Contributing to Innovative Behavior on Innovative Behavior of Employees : A Case Study of a Private Company in Polymer Manufacturing of Thailand

อัมมาภรณ์ มัจฉาชาญ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
Ammaporn Matchacharn
National Institute of Development Administration, Thailand
E-mail : ammaporn.mat@stu.nida.ac.th

****

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาครั้งนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยระดับองค์การที่มีต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน 2) เพื่อศึกษาทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมที่มีต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมในฐานะตัวแปรส่งผ่าน (Mediator Variable) ต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 311 คนที่เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการขององค์การในอุตสาหกรรมพอลิเมอร์ ประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .912 และนำมาวิเคราะห์โดยการสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับองค์การ และทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมที่มีต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน และอิทธิพลของทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมในฐานะตัวแปรส่งผ่าน (Mediator Variable) ต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน

ผลการการวิจัยพบว่า ปัจจัยระดับองค์การ และทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน และทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมมีอิทธิพลในฐานะตัวแปรส่งผ่าน (Mediator Variable) ต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน

คำสำคัญ: พฤติกรรมเชิงนวัตกรรม; อิทธิพลของปัจจัยระดับองค์การและทักษะ; อุตสาหกรรมพอลิเมอร์

---

* วันที่รับบทความ: 10 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 12 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 13 กันยายน 2564
Received: September 10, 2021; Revised: September 12, 2021; Accepted: September 13, 2021

Abstracts

The objectives of this research were: 1) To study organization-level factors that affected the innovative behavior of employees 2) To study the skills contributing to innovative behavior on innovative behavior; and 3) To study the influence of innovative behavior-enhancing skills as mediator variables on employees' innovative behavior. Data were collected from a sample of 311 people who were employees at the operational level of an organization in Polymer Manufacturing of Thailand. Questionnaires were used questionnaire with a reliability of 0.916 and analyzed by creating a Structural Equation Model (SEM) to test the relationship between organizational factors and skills contributing to innovative behavior on innovative behavior of employees and the influence of skills that enhanced innovative behavior as a mediator variable on the innovative behavior of employees.

The result showed that organizational factors and skills contributing to innovative behavior had a direct influence on the innovative behavior of employees, and skills contributing to innovative behavior had an influence as a mediator variable on the innovative behavior of employees.

Keywords: Innovative behavior; The Effects of Organizational Factors and Skills; Polymer Manufacturing

บทนำ

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแข่งขันในเชิงธุรกิจที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจระดับประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ธุรกิจต้องรักษาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีความต้องการความสามารถในการริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการ และสร้างมูลค่าเพิ่มและความแตกต่างของสินค้าและบริการ (World Economic Forum, 2017:online) ข้อมูลจากองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development : OECD) ประมาณการว่านวัตกรรมมีส่วนสำคัญ ของการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า โดยนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่กำหนดการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพและความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งในระดับองค์การและระดับประเทศ (OECD, 2015:online) เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จากข้อมูลการจัดลำดับของสถาบันการจัดการนานาชาติ (IMD) ในรายงาน The World Competitiveness Yearbook พบว่า ในปี 2561 ความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (WCR) ของประเทศไทยโดยรวมอยู่ในลำดับที่ 30 จากจำนวน 63 ประเทศ ซึ่งลดลงจากอันดับที่ 27 ในปี 2560 จากทั้งหมด 63 ประเทศ (IMD) จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน พบว่า ความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศของไทยมีอันดับที่ลดลงจากเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประเทศยังไม่มากและรวดเร็วพอเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น

ภาพรวมประเทศไทยมีความท้าทายหลายด้านในการส่งเสริมขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ หนึ่งประเด็นที่ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญคือ การเน้นส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและมีมูลค่าเพิ่มเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน ในระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ซึ่งสะท้อนได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (Office of the National Economic and Social Development Council, 2016 : online) ทั้งนี้ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี กระทรวงอุตสาหกรรมถูกจัดให้เป็นตัวขับเคลื่อนในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) หรือที่เรียกว่า “ประเทศไทย 4.0” โดยโมเดลประเทศไทย 4.0 ต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovation Driven Economy โดยเน้นพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (Office of Industrial Economics, 2016 : online) ดังนั้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับกลุ่มอุตสาหกรรม องค์การในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายต้องมีนโยบายในการปรับตัวขององค์การตามเป้าหมายซึ่งมีนวัตกรรมขององค์การเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ในแง่นี้พนักงานมีความสำคัญต่อขีดความสามารถด้านนวัตกรรมขององค์การโดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาตอบสนองต่อและปรับเปลี่ยนแนวคิดพฤติกรรมการทำงานที่เป็นนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเช่นกันให้กับองค์การ (Zhang & Bartol, 2010 : 107-128)

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยระดับองค์การและทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมในองค์การของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อจะนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการบริหารเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงานในองค์การและการวิจัยในครั้งต่อไป รวมถึงในการพัฒนาพนักงานเพื่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมและสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีคุณค่าให้เกิดขึ้นภายในองค์การ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์การต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยระดับองค์การที่มีต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมที่มีต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมในฐานะตัวแปรส่งผ่าน (Mediator Variable) ต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร คือ พนักงานของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในอุตสาหกรรมพอลิเมอร์ ประเทศไทย ซึ่งเป็นบริษัทเกี่ยวข้องกับการนำเข้า วิจัยพัฒนา ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้านพอลิเมอร์ส จำนวน 1,549 คน โดยแบ่งพนักงานเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับหัวหน้า ระดับพนักงาน และระดับพนักงานรายวัน ซึ่งสังกัดอยู่ในแต่ละฝ่ายแตกต่างกันทั้งหมด 25 ฝ่าย นำมาจัดกลุ่มโดยพิจารณาจากการให้ความสำคัญ และส่งเสริมทางด้านนวัตกรรมขององค์การต่อพนักงานในฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มกิจกรรมหลัก 2).กลุ่มสนับสนุนหลัก และ 3) กลุ่มสนับสนุน ตามลำดับ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) ครั้งนี้ เลือกศึกษาในระดับพนักงานระดับปฏิบัติการในกลุ่มกิจกรรมหลัก จำนวน 90 คน และกลุ่มสนับสนุนหลัก จำนวน 325 คน รวมทั้งหมดจำนวน 415 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือในการศึกษาใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบแบบสอบถามเป็นขั้นตอนเริ่มจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย ความหมายของปัจจัยระดับองค์การและทักษะที่จะศึกษาและนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามในการศึกษาในครั้งนี้ และนำมาสร้างแบบสอบถามการรับรู้และพฤติกรรม โดยแบบสอบที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 39 ข้อ โดยแบบสอบถามทั้งหมดเป็นคำถามเชิงบวก แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ เป็นข้อคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา ฝ่ายงาน และพื้นที่การทำงาน

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านปัจจัยระดับองค์การที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) ด้านบรรยากาศนวัตกรรม 4 ข้อ และ 2) ด้านการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร 4 ข้อ รวม 8 ข้อ

3) แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม 5 ทักษะ ประกอบด้วย 1) การเชื่อมโยงความคิด 2) การตั้งคำถาม 3) การสังเกต 4) ปฏิสัมพันธ์ และ 5) การทดลอง ทักษะละ 4 ข้อ รวม 20 ข้อ

4) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมองพนักงาน จำนวน 5 ข้อ

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีการทำการตรวจสอบโดยทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ เพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องมือที่ใช้นั้นมีคุณภาพและความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์สูง ซึ่งมีขั้นตอนในการตรวจสอบดังนี้

1) การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการจะวัดแล้วจึงสร้างแบบสอบถาม จากนั้นนำไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนภาษาที่ใช้ในข้อคำถามแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงนำมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทำการทดสอบกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Pilot Test) จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เชิงสถิติเพื่อคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และจากผลการทดสอบพบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ .912

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อแนะนำงานวิจัยเบื้องต้นและขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูล ซึ่งทางบริษัทได้ติดต่อเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับการวิจัย โดยจะมีขั้นตอนในการดำเนินการติดต่อเพื่อข้อเข้าเก็บข้อมูลดังนี้

1) แนะนำงานวิจัยและเสนอเค้าโครง

2) ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ

3) ส่งมอบแบบสอบถามแก่ฝ่ายทรักยากรมนุษย์ของบริษัทฯ

4) ได้รับความอนุเคราะห์จากฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ในการแจกแบบสอบถามและติดตามกลับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

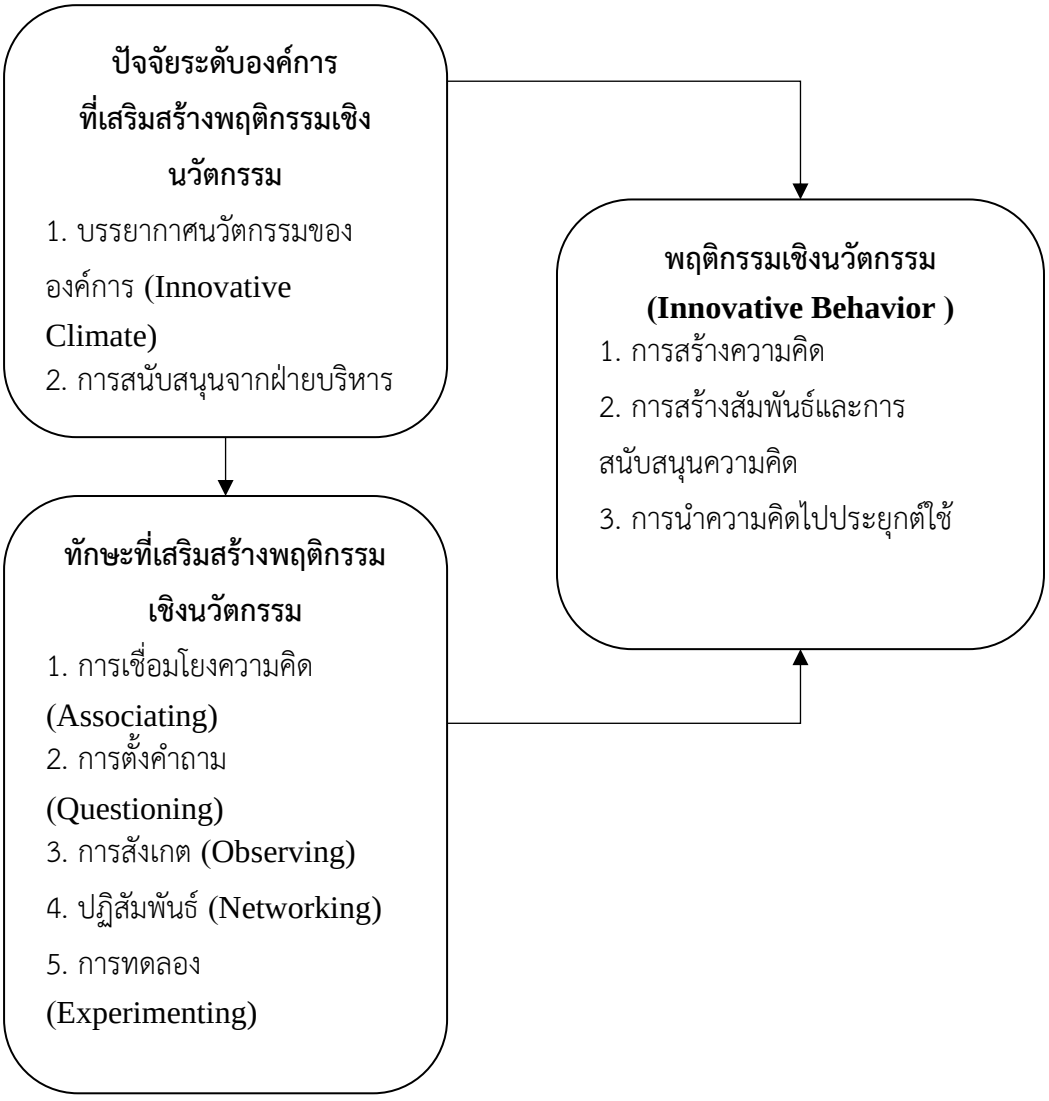
หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ด้วยค่าสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์เชิงบรรยายเพื่ออธิบายลักษณะการแจกแจงของข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างวิจัย ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation) ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis)

2. วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling : SEM)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยระดับองค์การและทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมที่มีต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในอุตสาหกรรมพอลิเมอร์ ประเทศไทย โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงานในองค์การ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรปัจจัยระดับองค์การที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม ทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม และพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม ก่อนและดำเนินการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

โมเดลการวัดตัวแปรแฝงในโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม

โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงในโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย 3 ตัวแปรแฝง คือ ปัจจัยระดับองค์การที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม ทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม และพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรแฝงมีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ ค่า Chi-Square=35.40, df=26, P-value =0.103 ในส่วนค่าดัชนี CFI=1.00, GFI=0.98, RMSEA=0.034 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการวิเคราะห์ยังสอดคล้องกับค่าดัชนี CFI และ GFI ที่มีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนี RMSEA ที่มีค่าต่ำกว่า 0.05 โดยผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ของตัวแปรสังเกตในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรแฝงปัจจัยระดับองค์การที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม มีตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ บรรยากาศนวัตกรรมองค์การ มีค่าเท่ากับ 0.70 รองลงมาคือการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.66 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (R^2) ระหว่างตัวแปรสังเกตต่างๆ กับองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนของบรรยากาศนวัตกรรมองค์การ คิดเป็นร้อยละ 49.00 และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร คิดเป็นร้อยละ 43.00

ตัวแปรแฝงทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม มีตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ การเชื่อมโยงความคิด มีค่าเท่ากับ 0.80 รองลงมาคือการสังเกต และการทดลอง มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.75 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (R^2) ระหว่างตัวแปรสังเกตต่างๆ กับองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบดังกล่าว สามารถอธิบายความแปรปรวนของการเชื่อมโยงความคิด ได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาคือการสังเกต คิดเป็นร้อยละ 57.00

ตัวแปรแฝงพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ การนำความคิดไปประยุกต์ใช้ มีค่าเท่ากับ 0.84 รองลงมาคือการสร้างความคิด มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.80 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (R^2) ระหว่างตัวแปรสังเกตต่างๆ กับองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบดังกล่าว สามารถอธิบายความแปรปรวนของการนำความคิดไปประยุกต์ใช้ได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.00 รองลงมาคือการสร้างความคิด คิดเป็นร้อยละ 64.00

ตารางที่ 1 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์ความตรงโมเดลการวัดของตัวแปรแฝง

ตัวแปร	Factor loading	R^2	CR	AVE
ปัจจัยระดับองค์การที่เสริมสร้าง พฤติกรรมเชิงนวัตกรรม (FACT)				
บรรยากาศนวัตกรรมองค์การ	0.70**	0.49	0.92	0.85
การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร	0.66**	0.43		
ทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิง นวัตกรรม (SKIL)				
การเชื่อมโยงความคิด	0.80**	0.64	0.97	0.88
การตั้งคำถาม	0.58**	0.34		
การสังเกต	0.75**	0.57		
ปฏิสัมพันธ์	0.73**	0.53		
การทดลอง	0.75**	0.56		
พฤติกรรมเชิงนวัตกรรม(INBE)				
การสร้างความคิด	0.80**	0.64	0.97	0.91
การสร้างสัมพันธ์และการสนับสนุน ความคิด	0.71**	0.51		
การนำความคิดไปประยุกต์ใช้	0.84**	0.71		
Chi-Square=35.40, df=26, P-value=0.103, RMSEA=0.034, CFI=1.00, GFI= 0.98, AGFI=0.95				

**P-value <0.01

ผลการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ภายหลังจากตรวจสอบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ผู้วิจัยได้พิจารณาขนาดอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยในโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม (INBE) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม (SKIL) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.56 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรปัจจัยระดับองค์การที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม (FACT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.37 นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อม

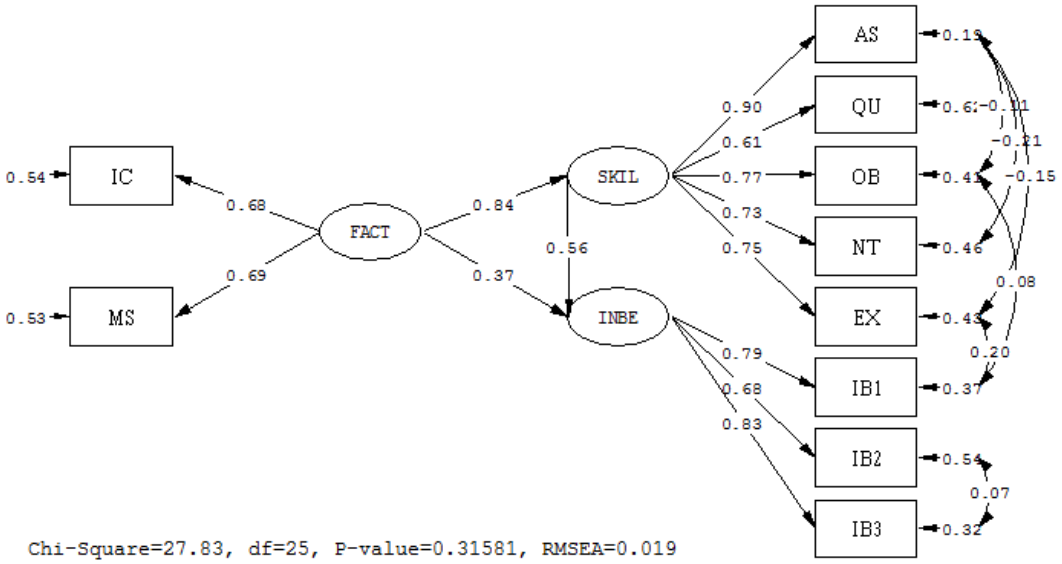
จากตัวแปรปัจจัยระดับองค์การที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.47

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม (SKIL) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรปัจจัยระดับองค์การที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม (FACT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.84

จากตัวแปรทำนายทั้ง 2 ตัวแปรในโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมสามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมได้ร้อยละ 80.00 (R^2=0.80)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางในสมการโครงสร้าง

ตัวแปรทำนาย	อิทธิพล	ตัวแปรผล	
		SKIL	**INBE**
ปัจจัยระดับองค์การที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม (FACT)	DE	0.84**	0.37**
	IE	-	0.47**
	TE	0.84**	0.84**
ทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม (SKIL)	DE	-	0.56**
	IE	-	-
	TE	-	0.56**
R^2		0.70	0.80
Chi-Square=27.83, df=25, P-value=0.316, CFI=1.00, GFI=0.98, RMSEA=0.019			
**P-value <0.01 DE=Direct Effect, IE=Indirect Effect, TE=Total Effect			

แผนภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางในสมการโครงสร้าง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยระดับองค์การ และทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน และทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมมีอิทธิพลในฐานะตัวแปรส่งผ่านต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน โดยตัวแปรทั้งสองคือปัจจัยระดับองค์การ และทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมจะสามารถอธิปรายตัวแปรพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน ได้ร้อยละ 80 ($R^2 = 0.80$) ซึ่งอิทธิพลทางตรงของปัจจัยระดับองค์การ สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่าพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงานในองค์การที่มีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ การสร้างความคิด การสร้างสัมพันธ์และการสนับสนุนความคิด และการนำความคิดไปประยุกต์ใช้นั้น การสนับสนุนด้านบรรยากาศนวัตกรรมอย่างเหมาะสม จะสามารถทำให้เกิดนวัตกรรมและเกิดเป็นประโยชน์ต่อพนักงานและองค์การ (Anthony, 2017 : 3 ; Nijhof et al., 2002 : 675 -683 ; West & Farr, 1989 : 15-30) การที่องค์การสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมเป็นรูปธรรม โดยการสนับสนุนที่จำเป็นจากองค์การเพื่ออำนวยให้เกิดความคิดใหม่และนวัตกรรมให้เกิดขึ้นได้ (Watcharasriroj, 2020 : 3 ; Veenendaal & Bondarouk, 2015 : 138-160 ; Ramamoorthy et al., 2005 : 142-150) รวมทั้งการที่พนักงานมีทักษะการเชื่อมโยงความคิด การตั้งคำถาม การสังเกต การสร้างเครือข่าย และการทดลอง จะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมของพนักงานในองค์การที่มีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ การสร้างความคิด การสร้างสัมพันธ์และการสนับสนุนความคิด และการนำความคิดไปประยุกต์ใช้ ที่ส่งผลให้เกิดนวัตกรรม (Dyer et al., 2011 : 42)

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างเพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัย พบว่า ทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน และทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมมีอิทธิพลในฐานะตัวแปรส่งผ่านต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม ที่ประกอบด้วย การเชื่อมโยงความคิด การตั้งคำถาม การสังเกต การสร้างเครือข่าย และการทดลอง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงานในองค์การที่มีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ การสร้างความคิด การสร้างสัมพันธ์และการสนับสนุนความคิด และการนำความคิดไปประยุกต์ใช้ ในขณะที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม โดยมีอิทธิพลผ่านปัจจัยระดับองค์การ โดยแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลเชิงบวกของทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมที่มีต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงาน นอกเหนือจากทักษะในตัวของพนักงานแล้ว จะปรากฏเด่นชัดอย่างมีนัยสำคัญเมื่อร่วมกับการที่องค์การให้การสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศนวัตกรรม เช่น การทราบถึงเป้าหมายที่ชัดเจนขององค์การ การแลกเปลี่ยนข้อมูลการปฏิบัติงานให้เพื่อนร่วมงาน และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารที่ชัดเจน เช่น การที่พนักงานมีอิสระที่จะตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษาที่พบว่าการเกิดพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงานเกิดจากการที่องค์การต้องสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมเป็นรูปธรรม โดยการสนับสนุนที่จำเป็นจากองค์การเพื่ออำนวยให้เกิดความคิดใหม่และนวัตกรรมให้เกิดขึ้นได้ (Watcharasriroj, 2020 : 3 ; Veenendaal & Bondarouk, 2015 : 138-160 ; Ramamoorthy et al., 2005 : 142-150)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ และผลของทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม พบว่าปัจจัยระดับองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม และพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมของพนักงานในองค์การ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม โดยมีทักษะที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน ดังนั้น องค์การควรมีแนวทางการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพนักงาน และขอบเขตขององค์การด้วยการส่งเสริมบรรยากาศนวัตกรรมกรรมขององค์การ และการสนับสนุนด้านจากฝ่ายบริหารให้บุคลากรในองค์การตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างนวัตกรรมให้เกิดในองค์การ โดยผู้นำองค์การควรมีแนวทางในการทำงานเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมให้เกิดขึ้นภายในองค์การ ด้วยการ

การส่งเสริมบรรยากาศนวัตกรรม

(1) การสื่อสารถ่ายทอดนโยบาย เป้าหมายขององค์การ เพื่อสร้างการรับรู้ และความเข้าใจของพนักงานต่อการดำเนินการทำงาน และเป้าหมายหลักขององค์การอย่างสม่ำเสมอ

(2) การมีช่องทางในการให้พนักงานทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ ขององค์การ

(3) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่พนักงานทุกคนในองค์การมีส่วนร่วม โดยการนำความต้องการและความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรม เช่น กิจกรรมในลักษณะทีม (Team Building) หรือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร

(1) การกำหนดระยะเวลาในการทำงานให้ชัดเจนและเหมาะสมการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้อิสระในการทำงานโดยมีกรอบเวลากำหนดไว้อย่างเหมาะสม

(2) การสำรวจความต้องการ และสนับสนุนด้านทรัพยากรที่เหมาะสมต่อการทำงานและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการทำวิจัยเชิงปริมาณ อาจได้ข้อมูลที่จำกัดหรือไม่ครอบคลุม ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพทำการสัมภาษณ์พนักงานเป็นรายบุคคล เพื่อศึกษาในเชิงลึกว่าพนักงานมีความคิดเห็นต่องานและองค์การอย่างไร ต้องการให้งานและองค์การเป็นไปในทิศทางใด เพื่อผู้บริหารอาจได้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่องค์การได้ในอนาคต

2.2 การพัฒนาแบบสอบถามที่ใช้วัดการแสดงพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม ในขณะปฏิบัติงานของพนักงาน โดยอาศัยบริบทของประเทศไทยเนื่องจากทฤษฎี เนื้อหา บทความและข้อคำถามส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนามาจากต่างประเทศ ซึ่งมีรูปแบบวัฒนธรรม บริบทการทำงานที่แตกต่างกัน การพัฒนา แบบสอบถามโดยใช้บริบทของประเทศไทยจะทำให้สามารถวัดผลได้แม่นยำเที่ยงตรงยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Anthony, S. D. (2017). *The little black book of innovation, with a new preface: how it works, how to do it.* Harvard Business Review Press.

Dyer, J., Gregersen, H., & Christensen, C. M. (2011). *The Innovator's DNA*. Harvard Business School Publish Corporation.

Nijhof, A., Krabbendam, K., & Looise, J. K. (2002). Innovation through exemptions: Building upon the existing creativity of employees. *Technovation.* 22 (11), 675 -683.

OECD. (2015). OECD Innovation Strategy *2015* an Agenda for Policy Action. *Online.* Retrieved from: https://www.oecd.org/sti/OECD-Innovation-Strategy-2 0 1 5 -CMIN2015-7.pdf

Office of Industrial Economics. (2016). National Industrial Development Master Plan (2012-2036). *Online.* Retrieved from: http://www.oie.go.th/assets/portals/1/fileups/2/files/Industrial% 20Master %20Plan/National_Industrial_Development_Master_Plan.pdf. **[in Thai]**

Office of the National Economic and Social Development Council. (2016). The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021). *Online.* Retrieved from https://www.nesdc. go.th/nesdb_en/ewt_dl_link.php?nid=4345. **[in Thai]**

Ramamoorthy, N., Flood, P. C., Slattery, T., & Sardessai, R. (2005). Determinants of innovative work behaviour: Development and test of an integrated model. Creativity & Innovation Management, 14 (2), 142-150.

Veenendaal, A., & Bondarouk, T. (2015). Perceptions of HRM and their effect on dimensions of innovative work behaviour: Evidence from a manufacturing firm. *Management Revue*, 26 (2), 138-160.

Watcharasriroj, B. (2020). HR Practices and values for innovative culture development of SMEs in Thailand. *National Institute of Development Administration.* **[in Thai]**

West, M., & Farr, J. (1989). Innovation at work: Psychological perspectives. *Social Behavior, 4*, 15-30.

World Economic Forum. (2017). The Global Competitiveness Report *2017-2018. Online.* Retrieved from;http://www3.weforum.org/docs/GCR20172018/05FullReport/TheGlobalCompetitiveness Report2017%E2%80%932018.pdf

Zhang, X., & Bartol, K. M. (2010). Linking empowering leadership and employee creativity: The influence of psychological empowerment, intrinsic motivation, and creative process engagement. *The Academy of Management Journal.* 53 (1), 107-128.

การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

School Administration According to Brahmavihara 4 of School Administrarors in Schools Under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1

นันทพร ทองเชื้อ,
มิตภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Nanthaphon Thongcher,
Mitparnee Pumklom and Pongsak Ruamchomrat
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Pron2533@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 298 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านอุเบกขา และด้านมุทิตา

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน

* วันที่รับบทความ: 29 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 12 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 13 กันยายน 2564
Received: August 29, 2021; Revised: September 12, 2021; Accepted: September 13, 2021

คำสำคัญ: การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4; หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were to study school administration according to Brahmavihara 4 of school administrators in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, and to compare school administration according to Brahmavihara 4 of school administrators in schools, classified by study area. The samples consisted of 298 teachers in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, obtained by stratified random sampling according to the study area. The research instrument was a five-level- rating scale questionnaire with the reliability of 0.95. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance, and pair difference test by Scheffe's method. Statistical significance level at 0.05.

The results of the study were as follows:

1. School administration according to Brahmavihara 4 of school administrators in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as follows: loving-kindness, compassion, equanimity and sympathetic joy.

2. The comparison results of school administration according to Brahmavihara 4 of school administrators in schools, classified by difference study area, Overall and in each individual aspect not significantly difference.

Keywords: Administration According to Brahmavihara 4; Brahmavihara 4 of School Administrators

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์มีเป้าหมายในการพัฒนาที่สำคัญคือเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 8)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2550 : 74-75) ได้จัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาตามระบบคุณธรรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาทุกเขตพื้นที่การศึกษา ผลการดำเนินการทำให้ได้แม่แบบที่เป็นแกนนำในการพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อขยายผลไปยังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีจิตสำนึกในความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม เป็น

แบบอย่างและนำไปอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ อันจะช่วยสร้างสังคมแห่งคุณธรรมให้เกิดขึ้นในประเทศไทย และเป็นการเสริมสร้าง ป้องกันมิให้ข้าราชการครูกระทำผิดวินัย มีความสำนึกในหน้าที่ และตั้งตนอยู่ในความดี เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมได้ และได้จัดการพัฒนากฎหมายสำหรับผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคนโดยใช้หลักคุณธรรมเป็นพื้นฐานขอกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติหน้าที่

โรงเรียนเป็นองค์กรทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการเป็นผู้บริหาร โดยมีบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหาร เรียกว่า ผู้ร่วมงานหรือผู้ปฏิบัติการสอน ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีคุณภาพนับได้ว่าเป็นผู้นำในรูปของบุคคลที่มีอำนาจอยู่โดยธรรมชาติ และโดยอำนาจหน้าที่ ก่อให้เกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงาน ตลอดจนจูงใจให้มวลสมาชิกเกิดความร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน จึงเปรียบเสมือนดวงประทีป เป็นสัญลักษณ์หรือจุดรวมพลังของทุกคนในองค์กร และเป็นหลักที่สำคัญยิ่งต่อสถานศึกษา ต่อครู อาจารย์ ต่อหน่วยงานเป็นส่วนรวม นับได้ว่าผู้บริหารเป็นผลสะท้อนของประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นอย่างมาก การบริหารงานสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังกล่าว ผู้บริหารต้องอาศัยอำนาจคอยค้ำจุนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารองค์กรไม่สามารถหลีกเลี่ยงประเด็นเกี่ยวกับอำนาจได้ เพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการควบคุมและผลักดันการดำเนินการต่าง ๆ ภายในองค์กร ให้เป็นไปตามนโยบายและจุดประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและองค์กร (บริมาส ศิริตรานนท์, 2558 : 1)

ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางการศึกษาจึงควรมีแนวปฏิบัติที่อยู่ในกรอบคุณธรรม เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งจิตใจบุคคลให้ประพฤติในทางที่ถูกที่ควร และเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและกำลังใจ รู้สึกมีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณธรรมที่ผู้บริหารพึงมีนั้นปรากฏอยู่ในหลักของพระพุทธศาสนา ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง จรรยาบรรณ ระเบียบวินัยข้าราชการครู ถือเป็นส่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องประกันคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา (พระครูวิจิตรสาธุรส, 2560 : 1-15)

พรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาควบคู่ไปกับวิทยากร พรหมวิหารธรรมเป็นธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ของพรหม หลักธรรมสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง หลักธรรมนี้เป็นธรรมสำหรับทุกคน เช่น บิดา มารดา ครูอาจารย์ หัวหน้าหน่วยงานและนักบริหาร (ดนัย ไชยโยธา, 2544 : 8) พรหมวิหารธรรมประกอบด้วย เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดี มีไมตรีต่อประชาชนหรือผู้ใต้ปกครอง กล่าวคือปรารถนาให้เขาเหล่านั้นมีความสุข กรุณา ความสงสาร คือ ช่วยเหลือให้พระภิกษุหรือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความเดือดร้อนของประชาชน รวมถึงสัตว์ทั้งหลาย มุทิตา ความพลอยยินดี เมื่อภิกษุหรือประชาชนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

ก็รู้สึกชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของเขาเหล่านั้น และอุเบกขา ความไว้วางใจเป็นกลาง คือ อันที่จะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา กล่าวคือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราชั่ง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง ไม่ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่น ประสบความทุกข์ พิจารณาเห็นการกระทำของเขาเหล่านั้นตามหลักแห่งกรรม คือ การกระทำของเขาเอง ว่าเขาเป็นผู้กระทำขึ้น อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ (มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณาชวิทยาลัย, 2539 : 49)

ความเจริญทางวัตถุที่ขาดการพัฒนาทางจิตใจ เป็นที่มาของปัญหาคุณธรรมจริยธรรมที่ตกต่ำในสังคมไทย สถาบันศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้จัดทำโครงการวิจัยลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของไทย พบว่า ระดับคุณธรรม จริยธรรมในหมู่คนไทยลดลงเมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีสติ สัมปชัญญะ และความมีระเบียบวินัย (ประภาพร จันทรัศมี และคณะ, 2559 : 1-21) ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้พรหมวิหาร 4 ที่สัมพันธ์กับการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความมั่นใจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ขาดการพิจารณาความดีความชอบ ไม่มีกระบวนการพิจารณาผลงาน ไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหาเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาประสบปัญหา ผู้บริหารไม่มีการสอบถามสุขภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาเท่าที่ควร บางครั้งไม่คำนึงถึงความทุกข์ของผู้ใต้บังคับบัญชา ขาดการแสดงออกถึงความยินดี การให้ความสำคัญต่าง ๆ กับบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษายังบกพร่องในเรื่องของความยุติธรรมในการให้รางวัลกับผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่วางตนเป็นกลาง แสดงออกถึงความลำเอียง ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาไม่เกิดประสิทธิภาพ (ไกรลาศ ชิณกะธรรม, 2562)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ไปปรับปรุงนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1,313 คน จากสถานศึกษา จำนวน 145 แห่ง

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางเคร์จซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) จำนวน 298 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน และพื้นที่จัดการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 32 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมี 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 เมตตา จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 2 กรุณา จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 3 มุทิตา จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 4 อุเบกขา จำนวน 8 ข้อ

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์วัดระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert, 1976 : 19) มี 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับ 1 น้อยที่สุด หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติน้อยครั้งมากหรือไม่ มีการปฏิบัติ (ปฏิบัติร้อยละ 0-20)
ระดับ 2 น้อย หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติน้อยครั้ง (ปฏิบัติร้อยละ 21-40)
ระดับ 3 ปานกลาง หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ปฏิบัติร้อยละ 41-60)
ระดับ 4 มาก หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (ปฏิบัติร้อยละ 61-80)

ระดับ 5 มากที่สุด หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (ปฏิบัติร้อยละ 81-100)

2) คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทุกข้อกระทงคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 32 ข้อ นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 298 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ ในการตอบ

2) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่และร้อยละ

4) วิเคราะห์การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.00-1.50 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.51-2.50 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 2.51-3.50 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

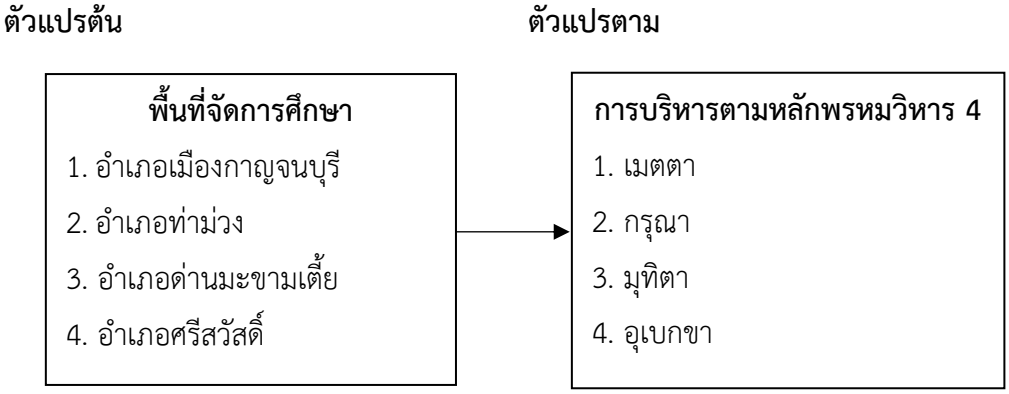
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.51-4.50 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.51-5.00 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

5) วิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดตามหลักของพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2551 : 124-125) ได้เสนอเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	**S.D.**	**ระดับความคิดเห็น**
1. ด้านเมตตา	4.37	0.24	มาก
2. ด้านกรุณา	4.29	0.21	มาก
3. ด้านมุทิตา	4.28	0.22	มาก
4. ด้านอุเบกขา	4.29	0.22	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.31**	**0.17**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเมตตา ($\bar{X}$ = 4.37) รองลงมาคือ ด้านกรุณา ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. =0.21) ด้านอุเบกขา ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. =0.22) และด้านมุทิตา ($\bar{X}$ = 4.28) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวม รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวม

การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	พื้นที่จัดการศึกษา								F	Sig.
	อำเภอเมืองกาญจนบุรี		อำเภอท่าม่วง		อำเภอด่านมะขามเตี้ย		อำเภอศรีสวัสดิ์			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเมตตา	4.39	0.24	4.37	0.26	4.36	0.20	4.34	0.24	0.58	0.632
2. ด้านกรุณา	4.29	0.20	4.26	0.25	4.32	0.19	4.30	0.21	0.81	0.490
3. ด้านมุทิตา	4.30	0.22	4.25	0.24	4.26	0.20	4.29	0.21	1.08	0.360
4. ด้านอุเบกขา	4.29	0.22	4.28	0.23	4.32	0.24	4.31	0.19	0.43	0.733
รวมเฉลี่ย	**4.32**	**0.16**	**4.29**	**0.20**	**4.32**	**0.15**	**4.31**	**0.16**	**0.50**	**0.683**

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเมตตา รองลงมาคือ ด้านกรุณา ด้านอุเบกขา และด้านมุทิตา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมประจำใจของผู้บริหาร เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนหัวใจหลักขององค์กร ดังที่ณัฐธยาน์ โพธิ์ชาธาร (2553 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงสุดในสถานศึกษา มีหน้าที่บริหารสถานศึกษาให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในการจัด

การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอาศัยกระบวนการการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วม ของบุคลากรทุกฝ่ายทุกสถาบัน และทุกองค์การที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกสถานศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จดังเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้นย่อมต้องได้รับความรัก ความเคารพ ความไว้วางใจจากผู้ร่วมงานเป็นอันดับแรก ซึ่งการจะได้รับสิ่งที่กล่าวมานั้น การมีคุณธรรมของตัวผู้บริหารนั่นเองจะเป็นใบเบิกทางในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นิยมวงศ์ (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน เจริญรัมย์ (2560 : 41-50) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิจิตรสาธุรส (2560 : 1-15) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มโรงเรียนการกุศล จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษาในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ทุกคนมีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกันในทุกพื้นที่การจัดการศึกษา ดังที่ พิชญาภา ขันทอง (2554 : บทคัดย่อ) ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เพราะเป็นผู้ที่ได้รับการมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้เป็นผู้ใช้อำนาจ หน้าที่ และทำหน้าที่บริหารทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วาง และการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้องเข้าใจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อสามารถกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชนบังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพรวมทั้งต้องรู้จักศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หลักของสถานศึกษา ประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษาในทุกพื้นที่จัดการศึกษานั้นนำหลักคุณธรรมพรหมมวิหาร 4 เป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาแม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่จัดการศึกษาต่างกัน แต่มีการยึดคุณธรรมเดียวกันแล้วนั้น ย่อมส่งผลดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สถานศึกษาและนักเรียน เพราะเมื่อในองค์กรมีการอยู่ร่วมกันด้วยความเมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา ความประสบผลสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ย่อมไม่ต่างกัน

แม้ว่าจะใช้เกณฑ์ใดในการเปรียบเทียบก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นิยมวงศ์ (2555 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวีณา คำคุม (2560 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 ในจังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาอารีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นที่ปรึกษาที่ดี คอยให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อพบเจอปัญหา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความยุติธรรมในการสร้างขวัญ และกำลังใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาความดีความชอบบุคลากรในสถานศึกษาอย่างยุติธรรม ยึดความถูกต้องเที่ยงธรรมโดยไม่มีอคติ

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี

2. ควรมีการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมคุณธรรมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

ไกรลาศ ชิณกะธรรม. (2562). *การใช้พรหมวิหาร 4 ที่สัมพันธ์กับการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.* การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.

ณัฐธยาน์ โพธิ์ชาธาร. (2553). *การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ดนัย ไชยโยธา. (2544). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร: โอเอส พริ้นติ้ง เฮาส์.

นิตยา นิยมวงศ์. (2555). *การศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

บริมาส ศิริตรานนท์. (2558). *การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.* ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประภาพร จันทรัศมี และคณะ. (2559). การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา. *วารสารวิชาการคุณธรรมความดี.* 5 (1), 1-21.

พระครูวิจิตรสาธุรส. (2560). การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มโรงเรียนการกุศล จังหวัดสงขลา. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์.* 4 (1), 1-15.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.* กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.

พิชญาภา ขันทอง. (2554). *กระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 จังหวัดชุมพร.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณาชวิทยาลัย (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณาชวิทยาลัย.

วีณา คำคุม. (2560). *พฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 ในจังหวัดพังงา.* การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สายฝน เจริญรัมย์. (2560). การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.* 6 (1), 41-50.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *รายงานประจำปีการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปี พ.ศ. 2550.* กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับย่อ).* กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

Best, J. W. (1981). *Research in education.* Englewood cliff: Prentice Hall.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

Likert, R. (1976). *Management styles and the human component.* New York: AMACOM.

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

The Model of Educational Quality Development for Small Schools in Chat Trakan District Phitsanulok Province

นันทวดี ชมเดือน และ ชัชภูมิ สีชมภู
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
Nuntawadee Chomduan and Chatphum Sichomphoo
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Nuntawadee_53@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และ 2) เพื่อหารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 64 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1). สภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่พบสภาพปัญหามากที่สุดคือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา

2). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ดังนี้ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา (2) การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (3) การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี (4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา (5) ควรแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน (6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา; การพัฒนาคุณภาพการศึกษา; โรงเรียนขนาดเล็ก

---

* วันที่รับบทความ: 29 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 12 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 15 กันยายน 2564
Received: August 29, 2021; Revised: September 12, 2021; Accepted: September 15, 2021

Abstracts

This research aims to 1) to study the condition of the problem and 2) to find patterns improving the quality of education of small schools in Chattrakan District, Phitsanulok Province examples of respondents included school administrators and teachers in small schools In Chattrakan District, Phitsanulok Province, 64 people choose a specific one analyze data using averages and standard deviations and interviews with qualified persons 5 to analyze data by analyzing content. The results showed that.

1. The problem of improving the quality of education of small schools in chattrakan district, phitsanulok province, in general is moderate.

2). The model of improving the quality of education at small schools in Chattrakan district. (1) Establishing educational standards (2) Creating educational development plans (3) developing educational development plans continuously every year. (4) Implementation of the Education Development Plan (5) Should clearly appoint responsible personnel. (6) Preparation of self-assessment report and delivery of self-assessment report to improve the quality of education.

Keywords: Development Model; Educational Quality Improvement; Small Schools

บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยมีปัญหาหลายประการซึ่งยังไม่สนองตอบและยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศได้สมบูรณ์มากนัก ดังนั้นบุคคลในวงการศึกษาจึงได้แสวงหาวิธีการต่าง ๆที่จะสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการทางการศึกษาโดยตรงให้มีการดำเนินการทั้งด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิตให้มีมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นมาตรฐานหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและแก้ปัญหาได้โรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการบริหารคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นแก่สังคมว่ามีความสามารถในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม ความรู้ มีความสุข ตามที่สังคมคาดหวังไว้ ดังนั้น การหารูปแบบเพื่อการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยมีสถานศึกษาในความรับผิดชอบทั้งสิ้น จำนวน 31,420 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 14,397 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45.82 ของโรงเรียนทั้งหมด โดยเป็นโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น จำนวน 7,280 แห่ง สัดส่วนครูต่อนักเรียนเฉลี่ย 1 : 19 สภาพปัญหาการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 23-26) จากการประเมินคุณภาพและการทดสอบต่าง ๆ พบว่าคุณภาพการศึกษาเป็นปัญหาทุกระดับ

จำเป็นต้องเร่งแก้ไขทั้งระบบโดยเร็วซึ่งต้องปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอน จึงเร่งพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 46–48)

อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก มีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน จำนวน 16 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวมีโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 50 คน อยู่จำนวน 12 แห่ง มีปัญหาในการบริหารการจัดการเรียนการสอนหลายประการ ที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่บรรลุเป้าหมาย ขาดการระดมทรัพยากรและการประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขาดแคลนครูในวิชาเอกและสาขาที่จำเป็นโดยเฉพาะกลุ่มสาระหลัก เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ เป็นต้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมยังไม่เป็นที่น่าพอใจและยังไม่บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งนักเรียนบางส่วนยังมีปัญหาด้านการอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ ถือว่าไม่ผ่านมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากความสำคัญของปัญหาการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ จึงสนใจทำวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลกเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการและเพื่อเพิ่มคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อหารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวนทั้งหมด 64 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็นระยะการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 มีจำนวนประชากรในการศึกษาทั้งหมด 64 คน โดยเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 12 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 52 คน ในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งสิ้น 64 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ระยะที่ 2 มีจำนวนประชากรในการศึกษา 5 คน โดยจำแนกตามกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ รองผู้อำนวยการ

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบปลายปิดและเปิด ในการดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ในการดำเนินการหารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

3.1 ระยะที่ 1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.) ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราภัฏอุตรดิตถ์ ถึงผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก 12 แห่ง ในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

2.) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้บริหารและครูที่เป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3.) ดำเนินการแจกแบบสอบถาม จำนวน 64 ฉบับ โดยการแจกจ่ายและเก็บคืนแบบสอบถามจากประชากรทั้งหมด 64 คน โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

4.) ทำการเก็บแบบสอบถามที่ประชากรทำการตอบเรียบร้อยแล้ว

5.) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

3.2 ระยะที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการเป็นรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.) ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการขอสัมภาษณ์จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราภัฏอุตรดิตถ์ ถึงผู้ให้สัมภาษณ์

2.) ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้ให้สัมภาษณ์ 5 คน

3.) นัดสัมภาษณ์

4.) ดำเนินการสัมภาษณ์

5.) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

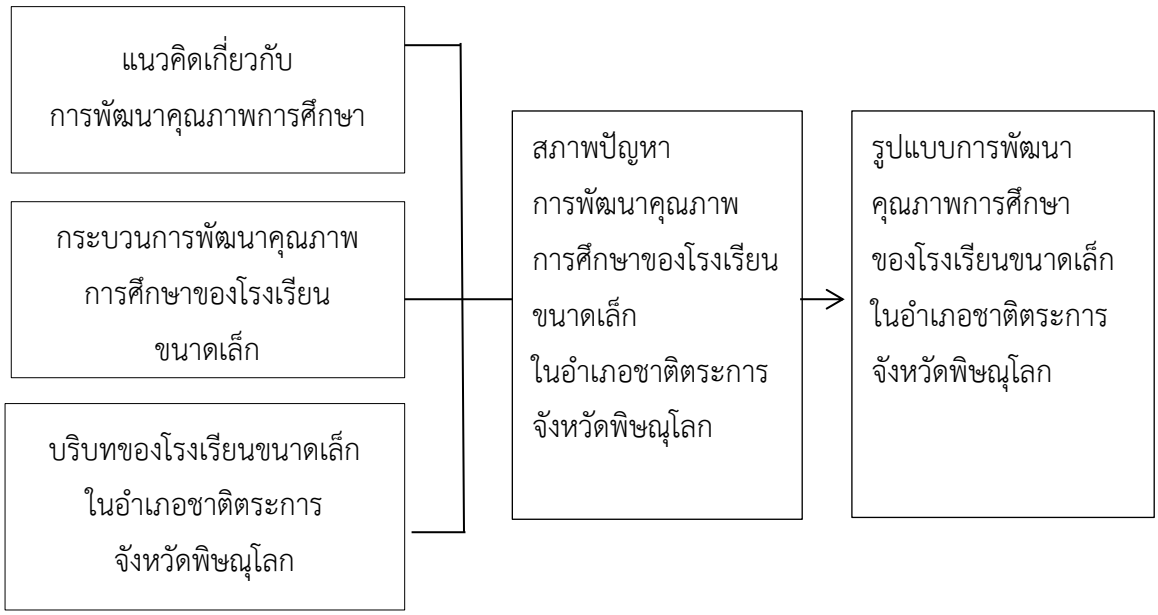
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในการวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

1.) ใช้สถิติจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล 2.) ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) อธิบายข้อมูล สภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ดังนี้

สภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 7 กระบวนการของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก การดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าสถิติ

	รายการ	ระดับสภาพปัญหา		
		μ	**σ**	**แปลผล**
1	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	2.51	0.34	ปานกลาง
2	จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน	2.77	0.37	ปานกลาง
3	การดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน	2.77	0.35	ปานกลาง
4	การประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	2.65	0.36	ปานกลาง
5	การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	2.91	0.33	ปานกลาง
6	การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	2.73	0.33	ปานกลาง
7	จัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี	2.79	0.25	ปานกลาง
	ภาพรวม	2.73	0.33	ปานกลาง

2. จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ควรกำหนดค่าเป้าหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาให้ชัดเจน และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ชัดเจน และประกาศให้ทั่วถึง

2.2 การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ควรศึกษาบริบทของโรงเรียนและชุมชนรอบข้าง หรือหน่วยบริการให้ชัดเจน ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของสถานศึกษา และจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปีกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และควรให้หน่วยงานภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

2.3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ชัดเจน เพื่อสะดวกในการติดตามงาน ควรมีการทบทวนผลการปฏิบัติงานในแต่ละปี และนำผลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ อย่างต่อเนื่อง และจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานและผลการดำเนินงานให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ

2.4 การประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ควรมีการนิเทศ ติดตามการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน

2.5 การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรติดตามผลการดำเนินงานอย่างครอบคลุม และต่อเนื่อง นำผลที่ได้จากการติดตาม ตรวจสอบ มาวิเคราะห์ มาปรับใช้พัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเหมาะสม ควรมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบในด้านการติดตามผลการประเมินให้ชัดเจน และสร้างเสริมการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรเก็บข้อมูล ที่ได้จากการประเมิน นำมาสรุปผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบุคคล เพื่อผลประโยชน์ของสถานศึกษา และควรรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

2.7 การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี ควรจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง จัดทำแหล่งข้อมูลและเผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ต่อสาธารณะด้วยวิธีการที่หลากหลาย และหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการประเมินตนเอง จัดทำแผนพัฒนาการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อพิจารณาในแต่ละกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

การกำหนดมาตรฐานการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาระดับมากที่สุด คือ การประกาศค่าเป้าหมายความสำเร็จเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้เรื่องมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด ทำให้สถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรพวง ชุ่มใจ (2557 : 112) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสองในระดับดีมาก พบว่า ปัญหาด้านการดำเนินการวางแผนการปฏิบัติงาน โรงเรียนยังมีการกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาไม่ครอบคลุม ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ไม่ได้จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ ความเข้าใจ

การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาระดับมากที่สุดคือ การเสนอแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาที่เหมาะสม ทำให้สถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้เรื่องมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด ทำให้สถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรพวง ชุ่มใจ (2557 : 112) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสองในระดับดีมาก พบว่า ปัญหาด้านการดำเนินการวางแผนการปฏิบัติงาน โรงเรียนยังมีการกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาไม่ครอบคลุม ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ไม่ได้จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ ความเข้าใจ

การดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ โรงเรียนร่วมกับต้นสังกัดวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรไม่ค่อยมีคุณภาพ ขาดการติดตามงานทำให้การ

ดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้ จึงทำให้ประสบปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรเดช โสมาบุตร และคณะ (2560 : 29-41) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า การปฏิบัติโดยภาพรวมด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา มีการสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก

การประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดการกำหนดงาน และผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน จึงทำให้ยังคงประสบปัญหาในด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรพวง ชุ่มใจ (2557 : 112) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสองในระดับดีมาก พบว่า ปัญหาการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีละ 1 ครั้ง ไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรม เครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินผลยังไม่ครอบคลุมม่เป็นมาตรฐาน ไม่หลากหลาย

การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ผู้บริหารติดตามและประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดเล็กไม่มีผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่รักษาการของโรงเรียน จึงทำให้ยังคงเป็นปัญหาในด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กันตพัฒน์ มณฑา (2561 : 169) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากตัวแปรด้านครู รองลงมาคือ ด้านการบริหารการศึกษา ด้านผู้บริหาร ด้านการจัดการเรียนรู้และการวิจัยด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือของชุมชน

การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากพบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ โรงเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากการดำเนินงานประจำตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดเล็กไม่มีวัสดุ ครุภัณฑ์ในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จึงทำให้ยังคงเป็นปัญหาในด้านของการเก็บข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จรูญ จับบัง (2555 : 161) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์โรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอยู่ในระดับมาก

การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ โรงเรียนนำจุดที่ควรพัฒนาของแต่ละมาตรฐานมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดบุคลากรที่เกิดความชำนาญในงาน การมอบหมายหน้าที่ไม่ชัดเจน จึงทำให้ยังคงเป็นปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรพวง

ชุ่มใจ (2557 : 112) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสองในระดับดีมาก พบว่า บุคลากรบางท่านไม่ยอมนำผลมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน ขาดการประสานงาน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 7 กระบวนการที่มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ควรกำหนดค่าเป้าหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาให้ชัดเจน และประกาศให้ทั่วถึง คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ควรศึกษาบริบทของโรงเรียน ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และควรให้หน่วยงานภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จันทร์จิรา จูมพลหล้า และคณะ (2557 : 77) ที่ศึกษารูปแบบความสำเร็จการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การขับเคลื่อนของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ในรูปแบบของการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ ตั้งแต่การวางแผนการปฏิบัติงาน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดกระบวนการเรียนการสอนการวัดและประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการแสวงหางบประมาณ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษา ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (ดี เก่ง มีความสุข) สามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นและประกอบอาชีพได้ นำไปสู่แนวทางการส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในเกณฑ์การยุบ หรือควบรวม ให้คงอยู่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ชัดเจน เพื่อสะดวกในการติดตามงาน ควรมีการทบทวนผลการปฏิบัติงานในแต่ละปี และนำผลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ อย่างต่อเนื่อง และจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานและผลการดำเนินงานให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วันทนา เนื้อน้อย (2560 : 87) ที่ศึกษาการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ด้านจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่มีความต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นแนวโน้มการปฏิบัติงานและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยการร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

การประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ควรมีการนิเทศ ติดตาม การประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาควรติดตามผลการดำเนินงานอย่างครอบคลุม และต่อเนื่อง นำผลที่ได้จากการติดตาม ตรวจสอบ มาวิเคราะห์ มาปรับใช้พัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเหมาะสม ควรมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบในด้านการติดตามผลการประเมินให้ชัดเจน และสร้างเสริมการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาและการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี ควรเก็บข้อมูล ที่ได้จากการประเมิน นำมาสรุปผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบุคคล เพื่อผลประโยชน์ของสถานศึกษา และควรรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอำนาจ วิทยานุวัตน์ (2557 : 161) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การจัดทำรายงานประจำปีที่ เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาควรมี การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ครอบคลุมตามแผนพัฒนาคุณภาพ โดยรายงานคุณภาพ การศึกษาของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบเมื่อสิ้นสุดการ ดำเนินงานและค้นหาจุดที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดเล็ก ควรจัดการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียมนำมาปรับใช้ในการสอนให้เกิดประสิทธิภาพส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
อย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยการสรรหาผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์และนวัตกรรมที่ทันสมัยนำมาเผยแพร่แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนที่เรียนรู้เกิดความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น สร้างนวัตกรรมการเรียนรวมอย่างต่อเนื่องและจริงจังเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการหมุนเวียนการสอนของครู ตามความสามารถและความถนัด หรือ และจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน เพื่อการบริหารจัดการและให้บริการแก่ชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการดูแลจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งหากผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กจะนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง
สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมจากชุมชนทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กที่หลากหลายรูปแบบ

3. ควรมีการศึกษาและติดตามการนำผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบว่ารูปแบบดังกล่าวยังคงอยู่หรือไม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวมหรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.* 2550. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กันตพัฒน์ มณฑา. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.

จรูญ จับบัง. (2555). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก.* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

จันทร์จิรา จูมพลหล้า และคณะ. (2557). *กรณีศึกษา : รูปแบบความสำเร็จการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

วันทนา เนื้อน้อย. (2560). *การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1.* สารนิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สุรเดช โสมาบุตร และคณะ. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* 36 (6), 29-41.

อรพวง ชุ่มใจ. (2557). *สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสองอยู่ในระดับดีมาก.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: ราชภัฏอุตรดิตถ์.

อำนาจ วิชยานุวัติ. (2557). *การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.* วิยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรินครินทรวิโรฒ.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

A Study Achivement of Solar System and Satellites by Blended Learning Via Electronic Book of Grade Fourth Students

พัทธ์ธีรา เพชรหิรัญพงศ์ และ อัมพร วัจนะ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Patteera Pethirunpong and Umporn Watchana
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 6212440020 @rumail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบ สุริยะและดาวบริวาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเผดิมศึกษา คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) 1 ห้องเรียน จำนวน 24คน ในปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร หลังเรียน($\bar{x}$ = 21.04, S.D = 5.805) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 17.67, S.D = 6.183) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์; การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอนวิทยาศาสตร์

* วันที่รับบทความ: 20 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 15 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 16 กันยายน 2564
Received: August 20, 2021; Revised: September 15, 2021; Accepted: September 16, 2021

Abstracts

The objective this study aimed to, 1) developed to solar system and satellites e-books of grade 4 students,2) to compare learning achievement of fourth grade students by using blended learning with the electronic book and using blended learning in the solar system and satellite. The sample in this research consisted of the fourth grade students of one classroom at Paderm Suksa School. The research instruments were 1) the electronic book in the solar system and satellite, 2) lesson plan in the solar system and satellite and, 3) learning achievement tests in the solar system and satellite. Results of the research were as follows: 1) The electronic book in the solar system and satellite met the criteria for the efficiency. 2) Learning achievement post-test ($\bar{x}$) = 21.04, S.D = 5.805) of the students who studied through the electronic book in the solar system and satellite had a higher level than learning achievement pre-test ($\bar{x}$) = 17.67, S.D = 6.183) at .05

Keywords: E-books Efficiency; Academic Achievement; Teaching Science Blended Learning Management

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยนี้ที่นำเอาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ทุกคน ทั้งในด้านการดำเนินชีวิต การงานอาชีพ ข้าวของเครื่องใช้รวมถึงผลผลิตต่างๆ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกสบายในการทำงานและการดำเนินชีวิตซึ่งได้รับผลมาจากวิทยาศาสตร์ ความรู้ ความคิดรวมไปถึงวิจัยต่างๆ เรียกได้ว่าวิทยาศาสตร์เป็นตัวช่วยที่ทำให้เกิดเทคโนโลยี วัฒนธรรมสมัยใหม่ที่เป็นสังคมแห่งการค้นคว้าและเรียนรู้ ทำให้ทุกคนจำเป็นที่จะต้องศึกษาด้านวิทยาศาสตร์อยู่เสมอ เพื่อที่นำมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีในปัจจุบันอย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564 : ออนไลน์)

จากสถานการณ์ในปัจจุบันการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้การเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) จึงเข้ามีบทบาทสำคัญเพราะเป็นการเรียนรู้แบบใช้หลากหลายวิธีการสอนมาผสมกันทั้งรูปแบบการสอนแบบดั้งเดิม คือการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในชั้นเรียนกับการเรียนการสอนออนไลน์ที่กำลังได้รับความนิยม (ปณิตา วรรณพิรุณ, 2551 : 34) การเรียนการสอนแบบผสมผสานสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ท้าทายตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลและศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองได้ดีขึ้น นอกจากนี้การเรียนแบบผสมผสานยังมีส่วนช่วยสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับผู้สอน โดยการติดต่อแบบส่วนตัวช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น(Thorne, 2003 : 34) การใช้เทคโนโลยีเครือข่ายสังคมเข้ามาในการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นช่องทางการสื่อสารที่ทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวของชั้นเรียนได้อย่างรวดเร็ว อันจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ความตระหนักต่อการเรียนและเห็นคุณค่าของการเรียนได้มากขึ้น (ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2557 : 23)

เทคโนโลยีเข้ามามีความสำคัญควบคู่ไปกับการเรียนการสอน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสนับสนุนให้มีการสร้างสื่อการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic book) เป็นรูปแบบของหนังสือที่ได้รับความนิยมในยุคปัจจุบัน เพราะเข้าถึงง่าย และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้มีการพัฒนาหนังสือมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านเนื้อหา การนำเสนอ การบันทึกจัดเก็บ รวบรวมองค์ความรู้ให้กับผู้อ่านได้ในปริมาณมาก สามารถอ่านและปรับปรุงแก้ไขได้ (บุปผชาติ ทัฬหิกรณ์, 2544 : 45) คุณสมบัติดังกล่าวของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้หนังสือประเภทนี้มีศักยภาพสูงกว่าหนังสือปกติ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพและมีประโยชน์อย่างมากในการถ่ายทอดความรู้ความชำนาญเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการอบรม ผู้เรียนจะได้รับความรู้และทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตน ครูสามารถใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการชักจูงผู้เรียนในการอ่าน การเขียน การฟัง และการพูดได้ เชื่อมโยงและสนับสนุนการเรียนการสอนแบบห้องเรียนเสมือน ห้องสมุดเสมือนและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ มีความทนทาน และสะดวกต่อการเก็บบำรุงรักษา ลดปัญหาการจัดเก็บเอกสารย้อนหลังซึ่งต้องใช้เนื้อที่หรือบริเวณกว้างในการจัดเก็บ สามารถรักษาหนังสือหายากและหนังสือต้นฉบับไม่ให้เสื่อมคุณภาพ

จากประสบการณ์การสอนเรื่องระบบสุริยะและดาวบริวารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าเนื้อหาที่สอนเป็นเรื่องที่ผู้เรียนให้ความสนใจและมีข้อสงสัยเป็นจำนวนมาก และสิ่งที่สามารถแก้ไขปัญหาและส่งเสริมความเข้าใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้ดีคือรูปภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวารที่เน้นเชื่อมโยงความรู้คู่กับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยเชื่อว่ารูปแบบการสอนแบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้โดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยแบบกึ่งทดลองที่ใช้แผนแบบการทดลองกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design) โดยมีการทดสอบก่อนทดลอง 1 ครั้ง และหลังทดลอง 1 ครั้ง ซึ่งเขียนเป็นแผนภาพ (Diagram) ได้ดังนี้ (ล้วน และ อังคณา สายยศ, 2543 : 65)

T_1 X T_2

เมื่อ T คือ การทดสอบ

T_1 คือ การทดสอบก่อนจัดการเรียนการสอน

X คือ การจัดการเรียนการสอน

T_2 คือ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจัดการเรียนการสอน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเผดิมศึกษา จำนวน 74 คน 3 ห้องเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเผดิมศึกษา จำนวน 24 คน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นโดยการรวบรวมรูปภาพและคำอธิบายเข้าด้วยกัน จัดทำออกมาในรูปเล่มแบบหนังสือที่สามารถเปิดได้ผ่านทางคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ เพื่อประกอบการเรียนทั้ง 10 เนื้อหาตามแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) จักรวาลและอวกาศ 2) ระบบสุริยะ 3) ดาวเคราะห์ในระบบสุริยะ1 4) ดาวเคราะห์ในระบบสุริยะ2 5) รูปร่างของดวงจันทร์ 6) ความสัมพันธ์โลก ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ 7) ดาวเคราะห์แก๊ส 8) ดาวเคราะห์หิน 9) การดำเนินชีวิตในอวกาศ และ10) วัตถุบนท้องฟ้า มีตรวจสอบความเหมาะสม/ชัดเจน/ถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับมากที่สุด

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร ผ่านการหาประสิทธิภาพดังนี้

1.1 ขั้นทดลองรายบุคคล 1:1:1 (one to one tryout) ผู้วิจัยนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวารไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 3 คน ซึ่ง มีความสามารถในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน จัดการเรียนรู้ตามแผนที่ได้สร้างเอาไว้ เมื่อสอนจบแต่ละแผนให้นักเรียนทำแบบทดสอบ พบว่าจากความคิดเห็นของนักเรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวารบางส่วนมีรูปน้อยเกินไป บางรูปขาดความน่าสนใจ ทั้งหมดนำมาปรับปรุงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1.2 ขั้นทดลองแบบกลุ่มย่อย 3:3:3 (small group tryout) ผู้วิจัยนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร ไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 9 คน คือ กลุ่มเก่ง 3คน กลุ่มปานกลาง 3 คน และกลุ่มอ่อน 3 คน นักเรียนเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร ตามแผนที่ได้สร้างเอาไว้ เมื่อสอนจบแต่ละแผนให้นักเรียนทำแบบทดสอบ พูดคุยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกความคิดเห็น พบว่าเมื่อเพิ่มเนื้อหาบางส่วน ทำให้จัดกิจกรรมไม่จบในคาบ จากนั้นนำผลทั้งหมดมาทำการปรับปรุงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1.3 ขั้นทดลองภาคสนาม 10:10:10 ผู้วิจัยนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร ไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 30 คน คือ กลุ่มเก่ง 10 คน กลุ่มปานกลาง 10คน และกลุ่มอ่อน 10 คน โดยจัดการเรียนรู้ตามแผนที่ได้สร้างเอาไว้ เมื่อสอนจบแต่ละแผนให้นักเรียนทำแบบทดสอบ นำคะแนนการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนเรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร ไปวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 ได้ผลการหาประสิทธิภาพ 83.16/80.56

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร จำนวน 10 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) จักรวาลและอวกาศ 2) ระบบสุริยะ 3) ดาวเคราะห์ในระบบสุริยะ1 4) ดาวเคราะห์ในระบบสุริยะ2 5) รูปร่างของดวงจันทร์ 6) ความสัมพันธ์โลก ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ 7) ดาวเคราะห์แก๊ส 8) ดาวเคราะห์หิน 9) การดำเนินชีวิตในอวกาศ 10) วัตถุบนท้องฟ้า ที่มีเนื้อหาครอบคลุมตามมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 46) มีการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 4.83 ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์ดีมาก

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวารระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33 – 0.60 และนำไปตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ริ-ชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (อุทุมพร จามรมาน, 2540 : 56) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.81 โดยเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดมีดังนี้ ความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ควรจะมีค่า ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูงมาก ทั้งนี้แบบทดสอบควรที่มีค่าความเชื่อมั่น มีค่าระหว่าง 0.7 ถึง 1.0

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียน นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนทำแบบทดสอบ บันทึกคะแนนการทดสอบ เป็นคะแนนก่อนเรียน

2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียน ได้บันทึกคะแนนระหว่างเรียนของนักเรียนเป็นคะแนนประสิทธิภาพด้านกระบวนการ E1

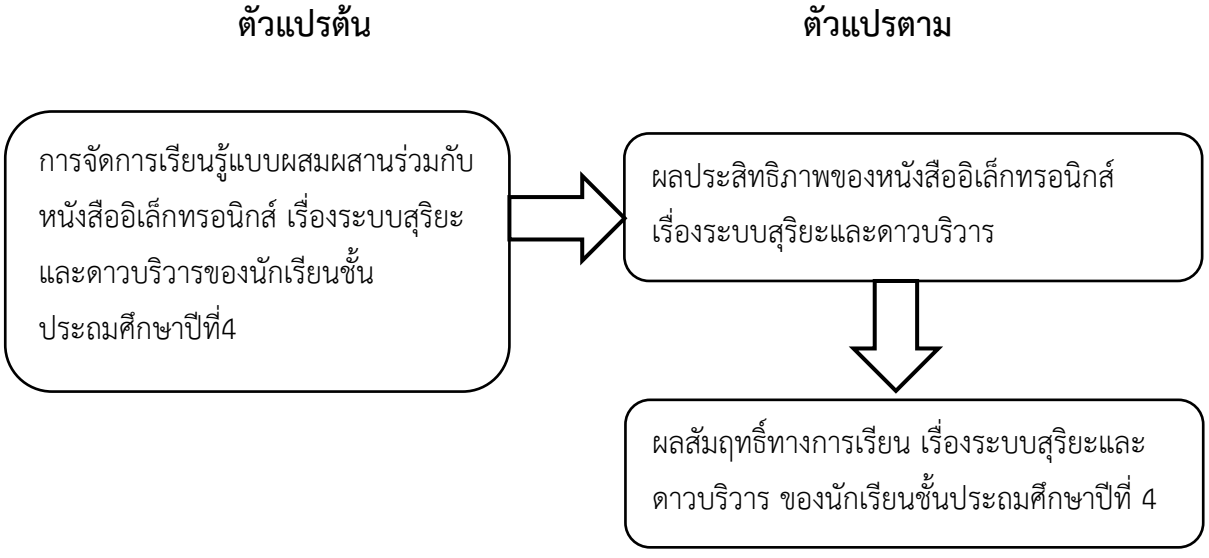
3. หลังจากการจัดการเรียนการสอน ครบทุกชุดแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนการเรียนการสอน ให้กับนักเรียนทำแบบทดสอบ บันทึกคะแนนของการทดสอบเป็นคะแนนหลังเรียน และ เป็นคะแนนประสิทธิภาพ ด้านผลลัพธ์ E2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร วิชิทยาศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนแบบทดสอบย่อยของแต่ละเรื่อง มาหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ โดยใช้สูตร E1/ E2 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้80/80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยพิจารณา 4 กลุ่มมโนทัศน์ดังนี้ 1) จักรวาล 2) การจำแนกดาว 3) ความสัมพันธ์ของดาว 4) การสำรวจอวกาศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน (Dependent Samples) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้สถิตพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์80/80

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่4

กระบวนการ/ผลลัพธ์	N	คะแนนเต็ม	$\sum X$	$\overline{X}$	ร้อยละ	เกณฑ์
คะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน	30	100	2495	8.32	83.16	80
คะแนนจากการทำแบบทดลอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	30	30	725	24.17	80.56	80

จากตารางที่ 1 พบว่า การหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร จากการหาประสิทธิภาพพบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.16/80.56 นั่นคือประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทดลองที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แยกตามกลุ่มมโนทัศน์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ผลสัมฤทธิ์ เรื่อง	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		ค่า t	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
จักรวาล	6	3.83	1.551	4.79	1.250	4.699	0.000
การจำแนกดาว	9	4.75	2.014	5.04	1.648	4.033	0.000
ความสัมพันธ์ของดาว	8	4.66	1.829	5.04	1.579	1.813	0.000
การสำรวจอวกาศ	7	4.45	1.414	5.45	1.888	5.009	0.000

จากตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละเรื่องของนักเรียนเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์เรื่องการสำรวจอวกาศมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน ($\bar{x}$ =4.45 S.D.=1.414) ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ($\bar{x}$ =5.45 S.D.=1.888) แตกต่างกันมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องจักรวาล, เรื่องการจำแนกดาว, เรื่องความสัมพันธ์ของ

ดาว ตามลำดับ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกเรื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

นักเรียน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t	Sig.
ก่อนเรียน	24	17.67	6.183	5.983	.000
หลังเรียน	24	21.04	5.805		

จากตารางพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวารมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนหลังเรียน ($\bar{x}$ = 21.04, S.D = 5.805) สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 17.67, S.D = 6.183) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 ตามขั้นตอนกระบวนการในการสร้างและหาประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร จากการหาประสิทธิภาพพบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.16/80.56 นั่นคือประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เกิดจากการออกแบบและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบ มีการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหา การออกแบบ วางแผน การเตรียมการผลิต ตลอดจนมีการการออกแบบเนื้อหาให้สอดคล้องกับความเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีคุณภาพตามเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการประเมินคุณภาพ และมีการแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องระบบสุริยะและดาวบริวาร วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประกอบการสอนได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทดลองที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะและดาวบริวาร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เนื่องจากมีการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งนำเอาคุณสมบัติของอินเตอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมเข้ามามีบทบาทสำคัญทางการศึกษา นำเอาบทเรียนมาพัฒนาให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย สามารถปรับปรุงแก้ไขรูปแบบปรับแต่งข้อมูลได้แบบออนไลน์ มีการให้ข้อมูลประกอบรูปภาพที่

หลากหลายตรงตามเนื้อหาที่เรียน โดยที่ผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งแบบในห้องเรียนและผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตที่เชื่อมโยงกันเป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นลักษณะการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนได้ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดกระบวนการคิดรวบยอดและจินตนาการ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดจาก ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2544 : 76) ที่ศึกษาการผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยีกับการออกแบบกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียน และแก้ปัญหาข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลา โดยการสอนผ่านเครือข่ายประยุกต์ใช้คุณสมบัติ และทรัพยากรของ World Wide Web ในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา เชื้อกุล (2559 : 98) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ร่วมกับการจัดกิจกรรมการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสารและสมบัติของสาร ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรคำนึงถึงปริมาณของเนื้อหาและการเรียงลำดับของเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา ลักษณะ และระดับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยให้มีความน่าสนใจ เพื่อความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 ควรออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีรูปแบบที่หลากหลาย น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียน

1.3 การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความเหมาะสมที่จะเป็นสื่อการเรียนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื่อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากผู้เรียนสามารถลดการสัมผัสรูปภาพ หนังสือ หรือสื่อต่างๆที่ต้องใช้ร่วมกัน โดยเปลี่ยนมาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองหรือเปิดจอขนาดใหญ่ที่สามารถดูได้อย่างทั่วถึงในห้องเรียนพร้อมกัน ทั้งนี้ควรเตรียมความพร้อมนักเรียนหรือห้องเรียนให้เอื้อต่อการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามหลักการ เนื้อหาและวิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพสังคม ความต้องการของนักเรียนและทรัพยากรในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ

สุจิตรา เชื้อกุล (2559). *ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ร่วมกับการจัดกิจกรรมการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ .* มหาวิทยาลัยนเรศวร

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). วิทยาศาสตร์ นวัตกรรม และสังคมไทยต้องไปด้วยกัน. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564 . แหล่งที่มา: https://www.tsri.or.th/th/news/content/587

บุปผชาติ ทัฬหิกรณ์ และคณะ. (2544). ความรู้เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

ปณิตา วรรณพิรุณ. (2551). *การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน โดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนา การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2554*). การศึกษาสมรรถนะผู้สอนออนไลน์ ในการศึกษาทางไกลด้วยอีเลิร์นนิง* กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2544). *หลักการออกแบบและสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน.*กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์

ล้วน และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาน์ส.

อุทุมพร จามรมาน. (2540). *ข้อสอบ: การสร้างและการพัฒนา = Test items: construction and Development.* กรุงเทพมหานคร: ฟันนี่พับลิชชิ่ง.

Thorne, K. (2003). *Blended learning: how to integrate online and traditional learning.* London: Kogan Page.

บทบาทการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

Role in Participatory Management of Parents of Wat Thanon School Pa Mok District, Ang Thong Province

สำเนียง ชูชีพ และ ถนัด นัยต์ทอง
วิทยาลัยทองสุข
Soomniang Chucheep and Thanad Naitthong
Thongsuk College, Thailand
Corresponding Author, E-mail : ntawan@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วม และเพื่อเปรียบเทียบบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทองจำนวนทั้งหมด 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติในการแจกแจง F- test

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนมากมีวุฒิการศึกษาระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี บทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจผลการเปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ : บทบาท; การบริหาร; การบริหารแบบมีส่วนร่วม

* วันที่รับบทความ: 29 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 23 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 24 กันยายน 2564
Received: August 29, 2021; Revised: September 23, 2021; Accepted: September 24, 2021

Abstracts

The purpose of this study was to study the role level in participatory management. and to compare the roles towards participatory administration of the parents of Wat Thanon School, Pa Mok District, Ang Thong Province. Classified by parent's educational level

The population used in this research were 140 parents of Wat Thanon School, Pa Mok District, Angthong Province. The instrument used for data collection was a 5-level estimator questionnaire. Mean and Standard Deviation and statistical values in the F- test distribution.

The results showed that Most of them have an educational background lower than a bachelor's degree. The overall role in parental participation in management was at a high level. When classified by aspects, it was found that the aspect with the first opinion was the aspect of participation in the evaluation, followed by the aspect of participation in the operation. and the last rank was the participant in decision making. The results of the role difference comparison on the participatory management as a whole were not different.

Keywords: Role; Administration; Participatory Management

บทนำ

หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก็คือ การให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 6-33) ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดและพัฒนาการศึกษาไว้หลายมาตรา ดังต่อไปนี้ 1) หลักการจัดการศึกษา ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 2) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น 3) หน้าที่ของบิดา มารดา บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว 4) หน่วยจัดการศึกษา นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง5) สิทธิที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองได้รับ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ 6) แนวการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา 7) กระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ 8) หลักสูตรให้

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชน สังคม และประเทศชาติ 9) ความเข้มแข็งของชุมชนให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน 10) การส่งเสริมหน่วยจัดการศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย 11) การบริหารการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม 12) การบริหารสถานศึกษาให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ (ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน, 2544 : 6)

ผู้ปกครอง คือ แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน หากมีการจัดการและประสานงานที่เหมาะสมก็จะนำพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ออกมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุตรหลานและโรงเรียนอันเป็นที่รักของพ่อแม่ ผู้ปกครองทุกคน “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การอุทิศทรัพยากรโดยผู้ปกครอง” ประกอบกับ ครอบครัว ก็คือตัวแบบจำลองของชุมชนหรือสังคม โดยธรรมชาติ ผู้ปกครองต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนนั้นๆตั้งอยู่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา (All for Education) ได้โดยง่าย เพราะ การที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานมาให้เรียนที่โรงเรียนก็เท่ากับส่งแก้วตา ดวงใจ ของตนเองมาให้โรงเรียน (สุมน อมรวิวัฒน์, 2543 : 43)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่

ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาในฐานะของครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนในการประสานงานกับชุมชนและผู้ปกครอง เห็นว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความสำคัญ จำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชน จะต้องร่วมมือ ร่วมแรงและร่วมใจกัน หาแนวทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาสำหรับเด็กนั้นจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นไปตามหลักสูตร พุทธศักราช 2546 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 รวมไปถึงตอบสนองความต้องการของ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชน อีกทั้งจะต้องมีการส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งพ่อ แม่ ผู้ปกครองนับเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนช่วยเสริมให้การบริหารเป็นไปอย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความใส่ใจที่จะศึกษาบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาปรับปรุงและนำไปสู่การพัฒนาปฏิบัติงานในการบริหารโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ซึ่งนำไปสู่ความก้าวหน้าของหน่วยงานในอนาคต ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง นักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาทุก ๆ ด้านจากผู้ปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ในปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งหมด 140 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

ใช้เครื่องมือคือแบบสอบถาม จำนวน1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ประกอบด้วย ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale)โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้(ในตะวัน กำหอม. 2557: 38)

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก
3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย
1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

2. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข

2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีคุณสมบัติเป็น ผู้บริหารทางการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป หรือ ผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาทางด้านการศึกษา หรือ ทางด้านการวิจัย จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา(Content Validity) ความถูกต้อง เหมาะสม ความครอบคลุม และให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

2.3 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.4 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา(α Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .972

2.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบรูณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

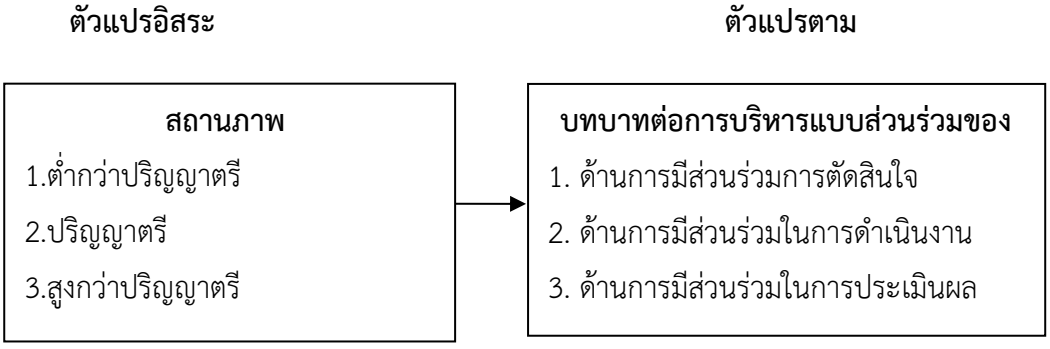
การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 บทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (σ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่า ตามแนวคิดของ ดังนี้ เบสท์(Best, 1977 : 147 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2557 : 38) การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

4.50	- 5.00	หมายถึง	ส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
3.50	- 4.49	หมายถึง	ส่วนร่วมในระดับมาก
2.50	- 3.49	หมายถึง	ส่วนร่วมในระดับปานกลาง
1.50	- 2.49	หมายถึง	ส่วนร่วมในระดับน้อย
1.00	- 1.49	หมายถึง	ส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทองจำนวน 140 คน ส่วนมากมีวุฒิการศึกษาระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

2. บทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนเพื่อหาผู้มีความสามารถในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรเพื่อให้อบรมเสริมความรู้ให้กับนักเรียน รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนการใช้งบประมาณและค่าใช้จ่ายในโรงเรียน คือการมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนการใช้งบประมาณและค่าใช้จ่ายในโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมระหว่างผู้ปกครอง/ครูเพื่อหาแนวทางการพัฒนานักเรียน

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่อยู่ในการปกครองเพื่อร่วมแก้ไขและพัฒนานักเรียนทั้งด้านการเรียนและความประพฤติ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารของโรงเรียน ให้กับบุคคลอื่นทราบ และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและประสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รองลงมาคือคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและศักยภาพของสถานศึกษา คือการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินการภายในโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงานของคณะครูในโรงเรียน

3. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการศึกษา พบว่าบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าอันดับที่ 1 คือผู้ปกครองมีระดับการศึกษาปริญญาตรี รองลงมาคือมีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และอันดับสุดท้าย คือ มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาบทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกศักดิ์ การวินพฤติ(2562 : 62) เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนเทศบาลตะโหมด จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนเทศบาลตะโหมด จังหวัดพัทลุงพบว่า ในภาพรวมคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนเทศบาลตะโหมด จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนเทศบาลตะโหมด จังหวัดพัทลุง ด้านประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ต่อผู้บริหาร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและต่ำสุดคือ ด้านความเป็นไปได้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือการมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนเพื่อหาผู้มีความสามารถในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรเพื่อให้อบรมเสริมความรู้ให้กับนักเรียน รองลงมาคือคือการมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนการใช้งบประมาณและค่าใช้จ่ายในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนการใช้งบประมาณและค่าใช้จ่ายในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา การมีส่วนร่วมการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมระหว่างผู้ปกครอง/ครูเพื่อหาแนวทางการพัฒนานักเรียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลนภา ฐิตะวรรณ และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ (2563 : 447-458) เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001 ตัวแปรทำนายที่ได้รับเลือกเข้าสมการได้แก่ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ด้านการมีส่วนในผลประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 ได้ร้อยละ 92.00

2. ด้านการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่อยู่ในการปกครองเพื่อร่วมแก้ไขและพัฒนานักเรียนทั้งด้านการเรียนและความรองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารของโรงเรียน ให้กับบุคคลอื่นทราบ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้เป็นทุนการศึกษาให้กับนักเรียน คือการมีส่วนร่วมในการบริจาควัสดุสิ่งของหรือเงินเพื่อร่วมพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมใช้บริการอาคารสถานที่ของโรงเรียนในการประกอบพิธีวันสำคัญ การมีส่วนร่วมประชุมพบปะและเปลี่ยนความคิดเห็น สังสรรค์กับครูและผู้บริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนตามลำดับ ซึ่งผลวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2560 : 69) เรื่องการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา อยู่ระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน2) ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา อยู่ระดับมากที่สุดในภาพรวม 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริ หารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 75.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและประสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รองลงมาคือ คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและศักยภาพของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินการภายในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการสรุปผลการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน การมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงานของคณะครูในโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งผลวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา แก้วมะ (2563 : 56) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.ผลวิจัยพบว่า 1)การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก2)ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ

โรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3)การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนจำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4)ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ในขณะที่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .015) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4. ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ประกอบด้วย ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายสนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแหล่งเริ่มต้นเรียนรู้ทางการศึกษา มีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และมีนโยบายสนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ ดูแล การดำเนินงานบริหารงานบุคคลของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารงานบุคคลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงในด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วน ในการร่วมคิดวางแผนในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้โรงเรียน มีการพัฒนามากขึ้น รวมถึงในด้านการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียน ได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายใน และให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมภายในโรงเรียน ตลอดจนในด้านการมีส่วนร่วมด้านประเมินผล ผู้บริหารผู้บริหาร เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม ประเมินผลตามแผนงานโครงการของโรงเรียน เป็นการให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของโรงเรียน ร่วมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้สถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ประกอบด้วย ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ที่แตกต่างกัน บทบาทต่อการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมคิดวางแผนในเรื่องต่าง ๆ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายในลง และให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมภายใน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมด้านประเมินผล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม ประเมินผลตามแผนงานโครงการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมควรจะศึกษาวิจัยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของโรงเรียงและชุมชุนในการบริหารงาน4 ฝ่ายอันประกอบไปด้วยงาน วิชาการ การเงิน บุคคล และการบริหารงานทั่วไปเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

จิตรา แก้วมะ. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.* ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ดลนภา ฐิตะวรรณ และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.* 6 (2), 447-458.

ในตะวัน กำหอม. (2557). *การวิจัยทางการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข.

สุมน อมรวิวัฒน์. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *รายงาน วิจัยการมีส่วนร่วม.* กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

เสกศักดิ์ การวินพฤติ. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนเทศบาลตะโหมด จังหวัดพัทลุง.* ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน. (2544). *รูปแบบและบทบาทการทีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง:ศึกษาเฉพาะกรณีของผู้ปกครองที่เป็นกรรมการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม. (2560). *การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

The Development of Teacher Professional Competency Assessment form for Students of the Faculty of Education Suan Sunanha Rajabhat University

กรกมล ชูช่วย,
สุดารัตน์ ศรีมา และ นันทิยา น้อยจันทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนุสนันทา
Kornkamol Chuchuoy,
Sudarat Srima and Nuntiya Noichun
Suan Sunanha Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email: kornkamol.ch@ssru.ac.th

****

บทคัดย่อ

การพัฒนาหลักสูตรผลิตครูเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตครูมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จึงมีเสริมสร้างสมรรถภาพให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และมีการวัดและประเมินผลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะนำมาใช้พัฒนากระบวนการผลิตครูต่อไปในอนาคต รายงานการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู และ 2) พัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยงผู้ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ จำนวน 100 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของสมรรถนะตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู และระยะที่ 2 พัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะ และ2) แบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเที่ยงตรง ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา และค่าอำนาจจำแนก

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะวิชาชีพครู พบว่า โดยภาพรวมของตัวบ่งชี้สมรรถนะทั้งหมดอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.50)

* วันที่รับบทความ: 1 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 18 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 19 กันยายน 2564
Received: August 1, 2021; Revised: September 18, 2021; Accepted: September 19, 2021

2. ผลการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู โดยการหาความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ของค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (alph-coefficient) และการหาค่าอำนาจจำแนก พบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะวิชาชีพครู จำนวน 45 ตัวบ่งชี้ และมีคุณภาพตามเกณฑ์ (IOC = 0.67 – 1.00, α = 0.93, r = 0.30 – 0.69)

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบประเมิน; สมรรถนะวิชาชีพครู; มาตรฐานวิชาชีพครู

Abstracts

Development of a teacher-education curriculum with emphasis on learning outcomes for graduate teachers to have quality by the standards of teaching professions. Thereby enhancing the capacity of students to practice teaching professional experience. And there are measurements and evaluations to obtain information that will be used to develop the teacher production process in the future. This research report The objectives were to 1) study the competencies necessary for student development according to the framework of teaching professional standards and 2) develop a teacher professional competency assessment form according to the teacher professional standards. The sample group used in this research was educational institute administrators. and 100 tutors in vocational training schools were obtained by purposive sampling. Two phases of research were carried out: Phase I analyzed indicators of competency by the framework of teacher professional standards and Phase 2 developed the teacher professional competency assessment form. Research tools include 1) the suitability of a competency indicator assessment Form and 2) the Teacher competency assessment form. Data analysis and data present average, standard deviation, Index of Item – Objective Congruence, alpha-coefficient, and discrimination
The results showed that

1. Responding to instructional satisfaction with the competencies that are necessary for the development of students to practice teaching professional experience to have knowledge and competence by the framework of the teacher profession standard was at a high level ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.50).

2. Responding to instructional satisfaction with developing a teacher professional competency assessment form for students practicing teacher professional experience to have indicators consistent with the conditions of the requirements of the teaching profession standard by finding Index of Item – Objective Congruence, alpha-coefficient, and discrimination was 45 indicators of teacher professional competency were of high quality (IOC = 0.67 – 1.00, α = 0.93, r = 0.30 – 0.69).

Keyword: Development Assessment form; Teacher Competency; Teacher Standards

บทนำ

การพัฒนาหลักสูตรผลิตครูมิติใหม่ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้เป็นบัณฑิตครูที่มีคุณภาพให้มีศักดิ์ศรีความเป็นครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ สมรรถนะทางการศึกษาที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน และสามารถสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาในคุณภาพการประกอบวิชาชีพได้นั้น (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2562 : 86) จำเป็นต้องได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญที่จะทำให้นักศึกษาได้พัฒนาการเรียนการสอน เรียนรู้งานในหน้าที่ครูได้อย่างเข้มข้น ได้นำความรู้และทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษา สร้างสรรค์ และแก้ปัญหาในกระบวนการทำงาน โดยมีครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และผู้บริหารสถานศึกษา เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้กำหนดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการฝึกหัดครูให้สูงขึ้น โดยมุ่งหวังว่านักศึกษามีทักษะในการสอนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเสริมสร้างนักศึกษาครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์ความรู้ภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เสริมสร้างสมรรถภาพให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถภาพทางด้านความรู้ สมรรถภาพทางด้านเทคนิควิธี และสมรรถภาพทางด้านคุณลักษณะ และให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง รวมถึงการพัฒนาปฏิบัติการสอนในหน้าที่ครูกับสถานศึกษาโดยตรง

จากการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการผลิตครูจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 5 ปี มาเป็น 4 ปีนั้น ทำให้ต้องเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตครูที่สมรรถนะสอดคล้องกับเป้าหมายดังกล่าวได้ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการวัดและประเมินผล เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะนำมาใช้พัฒนากระบวนการผลิตครูต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ NCATE (NCATE, 2002 : 67) ที่ต้องการให้การผลิตครูมีการพัฒนาการประเมินที่เหมาะสม ดังนั้นเครื่องมือการประเมินที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุมน่าเชื่อถือเป็นสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญที่ใช้เพื่อการประเมินให้ได้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ศิริเดช สุชีวะ (2546 : 52) กล่าวว่า คุณภาพของผลการวัดขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือวัดและวิธีการวัด ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาและพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีตัวบ่งชี้สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการวางแผนการพัฒนานักศึกษาครูที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู

2. เพื่อพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีตัวบ่งชี้สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขั้นวางแผน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะวิชาชีพครูที่มีความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการประเมินสมรรถนะ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูพี่เลี้ยงผู้เป็นที่เป็นที่ยอมรับว่ามีความรู้ความสามารถ และมีความทุ่มเทในการทำงานสูง โดยพิจารณาจากวิทยฐานะ หรือรางวัลที่ได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่บ่งบอกว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีความทุ่มเทในการทำงานสูงในโรงเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาส่งนักศึกษา คณะครุศาสตร์ไปฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพในรายวิชา EDC4201 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และ EDC4202 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 จำนวน 100 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ขั้นปฏิบัติการ

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของสมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งมีกระบวนการสร้างและพัฒนานวัตกรรมดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะครู

2) จัดหมวดหมู่ข้อมูลเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะ

3) นำตัวบ่งชี้ของสมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะครู โดยมีลักษณะการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเกล และกำหนดความหมายของคะแนนของบุญชม ศรีสะอาด (2535 : 22 - 28)

4) ปรับปรุงและแก้ไขตัวบ่งชี้สมรรถนะครูตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะครูของผู้เชี่ยวชาญได้องค์ประกอบ 2 สมรรถนะ คือ มาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 9 ด้าน 45 ตัวบ่งชี้

5) นำตัวบ่งชี้สมรรถนะครูที่สมบูรณ์แล้วไปจัดทำแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู

ระยะที่ 2 พัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีตัวบ่งชี้สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู ซึ่งมีกระบวนการสร้างและพัฒนานวัตกรรมดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า

2) ออกแบบและจัดทำแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู

3) นำแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูที่สร้างเสร็จเรียบร้อยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้สมรรถนะวิชาชีพครูกับองค์ประกอบทางมาตรฐานวิชาชีพครูด้านความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพครู (IOC) ที่สร้างขึ้น

4) ปรับปรุงและแก้ไขแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูไปตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูไปทดสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 100 คน แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alph-coefficient) วิธีการของครอนบาค (Cronbach) และค่าอำนาจจำแนก

6) ปรับปรุงและแก้ไขแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7) นำแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูที่สมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการวิจัย แบบกลุ่มเดียววัดหนึ่งครั้ง (One – Shot Case Study)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพการวิจัยในครั้งนี้ มีการวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประเมินสมรรถนะ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) วิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะ โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Average) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC), ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีการของครอนบาค และค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยของการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ของสมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีตัวบ่งชี้สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครูได้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู ได้ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้สมรรถนะ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. มาตรฐานความรู้			
1.1 การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.62	0.49	เหมาะสมมากที่สุด

ตัวบ่งชี้สมรรถนะ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลความหมาย
1.2 จิตวิทยาพัฒนา จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ	4.50	0.52	เหมาะสมมากที่สุด
1.3 เนื้อหาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้	4.53	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
1.4 การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียน	4.57	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
1.5 การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา	4.57	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
1.6 การออกแบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา	4.58	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
ภาพรวมด้านที่ 1	**4.56**	**0.50**	**เหมาะสมมากที่สุด**
2. มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ			
2.1 การปฏิบัติหน้าที่ครู	4.52	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
2.2 การจัดการเรียนรู้	4.62	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
2.3 ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.63	0.48	เหมาะสมมากที่สุด
ภาพรวมด้านที่ 2	**4.59**	**0.49**	**เหมาะสมมากที่สุด**
ภาพรวมด้านที่ 1 และ 2	**4.57**	**0.50**	**เหมาะสมมากที่สุด**

จากตารางที่ 1 ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งประเด็นการพิจารณาเป็นด้าน พบว่า โดยภาพรวมของตัวบ่งชี้สมรรถนะทั้งหมดอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ผลพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีตัวบ่งชี้สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า

2.1 ตัวบ่งชี้สมรรถนะวิชาชีพครู จำนวน 45 ตัวบ่งชี้ มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ที่ระหว่าง 0.67 – 1.00 สอดคล้องกันระหว่างตัวบ่งชี้และองค์ประกอบมาตรฐานวิชาชีพ และมีคุณภาพตามเกณฑ์ความเที่ยงตรงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2 ความเชื่อมั่นของตัวบ่งชี้ของแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้สมรรถนะวิชาชีพครู จำนวน 45 ตัวบ่งชี้ มีค่าความแปรปรวนทั้งฉบับ เท่ากับ 120.49 และมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (alph-coefficient) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.70 และมีคุณภาพตามเกณฑ์ความเชื่อมั่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แสดงผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเชื่อมั่นของแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู

จำนวนข้อคำถาม	ความแปรปรวนของคะแนนรวม	สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค	การแปลความหมาย
45	120.49	0.93	ใช้ได้

2.3 ค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะวิชาชีพครู จำนวน 45 ตัวบ่งชี้ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ที่ระหว่าง 0.30 – 0.69 อยู่ในระดับพอใช้ถึงดีมาก สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้ และมีคุณภาพตามเกณฑ์อำนาจจำแนกสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครู และได้มีการจัดหมวดหมู่ข้อมูลเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะวิชาชีพครูตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2535 : 22 - 28) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Raji (2009 : 87) ได้ศึกษาแผนผังสมรรถนะครูในการศึกษายุคที่สาม โดยรายงานวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะครูมีความสำคัญมากในสังคมแห่งการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ผู้เรียนมีความสามารถในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ สืบจิต (2556 : 298 - 313) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 53 ตัวบ่งชี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศณรงค์ จารุเมธีชน (2559 : 117

- 168) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) รูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาประกอบด้วยโครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์การประเมิน เนื้องานที่มุ่งประเมิน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินผู้ทำการประเมินวิธีการประเมิน ระยะเวลาในการประเมินและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ผลการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู โดยการหาความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (alph-coefficient) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) และหาค่าอำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้สมรรถนะวิชาชีพครู พบว่า แบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครูมีคุณภาพตามเกณฑ์ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น อำนาจจำแนก สอดคล้องกับงานวิจัยของ John (2009 : 484 - 503) ที่กล่าวว่าควรพัฒนาทฤษฎีการเทียบเคียงสมรรถนะตามรูปแบบตัวอย่างที่ได้มาจากความคิดเห็น นั่นคือ ควรมีการพัฒนาตั้งแต่รากฐานทฤษฎีที่เข้มงวดมากขึ้น เพื่อการดำเนินการเทียบเคียงสมรรถนะในอนาคตจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศณรงค์ จารุเมธีชน (2559 : 117 - 168) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ารูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนา เป็นรูปแบบที่มีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงจำแนกมีมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความถูกต้องและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ดี และสอดคล้องกับอัจฉณพร หิรัญอมรกุล (2556 : 144 - 159) ได้ศึกษามาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า มาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 22 ตัวบ่งชี้ 72 ตัวบ่งชี้ย่อย สรุปได้ว่า มาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง มีองค์ประกอบที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากการวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู แต่ควรมีการกำหนด

ปรับเปลี่ยนตัวบ่งชี้ เกณฑ์ และผู้ทำการประเมินให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลการพัฒนาที่ตรงตามสมรรถนะที่องค์กรต้องการ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า แบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพสอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู จึงควรมีการนำไปปรับใช้ดังนี้

2.1 ควรมีการนำแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพในสถานศึกษาไปให้กับครูผู้สอนได้ทดลองใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการเปรียบเทียบสมรรถนะของครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากผลการวิจัย พบว่า แบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผู้วิจัยสร้างสอดคล้องกับสภาพของข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครู แต่ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม โดยใช้ระเบียบวิธีอื่น ๆ เพื่อให้ผู้รับการพัฒนามีสมรรถนะที่จำเป็นตามบริบทโลก

เอกสารอ้างอิง

ทัศณรงค์ จารุเมธีชน. (2556). *การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.

ลัดดาวัลย์ สืบจิต. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศิริเดช สุชีวะ. (2546). *หลักการประเมินการเรียนรู้ในการประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2562). *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อัจฉณพร อมรวิวัฒน์. (2556). *มาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

John P. Moriarty. (2009). En Route to A Theory of Benchmarking. *Benchmarking : An International Journal.* 16 (4), 484 - 503.

National Council for the Accreditation of Teacher Education (NCATE). (2002). *Professional standards for the accreditation of schools, colleges, and departments of education*. Washington, DC: Author.

Raji, V.S. (2009). *Competency Mapping of Teachers in Tertiary Education*. Mba-Hrm Roll : Register.

ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศสังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

Parents' Expectations towards Educational Management Ban Khun Prathet School under Nong Khaem District Bangko

อจิรประภา เหล็กโอก และ ในตะวัน กำหอม
วิทยาลัยทองสุข
Ajiraprapa Lek-oak and Naitawan Kumhom
Thongsuk College, Thailand
Corresponding Author, E-mail : ntawan@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังและเปรียบเทียบจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 169 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่า F และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการศึกษาพบว่าความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงจากค่ามากไปหาน้อย พบว่า มีการดำเนินการด้านครูผู้สอนเป็นอันดับที่ 1 และด้านการดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองเป็นอันดับสุดท้าย และผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบในรายละเอียดพบว่ามีทัศนะแตกต่างกันในด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านการบริการนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน

คำสำคัญ : ความคาดหวัง**;** การจัดการศึกษา**;** การศึกษาประถมวัย

---

* วันที่รับบทความ: 29 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 23 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 24 กันยายน 2564
Received: August 29, 2021; Revised: September 23, 2021; Accepted: September 24, 2021

Abstracts

The purpose of this study was to study the expectations and to compare the parents' educational level, the students' parents' expectations towards the early childhood education management at Ban Khun Prathet School. under Nong Khaem District Bangkok Classified by educational level.The study sample consisted of 169 parents and students. The sample size was determined according to Craigie and Morgan's table using a simple random sampling method. The tool used to collect the data was a metric questionnaire.The statistics used in the data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation. The t-test, the F-value test, and the double-difference test were performed using the Cefe

The results revealed that the expectations of parents of students towards the management of early childhood education at Ban Khun Prathet School. under Nong Khaem District Bangkok as a whole, it was found that the operation was at a high level. with the highest rank for teachers and the last aspect of the action on the relationship between the school and the parents. And the comparison results found that the parents of students had different educational levels. Parents' expectations for early childhood education were different. The statistical significance at the 0.05 level, and when comparing in detail, it was found that there were different views on the learning experience in the environment management and the student service at the same statistical significance at the 0.05 level.

Keywords : Expectation; Management Education; Primary Education

บทนำ

แนวทางการปฏิรูปที่สำคัญคือปฏิรูปผู้บริหาร ครูอาจารย์ ปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผลและปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการให้มีคุณภาพ/ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ปฏิรูปการคัดเลือก คนที่ต้องการเรียนครูอย่างเลือกเฟ้น และปฏิรูปหลักสูตรการสอน การวัดผล นักศึกษาครูและครูต้องรัก การอ่าน ใฝ่รู้เรียนรู้ด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์เป็น จึงจะสามารถไปสอนนักเรียนในแนวใหม่ได้สำหรับ ครูเก่าต้องประเมินผลใหม่ เช่น จัดให้ครูระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาทดสอบวิชาพื้นฐาน จิตวิทยา การเรียน ความรู้ทักษะการสอน แบบคิดวิเคราะห์ทำนองข้อสอบ PISA ของ OECD ครูที่ได้คะแนนต่ำ- ปานกลางควรจัดฝึกอบรมใหม่แบบเน้นภาคปฏิบัติและติดตามผลการฝึกอบรมอย่างจริงจังจัดฝึกอบรมใหม่ สำหรับครูทุกคน ให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนที่รักการอ่าน รักการเรียนรู้คิดวิเคราะห์เป็น สามารถ ทำงานและสอนแบบใหม่ได้ ขณะเดียวกันก็ควรเพิ่มผลตอบแทนและการให้แรงจูงใจครูควบคู่ไปกับการจัดฝึกอบรมเพิ่มเติม มีการช่วยเหลือพัฒนาครูแบบสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่มีคุณภาพ มีการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่แค่จัดการอบรมแบบบรรยายเปลี่ยนวิธีการประเมินผลของการทำงาน ของครูและผู้บริหารโดยเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนส่วนใหญ่ มากกว่าการประกวดแข่งขันระดับชาติ โดยควรใช้วิธีประเมินว่าครูสามารถทำให้นักเรียนของตนทั้งโรงเรียนหรือทั้งชั้นสอบได้คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น หรือทำให้นักเรียนสอบผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำเป็นสัดส่วนสูงขึ้นกว่าปีก่อนหรือไม่ อย่างไร แทนที่จะเน้นแต่ การสร้างนักเรียนเก่งส่วนน้อยไปแข่งขันกันว่านักเรียนโรงเรียนจะชนะการแข่งขันหรือสอบเข้า มหาวิทยาลัยรัฐได้มาก เปลี่ยนแปลงวิธีการประเมินความดีความชอบครูอาจารย์ตาม

สายบังคับบัญชา ในระบบราชการรวมศูนย์การสอบ และการส่งผลงานเขียนขอวิทยฐานะแบบเก่าเป็นการตั้งคณะกรรมการ (ที่มีคุณภาพ/เป็นธรรม) ติดตามและประเมินผลการทำงานครูโดยเน้นความตั้งใจในการพัฒนาตนเอง/ ทำงานและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของลูกศิษย์ ปฏิรูประบบการบริหารบุคลากร ครูมีเส้นทางความก้าวหน้าในการเป็นผู้สอน ผู้วิจัย และช่วยฝึกอบรมครูรุ่นเยาว์กว่าได้โดยไม่ต้องแข่งกันเพื่อเป็น ผู้บริหารทางเดียว(สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 3)

ความรู้/ทักษะสำหรับโลกยุคดิจิทัล ความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดในด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่นิยมเรียกรวมๆว่า เทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้การผลิตและการบริหารจัดการเศรษฐกิจเปลี่ยนไป อย่างขนานใหญ่ สามารถใช้ระบบคอมพิวเตอร์หุ่นยนต์ระบบอัตโนมัติปัญญาประดิษฐ์(AI) ผลิตและ กระจายสินค้า/บริการได้เร็วขึ้น มากขึ้น ต้นทุนต่ำลง ปัญญาประดิษฐ์ทำงานหลายอย่างแทนแรงงาน มนุษย์ได้ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรมแบบเก่าลดลง เน้นการใช้แรงงานที่มีความรู้ ทักษะแบบคิดวิเคราะห์เป็น มีจินตนาการและเรียนรู้อะไรใหม่ๆได้ดีปรับตัวได้เก่ง เพิ่มขึ้น การจัดการ ศึกษาของไทยต้องเปลี่ยนแปลงปฏิรูปอย่างขนานใหญ่ เพื่อพัฒนาพลเมืองที่มีความรู้/ทักษะทำงานกับ เทคโนโลยีดิจิทัลได้ฉลาด รับผิดชอบ คิดวิเคราะห์สังเคราะห์ประยุกต์ใช้เป็น มีความสามารถในการ ทำงาน แก้ไขปัญหา และแข่งขันทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น ประเทศที่ไม่สามารถปฏิรูปการจัดการศึกษา ของตนให้ก้าวตามทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้จะถูกทอดทิ้งให้ล้าหลังตกต่ำลง ประชากรจะตกงานและ ยากจนเพิ่มขึ้น

ไทยจำเป็นต้องปฏิรูปการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมแรงงาน ในเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมทั้งระบบอย่างเข้าใจสภาพปัญหา ตระหนักถึงทรัพยากร ศักยภาพและความถนัดของประชากร รวมทั้ง เลือกเป้าหมาย/แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ที่เน้นประสิทธิภาพเพื่อส่วนรวมกระจายผลการพัฒนา อย่างสมดุล เป็นธรรม ลดการทำลาย และอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มากกว่า การเน้นการเพิ่มความเจริญเติบโตทางวัตถุ ที่สร้างความเหลื่อมล้ำสูงและปัญหาอื่นตามมามากมาย อย่างที่เป็นอยู่การปฏิรูปศึกษาควรจะมีเป้าหมายที่กว้างไกล มากกว่าการสร้างมนุษย์ทางเศรษฐกิจที่มุ่งแข่งขันหาเงินและบริโภค นั่นก็คือควรพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ มีทั้งความรู้/ทักษะที่สามารถใช้ในการทำมาหากิน เลี้ยงตัวเองและครอบครัว และความฉลาด/ทักษะ ด้านอารมณ์และสังคม หรือการใช้ชีวิตที่สัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเข้าใจเห็นใจเอื้ออาทร ต่อผู้อื่น มีความสุขความพอใจในชีวิตและการงาน รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเป้าหมายนี้คือแนวทางพัฒนามนุษย์ที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้มนุษย์เราเรียนรู้ได้ดีขึ้นและรู้สึก อยากทำดีต่อผู้อื่น หรือต่อสังคมอย่างเข้าใจถึงสัจธรรมของชีวิตและโลก ตระหนักถึงความจำเป็นของการร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ของคนทั้งสังคม ช่วยกันแก้ไขและพัฒนาสังคมที่เน้นความสันติสุขความสมดุล เป็นธรรม และการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในแนวทางอนุรักษ์ระบบนิเวศได้อย่างยั่งยืน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 5-7)

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับและพึงมีการศึกษาเป็นเครื่องมือ และเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพราะการพัฒนาประเทศให้มี ความเจริญก้าวหน้านั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการที่จะช่วยพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้า บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ปัจจัยด้านการศึกษาถือว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกด้านให้ตอบสนองความต้องการ ของสังคมและก้าวทันต่อความเจริญก้าวหน้าของโลก มีการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการ สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการบูรณาการในการเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน การศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันเป็นสิทธิที่เด็กและเยาวชน ทุกคนต้องได้รับอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยสอดคล้องกับความสามารถความถนัดและความ สนใจที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล รัฐและสังคมพึงจัดการศึกษาสำ หรับเด็กและเยาวชนให้ พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพบรรลุถึงขีดสูงสุดในทุกด้านไม่ลดทอนหรือสกัดกั้น ความสามารถด้านใดด้านหนึ่งของบุคคลโดยมีครอบครัวและสังคมให้การดูแลส่งเสริมให้เป็น คนที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญาร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคม เป็นคนดีมีคุณภาพควบคู่ไปกับ ความสามารถที่มีอยู่ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมให้นำ ความสามารถพิเศษนั้นๆ ไปพัฒนาองค์ ความรู้ให้กับสังคมประเทศชาติในฐานะผู้นำ ทางวิชาการตามศักยภาพในด้านที่ตนมีในขณะเดียวกัน ก็ให้สามารถดำ เนินชีวิตของตนเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กาญจนา ลออเลิศลักขณา, 2560 : 91)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาในฐานะผู้วิจัยเป็นครูและเล็งเห็นถึงความสำคัญอย่าง ในการจัดการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมินผล ปฏิรูปหลักสูตรให้เน้นผลลัพธ์หรือสมรรถนะเพื่อสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัลที่ต้องพึ่งพาความรู้ ใหม่ๆ เช่น การอยากรู้อยากเห็น รักการอ่าน การเรียนรู้เรียนด้วยตนเองเป็น คิดวิเคราะห์สังเคราะห์ เป็น มีความคิดริเริ่มมีความเป็นผู้รับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวมีความรู้/ ทักษะพื้นฐานที่ใช้งานได้ในโลกจริง มีศึกษานิเทศก์ครูผู้ชำนาญการ คอยติดตามสนับสนุนฝึกอบรมให้ ครูอาจารย์เข้าใจมีความรู้ทักษะ ที่สามารถทำตามหลักสูตรที่ปฏิรูปแล้วให้ได้ผลจริง รวมทั้งการปฏิรูป วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ประยุกต์ใช้และ แก้ปัญหา ทำโครงการ ลงมือปฏิบัติเป็นอย่างสอดคล้องกับหลักสูตรใหม่และโลกการทำงานยุคใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา2563 จำนวนทั้งหมด 300 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 169 คนได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970: 607 – 610 อ้างถึงใน, ในตะวัน กำหอม, 2557 : 42)

2. เครื่องมือการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือในการศึกษาโดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถาม จำนวน1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ประกอบด้วย ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ได้แก่ ปัจจัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาทัศนะของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยบางโฉลงดังนี้ ลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale, 1977 อ้างถึงใน. ในตะวัน กำหอม, 2557 : 98)

5 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข

2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีคุณสมบัติเป็น ผู้บริหารทางการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป หรือ ผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาทางด้านการศึกษา หรือ ทางด้านการวิจัย จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง เหมาะสม ความครอบคลุม และให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับปรุงจนมีความสมบูรณ์มากที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างการศึกษาครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

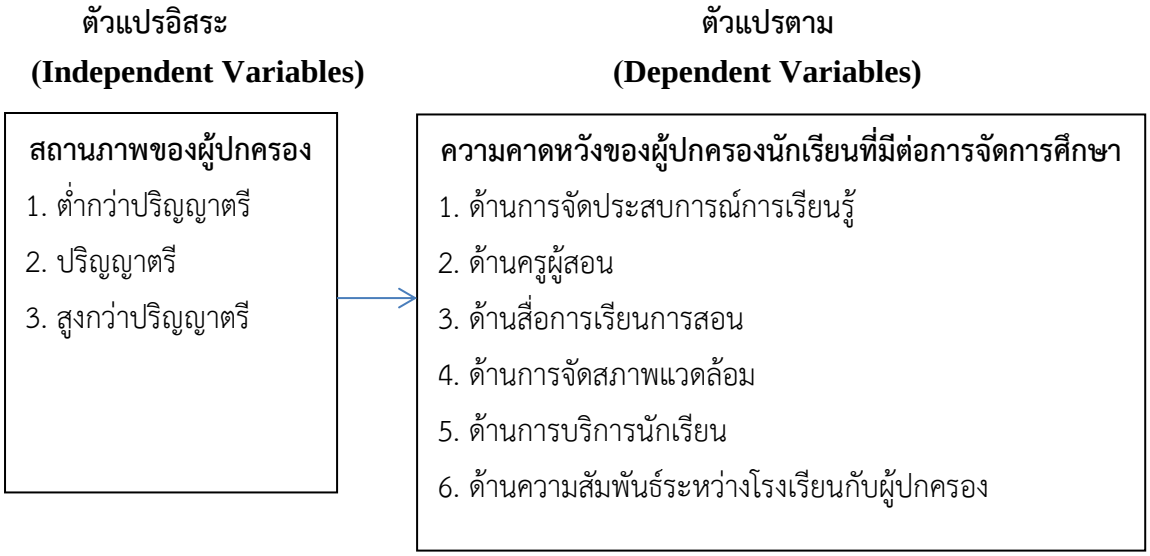
การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ( ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่า ตามแนวคิดของ เบสท์ ดังนี้ เบสท์ (Best, 1977 : 147 อ้างถึงใน, ในตะวัน กำหอม, 2551 : 66) การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา : สุกัญญา นทร์ปัญญา (2556 : 35)

ผลการวิจัย

1. ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศสังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อันดับที่ 3 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนที่มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อันดับที่ 2 คือการจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญ อันดับที่ 3 คือการประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุง และอันดับสุดท้าย คือ การประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

1.2 ด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาจะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ สามารถอบรมเลี้ยงดูเด็กได้เป็นอย่างดี อันดับที่ 2 คือครูอนุบาลจะต้องมีการอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังจริยธรรม และระเบียบวินัยต่าง ๆ ให้แก่เด็ก อันดับที่ 3 ครูจะต้องมีการเตรียมการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเตรียมเนื้อหาหรือมวลประสบการณ์ที่จะสอน การเตรียมสภาพหรือบรรยากาศของห้องเรียน และอันดับสุดท้าย คือ ครูควบคุมดูแลเด็กเล็กควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กเล่นกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามความพอใจ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญาและด้านสังคม ตามลำดับ

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดีมีลักษณะคือ ปลอดภัยมีประโยชน์ ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันดับที่ 2 คือ ครูต้องมีสื่อการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กให้เกิดการเรียนและการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อันดับที่ 3 คือครูจัดเตรียมสื่อที่จะเป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทัศนคติ หรือทักษะที่ตนมีอยู่ในเรื่องนั้น ๆ และอันดับสุดท้าย คือ ครูใช้สื่อการสอนประเภทวิธีการหรือกระบวนการ การจัดระบบการสาธิต การทดลอง เกม และกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น ตามลำดับ

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูจัดสภาพแวดล้อมภายนอกต้องจัดให้เอื้อต่อการพัฒนาการของเด็กและให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด อันดับที่ 2 คือห้องเรียนควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 6 x 8 เมตร มีแสงสว่างเพียงพอ และแสงเข้าถูกทิศทาง อากาศถ่ายเทสะดวก โปร่งสบาย อันดับที่ 3 คือ สนามของเด็กควรสะอาด ปลอดภัย หญ้าถูกตัดเรียบเสมอ รอบบริเวณควรปลูกไม้ดอก และอันดับสุดท้าย คือ ครูจัดสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็น ค้นคว้า ทดลอง ช่างสังเกต คิดหาเหตุผล ให้เด็กคิดเป็นทำเป็น ตามลำดับ

1.5 ด้านการบริการนักเรียน โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ การจัดบริการในด้านความปลอดภัยนักเรียนป้องกันมิให้เด็กมีอันตรายจากสิ่งต่าง ๆ ในขณะที่เด็กอยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษาระดับปฐมวัย อันดับที่ 2 คือการบริการด้านสุขภาพอนามัยเป็นการป้องกันขจัดความเจ็บป่วย ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี เจริญเติบโตและพัฒนาในทิศทางที่เหมาะสม อันดับที่ 3 คือการจัดด้านโภชนาการเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ในด้านโครงสร้างขนาดร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ประสิทธิภาพในการทำงานและผลต่อความมีอายุยืนยาว และอันดับสุดท้าย คือ การบริการแนะแนว เป็นการให้ความรู้ คำปรึกษาเกี่ยวกับ

ข้อคิดเห็น เพื่อให้ความเจริญก้าวหน้าไปสู่การมีศักยภาพสูงสุด มีการจัดบริการสารสนเทศต่าง ๆ แก่ผู้ปกครองและบริการรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครอง ตามลำดับ

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองโดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ โรงเรียนให้ความสนใจเอาใจใส่ๆดูแล และพัฒนาความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า การจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กโดยเฉพาะเด็กในระดับปฐมวัย อันดับที่ 2 คือการจัดกิจกรรมใหญ่ผู้ปกครองมาร่วมสังเกตหรือทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก การประชุม การปฐมนิเทศ อันดับที่ 3 คือครูและผู้ปกครองหันหน้าเข้ามาร่วมมือกันดูแลและพัฒนาความเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนการจัดทำข่าวสารประจำสัปดาห์ การจัดทำวารสาร การจัดทำป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ ตามลำดับ

2. ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศสังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่าโดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก กล่าวคืออันดับที่ 1 คือผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อันดับที่ 2 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และอันดับสุดท้าย คือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคาดหวังขอปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ในภาพรวมพบว่า มีความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศสังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สถิติระดับ 0.02

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (scheffe') จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีแตกต่างกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขุนประเทศ สังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อันดับที่ 3 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พักตร์ประภา สกุลหงส์ (2556 : 71) ได้ทำการศึกษาเรื่อง

การจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่ามีการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก โดยอันดับที่ 1 คือ ด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 3 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับที่ 6 คือ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับ ผู้เรียนที่มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อันดับที่ 2 คือการจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญ อันดับที่ 3 คือการประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุง และอันดับสุดท้าย คือ การประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ ศรีสุวัฒนานันท์ (2555 : 75) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครองสอดคล้องไปในทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้คือ ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบริการนักเรียน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านตามความคิดเห็นของผู้ปกครองมีความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

1.2 ด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาจะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ สามารถอบรมเลี้ยงดูเด็กได้เป็นอย่างดี อันดับที่ 2 คือครูอนุบาลจะต้องมีการอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังจริยธรรม และระเบียบวินัยต่าง ๆ ให้แก่เด็ก อันดับที่ 3 ครูจะต้องมีการเตรียมการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเตรียมเนื้อหาหรือมวลประสบการณ์ที่จะสอน การเตรียมสภาพหรือบรรยากาศของห้องเรียน และอันดับสุดท้าย คือ ครูควบคุมดูแลเด็กเล็กควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กเล่นกิจกรรมต่างๆ ได้ตามความพอใจ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญาและด้านสังคม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา ชาญปรีชา (2554 : 64) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลนครปฐม พบว่าทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

อนุบาลนครปฐม ในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านบริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลนครปฐมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อยดังนี้คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการบริการ ตามลำดับ

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดีมีลักษณะคือ ปลอดภัย มีประโยชน์ ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันดับที่ 2 คือ ครูต้องมีสื่อการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กให้เกิดการเรียนและการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อันดับที่ 3 คือครูจัดเตรียมสื่อที่จะเป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทัศนคติ หรือทักษะที่ตนมีอยู่ในเรื่องนั้น ๆ และอันดับสุดท้าย คือ ครูใช้สื่อการสอนประเภทวิธีการหรือกระบวนการ การจัดระบบการสาธิต การทดลอง เกม และกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา นทร์ปัญญา (2556 : 39) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านคุยประดู่ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 1 คือ ด้านครูผู้สอนและด้านการบริการ อันดับ 3 คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอันดับ 4 คือด้านการเรียนการสอนและอันดับสุดท้ายคือด้านสื่อการเรียนการสอน

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูจัดสภาพแวดล้อมภายนอกต้องจัดให้เอื้อต่อการพัฒนาการของเด็กและให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด อันดับที่ 2 คือห้องเรียนควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 6 x 8 เมตร มีแสงสว่างเพียงพอ และแสงเข้าถูกทิศทาง อากาศถ่ายเทสะดวก โปร่งสบาย อันดับที่ 3 คือ สนามของเด็กควรสะอาด ปลอดภัย หญ้าถูกตัดเรียบเสมอ รอบบริเวณควรปลูกไม้ดอก และอันดับสุดท้าย คือ ครูจัดสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็น ค้นคว้า ทดลอง ช่างสังเกต คิดหาเหตุผล ให้เด็กคิดเป็นทำเป็น ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬารัตน์ ศรีสุวัฒนานันท์ (2555 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครองสอดคล้องไปในทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้คือ ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบริการนักเรียน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนและ

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านตามความคิดเห็นของผู้ปกครองมีความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

1.5 ด้านการบริการนักเรียน โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ การจัดบริการในด้านความปลอดภัยนักเรียน ป้องกันมิให้เด็กมีอันตรายจากสิ่งต่างๆ ในขณะที่เด็กอยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษาระดับปฐมวัย อันดับที่ 2 คือการบริการด้านสุขภาพอนามัยเป็นการป้องกันขจัดความเจ็บป่วย ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี เจริญเติบโตและพัฒนาในทิศทางที่เหมาะสม อันดับที่ 3 คือการจัดด้านโภชนาการเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ในด้านโครงสร้างขนาดร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ประสิทธิภาพในการทำงานและผลต่อความมีอายุยืนยาว และอันดับสุดท้าย คือ การบริการแนะแนว เป็นการให้ความรู้ คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อคิดเห็น เพื่อให้ความเจริญก้าวหน้าไปสู่การมีศักยภาพสูงสุด มีการจัดบริการสารสนเทศต่างๆ แก่ผู้ปกครองและบริการรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครอง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ ศรีสุวัฒนานันท์ (2555 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครองสอดคล้องไปในทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้คือ ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบริการนักเรียน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านตามความคิดเห็นของผู้ปกครองมีความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองโดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ โรงเรียนให้ความสนใจเอาใจใส่ๆดูแล และพัฒนาความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า การจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กโดยเฉพาะเด็กในระดับปฐมวัย อันดับที่ 2 คือการจัดกิจกรรมใหญ่ผู้ปกครองมาร่วมสังเกตหรือทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก การประชุม การปฐมนิเทศ อันดับที่ 3 คือครูและผู้ปกครองหันหน้าเข้ามาร่วมมือกันดูแลและพัฒนาความเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนการจัดทำข่าวสารประจำสัปดาห์ การจัดทำวารสาร การจัดทำป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พักตร์ประภา สกุลหงส์ (2556 : 71) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 คือ ด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 3 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับที่

6 คือ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ส่วนข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 6 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน มีการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (2) ด้านครูผู้สอน เป็นครูปฐมวัยโดยตรง มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด เชื่อมั่น มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่โมโหง่าย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเมตตา ความรับผิดชอบและพูดจาสุภาพ (3) ด้านสื่อการเรียนการสอน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสม (4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของเด็ก (5) ด้านการบริการนักเรียน การดูแลความปลอดภัย การตรวจสุขภาพ การให้คำแนะนำปรึกษา และ (6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีเอกสารติดต่อกับผู้ปกครอง

2.. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระหว่างผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันกับทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉลียงเหนือ ซึ่งพบว่ามีทัศนะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉลียงเหนือ พบว่า โดยภาพรวมมีทัศนะแตกต่างกันทางนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนบางท่านอาจมีความต้องการที่จะให้ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยบางโฉลง จัดการศึกษาที่แตกต่างจากผู้ปกครองส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพิเศษสำหรับนักเรียนปฐมวัย โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าเดิม ควรที่จะจัดให้มีความทันสมัยและอยู่ในสภาพที่ดี และรู้จักนำสื่อธรรมชาติมาจัดทำเป็นสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม และห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศได้ ด้านการบริการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ควรจัดให้มีการประชุมและให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเพื่อให้ทราบปัจจัยที่แท้จริง

2.2 ควรมีการศึกษาด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของแต่ละด้าน

เอกสารอ้างอิง

ในตะวัน กำหอม. (2557). *การวิจัยการบริหารการศึกษา.* มหาสารคาม: โรงพิมพ์ทีคอม.

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

จุฬารัตน์ ศรีสุวัฒนานันท์. (2555). *ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร).* สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยทองสุข.

พักตร์ประภา สกุลหงส์. (2556). *การจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.* สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยทองสุข.

สุนันทา ชาญปรีชา. (2554). *ทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลนครปฐม.* สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยทองสุข.

กาญจนา ลออเลิศลักขณา. (2560). *ความคาดหวังของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดลาปาง.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

สุกัญญา นทร์ปัญญา. (2556). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านคุยประดู่ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร.* สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยทองสุข.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหารโรงเรียน วัดยกกระบัตร (ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

Transformational Leadership Use of Technology in School Administration as Wadyokkrabat(Chubrat Nusorn)School, Ban Phaeo District, Samut Sakhon Province

ดลภูมิ สุริยันต์ และ ถนัด นัยต์ทอง
วิทยาลัยทองสุข
Dolpoom Suriyan and Thanad Naitthong
Thongsuk College, Thailand
Corresponding Author, E-mail : ntawan@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบัลดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือบุคลากรทางการศึกษาทั้งหมดของโรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร แบบเจาะจง จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามระดับประมาณค่า ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีค่าดัชนีสอดคล้อง 0.60 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมันทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า f และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe’

ผลจากพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมีรองลงมาคือด้านการสร้างแรงบัลดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและอันดับสุดท้ายคือด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก ตามลำดับผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ **(scheffe’)** จำแนกตามประเภทของการบริหาร พบว่า บุคลากรทางการศึกษา ด้านงานวิชาการกับ ด้านการบริหารงานทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การใช้เทคโนโลยี; การบริหารโรงเรียน

* วันที่รับบทความ: 29 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 23 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 24 กันยายน 2564
Received: August 29, 2021; Revised: September 23, 2021; Accepted: September 24, 2021

Abstracts

This study aims to study Leadership level, change in technology use and compare leadership, change in technology use to management. Wadyokkrabat(Chubrat Nusorn)school. Ban Phaeo District Samut Sakhon Province consists of having ideological influence or creating prestige. In terms of inspiration in stimulating the use of intelligence and in regards to individuality.

The population used select all the study was Educational personnel of Wadyokkrabat(Chubrat Nusorn)school. Ban Phaeo District Samut Sakhon Province, 33 people. The instrument used as an estimation questionnaire The results generated by the study had the corresponding index of 0.60 – 1.00 and the mean confidence in the whole version was 0.99. The statistics used in the data analysis in the study. These are percentage, mean, and standard deviation. and the f-test and the double-difference test using the Scheffe' method..

The purposes of this research were to study the levels of transformational leadership use of technology, and comparing transformational leadership use of technology in school administration. Overall, it was at a moderate level. when considering each aspect It was found that the first place was the aspect of having ideological influence or the creation of prestige, followed by the aspect of creating inspiration. The aspect of intellectual stimulation and lastly is the aspect of individuality. According to the results of the comparison in pairs by the method of chef (scheffe') classified by type of management, it was found that educational personnel academic work with The general administration was not significantly different at the 0.05 level in all aspects.

Keywords: Transformational Leadership; Use of Technology; School Administration

บทนำ

“การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการ เปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับการเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น”(ประภาส วรรณทอง, 2559 : 112-126) ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุกๆ ด้านยุคดิจิทัล (Digital Era) คือ ยุคของอิเลคโทรนิคส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่างๆที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา คุณลักษณะยุคดิจิทัล (Characteristicsof Digital Era)พัฒนาการจากยุคอุตสาหกรรมมาสู่ยุคดิจิทัลในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะในปัจจุบันนี้นับได้ว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร และอินเตอร์เนต ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีนี่เองที่ทำให้ครู อาจารย์และนักเรียนของสถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือแม้แต่สถานที่ คุณลักษณะยุคดิจิทัลที่สำคัญ มี 3 ประการ คือ ความรวดเร็วในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บหรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ของผู้ใช้ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ไม่มีขอบเขตหรือ

ข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือสถานที่ ทำให้สามารถเข้าถึง รับรู้ และ เรียนรู้ได้ทุกที่ และทุกเวลา และ การใช้เทคโนโลยีมาบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆให้ทุกคนสามารถจัดเก็บ เข้าถึง ใช้พัฒนาความรู้ เผยแพร่และแบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึง (มะลิวรรณ์ ภูแช่มโชติ, 2552 : 16) มาตรา 65 ได้อธิบายว่าการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างตลอดชีวิต มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในการทำงานในโลกยุคปัจจุบัน ถือเป็นทักษะในการทำงานไม่ควรมองข้าม เนื่องจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ได้เข้ามาทำให้สภาพแวดล้อมในการทำงานทุกวันเปลี่ยนแปลงไป ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) หมายถึง ประเทศไทยที่สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโลโลยีดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่น เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของปรเทศชาติไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมคนไทยให้มีทักษะด้านดิจิทัล (Digital Skills) ที่มีความสำคัญและจำเป็นในศตวรรษที่ 21 (เกียรติศักดิ์ ลำพองชาติ, 2563 : 1)

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก นักคิดในแวดวงต่างๆ ของโลกและไทยต่างให้ความสนใจกับสภาพสังคมเป็นอย่างยิ่งนักคิดทั้งหลายเรียกสังคมของมนุษยชาติในอนาคตในชื่อที่แตกต่างกัน อัลวิน ทอฟฟเลอร์ (Alvin Toffler) เรียกว่า ยุคคลื่นลูกที่สาม (The third wave) โดยมองว่าการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะ “ทั้งโลก” (Global) ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อน ในขณะที่ อีริค ชมิดท์ และ เจเรด โคเฮน (Eric Schmidt and Jared Cohen, 2014) เรียกโลกยุคนี้ว่า ยุคดิจิทัลเปลี่ยนโลก (The New Digital Age) นอกจากนี้แล้วยังถูกเรียกในชื่ออื่นๆอีกว่าเป็น “ยุคโลกไร้พรมแดน”(Borderless world) ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เรียกว่าเป็นยุค “หลังสังคมฐานความรู้” (Post knowledge – based society) ซึ่งเป็นโลกที่เน้น ITC และในประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ที่ผู้นำมีบทบาทในการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารรวมทั้งมีกระบวนการวิธีคิด วิธีการทำงาน มีความซื่อสัตย์ และเปิดรับข้อมูลรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เพื่อสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพและต้องยอมลดบทบาทจากผู้นำเดิมๆ เพื่อประสานความร่วมมือในองค์กรเกิดความยั่งยืน และสามารถขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 ให้ได้ (สุวิทย์ เมษิณทรีย์, 2550 อ้างถึงในจีราภา ประพันธ์พัฒน์, 2562 : 1)

การที่โรงเรียน โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ได้ให้ความสำคัญเพื่อเป็นการให้ครูและบุคลากรได้ฝึกฝนตัวเอง และพัฒนาสมรรถนะของตัวเองให้เพิ่มขึ้นเพื่อเกิดประโยชน์ในภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์

นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ต้องการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องกับความต้องการขององค์กร และพัฒนาคนได้เหมาะสมกับตัวบุคลากรเอง เพื่อนำการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนา เพิ่มพูนประสิทธิภาพให้กับหน่วยงานให้ดีขึ้นและเป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพสูง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรทางการศึกษาทั้งหมดของ โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยวิธีแบบเจาะจง จำนวน 33 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 การสร้งเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2.2 การพัฒนาเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2.2.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแบบสอบถามสื่อความหมายชัดเจนผู้ตอบอ่านแล้วเข้าใจ

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรวจของเนื้อหา (Content Validity) และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้สมบรูณ์

ยิ่งขึ้นแล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงซึ่งเนื้อหาด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง (ในตะวัน กำหอม, 2559 : 57) โดย คัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

2.2.4 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากร ทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α- Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .972

2.2.6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

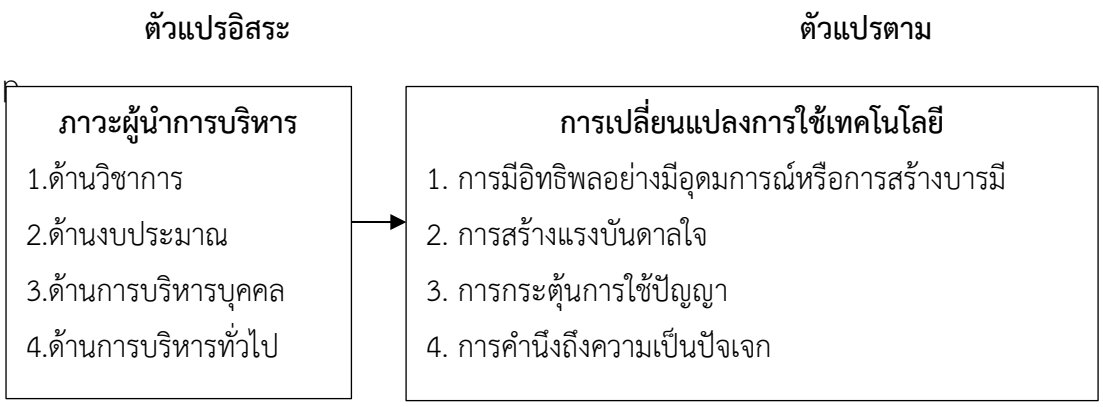
ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ในรูปแจกแจงความถี่โดยการหาค่าร้อยละ จำแนก ตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และประเภทของการบริหารที่ได้นับมอบหมาย

ตอนที่ 2ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อและรายด้าน แล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบคำบรรยาย กำหนดระดับการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร ตามประเภทบุคลากร ด้วยทางการศึกษาโดยวิธี เอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1.ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมีรองลงมาคือด้านการสร้างแรงบัลดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและอันดับสุดท้ายคือด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างสร้างสรรค์ และถ่ายทอดความคิดที่สำคัญ ไปสู่เพื่อนร่วมงานรองลงมาคือ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นที่น่าเชื่อถือน่าเคารพ น่ายกย่อง เลื่อมใส ศรัทธา แก่เพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไปผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกเต็มใจ ร่วมใจและภาคภูมิใจเมื่อได้ทำงานร่วมกันมีการแชร์องค์ความรู้เองการสื่อสารเทคโนโลยีและลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมงานว่าจะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆได้ด้วนเทคโนโลยี ตามลำดับ

1.2 ด้านการสร้างแรงบัลดาลใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือผู้บริหารเป็นผู้มีแนวคิด วิธีการ ความรู้เรื่องเทคโนโลยี รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีการยึดหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ในการครองตน ครองคน ครองงานผู้บริหารเป็นผู้มีแนวคิด วิธีการ ความรู้เรื่องเทคโนโลยีผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำในการใช้เทคโนโลยีเป็นตัวอย่างความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จและลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารมีความเป็นกัลยาณมิตรเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น รับรู้ข่าวสารที่ทันสมัย และเป็นกลาง ตามลำดับ

1.3 ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือผู้บริหารสร้างและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานอุทิศตนเพื่อพัฒนาองค์กรร่วมกันโดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ รองลงมาคือผู้บริหารสร้างและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานอุทิศตนเพื่อพัฒนาองค์กรร่วมกัน ผู้บริหารเสริมสร้างกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานเมื่อเขาต้องเผชิญต่อปัญหาและอุปสรรค(มีผู้บริหารสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวกแก่เพื่อร่วมงาน และลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดกำลังใจในการทำงาน เมื่อต้องเผชิญปัญหาและอุปสรรค ตามลำดับ

1.4 สมุทรสาคร ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือผู้บริหารแสดงการยอมรับและชื่นชมในความสามารถของผู้ร่วมงานเมื่อปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ รองลงมาคือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นที่เคารพ ยกย่อง เลื่อมใส และศรัทธาผู้บริหารให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ใต้บังคับบัญชามีผู้บริหารมอบหมายงานให้กับ บุคลากร

โดยคำนึงถึงความรู้ และลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานทุกคน ด้วยความยุติธรรมมีการประเมินผลโดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามประเภทบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมมีการพัฒนาทักษะอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือการบริหารงานบุคคลมีการพัฒนาทักษะในภาพรวมมากที่สุด รองลงมาคือด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และอันดับสุดท้าย คือ ด้านวิชาการ

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหารโรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหารต่างกัน โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ ของสถิติระดับ 0.05

4..ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (scheffe') จำแนกตามประเภทของการบริหาร พบว่า บุคลากรทางการศึกษาด้านงานวิชาการกับด้านการบริหารงานทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (scheffe')

ประเภทของการบริหาร	ค่าเฉลี่ย	ด้านวิชาการ	ด้านงบประมาณ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ด้านการบริหารงานทั่วไป
ด้านวิชาการ	3.77	-	-	0.071	0.032*
ด้านงบประมาณ	3.80	-	-	-	0.871
ด้านการบริหารงานบุคคล	3.87	-	-	-	-
ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.72	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหาร โรงเรียนวัดยกกระบัตร(ชุบราษฎร์นุสรณ์) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมีรองลงมาคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและอันดับสุดท้ายคือด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก สอดคล้องกับงานวิจัยของปาณัสม์ ชุมภูยาละ (2563 : 131-144) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิษถ์ เขต 2 ผลวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบคุณลักษณะ 5 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีและการสร้างบารมี และ ด้านการสร้างและการสื่อสารวิสัยทัศ โดยเมื่อจำแนกเป็นรายด้านผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างสร้างสรรค์ และถ่ายทอดความคิดที่สำคัญ ไปสู่เพื่อนร่วมงานรองลงมาคือ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นที่น่าเชื่อถือน่าเคารพ น่ายกย่อง เลื่อมใส ศรัทธา แก่เพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไปผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกเต็มใจ ร่วมใจและภาคภูมิใจเมื่อได้ทำงานร่วมกันมีการแชร์องค์ความรู้เองการสื่อสารเทคโนโลยีและลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมงานว่าจะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆได้ด้วนเทคโนโลยี ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพล สังข์โพธิ์, สุวรรณ จันทิวาสารกิจ และ เสาวนีย์ อยู่ดีรัมย์ (2560 : 54) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรยุคดิจิทัล กรณีศึกษา : องค์กรไอที และองค์กรที่เกี่ยวข้องไอทีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำยุคดิจิทัล คือ มิติวิสัยทัศน์ มิติการสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจ มิติกระตุ้นทางปัญญา มิติภาวะผู้นำแบบสนับสนุน มิติการให้ความสำคัญต่อพนักงาน โดยจากการศึกษาทำให้พบกับมิติเพิ่มเติมคือ การบริหารคนในองค์กรที่ต่างยุคสมัย ผลจากการวิจัยสามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางของผู้บริหารองค์กรยุคดิจิทัลให้กับองค์กรไอทีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ไอที หรือองค์กรที่มีลักษณะใกล้เคียงต่อไป

2. ด้านการสร้างแรงบัลดาลใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือผู้บริหารเป็นผู้มีแนวคิด วิธีการ ความรู้เรื่องเทคโนโลยี รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีการยึดหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ในการครองตน ครองคน ครองงานผู้บริหารเป็นผู้มีแนวคิด วิธีการความรู้เรื่องเทคโนโลยีผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำในการใช้เทคโนโลยีเป็นตัวอย่างความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จและลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารมีความเป็นกัลยาณมิตรเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น รับรู้ข่าวสารที่ทันสมัย และเป็นกลาง ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของปาณัสม์ ชุมภูยาละ (2562 : 131-144) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิษถ์ เขต 2 ผลวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบคุณลักษณะ 5 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีและการสร้างบารมี และ ด้านการสร้างและการสื่อสารวิสัยทัศน์

3. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือผู้บริหารสร้างและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานอุทิศตนเพื่อพัฒนาองค์กรร่วมกันโดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ รองลงมาคือผู้บริหารสร้างและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานอุทิศตนเพื่อพัฒนาองค์กรร่วมกัน ผู้บริหารเสริมสร้างกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานเมื่อเขาต้องเผชิญต่อปัญหาและอุปสรรค(มีผู้บริหารสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวกแก่เพื่อร่วมงาน และลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดกำลังใจในการทำงาน เมื่อต้องเผชิญปัญหาและอุปสรรค ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของจิ ทิชชี และเดว่าน่า (Tichy and Devanna,1986 อ้างถึงในอาริยา สุขโต. 2561 : 53) ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและได้สรุปลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีดังต่อไปนี้ 1)เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงองค์กรที่ตนรับผิดชอบไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่า 2) เป็นคนกล้าและเปิดเผยกล้าเผชิญความจริง 3) เชื่อมั่นในคนอื่นว่ามีความสามารถ 4) ชี้นำให้ผู้ตามตระหนักถึงคุณค่าของเป้าหมายและสร้างแรงผลักดันให้การปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีคุณค่า 5) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 6) มีความสามารถในการเผชิญกับความซับซ้อน ความคลุมเครือความไม่แน่นอน 7) เป็นผู้มีทักษะ

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือผู้บริหารแสดงการยอมรับและชื่นชมในความสามารถของผู้ร่วมงานเมื่อปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ รองลงมาคือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นที่เคารพ ยกย่อง เลื่อมใส และศรัทธาผู้บริหารให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ใต้บังคับบัญชามีผู้บริหารมอบหมายงานให้กับ บุคลากร โดยคำนึงถึงความรู้

และลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานทุกคน ด้วยความยุติธรรมมีการประเมินผลโดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพงษ์ ใจผูก (2547 : 32) เรื่องการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของข้าราชการครูระดับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และความสามารถในการพัฒนาศักยภาพ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถในการผสมผสาน 3)คุณภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลจังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน ทั้งภาพรวม และรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำการบริหารต่อการใช้เทคโนโลยีต่อเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (scheffe') จำแนกตามประเภทของการบริหาร พบว่าเกี่ยวกับภาวะผู้นำการบริหารต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ บุคลากรทางการศึกษาด้านงานวิชาการกับด้านการบริหารงานทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

1.1บุคลากรในส่วนงานการบริหารงานวิชาการต้องการพัฒนาทักษาในการใช้เทคโนโลยีซึ่งจะส่งผลประสิทธิภาพ ของงาน เพิ่มมากขึ้น

1.2 บุคลากรในส่วนงานบริหารทั่วไปต้อง ศึกษา และพัฒนาระบบสารสนเทศเพิ่มมาขึ้นอันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานภาพรวมในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 เพิ่มการศึกษาในเรื่องใหม่ ๆ ให้มากขึ้นเพื่อจะได้ใช้ในเป็นข้อมูลในอนาคต

2.2 ควรเพิ่มขยายขนาดของประชากร เพื่อให้ครอบคลุมในการบริหารทั้ง 4 ฝ่ายตามกฎกระทรวง

เอกสารอ้างอิง

เกียรติศักดิ์ ลำพองชาติ. (2563). *ทักษะการทำงานในโลกยุคดิจิทัล.* กลุ่มงานติดตามและประมวลผลงานของวุฒิสภา สำนักวิชาการ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

จิรพล สังข์โพธิ์, สุวรรณ จันทิวาสารกิจ และ เสาวนีย์ อยู่ดีรัมย์. (2560). *ภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรยุคดิจิทัล กรณีศึกษา : องค์กรไอทีและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล.* กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จีราภา ประพันธ์พัฒน์. (2562). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ในตะวัน กำหอม. (2557). *การวิจัยทางการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข.

ประภาส วรรณทอง. (2559). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธ. *วารสารการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* 6 (2), 112-126.

ปาณัสม์ มภูยาละ. (2563). แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.* 10 (1), 131-144.

มะลิวรรณ์ ภูแซ่มโชติ. (2552). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1.* การศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สิทธิพงษ์ ใจผูก. (2547). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของข้าราชการครูระดับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดอำเภอเมืองเชียงราย.* เชียงราย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักวิจัยแห่งชาติ.

อาริยา สุขโต. (2561). *การปรับตัวสู่ยุคดิจิทัลไทยแลนด์.* สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร: คลังสารสนเทศของสภานิติบัญญัติ.

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์ (วัดสุนทรสถิต) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

Promote to Participation in Relationship Management Between Schools and Communities in Dipangkornwittayapat Watsoontornsatit Under Royal Patronage School

เกรียงไกร สังข์ทอง และ ในตะวัน กำหอม
วิทยาลัยทองสุข
Kriengkrai Sangthong and Naitawan Kumhom
Thongsuk College, Thailand
Corresponding Author, E-mail : ntawan@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์ (วัดสุนทรสถิต) ในพระราชูปถัมภ์ฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตามความคิดเห็นของชุมชนโดยจำแนกตามระดับการศึกษาของชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ชุมชนโรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง ทาร์โร่ ยามาเน่ จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า **F**

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น รองลงมาคือ ด้านร่วมกิจกรรมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและอันดับสุดท้ายคือ ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษาเมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ต่างกันมีความเห็นว่าสถานศึกษามีการปฏิบัติทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : กลยุทธ์; การมีส่วนร่วม; การบริหาร

---

* วันที่รับบทความ: 29 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 23 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 24 กันยายน 2564
Received: August 29, 2021; Revised: September 23, 2021; Accepted: September 24, 2021

Abstracts

Study subject Promote to participation in relationship management between schools and communities in Dipangkornwittayapat Watsoontornsatit Under Royal Patronage School .The purpose of this study was to study the promote to participation and to compare strategies to promote participation in the management of relationships between schools and communities. According to the opinions of the community classified by the educational level of the community

The sample group used in this study was the community. Dipangkornwittayapat Watsoontornsatit Under Royal Patronage School. was obtained by determining the sample size according to the Tarro Yamane table of 385 people. The instrument used in the study was a questionnaire. The statistics used to analyze the data consisted of percentage, mean, standard deviation, F-test.

The results is Promote to participation and compare strategies to promote participation in the management of relationships between schools and communities. Dipangkornwittayapat Watsoontornsatit Under Royal Patronage School.Overall, the practice was at a moderate level. When classified by aspects, it was found that the first place was the aspect of organizing educational institution activities with the community and the locality, followed by the participation in religious activities, traditions and culture.the aspect of building a good relationship between the school and the community and the last place is Regarding the public relations and dissemination of educational institutions' activities and results, when comparing the educational levels of different parents, there was an opinion that the educational institutions performed in both overall and in all aspects were not different.

Keyword: Strategy; Participation; Management

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 มาตราที่ 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัตินี้ คือ ผู้เรียนต้องได้รับการสนับสนุนทั้งจากโรงเรียน บ้าน และสังคม พร้อมกันไปอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนต้องสื่อความเข้าใจกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมไทยทราบว่า การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ และตลอดเวลา การเรียนรู้จากบ้านและโรงเรียนจะสร้างพลังการเรียนรู้ ทั้งทางด้านปัญญา และอารมณ์ ควบคู่กันไป ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับเด็กของตนเอง ชุมชนและผู้ปกครองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดและพัฒนาการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 13)

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายซึ่งหมายความว่าเยาวชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนและยังบังคับให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับหรือระดับสูงขึ้นตามความพร้อมของครอบครัว ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนต้องมีบทบาทต่อชุมชน ด้วยการดึงชุมชนเข้าสู่โรงเรียนเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้การจัดการศึกษาของโรงเรียนด้วยการคอยกำกับดูแลการศึกษาของบุตรหลาน ติดตามความก้าวหน้าและสนับสนุนการเรียนของเด็ก ผู้ปกครองเป็นกำลังสำคัญของการร่วมมือกับโรงเรียน ซึ่งช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้เกิดผลอย่างจริงจังและรวดเร็ว เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม เพราะสังคมปัจจุบันต้องการเด็กยุคใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ มีคุณสมบัติที่ดีในการเป็นสมาชิกใหม่ที่ดีของสังคม(สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 13-17)

ความสำคัญของชุมชน คือ ชุมชนเป็นศูนย์กลางที่ยึดเหนี่ยวทุกคนทุกครอบครัวให้มารวมกัน สังเกตได้จากชุมชนในชนบท หลายแห่งที่มีวัดหรือสุเหร่าเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นแหล่งให้ประชาชนมาชุมนุมร่วมพิธี หรือร่วมกิจกรรมกัน อย่างพร้อมเพรียง ชุมชนเป็นสถาบันระดับพื้นฐานที่ช่วยสร้างระบบในการจัดการตนเองให้เหมาะสม เป็นองค์กรที่ช่วยถ่วงดุลไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเกินไป สืบเนื่องจากการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วในปัจจุบันทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ความรู้ และความคิด ไปทั่วโลก แต่ความเป็นชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะตนนี้เองที่คอยถ่วงดุลไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเกินไป เป็นองค์กรท้องถิ่นที่ช่วยจัดระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เกิดความเหมาะสม รวมทั้งช่วยสร้างแบบแผนการมีปฏิสัมพันธ์ให้กับคนในชุมชน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร์, 2560 : 14-35)

ในการดำเนินการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ต้องได้รับการการเตรียมความพร้อมให้ มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและ การดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการติดตามและกำกับการดูแลการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการโรงเรียนต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ไม่ว่าจะเป็น บทบาของประชาชน บทบาทของเลขานุการ บทบาทของกรรมการ โดยเฉพาะกรรมการที่เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรเอกชน ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้และประสบการณ์เรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพยายามเข้าหาชุมชนและประการสำคัญที่สุดคือ ทุกฝ่ายต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของการศึกษาและผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

ในฐานะผู้ศึกษามีความเห็นสอดคล้องกับความเป็นมาและหลักการข้างต้น ชุมชนมีความสำคัญต่อเด็กไม่ใช่เฉพาะสมาชิกรอบข้างทางสังคมของโรงเรียนเท่านั้น หากแต่ชุมชนมีหน้าที่ที่สำคัญที่ต้องทำคือการสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตรหลาน สอดส่องดูแล ร่วมด้วยช่วยกัน ผู้ศึกษาจึงสนใจทำการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ซึ่งมีขอบข่ายงานที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาด้านอื่นๆและเป็นงานที่ชมชนสามารถเข้าใจ เข้าถึงได้และผลที่ได้จากการศึกษายังเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไปตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากชุมชนในทุกๆด้าน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ

2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ชุมชนโรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่ชัด และไม่ทราบสัดส่วนของประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ ชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ จำนวน 385 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทาร์โร่ ยามาเน่(Taro Yamane, 1970 : 607–610 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2557 : 42)

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม(Questionnaire)เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยการทดสอบค่า F หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)การสร้างเครื่องมือโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแบบในการสร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาในการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถาม 2 ส่วน คือสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ปกครองและกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชียวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องโดยใช้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

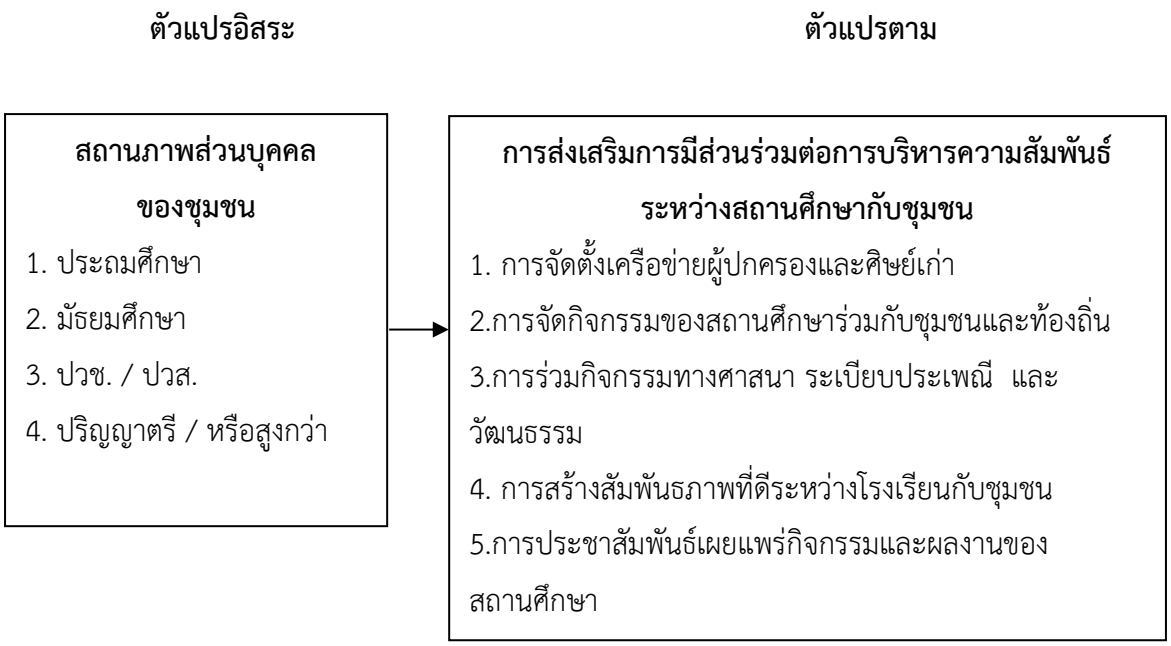
การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (X) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้ตามเกณฑ์ (ในตะวัน กำหอม, 2557 : 42) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติ ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติ ใน ระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติ ใน ระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติ ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติ ในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา : ปรับปรุงจาก นาวิน แกละสมุทร (2562 : 12-16)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือชุมชนโรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์ (วัดสุนทรสถิต) ในพระราชูปถัมภ์ฯ จำนวน 385 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน250 คน อายุ 31– 40 ปี จำนวน 290 คน อาชีพรับจ้างจำนวน185 คนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน230 คน ตามลำดับ

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์ (วัดสุนทรสถิต) ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น รองลงมาคือ ด้านร่วมกิจกรรมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและอันดับสุดท้ายคือ ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษาและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์ (วัดสุนทรสถิต) ในพระราชูปถัมภ์ฯ: โดยภาพรวม

การ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา	**x̄**	**S.D.**	**ระดับการปฏิบัติ**	**อันดับที่**
1. ด้านการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่า	3.26	0.83	ปานกลาง	4
2. ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น	3.75	0.73	มาก	1
3. ด้านการร่วมกิจกรรมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม	3.73	0.86	มาก	2
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.38	0.78	ปานกลาง	3
5. ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษา	3.25	0.90	ปานกลาง	5
รวม	**3.47**	**0.73**	**ปานกลาง**	

2.1 ด้านการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 1 คือ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทั้งด้านการเรียนและความประพฤติ รองลงมาคือ คือการเอาใจใส่และรายงานความประพฤติของนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมและประสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนและอันดับสุดท้ายคือการร่วมกำหนดข้อบังคับและระเบียบการบริหารสมาคมเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่า

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่นโดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 คือการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น การแห่เทียน วันเข้าพรรษา รองลงมาคือการร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่นการไปทัศน์ศึกษา ในสถานที่ต่างๆ คือการจัดกิจกรรมการแสดงของนักเรียนในวันสำคัญเช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติและอันดับสุดท้ายคือการให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาโรงเรียน

2.3 ด้านร่วมกิจกรรมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 คือ วันเข้าพรรษา การแห่เทียน รองลงมาคืองานประจำปีวัดบางโฉลงใน การทำบุญใส่บาตร คือประเพณีลอยกระทง เช่น การร่วมทำและลอยกระทงอันดับสุดท้ายคือการร่วมงานวันพ่อแห่งชาติ การทำบุญ ใส่บาตร

2.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 1 คือการให้คำปรึกษาหรือแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติของนักเรียนรองลงมา คือการช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียนในการสอดส่องและควบคุมความประพฤติของนักเรียน คือการช่วยสอดส่อง

ดูแลทรัพย์สินของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพดีและไม่สูญหายอันดับสุดท้ายคือ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

2.5 ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 1 คือ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมนักเรียนที่เป็น การประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษาเช่นการจัดนิทรรศการของสถานศึกษา รองลงมาคือการเข้าร่วมการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา คือการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนผ่านระบบสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ผลงานของนักเรียนและโรงเรียนอันดับสุดท้ายคือ การสนับสนุนการใช้สื่อท้องถิ่น เช่น ระบบเสียงตามสาย ป้ายนิเทศของโรงเรียนและชุมชนเพื่อเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียน

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ พบว่าระดับการปฏิบัติกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ต่างกันมีความเห็นว่าสถานศึกษามีการปฏิบัติทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางแสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(OneWay ANOVA) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์ (วัดสุนทรสถิต) ในพระราชูปถัมภ์ฯ : ภาพรวมและรายด้านจำแนกตามระดับการศึกษาของชุมชน

$P \leq .05$ (n = 385)

กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ จัดการศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่า	ระหว่างกลุ่ม	.13	3	.04	.063	.979
	ภายในกลุ่ม	44.94	62	.72		
	รวม	45.07	65			
2. ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	1.27	3	.42	.788	.506
	ภายในกลุ่ม	33.58	62	.54		
	รวม	34.85	65			
3. ด้านร่วมกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.86	3	.95	1.28	.287
	ภายในกลุ่ม	46.09	62	.74		
	รวม	48.96	65			
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	1.94	3	.64	1.04	.378
	ภายในกลุ่ม	38.33	62	.61		

	รวม	40.27	65			
5. ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่	ระหว่างกลุ่ม	.019	3	.006	.008	.999
กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษา	ภายในกลุ่ม	52.83	62	.85		
	รวม	52.85	65			
	ระหว่างกลุ่ม	**.584**	**3**	**.19**	**.350**	**.789**
ผลรวม	**ภายในกลุ่ม**	**34.47**	**62**	**.55**		
	รวม	**35.06**	**65**			

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์(วัดสุนทรสถิต)ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น รองลงมาคือ ด้านร่วมกิจกรรมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและอันดับสุดท้าย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย มั่นพลศรี (2545 : 67) ได้มีการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมที่เป็นจริงของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมที่เป็นจริงของผู้ปกครองในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและองค์ของรัฐและเอกชนอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนานักเรียนและด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก คือ ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและองค์ของรัฐและเอกชน ด้านนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียน และด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

1. ด้านการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 1 คือ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทั้งด้านการเรียนและความประพฤติ รองลงมาคือ คือการเอาใจใส่และรายงานความประพฤติของนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมและประสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนและอันดับสุดท้าย คือการร่วมกำหนดข้อบังคับและระเบียบการบริหารสมาคมเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่าสอดคล้องกับงานวิจัยของนาวิน แกละสมุทร (2562 : 12-16)เรื่อง การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของ

โรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครผลการศึกษา ด้านการสร้างภาคีเครือข่าย พบว่า การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ให้มีการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น งานปีใหม่ วันลอยกระทง เป็นต้น ส่งผลให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น และอีกทั้งโรงเรียนยังมีการเชิญนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธานในพิธีการแข่งขันกีฬาสีภายใน รวมทั้งยังมีการระดมและประสานการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันเพื่อการพัฒนา เป็นต้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่าจำเป็นที่จะต้องมีทุกๆโรงเรียนเพื่อระดมทรัพยากร เช่นเงิน หรือบุคลากรมาช่วยในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่นโดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 คือการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น การแห่เทียน วันเข้าพรรษา รองลงมาคือการร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่นการไปทัศน์ศึกษา ในสถานที่ต่างๆ คือการจัดกิจกรรมการแสดงของนักเรียนในวันสำคัญเช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติและอันดับสุดท้ายคือการให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ บุญมาภิ (2561 : 77-78)ศึกษาเรื่องสภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตภาคเหนือตอนบน ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ด้านร่วมคิด ด้านร่วมวางแผนด้านร่วมดำเนินการด้านร่วมติดตามผลและประเมินผล นอกจากนี้ความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขนาดเล็กเกิดจากคุณลักษณะที่ดีในภาพรวมของผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนลักษณะสำคัญของชุมชน คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหาร ประกอบด้วยมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะและมีความเสียสละ เป็นหัวหน้าทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์คุณลักษณะของครูประกอบด้วยมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีจิตวิญญาณความเป็นครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามบริบทของโรงเรียน สร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนมีวินัย และใฝ่เรียนรู้และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และลักษณะของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความร่วมมือประกอบด้วยมีจิตอาสา มีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความเป็นกัลยาณมิตร มีความสามัคคีมีสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน มีสำนึกความเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น/ไทยเนื่องจากสังคมไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัย ความร่วมมือของชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อเป็นกำลังเสริมในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของนักเรียนแบบเห็นจริงเรียนรู้จริง

3. ด้านร่วมกิจกรรมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 คือ วันเข้าพรรษา การแห่เทียน รองลงมาคืองานประจำปีวัดบางโฉลงใน การทำบุญใส่บาตร คือ ประเพณีลอยกระทง เช่น การร่วมทำและลอยกระทงอันดับสุดท้ายคือการร่วมงานวันพ่อแห่งชาติ การทำบุญใส่บาตรสอดคล้องกับงานวิจัยของชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560 : บทคัดย่อ) เรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดี ต่อกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตาม บทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้ บทบาทหน้าที่สำคัญของโรงเรียนต่อชุมชน คือ บทบาทในการให้การศึกษาอบรมแก่บุคลากรในชุมชน ส่วนบทบาทสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียนคือบทบาทในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การให้ ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาและ บทบาทในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ โรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีแนวทางในการดำเนินการสองแนวทาง คือ 1) การ สร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วยวิธีการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และ การนำ ชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษย์สัมพันธ์อันดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ การปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน ทั้งนี้ บ้าน วัดโรงเรียนจะต้องเคียงข้างกันเสมอ เพื่อประสานความร่วมมือในการบริหารทั้ง บริหารงานบุคคล งบประมาณ วิชาการ และการบริหารทั่วไป

4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 1 คือการให้คำปรึกษาหรือแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติของนักเรียนรองลงมา คือการช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียนในการสอดส่องและควบคุมความประพฤติของนักเรียน คือการช่วยสอดส่องดูแลทรัพย์สินของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพดีและไม่สูญหายอันดับสุดท้ายคือ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน อาจหาญ (2560 : บทคัดย่อ) เรื่อง กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรีเขต 2 ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การระดมพลังสมองสองมือสร้างภาพลักษณ์ใหม่แห่งโลกอนาคต กลยุทธ์ตลาดนัด วิชาการ กลยุทธ์การสร้างระบบการประเมินผลในหลายมิติกลยุทธ์การปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีดิจิตอล เพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก กลยุทธ์การส่งเสริมคลังความรู้ให้กับชุมชน และกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจและรางวัลทางสังคม ตามลำดับ

5. ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมและผลงานของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 1 คือ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมนักเรียนที่เป็น การประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษาเช่นการจัดนิทรรศการของสถานศึกษา รองลงมาคือการเข้าร่วมการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา คือการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนผ่านระบบสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ผลงานของนักเรียนและโรงเรียนอันดับสุดท้ายคือ การสนับสนุนการใช้สื่อท้องถิ่น เช่น ระบบเสียงตามสาย ป้ายนิเทศของโรงเรียนและชุมชนเพื่อเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวิน แกละสมุทร (2562 : 12-16)เรื่อง การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมาก ไปหาน้อย ดังนี้การมีส่วนร่วม การสร้างภาคีเครือข่าย การประชาสัมพันธ์ และการบริการชุมชน ตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการบริการชุมชน มี4 แนวทาง ดังนี้ 1) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทหน้าที่มากขึ้นเพื่อจะช่วยส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น 2) โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในชุมชนทุกวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ 3) โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ข่าวสารภายในโรงเรียนเพื่อให้ทราบข้อมูลและกิจกรรมต่าง ๆ และ 4) โรงเรียนควรเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ภายในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียนหรือสนามกีฬาเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักโรงเรียนมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1.1 ด้านการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่าโรงเรียนควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกำหนดข้อบังคับและระเบียบการบริหารสมาคมเครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่า เพื่อร่วมมือกันในการช่วยเหลือสอดส่องความประพฤติของนักเรียน

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนควรรับสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาจากชมรมผู้ปกครอง หรือชมรมสมาคมศิษย์เก่า และควรเชิญผู้นำชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน

1.3 ด้านร่วมกิจกรรมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบของจริง

1.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเพื่อวางแผนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้

ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาด้วยการบริจาคทรัพย์ หรือสิ่งของ เสียสละเวลาและแรงงานในการพัฒนาโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจับครั้งต่อไป

ควรจะศึกษาการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไปโดยอาศัยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

ชูชาติ พ่วงสมจิต. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *วารสารศิลปากรสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร.* 10 (2), 1342-1354.

ทัศนีย์ บุญมาภิ. (2561). *สภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตภาคเหนือตอนบน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

นาวิน แกละสมุทร. (2562). *การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ในตะวัน กำหอม. (2557). *การวิจัยทางการศึกษา.* เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข.

วิชัย มั่นพลศรี. (2545). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร.* วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา. บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

แสงเดือน อาจหาญ. (2560). *กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2.* วิทยานิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

Good Governance Management in Opportunity Expansion Schools Under Kanchanaburi Educational Service Area Office 4

นิตยา สุดยอด,
มิตภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Nitaya Soodyod,
Mitparnee Pumklom and Pongsak Ruamchomrat
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: yuykeng1806@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 233 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามพื้นที่การจัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านหลักประสิทธิผล คือ ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านหลักความเปิดเผย โปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม การพยายามแสวงหาฉันทามติ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักภาระรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ และด้านหลักการกระจายอำนาจ

* วันที่รับบทความ: 18 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 25 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 27 กันยายน 2564
Received: September 18, 2021; Revised: September 25, 2021; Accepted: September 27, 2021

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงาน; หลักธรรมาภิบาล; ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were to study and compare the good governance management in opportunity expansion schools under Kanchanaburi Educational Service Area Office 4, classified by study areas. The samples used in this research were 233 school administrators and teachers in opportunity expansion schools. Using a stratified random sampling method according to study areas, the research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire with reliability of 0.97. The data were percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance and Scheffe's pair comparison.

The results of the research found that

1. The good governance management in opportunity expansion schools under Kanchanaburi Educational Service Area Office 4, the overall at a high level. For each individual aspect at highest level, ranking in the order of mean from high to low as effectiveness, responsiveness, equity, and morality/ethics. For each individual aspect at high level, ranking in order of mean from high to low as transparency, participation/consensus oriented, efficiency, rule of law, accountability, and decentralization.

2. The compare the good governance management in opportunity expansion schools under Kanchanaburi Educational Service Area Office 4 was classified by study areas, overall and each aspect had no statistically significant difference.

Keywords: Administration; Good Governance; Administrator and Teachers in Opportunity Expansion Schools

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นการพัฒนาระบบราชการไทยให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าวโดยการนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล (good governance) มาใช้จึงจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ระบบราชการขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง สามารถเรียนรู้ปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ทันสมัย และยึดหมั่นในหลักธรรมาภิบาลและจริยธรรมเพื่อประโยชน์สุดของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติบ้านเมือง การปฏิรูประบบราชการเมื่อปี พ.ศ.2545 ที่ผ่านมาได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good governance) โดยเฉพาะ

การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (new public anagement) เข้ามาประยุกต์ใช้ในระบบราชการของไทย ดังปรากฏในมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 และมีการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (ในช่วงปีพ.ศ.2546–พ.ศ.2550 และ พ.ศ.2551–พ.ศ.2555) เป็นกรอบแนวทางหลักในการผลักดันการพัฒนาระบบราชการไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 มาถึงปัจจุบัน มีการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการที่สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ทำให้หน่วยงานราชการได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ทบทวนปรับโครงสร้าง บทบาท และภารกิจ ดังจะเห็นได้ว่าการพัฒนาระบบราชการไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจึงมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556 : 13)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 5) การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นส่วนสำคัญ เพื่อให้ได้ประชากรที่มีคุณภาพจำเป็นจะต้องได้ครูดี ครูเก่ง มีความรู้ความสามารถ เสียสละ อุทิศตนให้กับงาน พัฒนาการเรียนการสอนด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์ความเป็นมนุษย์ รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมแก่ศิษย์ เพื่อให้มีชีวิตอย่างสงบสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งถ้าหากครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2555 : 19-20) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล คือ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักคุณธรรม/จริยธรรม การศึกษาก็จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาและการสร้างความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ภาวะผู้นำเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าผู้นำนั้น ๆ มีคุณสมบัติความสามารถ และภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับตำแหน่งเพียงใด และผู้บริหารในฐานะผู้นำของหน่วยงานจะได้รับความร่วมมือด้วยดีได้นั้น ในการบริหารจำเป็นต้องแสดงบทบาทภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงานผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะภาวะผู้นำมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและนอกจากการแสดงบทบาทภาวะผู้นำที่เหมาะสมแล้ว ผู้บริหารยังต้องนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 (2562 : 7) ตระหนักในความสำคัญของการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อร่วมสร้าง

จิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วน ตื่นตัว ละอายต่อการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ โดยดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเพื่อวางรากฐานการปลูกจิตสำนึก ซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศชาติ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (โครงการโรงเรียนสุจริต) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน มีคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต ได้แก่ ทักษะกระบวนการคิดมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ รวมทั้งมีพฤติกรรมร่วมต้านการทุจริตทั้งในระดับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ.2560–2564) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ผ่านการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนสุจริต ได้แก่ กิจกรรมบริษัทสร้างการดี กิจกรรมสร้างสำนึกพลเมือง (project citizen) กิจกรรมถอดบทเรียน (best practice) ครูและผู้บริหาร เป็นต้น กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต และการขับเคลื่อนการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสังกัด ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ได้เข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ (ITA online) โดยรับการประเมินจาก สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา จะต้องมีการบริหารและจัดการที่ดี มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายของรัฐ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ผู้วิจัยจึงนำมาสู่ความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง แผน นโยบาย ในการส่งเสริมให้เกิดการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลที่มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ สามารถนำไปเผยแพร่ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นข้อมูลในการพิจารณาหาทางเสริมสร้างการบริหารงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา เป็นพื้นฐานในการพัฒนา ส่งเสริมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ประชากรรวมทั้งสิ้นจำนวน 589 คน จากโรงเรียน 27 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ได้จำนวน 233 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา ได้แก่ อำเภอหนองปรือ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครู 61 คน รวม 63 คน อำเภอบ่อพลอย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน ครู 72 คน รวม 76 คน และอำเภอเลาขวัญ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ครู 89 คน รวม 94 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสถานสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาสูงสุด และพื้นที่การจัดการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์วัดระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert)

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้ (tryout) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความ

เชื่อมั่นของแบบสอบถาม วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค การพิจารณาความเชื่อมั่นดูจากค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.75 ขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล งานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 เพื่อเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามแบบสอบถามโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลของแบบสอบถามจำนวน 233 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้นำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

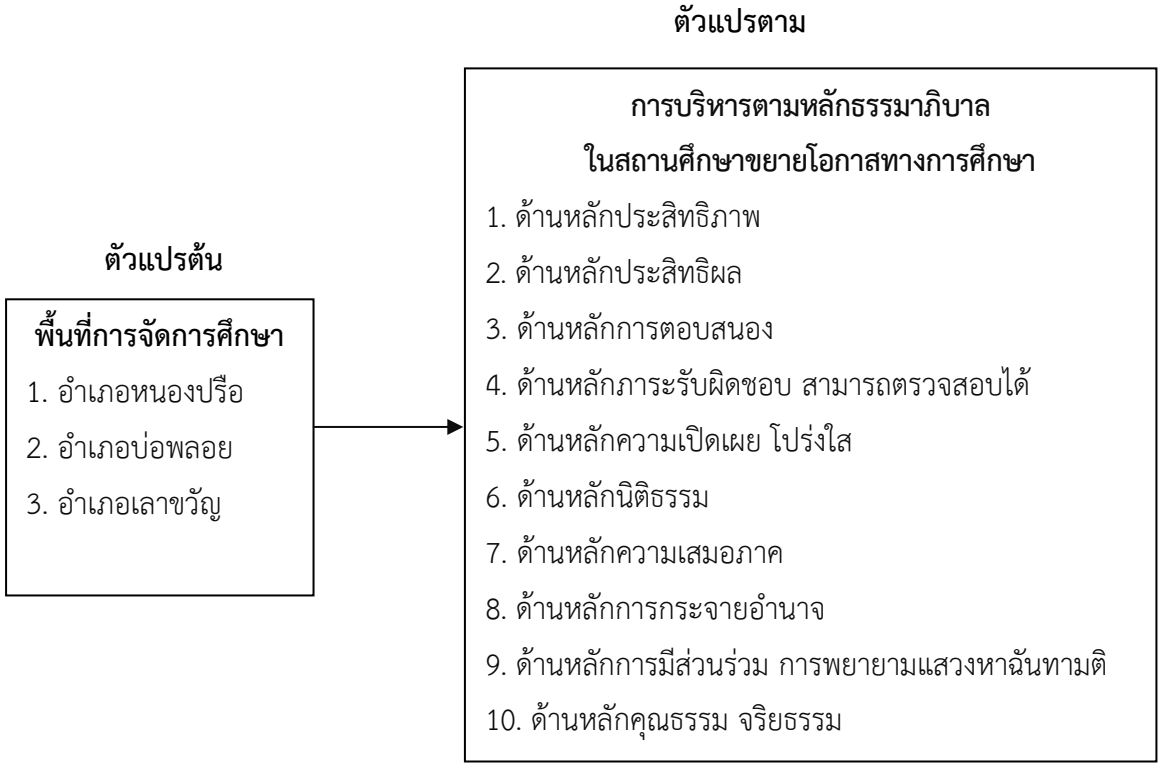
2. การวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) 1.00-1.50	หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษามีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) 1.51-2.50	หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษามีระดับปฏิบัติน้อย
คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) 2.51-3.50	หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษามีระดับปฏิบัติปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) 3.51-4.50	หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษามีระดับปฏิบัติมาก
คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) 4.51-5.00	หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษามีระดับปฏิบัติมากที่สุด

3. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา โดยวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one Way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ซึ่งผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดของ หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2555 : 19-20) ประกอบด้วย 10 ด้าน ดังนี้ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักภาระรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ ด้านหลักความเปิดเผย โปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วมการพยายามแสวงหาฉันทามติ และด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ แสดงแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านหลักประสิทธิผล รองลงมา คือ ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านหลักความเปิดเผย โปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม การพยายามแสวงหาฉันทามติ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักภาระรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ และด้านหลักการกระจายอำนาจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบ โดยการกำหนดบุคลากรที่เหมาะสมกับภาระงานของหน่วยงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม และผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคนิค เทคโนโลยี กระบวนการที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เหมาะสม ตามลำดับส่วนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบ โดยการมอบหมายงานอย่างชัดเจน

1.2 ด้านหลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแผนงาน เป้าหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ และผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตาม ประเมินผลเพื่อปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มีคุณภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ได้

1.3 ด้านหลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำกระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีการประกาศให้ทราบทั่วทั้งองค์การ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนการดำเนินการที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นคาดหวังความสำเร็จได้ และผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกระบวนการดำเนินงานที่ยึดถือประโยชน์ของนักเรียนเป็นหลัก

1.4 ด้านหลักภาระรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผล ติดตามการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ และผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีความรับผิดชอบ ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

1.5 ด้านหลักความเปิดเผย โปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานเป็นไปด้วยความชัดเจน โปร่งใส ยึดถือตามระเบียบเป็นเกณฑ์ สามารถตรวจสอบได้ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการรายงานผลการจัดการศึกษาประจำปีเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องต่อสาธารณชน ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านงบประมาณ โดยมี คณะกรรมการเพื่อเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการประเมินผลงานของบุคลากรที่ชัดเจน

1.6 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงาน การเงินและทรัพยากร เป็นไปตามระเบียบราชการ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับผลกระทบของบุคลากรโดยถือปฏิบัติเสมอภาค ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวกับผลกระทบของบุคลากรโดยถือปฏิบัติเสมอภาค

1.7 ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการรองรับมอบหมายงานการนิเทศการศึกษาภายนอกอย่างเท่าเทียมกัน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการในสิทธิที่จะได้รับบริการจากหลักสูตร โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย หรือหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ความพิการสภาพทางกาย หรือสุขภาพ ความเชื่อทางศาสนา และอื่นๆ ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารวางแผนให้บุคลากร ได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้บริการแหล่งเรียนรู้ ได้อย่างเสมอภาค เป็นระบบตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ สำหรับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนด

กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม เท่าเทียมกัน โดยมีความต่อเนื่องและไม่มีการแบ่งแยก และผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการรองรับ มอบหมายงานการนิเทศการศึกษาภายในอย่างเท่าเทียมกัน

1.8 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานอย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีโครงสร้างขององค์การที่เชื่อมต่อกันในการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา และผู้บริหารสถานศึกษารับนโยบาย ถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ในการกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศการศึกษา ในการมุ่งเน้นสร้างความพึงพอใจในการนิเทศการศึกษาภายนอก ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับนโยบายถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ในการกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศการศึกษา ในการมุ่งเน้นสร้างความพึงพอใจในการนิเทศการศึกษาภายใน

1.9 ด้านหลักการมีส่วนร่วม การพยายามแสวงหาฉันทามติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์เสียประโยชน์ หรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง สำหรับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคม ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาเห็นชอบขั้นตอน กระบวนการปฏิบัติงาน

1.10 ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาทำงานด้วยความซื่อตรง ซื่อสัตย์ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการเรียนการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตร และผู้บริหารสถานศึกษาบริหารเวลาในการทำงานตามความสำคัญอย่างมีคุณภาพ ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรม

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านหลักประสิทธิผล รองลงมา คือ ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านหลักความเปิดเผย โปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม การพยายามแสวงหาฉันทามติ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักภาระรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ และด้านหลักการกระจายอำนาจ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการบริหารงานหรือวิธีการที่ดี ในการใช้อำนาจเพื่อการบริหารจัดการ ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม มีความโปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ รวมทั้งมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของสังคม สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และรวมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ นำมาซึ่งความเจริญในด้านต่าง ๆ เพื่ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดไพรวัลย์ ชาคโร (2558 : 23-28) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จิรศักดิ์ สุภารส (2559 : 39) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวม มีระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560 : 76) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ พรรณิภา ไชยศรี (2563 : 12-19) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบ โดยการกำหนดบุคลากรที่เหมาะสมกับภาระงานของหน่วยงาน มีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ใช้เทคนิค เทคโนโลยี กระบวนการที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เหมาะสม มีนโยบายใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนของสถานศึกษา มีการบริหารทรัพยากร ต้นทุน งบประมาณเหมาะสมกับองค์กร และมีการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบ โดยการมอบหมายงานอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาวัลย์ ศรีเพชร (2562 : 42) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านหลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแผนงาน เป้าหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะ มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ มีการติดตาม ประเมินผลเพื่อปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการถ่ายทอดแผนงาน เป้าหมายขององค์การให้บุคลากรทราบ และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มีคุณภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชา ศิริพิบูลย์ (2559 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านหลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำกระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีการประกาศให้ทราบทั่วทั้งองค์การ มีแผนการดำเนินการที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นคาดหวังความสำเร็จได้ จัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นไปตามระบบการบริหารงานวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกระบวนการดำเนินงานที่ยึดถือประโยชน์ของนักเรียนเป็นหลัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์พิพัฒน์ นารินรักษ์ (2563 : 65) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านหลักภาระรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา

มีการประเมินผล ติดตามการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการบริหารงานตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีความรับผิดชอบ มีการบริหารทรัพยากร บุคคล ภาระงาน งบประมาณ ตามความรับผิดชอบ โดยยึดการมีส่วนรวมเป็นหลัก และผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส นาคปฐม (2559 : 86) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักภาระรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เปรมมิกา อ่อนธานี (2559 : 9) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักภาระรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านหลักความเปิดเผย โปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานเป็นไปด้วยความชัดเจน โปร่งใส ยึดถือตามระเบียบเป็นเกณฑ์ สามารถตรวจสอบได้ จัดให้มีการรายงานผลการจัดการศึกษาประจำปีเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องต่อสาธารณชน มีการบริหารจัดการด้านงบประมาณ โดยมี คณะกรรมการเพื่อเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา และผู้บริหารสถานศึกษามีระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการประเมินผลงานของบุคลากรที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ ยงดี (2559 : 98) ได้ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความเปิดเผย โปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พระปลัดไพรวัลย์ ชาคโร (2558 : 23-28) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความเปิดเผย โปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงาน การเงิน และทรัพยากร เป็นไปตามระเบียบราชการ คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการกำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับผลกระทบของบุคลากรโดยถือปฏิบัติเสมอภาค มีการนำหลักกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับมาปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวกับผลกระทบของบุคลากรโดยถือปฏิบัติเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณิภา ไชยศรี (2563 : 12-19) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักนิติธรรม

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จิรศักดิ์ สุภารส (2559 : 35) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการรองรับ มอบหมายงานการนิเทศการศึกษาภายนอกอย่างเท่าเทียมกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการรองรับมอบหมายงานการนิเทศการศึกษาภายนอกอย่างเท่าเทียมกัน บริหารจัดการในสิทธิที่จะได้รับบริการจากหลักสูตร โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย หรือหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ความพิการสภาพทางกาย หรือสุขภาพ ความเชื่อทางศาสนา และอื่นๆ มีการวางแผนให้บุคลากร ได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้บริการแหล่งเรียนรู้ ได้อย่างเสมอภาค เป็นระบบตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ มีการกำหนดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม เท่าเทียมกัน โดยมีความต่อเนื่องและไม่มีการแบ่งแยก และผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการรองรับมอบหมายงานการนิเทศการศึกษาภายในอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม รัชตะวัฒน์วินัย (2560 : 4) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานอย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงาน มีโครงสร้างขององค์การที่เชื่อมต่อกันในการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา รับนโยบาย ถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ในการกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศการศึกษา ในการมุ่งเน้นสร้างความพึงพอใจในการนิเทศการศึกษาภายนอก ถ่ายโอนอำนาจ มีอิสระตามสมควรในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการ และผู้บริหารสถานศึกษารับนโยบาย ถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ในการกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศการศึกษา ในการมุ่งเน้นสร้างความพึงพอใจในการนิเทศการศึกษาภายใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรพร ศรีสัมฤทธิ์ (2562 : 6) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.9 ด้านหลักการมีส่วนร่วม การพยายามแสวงหาฉันทามติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์เสียประโยชน์ หรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร

สถานศึกษารับฟังข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์เสียประโยชน์ หรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารงาน ให้ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา คำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคม และผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาเห็นชอบขั้นตอน กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ พันวิลัย (2563 : 16) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อคุณภาพการบริการภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม การพยายามแสวงหาฉันทามติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559 : 17) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.10 ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาทำงานด้วยความซื่อตรง ซื่อสัตย์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาทำงานด้วยความซื่อตรง ซื่อสัตย์ นิเทศการเรียนการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตร บริหารเวลาในการทำงานตามความสำคัญอย่างมีคุณภาพ เป็นผู้มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560 : 76) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอหนองปรือ อำเภอเลาขวัญ และอำเภอบ่อพลอยมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานของสถานศึกษาในอำเภอหนองปรือ อำเภอเลาขวัญ และอำเภอบ่อพลอยนั้นต้องยึดนโยบายจากส่วนกลางในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่การจัดการศึกษาของสถานศึกษาส่งผลให้การได้มาซึ่งทรัพยากรทางการศึกษาและการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน รวมถึงการปฏิบัติ

ตนของครู และบุคลากรทางการศึกษาของอำเภอหนองปรือ อำเภอเลาขวัญ และอำเภอบ่อพลอย มีความคล้ายคลึงกัน มีเจตนารมณ์คล้ายกัน ผู้บริหารสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในบริหารจัดการสถานศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีระบบรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ มีความเสมอภาค มีความเท่าเทียมกัน โดยมีความต่อเนื่องและไม่มีการแบ่งแยก ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติตนอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดไพรวัลย์ ชาคโร (2558 : 23-28) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบข้อมูลความคิดเห็น ครูที่มีความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ที่ไม่แตกต่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พิษณุ ยงดี (2559 : 98) ได้ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า กลุ่มผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่าง กันทั้งภาพรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณิภา ไชยศรี (2563 : 12-19) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า สถานภาพการดำรงตำแหน่งต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม เพราะการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการบริหารงานหรือวิธีการที่ดี ในการใช้อำนาจเพื่อการบริหารจัดการ ให้ดำเนินไปอย่างมีคุณธรรม มีความโปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ รวมทั้งมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของสังคม สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และรวมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและ

ประเทศชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ไปประยุกต์ใช้ตามสภาพความพร้อม และบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง และมีแนวทางชัดเจนมากขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมาภิบาล มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

2.2 ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

เอกสารอ้างอิง

กมลพรรณ พึ่งด้วง. (2560). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิรศักดิ์ สุภารส. (2559). *การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

จุฑามาส นาคปฐม. (2559). *การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี.* ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

เดชา ศิริพิบูลย์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). *การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

นิยม รัชตะวัฒน์วินัย. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เปรมมิกา อ่อนธานี. (2559). *แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

พระปลัดไพรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง). (2558). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิษณุ ยงดี. (2559). *ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง.* การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรรณิภา ไชยศรี (2563) *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พัชรพร ศรีสัมฤทธิ์. (2562). *การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

พงษ์พิพัฒน์ นารินรักษ์. (2563). *ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุดาวัลย์ ศรีเพชร. (2562). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สุทธิพงษ์ พันวิลัย. (2563). *อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อคุณภาพการบริการภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. (2562). *แผนปฏิบัติการโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กาญจนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *ครูแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Best, J. W. (1981). *Research in education.* London: Prentice-Hall International.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30(3*), 607-610.

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

Guidelines on Promotion for Participation of Tourism Management for the Case Study of the Khlong Kathun Reservoir Project under the Royal Initiative in Kathun Sub-district of Phipun District in Nakhon Si Thammarat Province of Thailand

บุญยิ่ง ประทุม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Boonying Pratum
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
E-mail : baocd@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว 2) ศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ศึกษาแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนในตำบลกะทูน จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.66-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับคือ 0.944 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้สูงอายุ ประชาชนที่อยู่บริเวณโครงการอ่างเก็บน้ำ และนักท่องเที่ยว จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.98, S.D.=0.08) ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การดำเนินการและการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=3.32, S.D.=0.07) รองลงมาคือ การเสนอความคิดการวางแผนและการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.93, S.D.=0.08) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.74, S.D.=0.06) ส่วนแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว พบว่า 1) การคิดวางแผนและการตัดสินใจเพื่อค้นหาสาเหตุปัญหาในงานพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยว 2) การดำเนินการและการปฏิบัติการเพื่อประสานงาน ช่วยเหลือ และร่วมดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) การรับและแบ่งปันผลประโยชน์

* วันที่รับบทความ: 19 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 25 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 27 กันยายน 2564
Received: September 19, 2021; Revised: September 25, 2021; Accepted: September 27, 2021

จากการใช้น้ำเพื่อทำสวนผลไม้ ใช้น้ำในหน้าแล้ง ประมง และค้าขายแก่นักท่องเที่ยวเพื่ออาชีพและรายได้ และ 4) การติดตามและประเมินผลเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ติดตามความก้าวหน้า ปรับปรุง หรือหาแนวทางพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การจัดการสถานที่ท่องเที่ยว; โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

Abstracts

The objectives of this research were: 1) To study participation of tourism management, and 2) To study guidelines on promotion for participation of tourism management. Mixed method. The sample size of people in Cartoon Subdistrict of 361 persons. The research instrument was an estimation scale questionnaire. The IOC Conformity Index was between 0.66-1.00, the total confidence was 0.944, and the statistics used to analyze the data are: frequency, percentage, mean, and standard deviation. There are 6 key informants: community leaders, government officials, the elderly, people in the area of the Khlong Kathun Reservoir Project under the Royal Initiative and tourist. The research instrument was interview forms and observation records, and presented by descriptive analysis.

The findings revealed as follows: participation of tourism management; Overall, aspects were moderate ($\overline{X}$ =2.98, S.D.=0.08) , The aspect with the highest average was operational and performance at a moderate level ($\overline{X}$ =3.32, S.D.=0.07), followed by the presentation of ideas, planning and decision at a moderate level ($\overline{X}$ = 2.93, S.D.=0.08), and the lowest mean is the monitoring and evaluation at a moderate ($\overline{X}$ =2.74, S.D.=0.06). Guidelines on promotion for participation of tourism management; 1) Presentation of ideas, planning and decision to find the root cause of problems that need to be used in community development and tourism, 2) Operational and performance to coordinate, assist and cooperate in the implementation of tourism activities, 3) Receiving and sharing benefits from using water for orchards, using water in the dry season fishing and trading to tourists for occupation and income from tourism, and 4) The monitoring and evaluation to participate in the conservation and balance of natural resources, and join to monitor progress, improve or find a way to develop tourism.

Keywords: Participation; Tourism Management; The Khlong Kathun Reservoir Project Under The Royal Initiative.

บทนำ

ตามที่ได้เกิดอุทกภัยขึ้นในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ เมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน 2531 ทำให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่เพาะปลูก บ้านเรือน ทรัพย์สินของราษฎร และทรัพย์สินของรัฐเป็นจำนวนมาก ซึ่งหน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้ระดมกำลังเข้าไปดำเนินการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน และวางแผนงานแก้ไขปัญหาอุทกภัยมิให้เกิดขึ้นเช่นนี้อีกในอนาคต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยต่อปัญหาและความเสียหาย เนื่องจากอุทกภัยที่

เกิดขึ้นครั้งนี้อย่างยิ่ง จึงพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับวิธีการบรรเทาอุทกภัยและฟื้นฟูพื้นที่ ซึ่งได้รับความเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ชลประทาน และสำนักเลขานุการ กปร.เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2531 ณ อาคารชัยพัฒนาในสวนจิตรดา ให้กรมชลประทานร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาสภาพพื้นที่บริเวณบ้านกะทูนเหนือ บ้านกะทูนใต้ และพื้นที่เพาะปลูกจำนวนหลายพันไร่สองฝั่งคลองกะทูนในเขตอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเมื่อคราวเกิดอุทกภัยน้ำได้ไหลลงมาจากภูเขาอย่างรุนแรงแล้วเกิดกัดเซาะและพัดพา ดิน ทรายกรวด ตลอดจนก้อนหิน กิ่งไม้ ต้นไม้ จำนวนมากมายตามน้ำลงมาจนเกิดการทับถมพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ติดเชิงเขาเป็นบริเวณกว้าง เป็นเหตุให้พื้นที่ดังกล่าวได้รับความเสียหายเพราะทราย กรวด และก้อนหินที่ทับถมมีความหนามาก จนยากที่จะฟื้นฟูพื้นที่กลับสู่สภาพที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ดังเดิม หรือตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างปลอดภัยต่อไปได้ จึงสมควรพิจารณาให้ใช้พื้นที่บริเวณซึ่งได้รับความเสียหายเหล่านั้นมาสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ สำหรับบรรเทาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำตาปีตอนล่างในเขตอำเภอพิปูน และอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2560 : ออนไลน์)

ประกอบกับตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในสมัยก่อนเป็นถิ่นทุรกันดาร การคมนาคมเป็นการเดินด้วยเท้า ทำให้ผลผลิตต่าง ๆ ที่ผลิตได้จำเป็นใช้ศีรษะ “ทูนสิ่งของ” เพื่อนำไปจำหน่าย จึงเกิดชื่อตำบลเป็นบ้านทูนตามลักษณะอาการของการทูนสิ่งของ ต่อมาเปลี่ยนเป็นบ้านกะทูนสันนิษฐานว่า “กะ” นำมาจากการกำหนดปริมาณน้ำหนักโดยประมาณของสิ่งของที่จะทูนบนศีรษะ จนกลายเป็นชื่อตำบล “กะทูน” (เทศบาลตำบลกะทูน, 2560 : ออนไลน์) ตำบลกะทูนเป็นชุมชนกลางหุบเขาที่มีอายุยาวนานประมาณ 300 ปี ในอดีตคนในพื้นที่ประกอบอาชีพหาของป่า ทำนา เลี้ยงสัตว์ และปลูกข้าวไร่ มีวิถีแบบเรียบง่ายดำรงชีวิตแบบธรรมชาติ มีพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ในปี พ.ศ. 2531 เกิดอุกภัยกระแสน้ำป่าที่รุนแรง เป็นการสูญเสียครั้งใหญ่สะเทือนใจแก่ชาวกะทูนเป็นอย่างมาก ชาวบ้านกะทูนที่รอดชีวิตต้องอพยพไปอยู่อาศัยในที่ต่าง ๆ และสร้างชุมชนใหม่ จากเหตุการณ์ดังกล่าวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงมีพระราชดำริให้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อการบรรเทาอุทกภัยและฟื้นฟูพื้นที่อ่างเก็บน้ำแห่งนี้มีทิวทัศน์ที่สวยงาม (สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร, 2554 : 1-8) หรือโครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อประโยชน์การบรรเทาอุทกภัยพื้นที่สองฝั่งคลองกะทูนและแม่น้ำตาปีทางตอนล่าง นอกจากนั้นน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่ยังมีประโยชน์ในการช่วยบรรเทาอุทกภัยพื้นที่เพาะปลูก และบ้านเรือนราษฎรสองฝั่งแม่น้ำตาปีด้านท้ายอ่างน้ำร่วมกับอ่างเก็บน้ำคลองดินแดงในเขตหลายอำเภอได้อย่างสมบูรณ์ น้ำในอ่างเก็บน้ำสามารถนำไปใช้เพื่อการเพาะปลูกสำหรับพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำตาปีได้พื้นที่ไม่น้อยกว่า 12,500 ไร่ เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ อีกทั้งบริเวณอ่างเก็บน้ำจะเป็น “แหล่งท่องเที่ยว” และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนอีกทางหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2560 : ออนไลน์)

ทั้งนี้จากบทเรียนอุทกภัยคราวนั้น ส่งผลให้ชุมชนและสังคมชาวกะทูนเริ่มพัฒนา และจัดการสู่ความทันสมัยควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พลิกฟื้นวิกฤติเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน ทั้งการพัฒนาระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ชาวบ้านให้ความสำคัญกับธรรมชาติ ตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติ และพัฒนาจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น (สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร, 2554 : 1-8) ก่อเกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนกับทุกภาคส่วนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติการการร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามตรวจสอบมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่องคุณภาพและมีความสมดุล (รุ่งวิทย์ ตรีกุล, กมล เสวตสมบูรณ์ และธนชาติ เราประเสริฐ, 2558 : 133-150) พร้อมทั้งสร้างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีกระบวนการท่องเที่ยวแนวใหม่โดยยึดหลักการให้ความรู้ความเข้าใจ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการลงทุน การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล และการรับผลประโยชน์ มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม ศิลปะและประเพณีต่าง ๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส, 2554 : 51-62)

จากความสำคัญข้างต้น จึงสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนในตำบลกะทูนได้เล็งเห็นถึงคุณค่าและความหมายของชุมชนของตน อันมีพื้นฐานมาจากประวัติศาสตร์และระบบนิเวศวัฒนธรรมที่แสดงผ่านการท่องเที่ยวในโครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมถึงศักยภาพของชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมและการจัดการการท่องเที่ยวอันจะนำมาซึ่งการสร้างเศรษฐกิจภายในตำบลกะทูนให้เกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method) เพื่อให้สามารถตอบคำถามวิจัยได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลที่ละเอียด หรือข้อมูลเชิงลึก (Makmee, P., 2016 : 19-31)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

2.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5,536 คน (เทศบาลตำบลกะทูน, 2560 : ออนไลน์) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนประชากร = 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ตัวอย่าง จำนวน 361 คน (Krejcie, R.V. and Morgan, D.W., 1970 : 607-610)

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ จำนวน 1 คน ผู้สูงอายุที่อยู่ในเหตุการณ์ จำนวน 1 คน ประชาชนที่อยู่บริเวณโครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะทูน จำนวน 2 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 1 คน คัดเลือกแบบเจาะจงผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 3 ปี และยินดีให้ข้อมูล

3. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขั้นตอนและรายละเอียด ได้แก่ 1) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม 2) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอที่ปรึกษาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อตรวจสอบเนื้อหา สำนวน และภาษา 3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอคณะผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข (IOC) จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาระหว่าง 0.66-1.00 แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญเพื่อมาปรับปรุงข้อคำถาม 4) นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อตรวจความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็น คำถามแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม ส่วนตอนที่ 3 เป็น

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด 5) นำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 32 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งได้เท่ากับ 0.944

3.2 แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขั้นตอนและรายละเอียด ได้แก่ 1) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ แนวทางส่งเสริมการคิดวางแผนและการตัดสินใจ แนวทางส่งเสริมการดำเนินการและการปฏิบัติการ แนวทางส่งเสริมการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และแนวทางส่งเสริมการติดตามและประเมินผลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ จำนวน 1 คน ผู้สูงอายุที่อยู่ในเหตุการณ์ จำนวน 1 คน ประชาชนที่อยู่บริเวณโครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะทูน จำนวน 2 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 1 คน 2) การสร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นเพื่อสัมภาษณ์เฉพาะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์จะใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไว้แล้ว ซึ่งเป็นแบบในการถามกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้สัมภาษณ์จะใช้คำถามจากแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะยืดหยุ่นและถามไปตามแบบสัมภาษณ์ 3) มีขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่สร้างไว้ และนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

3.3 แบบบันทึกการสังเกต เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตในการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมในชุมชน และการลงพื้นที่ในชุมชน โดยผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่วงนอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุเคราะห์หนังสือราชการเพื่อเก็บข้อมูลจากคณะ ฯ และส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยตรงผ่านช่องทางจดหมาย ทางไลน์ และทาง Face book จำนวน 361 ชุด จากนั้นได้เก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากแจกแบบสอบถามไปแล้ว 4 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 361 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

4.2 การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษาโครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยจะติดต่อเป็นการส่วนตัวก่อนเพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์ฯ ประโยชน์ของการวิจัย และขั้นตอนต่าง ๆ และเวลาที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์โดยประมาณเพื่อขอความร่วมมือ พร้อมทั้งแนบเอกสารข้อมูลสำหรับเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์ และนัดวันที่จะทำการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการทำหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลฯ และนำหนังสือขออนุญาตไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง สร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แจ้งวัตถุประสงค์ และอธิบายเหตุผล หากประเด็นใดที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ประสงค์ให้ข้อมูลก็จะไม่บันทึกตามความประสงค์ รวมถึงการสังเกตใช้แบบบันทึกการสังเกตในการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่วงนอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรม

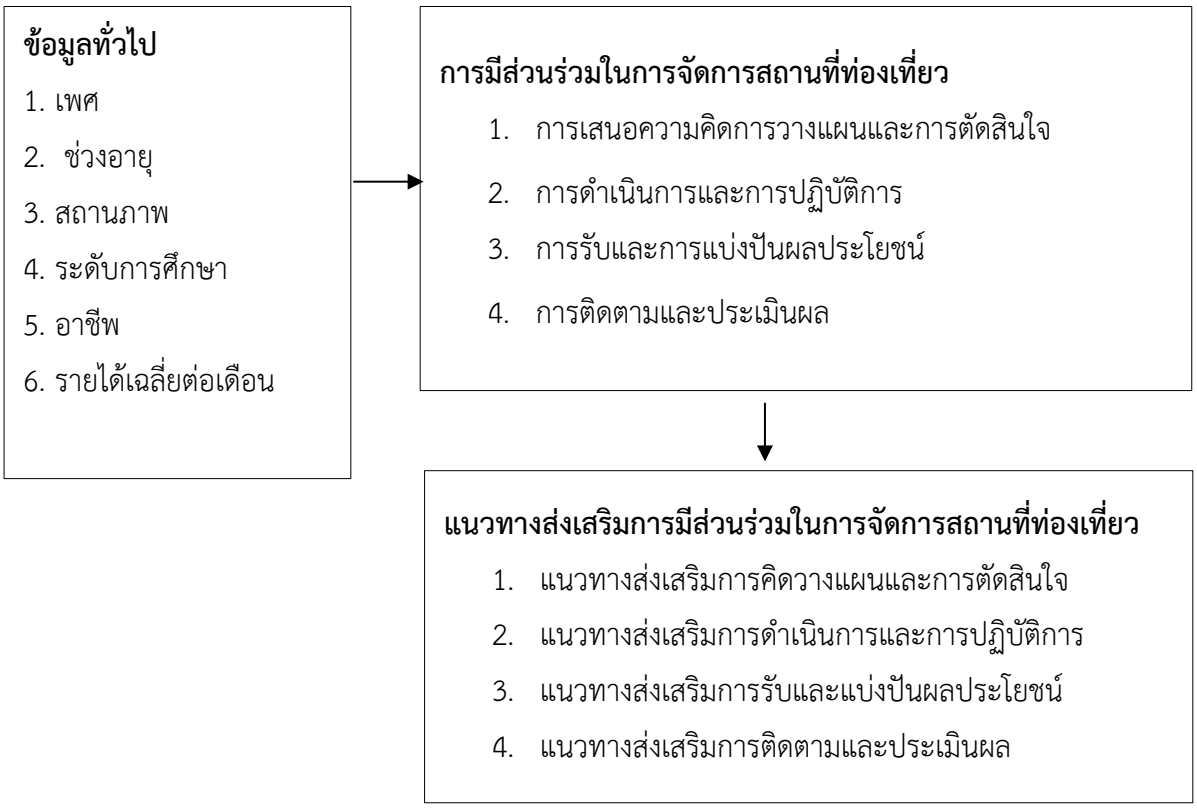
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากแบบสอบถามตอนที่ 1 ที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน และร้อยละ โดยใช้ตารางประกอบคำอธิบาย 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยทำการวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้ตารางประกอบคำอธิบาย

5.2 การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษาโครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อนำสาระสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วสรุปประเด็นปัจจัยที่สำคัญ ๆ แล้วนำเสนอโดยการพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวนทั้งสิ้น 289 คน คิดเป็นร้อยละ 80.06 และรองลงมา คือ เป็นเพศหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.94 2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 207 คน คิดเป็นร้อยละ 57.34 รองลงมา คือ 30-40 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.61 และน้อยที่สุด คือ มากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.71 3) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สถานภาพโสด มีจำนวนทั้งสิ้น 241 คน คิดเป็นร้อยละ 66.76 รองลงมา คือ สมรส มีจำนวนทั้งสิ้น 97 คน คิดเป็นร้อยละ 28.87 และน้อยที่สุด คือ หย่าร้าง จำนวนทั้งสิ้น 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.37 4) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาชีพ

เกษตรกร มีจำนวนทั้งสิ้น 115 คน คิดเป็นร้อยละ 31.86 รองลงมา คือ นักเรียน/นักศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 80 คน คิดเป็นร้อยละ 22.16 และน้อยที่สุด คือ พนักงานบริษัท/โรงแรม จำนวนทั้งสิ้น 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.37 5) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 271 คน คิดเป็นร้อยละ 75.07 รองลงมา คือ 30,001 - 40,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.14 และน้อยที่สุด คือ 40,001 - 50,000 บาท จำนวนทั้งสิ้น 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.16

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า 1) โดยรวมทุกด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.98, S.D.=0.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=3.32, S.D.=0.07) รองลงมาคือ ด้านการเสนอความคิดการวางแผนและการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.93, S.D.=0.08) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.74, S.D.=0.06) ตามลำดับ 2) ด้านการเสนอความคิดการวางแผนและการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.93, S.D.=0.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีโอกาสในการวิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=3.24, S.D.=1.07) รองลงมา คือ มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=3.03, S.D.=1.28) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในที่ประชุมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.70, S.D.=1.19) ตามลำดับ 3) ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=3.32, S.D.=0.07) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรการในการดูแลรักษาชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.76, S.D.=1.09) รองลงมา คือ มีโอกาสได้ร่วมลงแรงและปฏิบัติในกิจกรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.51, S.D.=1.08) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีโอกาสเป็นคณะกรรมการในการจัดงานหรือกิจกรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.66, S.D.=1.27) ตามลำดับ 4) ด้านการรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.91, S.D.=0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีโอกาสได้ใช้บริการในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=3.27, S.D.=1.09) รองลงมา คือ ได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการและกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=3.28, S.D.=1.05) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ได้รับรายได้จากกิจกรรมหรือโครงการของชุมชน

อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.60, S.D.=1.28) ตามลำดับ 5) ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.74, S.D.= 0.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.82, S.D.=1.20) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการติดตามกิจกรรมหรือโครงการและหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.78, S.D.=1.20) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.66, S.D.=1.26) ตามลำดับ

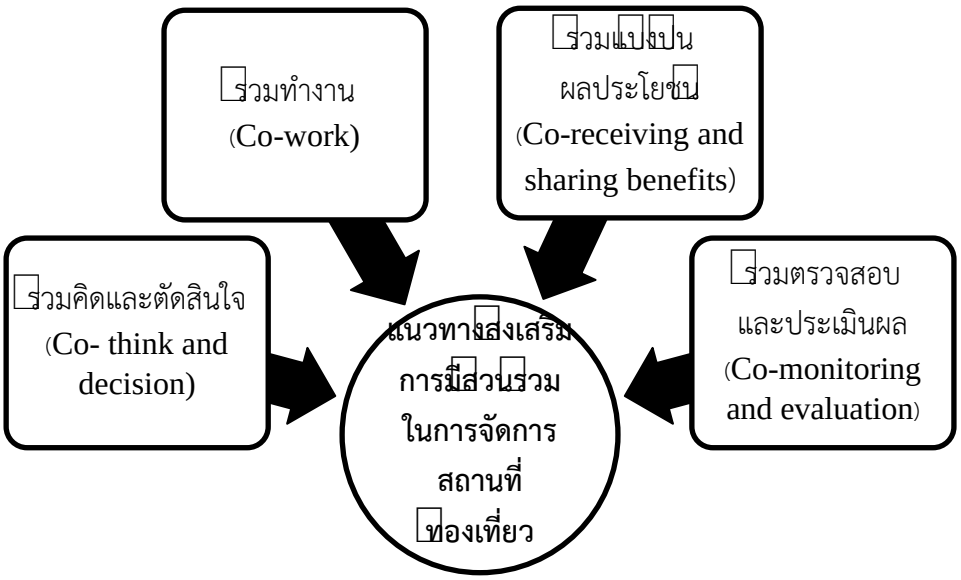
3. ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า 1) แนวทางส่งเสริมการคิดวางแผนและการตัดสินใจ ซึ่งพบว่าปัญหาของการเกิดเขื่อนมาจากการตัดไม้ทำลายป่าของชาวบ้านในพื้นที่ และนอกพื้นที่รอบข้างของชุมชนบ้านกะทูน เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในหมู่บ้าน แผ่นดินถล่ม ฝนตกหนักทั้งวันทั้งคืนติดต่อกันนานถึง 3-5 วัน เมื่อเกิดฝนตกหนักติดต่อกันจึงทำให้เกิดอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ ทำให้น้ำท่วมในตำบลกะทูนจนทำให้เกิดเขื่อนกะทูนขึ้น 2) แนวทางส่งเสริมการดำเนินการและการปฏิบัติการ พบว่า ในกระบวนการตัดสินใจในการวางแผน ช่วยประสานงานและให้ความช่วยเหลือทางด้านแรงงาน รวมถึงการวางโครงสร้างของกิจกรรม และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมพร้อมทั้งการแก้ปัญหาขณะดำเนินกิจกรรมอย่างเต็มที่ 3) แนวทางส่งเสริมการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเขื่อนกะทูน ชาวบ้านได้มีการใช้น้ำในเขื่อนกะทูนในการทำสวนผลไม้ชาวบ้านได้มีน้ำใช้ในหน้าแล้ง และชาวบ้านบริเวณเขื่อนได้มีอาชีพทำการประมง หรือเลี้ยงปลาน้ำจืดในเขื่อนมีการประกอบอาชีพทำการค้าขายแก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเขื่อน ทำให้ชาวบ้านได้กำไรจากการสร้างอาชีพในการท่องเที่ยวและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เขื่อนกะทูนให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว 4) แนวทางส่งเสริมการติดตามและประเมินผล พบว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของเขื่อนกะทูน การรักษาความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติบริเวณเขื่อน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเขื่อนกะทูน และมีส่วนร่วมในการวางแผนงานเพื่อพัฒนาเขื่อน รวมถึงมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลพัฒนา โดยการช่วยบำบัดน้ำในเขื่อนกะทูนทุกครั้งที่มีการบำบัดน้ำ

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.98, S.D. = 0.08) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวิทย์ เอี่ยมพริ้ง (ปิยวิทย์ เอี่ยมพริ้ง, 2557 : 26-47) ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมมีศักยภาพและการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินการและการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.32, S.D. = 0.07) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธาวิษ ถนอมจิตศ์ และเทิดชาย ช่วยบำรุง (ธาวิษ ถนอมจิตศ์ และเทิดชาย ช่วยบำรุง, 2558 : 35-45) พบว่า มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งการดำเนินการและการปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยว อีกทั้งการเสนอความคิดการวางแผนและการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.93, S.D. = 0.08) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส, 2554 : 51-62) ที่กล่าวว่า การวางแผนและการตัดสินใจเป็นการมีส่วนร่วมในการลงทุน การปฏิบัติเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของมาโนช พรหมปัญโญ (มาโนช พรหมปัญโญ, 2556 : 36-47) พบว่า ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์และกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อ “การดำเนินการและการปฏิบัติการ” โดยเน้นถึงสาระสำคัญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ส่วนด้านค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.74, S.D. = 0.06) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอรทัย ก๊กผล (อรทัย ก๊กผล, 2546 : 76) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การรับรู้ การเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงโครงการร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของพิชญา เจริญใจ และชื่นชนก โควินท์ (พิชญา เจริญใจ และชื่นชนก โควินท์, 2560 : 618-628) ที่กล่าวว่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการร่วมประเมินผลและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีจุดแข็งในมิติต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ในทุกประเด็นของการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องมีการสร้างความเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมเสนอความคิดการวางแผนและการตัดสินใจ การดำเนินการและการปฏิบัติการ การรับและการแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงการติดตามและประเมินผลเพิ่มมากขึ้น เพื่อกระจายการมีส่วนร่วมในทุกประเด็นและเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

ส่วนแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) แนวทางส่งเสริมการคิดวางแผนและการตัดสินใจ โดยพบปัญหาของการเกิดเขื่อนมาจากการตัดไม้ทำลายป่าเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในหมู่บ้าน ทำให้น้ำท่วมในตำบลกะทูนจนทำให้เกิดเขื่อนกะทูนขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของชินรัตน์ สมสืบ (ชินรัตน์ สมสืบ, 2539 : 2) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาเพื่อ

“การคิดวางแผนและการตัดสินใจ” จึงทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องใช้ในงานพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยว 2) แนวทางส่งเสริมการดำเนินการและการปฏิบัติการ พบว่า ในกระบวนการตัดสินใจในการวางแผน ช่วยประสานงานและให้ความช่วยเหลือทางด้านแรงงานเป็นลักษณะของ “การดำเนินการและการปฏิบัติการ” รวมถึงการวางโครงสร้างของกิจกรรม และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งการแก้ปัญหาขณะดำเนินกิจกรรมอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนสรณ์ เกียรติฐิติคุณ, ยุทธนา ประณีต และสุรพล สุยะพรหม (พัฒนสรณ์ เกียรติฐิติคุณ, ยุทธนา ประณีต และสุรพล สุยะพรหม, 2558 : 105-120) พบว่า การดำเนินกิจกรรมซึ่งเป็นความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ ขวนขวายให้การช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอเพื่อคอยทำกิจกรรมในการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม 3) แนวทางส่งเสริมการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ ชาวบ้านได้ประโยชน์ เช่น การใช้น้ำในเขื่อนกะทูนเพื่อทำสวนผลไม้ ใช้ในหน้าแล้ง ได้มีอาชีพทำการประมง และค้าขายแก่นักท่องเที่ยว ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพและรายได้จากท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอธิพงศ์ กาวิตา (อธิพงศ์ กาวิตา, 2555 : 64) กล่าวว่า การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเขื่อนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น ชุมชนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการข้อมูล สนับสนุนองค์ความรู้ มีความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ 4) แนวทางส่งเสริมการติดตามและประเมินผล พบว่า ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของเขื่อนกะทูน การรักษาความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติบริเวณเขื่อน รวมถึง “มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลพัฒนา” เช่น การช่วยบำบัดน้ำในเขื่อนทุกครั้งที่มีการบำบัดน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา, 2555 : 45) กล่าวว่า การติดตามและประเมินผลเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลกิจกรรมหรือ “โครงการในสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน” การติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชน เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข หรือหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน ซึ่งสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ ดังภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว

จากภาพที่ 2 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ในลักษณะ “4C” รายละเอียด ดังนี้

1. ร่วมคิดและตัดสินใจ (Co- think and decision) การค้นหาสาเหตุของปัญหาเพื่อการคิดวางแผนและการตัดสินใจที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยว

2. ร่วมทำงาน (Co-work) การประสานงานและให้ความช่วยเหลือในลักษณะของการดำเนินการและการปฏิบัติการเพื่อสร้างความร่วมมืออย่างต่อเนื่องตามแผนที่วางไว้

3. ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ (Co-receiving and sharing benefits) กิจกรรมต่าง ๆ จากการท่องเที่ยวเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ถือเป็นการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

4. ร่วมตรวจสอบและประเมินผล (Co-monitoring and evaluation) เป็นร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาให้ก้าวหน้า ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการศึกษาด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและประเมินผลเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถรับรู้ และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

2. ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในบริเวณรอบโครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณรอบเขื่อนมากขึ้น และควรมีการอนุรักษ์สัตว์น้ำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช หรือพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงเพื่อเปรียบเทียบและมาปรับใช้ในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.* การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหาธุรกิจมหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เทศบาลตำบลกะทูน. (2560). ประวัติความเป็นมาของกะทูน. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2560. แหล่งที่มา: http://www.kathuncity.go.th/history.php

ธาวิษ ถนอมจิตศ์ และ เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2558). รูปแบบการเสริมสร้างความรู้แก่เยาวชนในเขตจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร โดยกระบวนการการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมรดกโลกเมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 15 (2), 35-45.

ปิยวิทย์ เอี่ยมพริ้ง. (2557). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนโดยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ กรณีศึกษา สามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารเทคโนโลยีอุสาหกรรม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 4 (2), 26-47.

พัฒนสรณ์ เกียรติฐิติคุณ, ยุทธนา ประณีต และสุรพล สุยะพรหม. (2558). รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ กรุงเทพมหานคร. *วารสารมจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 4 (3), 105-120.

พิชญา เจริญใจ และชื่นชนก โควินท์. (2560). บทบาทของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ตามมุมมองของภาคีการท่องเที่ยว. *An Online Journal of Education.* 9 (2), 618-628.

มาโนช พรหมปัญโญ. (2556). แนวทางการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*. 8 (2), 36-47.

รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส. (2554). ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ ชาวชุมชนแม่แมะ ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารปัญญาภิวัฒน์.* 7 (3), 51-62.

รุ่งวิทย์ ตรีกุล, กมล เสวตสมบูรณ์ และธนชาติ เราประเสริฐ. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลาญชัย ในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 8 (2), 133-150.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2560). โครงการอ่างเก็บน้ำคลองกะทูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2560. แหล่งที่มา: http://km.rdpb.go.th/Project/View/7776.

สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร. (2554). การปรับตัวและการจัดการวิถีการเกษตรแบบยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชชา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.* 30 (2), 1-8.

อธิพงศ์ กาวิตา. (2555). *การวิเคราะห์เสถียรภาพของเขื่อนขนาดเล็กโดยวิธีไฟไนต์อิลิเมนต์.* เชียงใหม่: ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อรทัย ก๊กผล. (2546). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน.* กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิปริญญาโทสำหรับนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30 (3), 607-610.

Makmee, P. (2016). Research Design for Mixed Method Research. *Journal of the Association of Researchers.* 21 (2), 19-31.

การศึกษาผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

The Evaluation of the Instructional Design Model to Enhance the Democratic Personality of Under Graduate Students Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

ปริณุต ไชยนิชย์ และ สมพงษ์ เกษานุช
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
Parinut Chaiyanich and Sompong Kesanuch
Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Thailand
Corresponding Author, E-mail: parinut23@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) แนวโน้มการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) ระดับความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ที่สอนในรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ จำนวน 4 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ จำนวน 4 ห้อง ห้องละ 15 คน รวมจำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) แบบประเมินบุคลิกภาพประชาธิปไตย 2) แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มในการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่ชัดเจนมากขึ้นในแต่ละสัปดาห์ โดยมีการพัฒนาบุคลิกภาพทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีทั้งหมด 2) อาจารย์ผู้สอนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: ผลการประเมิน; รูปแบบการจัดการเรียนรู้; บุคลิกภาพประชาธิปไตย

---

* วันที่รับบทความ: 17 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 27 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 29 กันยายน 2564
Received: September 17, 2021; Revised: September 27, 2021; Accepted: September 29, 2021

Abstracts

The objectives of this article were to study 1) the trend of democratic personality development of undergraduate students; 2) the level of satisfaction for instructors towards the instructional design model to enhance the democratic personality of under graduate students Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi which is part of the research on The Instructional Design Model to Media Development Process to Enhance the Democratic Personality of Students at of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi by using quantitative research methodology The sample was a teacher who taught in the Science of Being Desirable Citizens Subject 4 people by specific selection and students enrolled in the Science of Being Desirable Citizens Course, amounting to 4 classes, not less than 15 students per class total of 60 people, which are obtained by choosing a specific type. The instruments used in the study were 1) democratic personality assessment form; 2) teacher satisfaction assessment form. The data were analyzed using descriptive statistics such as mean and standard deviation.

A result of this study was found in the following aspects 1) the samples tended to develop a more pronounced democratic personality each week. All aspects of personality development were all in good condition. 2) The teachers were satisfied for the instructional design model to enhance the democratic personality of under graduate students as a whole was at the highest level of satisfaction.

Keywords: Evaluation; Instructional Design Model; Democratic Personality

บทนำ

การศึกษาของผู้เรียนในระดับปริญญาตรี ถือเป็นการศึกษาระดับสูงตามพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2551 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551 : 298) เป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับที่ 2 เมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจึงก้าวไปสู่การศึกษาในระดับที่สูงกว่า ที่เรียกว่า หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาเป็นหลักสูตรที่ประกอบด้วยประสบการณ์ทางวิชาการเฉพาะด้านขั้นสูงที่ลุ่มลึก เพื่อ พัฒนาบุคลิกภาพความเป็นนักวิชาการขั้นสูงในสาขาวิชานั้น ๆ ของผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับนี้สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเองจากการค้นคว้าวิจัย และสามารถนำองค์ความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคมประเทศชาติ เฉกเช่นเดียวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เน้นให้บุคคลมีจิตสำนึกต่อความเป็นพลเมืองดี สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2548 : 3-4) จึงเห็นได้ว่า หลักสูตรในระดับอุดมศึกษา มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากหลักสูตรการศึกษาในระดับอื่น โดยเป็นการพัฒนาผู้เรียนและสร้างกำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ ทั้งยังสอดคล้องกับการพัฒนาคนและวุฒิภาวะของผู้เรียนอีกด้วย ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เป็นผู้ที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่หรือกำลังจะเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว จึงถือเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะสูงและมีความรับผิดชอบสูงต่อไปในระดับบัณฑิตศึกษา โดยทั่วไปแล้วผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจะมีรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ (Approaches to

Learning) ที่แตกต่างกันไป แต่มีปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้สอดคล้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพอันเต็มไปด้วยจิตสำนึกแห่งความเป็นพลเมืองดี

สำหรับความเป็นพลเมืองดีนั้น ในมุมมองของไอเซ้งค์ (Eysenck, 1970 อ้างถึงใน นพมาศ อุ้งพระ (ธีรเวคิน), 2546 : 30-32) ที่มองว่า ในบุคลิกภาพมีความเป็นประชาธิปไตยได้ โดยเขาให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ มีความรับผิดชอบ ความมีใจกว้าง การคำนึงถึงผู้อื่น ความสามัคคีธรรม ความมีสิทธิ์และศักดิ์แห่งตน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย หากอธิบายด้วยคุณลักษณะบุคลิกภาพประชาธิปไตยในวิถีชีวิตตามทัศนะของศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี จะมองได้ว่า บุคคลหากได้อยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยแล้ว ควรมีการแสดงออกต่อกันและกันบนหลักการประชาธิปไตย 3 ประการคือ 1) มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีคารวะธรรม หมายถึงการให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา และความคิด เคารพในความคิดของผู้อื่น แสดงความคิดเห็นออกมาโดยไม่ล่วงเกินบุคคลให้โอกาสและเคารพความคิดเห็นของทุกคน 2) มีการแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน คือสามัคคีธรรม หมายถึงการที่บุคคลใด มีความสามารถในด้านใดก็ตาม ก็รับอาสาไปทำ ไม่บ่ายเบี่ยงหรือหลีกเลี่ยง ทุกคนร่วมมือกันและประสานงานกันทำงานตามอัตภาพ 3) มีความเชื่อมั่นในปัญญา คือปัญญาธรรม หมายถึงการใช้ปัญญาบนความร่วมมือกันอย่างสามัคคี (สาโรช บัวศรี, 2520 : 36)

ลักษณะที่เรียกว่าการเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตยเช่นนี้ จะทำให้บุคคลสามารถเสริมบุคลิกภาพและปรับการวางท่าทีอิริยาบถโดยไม่ได้คำนึงถึงการแสดงออกเป็นหลัก แต่คำนึงถึงการเอาใจเขา มาใส่ใจเราและการอยู่ร่วมกัน ด้วยการให้เกียรติและเคารพกันทั้งทางกาย วาจา ใจ โดยใช้หลักคารวะธรรม นอกจากนี้การมีจิตใจรับอาสางานไปทำ ไม่ทำเป็นเมินเฉยเก็บศักยภาพของตนเองไว้ เช่นนี้เป็นการใช้หลักสามัคคีธรรม และสุดท้ายการเลือกใช้ปัญญาสามารถสร้างความร่วมมือให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้

สำหรับการตีความของบุคคลถือเป็นเรื่องสำคัญมากเพียงไรสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา แต่การตีความบุคคลอื่นสำคัญยิ่งกว่า จำเป็นอยู่บนความคิดที่ว่า มีความเข้าใจที่มีมาก่อนหน้านี้ ที่เราไม่สามารถพิสูจน์ถูกหรือพิสูจน์ผิดกับข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ได้ ทำได้เพียงดูความน่าจะเป็นไปได้มากกว่าอย่างที่ริเคอร์ นักทฤษฎีศาสตร์การตีความกล่าว (Ricoeur, 1979 : 29-30) นอกจากนี้ยังพบว่าการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดการคุยกันในทุกฝ่าย ขยายพื้นที่แห่งความรู้ใหม่ต่อยอดไปสู่การพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ได้ (ปริณุต ไชยนิชย์ และคณะ, 2564 : 51-64)

ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาถึงความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตยไว้หลายงาน โดยหัวใจสำคัญอยู่ที่การส่งเสริมให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมโดยยึดมั่นและเชื่อมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเคารพหลักความเสมอภาค เคารพสิทธิของกันและกัน เท่าเทียมกัน กล้าเสนอความคิดต่อส่วนรวม ให้เวลากับกิจกรรมทางการเมือง คำนึงถึงประโยชน์ส่วนใหญ่ ยึดถือกติกาของสังคมเป็นหลัก ใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ มีน้ำใจ เลือกรับข่าวที่

เหมาะสมและมีประโยชน์ พึ่งตนเอง ดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบในตนเองยึดถือคำสั่งสอนของศาสนามาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีการสำนึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบ และรู้จักลำดับความคิดไตร่ตรองปัญหา รู้หน้าที่ของตนเอง เข้าใจตระหนักในหน้าที่ของตนเอง การเป็นผู้รู้จักผล รู้จักเป้าหมาย พัฒนาศักยภาพของตนเองให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ปรมต วรรณบวร และคณะ, 2560 : 85-100) คณะผู้วิจัยเห็นว่าทั้งหมดนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมที่จะช่วยผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ให้กลายเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว การส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตยยังส่งผลให้ผู้เรียนในระดับนี้มีวุฒิภาวะสูงและมีความรับผิดชอบสูงต่อไปในระดับบัณฑิตศึกษาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

แต่สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในช่วงเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะเน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Approach) การเรียนในลักษณะนี้นอกจากจะไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มศักยภาพแล้ว ยังไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่แท้จริงอีกด้วย การประเมินผลการสอนอย่างตรงไปตรงมาตามสภาพความเป็นจริงจะทำให้ผู้สอนได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีคุณค่าเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ได้ใช้รูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ (1) การสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย (Research Based Instruction) (2) การสอนแบบกลุ่มสืบสวน (Group Investigation Model) (3) การสอนแบบอภิปราย (Discussion) (4) การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case Study) (5) การสอนโดยการอธิบาย ถาม–ตอบ (Lecture Recitation) และ (6) การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem–Based Instruction) (เรณุมาศ มาอุ่น, 2559 : 169-176)

ข้อดีข้อเสียของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทุกรูปแบบจะถูกสะท้อนอย่างตรงไปตรงมาในผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังเช่นงานของประไพลิน จันทน์หอม (2559 : 241-255) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการถ่ายโยงองค์ความรู้ทางศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา พบข้อสังเกตเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นควรประกอบด้วย 1.1) หลักการของรูปแบบฯ ประกอบด้วยการใช้กรณีศึกษาที่หลากหลาย,การสอนทักษะการคิดและการกระตุ้นการรู้คิด 1.2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ 1.3) ขั้นตอนของรูปแบบฯ และ 1.4) การประเมินความสามารถในการถ่ายโยงองค์ความรู้ทางศิลปะก่อนและหลังใช้รูปแบบฯ ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2.1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาความสามารถถ่ายโยงองค์ความรู้ให้เพิ่มขึ้นได้ทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหาศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษาให้เพิ่มขึ้นได้ และยังค้นพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการถ่ายโยงองค์ความรู้ทางศิลปะเป็นการใช้เนื้อหาศิลปะผนวกกับการสอนทักษะการคิด โดยนักศึกษากล่าวว่าสามารถนำความรู้ที่ได้ไป

ประยุกต์ใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และในการสอนนักเรียน เป็นการทบทวนความรู้เดิมและเสริมสร้างความรู้ใหม่และเป็นการฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความต้องการนำ 1) แนวโน้มการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยทั้ง 7 ด้าน และ 2) ความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี นำมาศึกษาผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยคณะผู้วิจัยเชื่อว่าผลงานอันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ” ที่ได้รับงบประมาณกองทุนส่งเสริมงานวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ประเภททุนพัฒนานักวิจัยระดับกลาง) ครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการหรือเทคนิคอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพให้กับผู้เรียนในระดับปริญญาตรีหรือระดับอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ อาจารย์ที่สอนนักศึกษาระดับปริญญาตรีในรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ จำนวน 23 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ จำนวน 4 ห้อง ห้องละ 15 คน รวมจำนวน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย อาจารย์ที่สอนนักศึกษาระดับปริญญาตรีในรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์และนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 4 ศูนย์พื้นที่) มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1) อาจารย์ที่สอนในรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ (Science of Being Desirable Citizens) จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากพื้นที่การวิจัย พื้นที่ละ 1 คน ได้แก่

1) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา จำนวน 1 คน
2) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา วาสุกรี จำนวน 1 คน
3) ศูนย์นนทบุรี จำนวน 1 คน
4) ศูนย์สุพรรณบุรี จำนวน 1 คน

1.2.2) นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ (Science of Being Desirable Citizens) จำนวน 4 ห้อง ๆ ละ ไม่น้อยกว่า 15 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากพื้นที่การวิจัย พื้นที่ละ 1 ห้อง ได้แก่

1) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา จำนวน 1 ห้อง (ไม่น้อยกว่า 15 คน)
2) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา วาสุกรี จำนวน 1 ห้อง (ไม่น้อยกว่า 15 คน)
3) ศูนย์นนทบุรี จำนวน 1 ห้อง (ไม่น้อยกว่า 15 คน)
4) ศูนย์สุพรรณบุรี จำนวน 1 ห้อง (ไม่น้อยกว่า 15 คน)

2. เครื่องมือการวิจัย

เนื่องจากงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ” ที่ได้รับงบประมาณกองทุนส่งเสริมงานวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ประเภททุนพัฒนานักวิจัยระดับกลาง) จึงมีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้ *ลักษณะของเครื่องมือ* 1) แบบประเมินบุคลิกภาพประชาธิปไตย 2) แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบประเมินบุคลิกภาพประชาธิปไตย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียดแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้ 1) คะแนนด้านการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ตลอด 4 สัปดาห์ เป็นส่วนที่ประเมินการเข้ากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ไม่ต่ำกว่า 4 สัปดาห์ 2) ผลรวมบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ มีความรับผิดชอบ ความมีใจกว้าง การคำนึงถึงผู้อื่น ความมีสามัคคีธรรม ความมีสิทธิ์และศักดิ์แห่งตน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ทั้งหมดนี้หลังเข้าร่วมกิจกรรมตลอด 4 สัปดาห์ 3) ผลการประเมินบุคลิกภาพประชาธิปไตยแต่ละสัปดาห์เพื่อประเมินผลบุคลิกภาพประชาธิปไตยในแต่ละด้าน เป็นคะแนนแต่ละสัปดาห์ เพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มในการพัฒนาที่ชัดเจนมากขึ้นในแต่ละสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึง สัปดาห์ที่ 4 โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยของการพัฒนาสัปดาห์ต่อสัปดาห์ (เทียบจากสัปดาห์ก่อนเป็นฐาน) สามารถแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการคิดเป็นร้อยละเปรียบเทียบในแต่ละสัปดาห์จากสัปดาห์ที่ 1-4 ทั้ง 7 ด้าน คณะผู้วิจัยสรุปภาพรวมบุคลิกภาพในแต่ละด้าน และสรุปผลเป็นคะแนนเฉลี่ย

3.2 แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอน คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังจากที่อาจารย์ผู้สอนได้ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ โดยมีขั้นตอนของการจัดส่งแบบประเมินความพึงพอใจฯ ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) คณะผู้วิจัยนัดหมายเพื่อแจ้งกำหนดการส่งแบบประเมินความพึงพอใจฯ 2) ดำเนินการจัดส่งแบบประเมินความพึงพอใจฯ 3) นัดประชุมออนไลน์เพื่อชี้แจงและซักซ้อมความเข้าใจในการตอบแบบประเมินความพึงพอใจฯ พร้อมระบุกำหนดการและช่องทางการส่งกลับแบบประเมินฯ ให้กับอาจารย์ผู้สอน 4) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินบุคลิกภาพประชาธิปไตย

การวิเคราะห์ผลการประเมินบุคลิกภาพประชาธิปไตย ใช้เกณฑ์การประเมินของศิริชัย พงษ์วิชัย (2549 : 56-58) ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{4 - 1}{4}$$

$$= 0.75$$

คะแนน	เกณฑ์การประเมิน
3.26 – 4.00	ดีมาก
2.51 – 3.25	ดี
1.76 – 2.50	พอใช้
1.00 – 1.75	ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากนั้นคณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Method) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอน

การวิเคราะห์ผล ใช้เกณฑ์การแปลความค่าเฉลี่ย 5 ระดับดังนี้ เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51 – 5.00	แปลความหมายเป็น	มากที่สุด
3.51 – 4.50	แปลความหมายเป็น	มาก
2.51 – 3.50	แปลความหมายเป็น	ปานกลาง

1.51 – 2.50 แปลความหมายเป็น น้อย

1.00 – 1.50 แปลความหมายเป็น น้อยที่สุด

จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Method) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

1.1 คะแนนด้านการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีตลอด 4 สัปดาห์ เป็นส่วนที่ประเมินการเข้ากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยแสดงแนวโน้มในการพัฒนา 4 สัปดาห์ ผลการศึกษาภาพรวมการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตลอด 4 สัปดาห์ในแต่ละด้าน คณะผู้วิจัยสรุปภาพรวมบุคลิกภาพในแต่ละด้าน และสรุปผลเป็นคะแนนเฉลี่ย 2.95 เมื่อศึกษาในรายละเอียดแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยตามเกณฑ์การประเมินในด้านความสามัคคีธรรมสูงที่สุด (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.23) และน้อยที่สุดคือการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.65) โดยมีการพัฒนาบุคลิกภาพทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีทั้งหมด

1.2 ผลรวมบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน หลังเข้าร่วมกิจกรรมตลอด 4 สัปดาห์ คณะผู้วิจัยสรุปภาพรวมบุคลิกภาพในแต่ละด้าน และสรุปผลเป็นคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ผลการศึกษาพบว่า ผลรวมเฉลี่ยของการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นในทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 15.75 โดยด้านที่มีการพัฒนามากที่สุดคือ ความสามัคคีธรรม (คิดเป็นร้อยละ 23.02) และน้อยที่สุดคือ การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย (คิดเป็นร้อยละ 12.15) สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า การพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยในทุก ๆ ด้านจากสัปดาห์แรกไปสู่สัปดาห์สุดท้ายนั้น มีแนวโน้มไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นทุกด้าน

1.3 ผลการประเมินบุคลิกภาพประชาธิปไตยแต่ละสัปดาห์เพื่อประเมินผลบุคลิกภาพประชาธิปไตยในแต่ละด้าน เป็นคะแนนแต่ละสัปดาห์ เพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มในการพัฒนาที่ชัดเจนมากขึ้นในแต่ละสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึง สัปดาห์ที่ 4 โดยพบว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านที่ 1 มีความรับผิดชอบ ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่ 1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือสัปดาห์ที่ 3-4 และสัปดาห์ที่ 2-3 ตามลำดับ บุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านที่ 2 ความมีใจกว้าง ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่ 1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือสัปดาห์ที่ 3-4 และสัปดาห์ที่ 2-3 ตามลำดับ บุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านที่ 3 การคำนึงถึงผู้อื่น ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่ 1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือสัปดาห์ที่ 2-3 และสัปดาห์ที่ 3-4 ตามลำดับ บุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านที่ 4 ความสามัคคีธรรม ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่ 1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือสัปดาห์ที่ 3-4 และสัปดาห์ที่ 2-3 ตามลำดับ บุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านที่ 5 ความมีสิทธิ์และศักดิ์แห่งตน ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่ 1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นมาก

ที่สุด รองลงมาคือสัปดาห์ที่ 2-3 และสัปดาห์ที่ 3-4 ตามลำดับ บุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านที่ 6 ความคิดสร้างสรรค์ ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่ 1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือสัปดาห์ที่ 2-3 และสัปดาห์ที่ 3-4 ตามลำดับ บุคลิกภาพประชาธิปไตยด้านที่ 7 การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่ 2-3 พัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือสัปดาห์ที่ 1-2 และสัปดาห์ที่ 3-4 ตามลำดับ

2. การศึกษาระดับความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51 และ S.D. = 0.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55 และ S.D. = 0.58) เนื้อหาสาระของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51 และ S.D. = 0.60) และด้านการส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46 และ S.D. = 0.61) โดยจากข้อมูลพบว่าผลการประเมินความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอนเพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิสามารถสรุปได้ว่า อาจารย์ผู้สอ นมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือเนื้อหาสาระของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และด้านการส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตย ตามลำดับ ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย และกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตามลำดับ ด้านเนื้อหาสาระของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เนื้อหาสาระมีความหลากหลาย กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือเนื้อหาสาระมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เนื้อหาสาระมีความน่าสนใจ เหมาะกับวัยของผู้เรียน และเนื้อหาสาระมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ตามลำดับ ด้านการส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตย อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมีสิทธิ์และศักดิ์แห่งตน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคำนึงถึงผู้อื่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามัคคีธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใจกว้าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด คณะผู้วิจัยขอนำเสนอประเด็นสำคัญที่เป็นข้อค้นพบและนำมาสรุปอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยตลอด 4 สัปดาห์ เป็นส่วนที่ประเมินการเข้ากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยแสดงแนวโน้มในการพัฒนา 4 สัปดาห์ โดยคณะผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นภาพรวมบุคลิกภาพในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยตามเกณฑ์การประเมินในด้านความสามัคคีธรรมสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ความมีสิทธิ์และศักดิ์แห่งตน, การคำนึงถึงผู้อื่น, ความคิดสร้างสรรค์, มีความรับผิดชอบ, ความมีใจกว้างตามลำดับ และน้อยที่สุดคือการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย โดยมีการพัฒนาบุคลิกภาพทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีทั้งหมด จะเห็นว่าแนวโน้มที่พัฒนาขึ้นของผู้เรียนเป็นผลจากการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม และการใช้ศักยภาพรอบด้านของผู้สอน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ดีของ วิทยา พัฒนเมธาดา ที่เสนอว่า ผู้สอนต้องใช้ความรู้และความสามารถหลายด้าน สิ่งแรกที่ควรทำคือ การวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้มากน้อยแค่ไหน การแบ่งศักยภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะจะทำให้ผู้สอนจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับตัวผู้เรียนตามความเป็นจริง มีหลักในการแบ่งกลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มเรียนรู้ช้า กลุ่มนี้จะเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือหรือสอนจากครูอย่างค่อยเป็นค่อยไป จึงจะเรียนรู้ได้สำเร็จตามเป้าหมาย 2) กลุ่มเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นกลุ่มที่ต้องได้รับคำชี้แนะ รูปแบบ วิธีการจากครูผู้สอนภายใต้การให้กำลังใจ การเรียนรู้จึงประสบความสำเร็จ 3) กลุ่มที่ต้องการอิสระในการเรียนรู้ เป็นกลุ่มที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต้องการโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพในหลายด้าน (วิทยา พัฒนเมธาดา, 2560 : ออนไลน์) ในขณะที่ไอเซ้งค์ ได้ยืนยันทรรศนะของเขาในการมองกระบวนการกลุ่มที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพของมนุษย์ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ มีความรับผิดชอบ ความมีใจกว้าง การคำนึงถึงผู้อื่น ความสามัคคีธรรม ความมีสิทธิ์และศักดิ์แห่งตน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ส่งผลให้บุคคลนั้นอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย (Eysenck, 1970 อ้างถึงใน นพมาศ อุ้งพระ (ธีรเวคิน), 2546 : 30)

2. การศึกษาระดับความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้ว่า อาจารย์ผู้สอนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา ที่ได้นำเสนอเรื่องการจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ หรือมาจากการฝึกหัด ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลมาจากการฝึกหัด

เท่านั้น การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เป็นผลมาจากการใช้ยาหรือสิ่งเสพติด หรือวุฒิภาวะไม่ถือเป็นการเรียนรู้ โดยระบุว่า ความต่อเนื่องของกิจกรรมการเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่ทรงอิทธิพลมาก มีผลทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรตามขีดความสามารถที่มีได้ ขึ้นอยู่ที่ครูผู้สอนจะออกแบบไปในทิศทางใด (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542 : 98) สอดคล้องกับทรรศนะของของธำรง บัวศรี ที่เชื่อว่าประสบการณ์การเรียนรู้จะเป็นอย่างไรอยู่ที่กิจกรรมที่ผู้สอนจัดไว้ ถ้าจัดได้เหมาะสมและใช้วิธีการที่ดี ประสบการณ์การเรียนรู้ย่อมทรงคุณค่า ถ้าจัดไม่ดี ไม่เหมาะสม คุณค่าของประสบการณ์จะลดลง การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรเลือกจากประสบการณ์อันเป็นผลของกิจกรรมนั้น (ธำรง บัวศรี, 2542 : 119) เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในนิยามของสุรางค์ โค้วตระกูล ระบุว่า ประสบการณ์นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ผ่านสิ่งแวดล้อมและการฝึกหัดการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้เรียนก็เช่นกัน (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2550 : 186)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า กระบวนการกลุ่มสำคัญต่อผู้เรียนในวัยนักศึกษาในหลาย ๆ ด้าน การวัดคะแนนเดี่ยวอาจได้ผลในระยะแรก แต่ไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยเป็นเรื่องของการแลกเปลี่ยนพูดคุยสื่อสารร่วมกัน การผลิตผลงานของผู้เรียนเป็นเพียงกลวิธีหนึ่งที่จะดึงหรือเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของผู้เรียน แต่ท้ายที่สุด ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะทำให้ตนเองได้รับการเรียนรู้ได้ดีแค่ไหน และจากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้เพียงลำพัง ไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของตนเอง ผู้เรียนจะไม่คำนึงถึงคนรอบข้าง การปฏิสัมพันธ์ การเคารพความคิดเห็น การมีใจกว้างฯลฯ แต่จะกังวลกับผลงานของตนเองมากกว่า ควรจัดให้มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในทุก ๆ ขั้น จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนด้วยกันได้พูดคุยแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน อาจจัดให้มีการดูแลกันระหว่างบัดดี้หรือระหว่างคนในห้องเรียนทั้งห้อง ทั้งนี้เพื่อการส่งต่อความรู้ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตย เช่น การเล่าเรื่องราวของตนเองหรือการฟังเรื่องราวของผู้อื่น หรือการวิพากษ์งานของบัดดี้ด้วยคำพูดเชิงบวก เป็นต้น ทั้งนี้ผู้สอนต้องไม่ลืมว่า กิจกรรมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นนี้ ไม่ได้เน้นที่คะแนนแต่อย่างใด หากแต่เป็นผลงานใด ๆ ที่เชื่อว่าจะช่วยเสริมสร้างแนวโน้มการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้

1.2 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาระดับความพึงพอใจสำหรับอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีจำนวนกิจกรรมมากเกินไป อาจทำให้ทั้งครูผู้สอนและตัวผู้เรียนเหนื่อยหน่าย ควรแบ่งการ

จัดการเรียนรู้ออกเป็นย่อย ๆ อาจเป็นรายสัปดาห์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาตาม มคอ. 3 โดยระบุ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ภาระงานหรือชิ้นงาน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ผลลัพธ์ของกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็นขั้น ๆ เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน นอกจากนั้นควรระบุการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่ประกอบไปด้วย รายการประเมิน วิธีการประเมิน เครื่องมือ และเกณฑ์การประเมิน พร้อมทั้งสื่อแหล่งการเรียนรู้ด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจใช้วิธีการสังเคราะห์บุคลิกภาพประชาธิปไตยที่นอกเหนือไปจาก 7 ด้านตามแนวคิดของไอเซ้งค์ เพื่อการประยุกต์ใช้แนวคิดอื่น ๆ มาสร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน

2.2 ควรขยายผลไปถึงผู้เรียนตั้งแต่ช่วงชั้นก่อนประถมศึกษาปีที่ 1 เพราะการเสริมสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตย ควรปลูกฝังให้ได้รับการส่งเสริมตั้งแต่เนิ่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางที่ช่วยกำหนดบุคลิกภาพก่อนที่พวกเขาจะเข้าใจเรื่องจิตสำนึกบนความคาดหวังของศีลธรรมและโครงสร้างสังคม

เอกสารอ้างอิง

ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบหลักสูตรและพัฒนา.* กรุงเทพมหานคร: ธนรัช.

นพมาศ อุ้งพระ (ธีรเวคิน). (2546). *ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพมหานคร: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปรมต วรรณบวร, สุรพล สุยะพรหม และ บุษกร วัฒนบุตร. (2560). ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น. *วารสาร มจร สังมศาสตร์ปริทรรศน์.* 6 (2), 85-100.

ประไพลิน จันทน์หอม. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการถ่ายโยงองค์ความรู้ทางศิลปะของนักศึกษาศิลปศึกษา.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศิลปศึกษา). คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปริณุต ไชยนิชย์ และคณะ. (2563). การพัฒนาสื่อสร้างแรงบันดาลใจด้วยกระบวนการในการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการทำงาน กรณีศึกษา รายการโทรทัศน์ตามรอยพระองค์ท่านผ่านครูสู่ห้องเรียน: สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ.* 3 (1), 51-64.

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). *จิตวิทยาทางการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

เรณุมาศ มาอุ่น. (2559). การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้.* 9 (2), 169-176.

วิทยา พัฒนเมธดา. (2560). การจัดการเรียนรู้ (Learning Management). *ออนไลน์*. แหล่งที่มา: http://www.kansuksa.com/8/ [26 กรกฎาคม 2564]

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2549). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สาโรช บัวศรี. (2520). *ความหมายของประชาธิปไตยในแง่การศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2550). *จิตวิทยาการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2548). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548*. (อัดสำเนา)

Ricoeur, Paul. (1979). *"The Model of the text: Meaningful Action Considered asa Text",* 73-101. In Paul Rabinow and William M. Sullivan, eds., Interpretive Social Science. Berkeley: University of California Press.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

A Study of the Relationship between the Transformational Leadership of School Administrators and Job Satisfaction of Teachers under the Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1

ธัญทรัตน์ บัวแย้ม และ นิคม นาคอ้าย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Tantarad Buayam and Nikom Nakai
Pibulsongkram Rajabhat Univrsity, Thailand
Corrsponding Author, E-mail: tantarad11@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือบุคลกรทางการศึกษารวมทั้งสิ้น 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามมี 2 ตอน คุณภาพแบบสอบถาม ได้ค่า IOC ตอนที่ 1 ภาวะผู้นาการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบถามพบว่า ตอนที่ 1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.926 และตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.861 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และต่ำที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ตามลำดับ 2. ความพึงพอใจของครูผู้สอนในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบและด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะของงาน และต่ำที่สุด คือ ด้านความสำเร็จของงาน ตามลำดับ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัด

* วันที่รับบทความ: 4 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 27 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 29 กันยายน 2564
Received: September 4, 2021; Revised: September 27, 2021; Accepted: September 29, 2021

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับสมมุติฐาน และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ผู้บริหารโรงเรียน; ครูผู้สอน; ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

Abstracts

The purpose of this research was to study 1) transformational leadership of school administrators, 2) teachers' job satisfaction, and 3) the relationship between transformational leadership and job satisfaction of teachers. The sample consisted of 270 school administrators and teachers under the Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1. Research instrument as a two-part questionnaire. Part 1 was transformational leadership items with an index of consistency (IOC) ranged between 0.60 – 1.00 and a reliability of 0.926and part 2 was job satisfaction items with an index of consistency (IOC) ranged between 0.60 – 1.00 and a reliability of 0.861. Data were analyzed using statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The major findings revealed that 1. Overall transformational leadership of school administrators was at a high level. When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was Idealized Influence and Individualized Consideration, followed by Inspirational Motivation, and lastly Intellectual Stimulation. 2. Overall job satisfaction of teachers was at a high level. When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was Recognition, followed by Responsibility and Advancement, Nature of Work, and lastly Achievement. 3. Transformational leadership was positively related with job satisfaction of teachers under the Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 with a statistical significance level of 0.01, which was consistent with the set hypothesis. The relationships between variables were at a relatively low level.

Keywords: Leadership; Transformational Leadership; School Administrators; Teachers; Performance Satisfaction

บทนำ

สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงนั้น แนวทางการจัดการศึกษาต่างยอมรับว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการทั้งปวงในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำและภาวะผู้นำที่เป็นที่นิยมมากในปัจจุบันคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งแบสและอโวลิโอ (Bass and Avolio, 1990 : 10 อ้างถึงใน กัลยาณี พรมทอง, 2546 : 3) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่าสามารถเห็นได้จากผู้นำเป็นผู้เปลี่ยนแปลงผู้ร่วมงานและผู้ตาม ให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามเป็นผู้ที่มองตนเองและมองงานในแง่มุมหรือกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องวิสัยทัศน์ และภารกิจของทีมและองค์การพัฒนาความรู้ความสามารถผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ความสามารถที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ผู้นำจะชี้แจงผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองไกลเกินความสนใจ เฉพาะคนไม่สู่อุดมการณ์ที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์แห่งตน และความ

เป็นอยู่ที่ดีของตนเองของผู้อื่นรวมทั้งองค์การและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2550 : 4 - 6) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory) เป็นทฤษฎีของการศึกษาภาวะผู้นำแนวใหม่หรือกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ที่กล่าวย้ำเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อ การเปลี่ยนแปลงเจตคติและสมมติฐานของสมาชิกในองค์การ สร้างความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์การ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของผู้นำที่มีต่อผู้ตาม แต่อิทธิพลนั้นเป็นการให้อำนาจแก่ผู้ตามให้กลับกลายมาเป็นผู้นำและผู้ที่เปลี่ยนแปลงหน่วยงานในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงองค์การ ดังนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงได้รับการมองว่าเป็นกระบวนการที่เป็นองค์รวมและเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของผู้นำในระดับต่าง ๆ ในหน่วยงานย่อยขององค์กร (บังอร ศรีสุทธิกุล, 2544 : 12) กล่าวว่าภาวะผู้นำเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้นำในฐานะของผู้บริหารที่ใช้อิทธิพล และความสัมพันธ์ของพลังอำนาจที่มีในตน แสดงบทบาทต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ได้อย่างเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้นำที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการวางเป้าหมายในอนาคต มีนโยบายและแผนงานที่เด่นชัดมีความเด็ดขาด มีวินัยในตนเอง มีความรอบรู้ในหลักวิชาและเต็มใจที่จะเผชิญกับความเสี่ยง ต้องมีไหวพริบ สามารถกระตุ้นให้ผู้อื่นปฏิบัติตามสู่จุดหมายร่วมกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์การโดยผ่านกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการตัดสินใจที่ชาญฉลาด คอยควบคุมการตรวจสอบการปฏิบัติงานในองค์การ ให้บรรลุเป้าประสงค์ ที่ตั้งไว้ ส่วนฮอนพ็อค (Hoppock, 1935 : 47) กล่าวว่าความพึงพอใจในการทำงานเป็นผลรวมความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับทางด้านร่างกายและสภาพแวดล้อม เป็นมูลเหตุให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง แสดงความรู้สึกว่าเขามีความพึงพอใจในการทำงานของเขาซึ่งจะเห็นได้ว่าความพึงพอใจในงานนั้นมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติ งานของบุคลากรหรือโรงเรียน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและความพึงพอใจในการทำงานของ ครูต่างเป็นตัวสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งที่จะเป็นแบบอย่างเป็นผู้นำ ผู้ประสานงานในการบริหาร และเป็นผู้เอานโยบายและโครงการต่าง ๆ ไปปฏิบัติ ซึ่งถ้าการดำเนินการตามนโยบายเป็นไปได้ด้วยดีย่อมเป็นผลดีต่อคณะครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนและโรงเรียนที่ตั้ง ผู้บริหารต้องมีพฤติกรรมการบริหารอย่างเหมาะสม ต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการที่มีทั้งการปรับเปลี่ยน และพัฒนาองค์การให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งหากเกิดความพึงพอใจขึ้นแล้วจะช่วยทำให้งานมีการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ครูเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้บริหารที่สามารถสนองความต้องการหรือสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่

ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ถูกทางอาจช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ ผู้ที่เป็นเสมือนพลังผลักดันให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่าง มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายดังกล่าวไว้นั้นคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงบทบาทของ ผู้นำในด้านต่าง ๆ การประพฤติปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานและบุคลากรในโรงเรียนให้เหมาะสม ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้สัมพันธ์กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน โดยระลึกเสมอว่าความก้าวหน้าเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของมนุษย์ การส่งเสริมทั้งในเรื่องการเรียน การศึกษา การค้นคว้าวิจัย ให้ครูมีความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน (ธันตกร ไชยมงคล, 2556 : 3)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูสายปฏิบัติการสอน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อโรงเรียนและนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 205 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 205 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,400 คน รวมทั้งสิน 2,605 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน ทั้งหมด 135 แห่ง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยสุ่มโดยวิธีแบ่งชั้นภูมิตามอำเภอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่กระจายทุกอำเภอ และสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา 135 คน และครู 135 คน รวมทั้งสิ้น 270 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน และมีคำถามจำนวน 28 ข้อคำถาม ดังนี้

1. ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ จำนวน 7 ข้อคำถาม
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ จำนวน 8 ข้อคำถาม
3. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา จำนวน 5 ข้อคำถาม
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จำนวน 8 ข้อคำถาม

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ผู้บริหารมีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ผู้บริหารมีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ผู้บริหารมีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง ผู้บริหารมีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง ผู้บริหารมีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน และมีคำถามจำนวน 5 ข้อคำถาม ดังนี้

1. ด้านความสำเร็จของงาน จำนวน 5 ข้อคำถาม
2. ด้านการยอมรับนับถือ จำนวน 5 ข้อคำถาม
3. ด้านลักษณะของงาน จำนวน 5 ข้อคำถาม
4. ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อคำถาม
5. ด้านความก้าวหน้า จำนวน 5 ข้อคำถาม

มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง ครูมีความความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ครูมีความความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ครูมีความความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง ครูมีความความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง ครูมีความความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทั้ง 2 ชุด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อนำผลที่ได้มาใช้กำหนดกรอบแนวคิด กำหนดนิยาม โครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สร้างตารางวิเคราะห์ครงสร้างตัวแปรที่ต้องการวัดในแต่ละมิติและสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อความในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคาถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (IOC) ความครอบคลุมของข้อคาถามและความชัดเจนของภาษา โดยมีเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับ 0.5 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบพบว่า ตอนที่ 1 ภาวะผู้นาการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 30 คน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 15 คน และครูจำนวน 15 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค(Cronbach's Alpha Coefficiant) พบว่า ตอนที่ 1 ภาวะ

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.926 และตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.861

ขั้นที่ 7 นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ พร้อมนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ฉบับที่ 1แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นาการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา จำนวน 270 ฉบับ พบว่า ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนตอบมาได้ จำนวน 270 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนฉบับที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน จำนวน 135 ฉบับ พบว่า ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามที่ครูผู้สอนตอบมาได้ จำนวน 135 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างและหาข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์

4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปดำเนินการตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ มีขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งภาพรวมและรายด้าน กำหนดแปลผลช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 123)

4.51 - 5.0	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งภาพรวมและรายด้าน กำหนดแปลผลช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

4.51 -5.00	หมายถึง	ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 -4.50	หมายถึง	ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 -2.50	หมายถึง	ครูมีความพึงพอจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย
1.0 - 1.50	หมายถึง	ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยใช้สถิติหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สั้น (Pearson's Product Moment Correlation coefficient) และเกณฑ์การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จะอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1 แสดงถึงความสัมพันธ์สูง และถ้าค่า r เข้าใกล้ 0 แสดงถึงความสัมพันธ์ต่ำ โดยเกณฑ์การกำหนดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 153) ดังนี้

0.81 - 1.00	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.61 - 0.80	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง
0.41 - 0.60	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.21 - 0.40	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ
0.01 - 0.20	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) มีค่า 0 ถือว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรง หาก r มีค่าเป็น(+) หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในทางบวก หาก r มีคำเป็น (-)หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในทางลบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

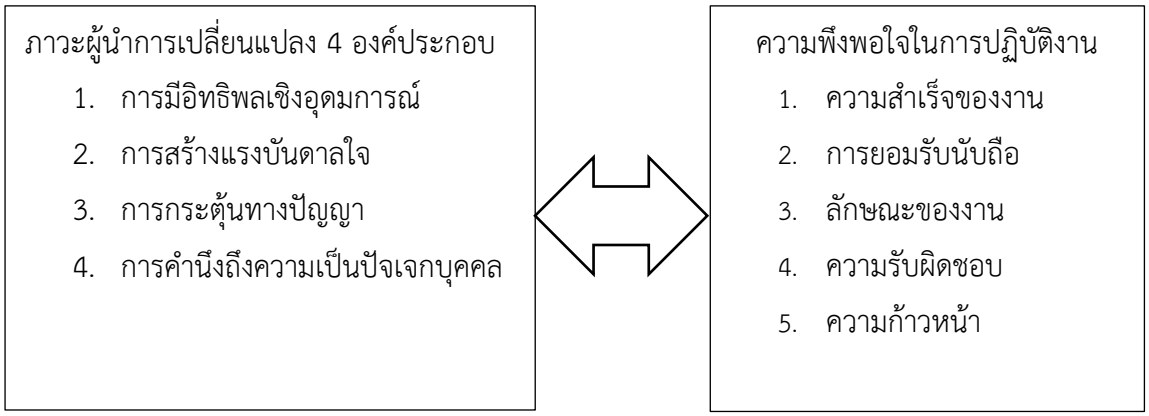
1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของแบสและอโวลิโอ (Bass & Avolio) (กนกวรรณ เห้าอิ่ม, 2559 : 22) และทฤษฎีสององค์ประกอบของเฮอร์สเบิร์ก สเบิร์ก (เชษินีร์ แสวงสุข, 2560 : 46 – 47) สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปผลได้ดังนี้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และต่ำที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ตามลำดับ

1. ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกรักโรงเรียน ผู้บริหารอุทิศเวลาให้กับการปฏิบัติงาน และผู้บริหารไม่ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน ผู้บริหารมีความสามารถในการประเมินสถานการณ์ ผู้บริหารมีหลักในการทำงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานพร้อมอุทิศตนเพื่อโรงเรียน และผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่าง เป็นที่น่าเคารพยกย่อง เลื่อมใส ศรัทธา และไว้วางใจแก่ผู้ร่วมงาน ตามลำดับ

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารเชื่อมั่นว่าครู ผู้ร่วมงานจะสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีความพยายาม ทุ่มเทในการทำงานดีขึ้น ผู้บริหารมีการสร้างเจตคติที่ดี การคิดในแง่บวกในการทำงาน ผู้บริหารสามารถจูงใจให้ผู้ร่วมงานรู้สึกอยากทำงานที่ท้าทายจนประสบความสำเร็จ และผู้บริหารมีความมุ่งมั่นว่าสามารถทำงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมาได้ ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน ผู้บริหารให้กำลังใจ และเข้าใจผู้ร่วมงานอยู่เสมอ และผู้บริหารมีทักษะมนุษยสัมพันธ์กระตุ้นจิตวิญญาณของผู้ร่วมงานโดยการใช้คำพูด ตามลำดับ

3. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นวิธีการแก้ปัญหาและแสดงแง่คิดหลากหลาย ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานนำประสบการณ์ที่ดีมาปรับใช้ในการทำงาน และผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลง และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน และผู้บริหารกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ ตามลำดับ

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารมีการสอนงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงานแต่ละคนอย่างทั่วถึง และผู้บริหารมีการยอมรับความคิด และวิธีการทำงานที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จของครูทุกท่าน ผู้บริหารให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความก้าวหน้าด้านวิชาชีพแก่ครูทุกคน ผู้บริหารให้ความเป็นกันเอง สามารถเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้ร่วมงานได้ ผู้บริหารส่งเสริมช่วยให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาศักยภาพของตนให้เกิดความก้าวหน้า ผู้บริหารปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานเป็นกัลยาณมิตร และผู้บริหารให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือแก่ครูตามสมควรแก่โอกาสเวลาที่มีปัญหา และผู้บริหารปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามลำดับ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน

ความพึงพอใจของครูผู้สอนในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบและด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะของงาน และต่ำที่สุด คือ ด้านความสำเร็จของงาน ตามลำดับ

1. ด้านความสำเร็จของงาน พบว่า ความพึงพอใจของครูผู้สอนในโรงเรียน ด้านความสำเร็จของงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่

ครูผู้สอนพึงพอใจในความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ครูผู้สอนมีความมั่นใจว่าจะได้รับความยุติธรรม ในการพิจารณาความดีความชอบในการเลื่อนเงินเดือนจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนร่วมงาน ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน และ ครูผู้สอนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ทีเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้สำเร็จ ตามลำดับ

2. ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า ความพึงพอใจของครูผู้สอนในโรงเรียน ด้านการยอมรับนับถือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูผู้สอนได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารโรงเรียนให้ทำงานที่สำคัญ และให้ช่วยแก้ไขปัญหาในโรงเรียน ครูผู้สอนมีความพึงพอใจที่ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน และสังคมได้กล่าวยกย่อง ชมเชยเมื่อทำงานได้สำเร็จ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ครูผู้สอนได้รับการยอมรับในความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงาน และครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

3. ด้านลักษณะของงาน พบว่า ความพึงพอใจของครูผู้สอนในโรงเรียน ด้านลักษณะของงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูผู้สอนมีหน้าที่ และความรับผิดชอบที่มีความสำคัญต่อความเจริญกาวหน้าของโรงเรียน ครูผู้สอนได้ทำงานทีเหมาะสมกับบุคลิก และความถนัดของตนเอง ครูผู้สอนได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และโอกาสในการปฏิบัติงานอยางเต็มที่ ครูผู้สอนมีลักษณะงานในหน้าที่ขอบเขตภาระงานกำหนดไว้ชัดเจน และครูผู้สอนมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถที่เรียนมาอย่างเต็มที่และตรงกับการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

4. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ความพึงพอใจของครูผู้สอนในโรงเรียน ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูผู้สอนมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบให้สำเร็จตามกำหนดเวลา ครูผู้สอนปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และครูผู้สอนรู้สึกพึงพอใจทีได้รับผิดชอบงานที่ทำอยู่โดยไม่มีการกดดันจากผู้บริหาร ครูผู้สอนมีความพึงพอใจที่ได้ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมกับอาชีพครู และครูผู้สอนตระหนักในความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอยู่เสมอ ตามลำดับ

5. ด้านความก้าวหน้า พบว่า ความพึงพอใจของครูผู้สอนในโรงเรียน ด้านความก้าวหน้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูผู้สอนได้รับโอกาสจากผู้บริหารให้ได้ แสดงความรู้ความสามารถจนเป็นที่รู้จัก และการยอมรับจากหน่วยงานอื่น ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากร ในโรงเรียนได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิและความรู้ ครูผู้สอนได้รับการเลื่อนเงินเดือน สอดคล้องกับความสามารถและผลการปฏิบัติงาน ครูผู้สอนพึงพอใจในระบบพิจารณาการเสนอ

ผลงานวิชาการ เพื่อขอเลื่อนระดับหรือตำแหน่งทางวิชาการให้สูงขึ้น และผู้บริหารโรงเรียนให้ผู้ร่วมงานได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = .341$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลกับด้านความก้าวหน้า รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญากับด้านความก้าวหน้า และด้านการสร้างแรงบันดาลใจกับด้านความรับผิดชอบ โดยด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลกับด้านความก้าวหน้ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญากับด้านความก้าวหน้า ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญากับด้านความก้าวหน้า มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจกับด้านลักษณะของงาน มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า และด้านลักษณะของงาน ตามลำดับ โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จของงาน และต่ำที่สุด คือ ด้านลักษณะของงาน ตามลำดับ โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ ช่วงระหว่าง 0.174 ถึง 0.403 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

3. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ และต่ำที่สุด คือ ด้านลักษณะของงาน ตามลำดับ โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ ช่วงระหว่าง 0. 288 ถึง 0. 404 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า มีความสัมพันธ์

ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านความสำเร็จของงาน และต่ำที่สุด คือ ด้านลักษณะของงาน มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นการทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนทำให้บุคลากรครูเกิดความรู้สึกรักโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนไม่ใช้อำนาจ เพื่อประโยชน์ส่วนตน และอุทิศเวลาส่วนตัวให้กับการปฏิบัติงานเสมอ ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการประเมินสถานการณ์อีกทั้งมีหลักในการทำงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนมีการสอนงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงานแต่ละคนอย่างทั่วถึง มีการยอมรับความคิดและวิธีการทำงานที่จะทำให้ประสบความสำเร็จของครูทุกคน ให้คะแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความก้าวหน้าด้านวิชาชีพแก่ครูทุกคน มีความเป็นกันเอง สามารถเป็นที่ปรึกษาแก่บุคลากรครูได้

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพา ปานศิริ (2560 : 103-106) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเครือข่ายสินปุนตาปี ตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเครือข่ายสินปุนตาปีตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ผู้บริหารกล้าคิดและกล้าตัดสินใจทำสิ่งใหม่ๆ และผู้บริหารมีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัศราภรณ์ ชิดทอง (2560 : 63-66) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ในเขตภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ในเขตภาค

ตะวันออก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ผู้บริหารสามารถชี้นำให้บุคลากรเกิดการยอมรับในเป้าหมายขององค์กร และผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถระงับข้อพิพาทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน

ความพึงพอใจของครูผู้สอนในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะของงาน และต่ำที่สุด คือ ด้านความสำเร็จของงาน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารโรงเรียนให้ทำงานที่สำคัญและให้ช่วยแก้ไขปัญหาในโรงเรียน มีความพึงพอใจที่สังคมได้กล่าวยกย่องชมเชย เมื่อทำงานได้สำเร็จ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และมีอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ได้รับการยอมรับในเรื่องของความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงาน ครูผู้สอนมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบให้สำเร็จตามกำหนดเวลา ครูผู้สอนรู้สึกพึงพอใจที่ได้รับผิดชอบงานที่ทำอยู่โดยไม่มีการกดดันจากผู้บริหาร และปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ครูผู้สอนได้รับโอกาสจากผู้บริหารให้แสดงความรู้ ความสามารถจนเป็นที่รู้จัก และการยอมรับจากหน่วยงานอื่น อีกทั้งได้รับการสนับสนุนให้มีการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิและความรู้ ตลอดจนได้รับการเลื่อนเงินเดือน ให้เหมาะสมกับความสามารถและผลการปฏิบัติงาน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย โอภาษี (2558 : 75) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัศราภรณ์ ชิดทอง (2560 : 63-66) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ในเขตภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ในเขตภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความต้องการมีสัมพันธภาพค้นความต้องกรความเจริญก้าวหน้าตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความต้องการเพื่อความอยู่รอด

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลกับด้านความก้าวหน้า รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญากับด้านความก้าวหน้า และด้านการสร้างแรงบันดาลใจกับด้านความรับผิดชอบ โดยทุกคู่อันดับมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งอาจเป็นเพราะหากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลทำให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นตามไปด้วย และจากผลการศึกษายังพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเป็นเพราะ หากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระตุ้นทางการใช้ปัญญา มีการให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นวิธีการแก้ปัญญาและแสดงแง่คิดหลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ อาจจะส่งผลทำให้ครูผู้สอนเกิดการยอมรับนับถือในตัวของผู้บริหาร และส่งผลทำให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และเกิดความก้าวหน้าในงานของตนเองอย่างสูงสุด

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัศราภรณ์ ชิดทอง (2560 : 63-66) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ในเขตภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ในเขตภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพในเขตภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจากค่าที่สูงสุดได้ดัง นี้ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้าน การสร้างแรงบันดาลใจตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่ให้คำแนะนำปรึกษาให้โอกาสครูในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และยอมรับถือความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ได้ผลงาน หรือมอบหมายงานให้ปฏิบัติตรงหรือสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด หรือส่งเสริมความสามารถพิเศษของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความท้าทายและเสริมแรงบันดาลใจครูอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นครูเห็นวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมการทำงานโดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมการปฏิบัติงานหลายระดับและหลายประเภท รวมทั้งการศึกษาต่อและพัฒนาวิชาชีพเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถเพื่อเตรียมความพร้อมในการเสื่อนไปสู่ตำแหน่งที่สูงกว่าตำแหน่งเดิม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่นเพิ่มเติม เช่น ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น จะทำให้พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในเชิงประจักษ์

1.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเป็นรายกรณี เช่น ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา และได้รับรางวัลดีเด่นด้านต่าง ๆ หรือผู้บริหารโรงเรียนรางวัลพระราชทานดีเด่น เป็นต้น จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจากผู้ร่วมงานตามสภาพความเป็นจริง และผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัยมาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

1.3 ควรทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในรูปแบบเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และมีความครอบคลุมของเนื้อหามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ เห้าอิ่ม. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

กัลยาณี พรมทอง. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษา.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

เชษินีร์ แสวงสุข. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ธันตกร ไชยมงคล. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู กลุ่มโรงเรียนบางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

บังอร ศรีสุทธิกุล. (2544). *ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริหารในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงานโรงเรียนและศึกษาการรับรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงานโรงเรียน.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิมพา ปานศิริ. (2560). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเครือข่ายสินปุนตาปี ตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ภัศราภรณ์ ชิดทอง. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ในเขตภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.* วิทยานิพนธ์การศึกษา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมหมาย โอภาษี. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550 ข). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ.2550.* กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Hoppock, R. (1935). *Job Satisfaction.* Harper, Oxford.

ประเพณีชักพระ : การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

ChakPhra Tradition : Integration to Promote Learning Management in Social Studies Subjects religion and culture Ban Khlong Khut School Satun Primary Educational Service Area Office

ฤทัยพรรณ ทองจับ และ ในตะวัน กำหอม
วิทยาลัยทองสุข
Rutaiphan Thongjab and Naitawan Kumhom
Thongsuk College, Thailand
Corrsponding Author, E-mail : ntawan@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาประเพณีชักพระและเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้รู้คือกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านประวัติสาสตร์ประเพณีวัฒนธรรมพิธีกรรมสังคม 2. กลุ่มผู้ปฏิบัติคือครูนักเรียนชาวบ้านผู้ที่เคยเข้าร่วมงานประเพณีชักพระ 3.กลุ่มบุคคลทั่วไปคือประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยร่วมในงานประเพณีชักพระ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรมโดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวมรวบข้อมูลคือแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต จัดประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการศึกษาพบว่าประวัติความเป็นมาพิธีกรรมวัฒนธรรมสังคมประเพณีชักพระ นำบูรณาการการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม 5 ขั้นตอนคือ 1.การบริหารจัดการการเรียนการสอน 2. การจัดรายวิชา 3. การจัดการเรียนการสอน 4 .การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ตีความประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง 5. การประเมินจากการตรวจผลงานนักเรียนแสดงได้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการประเพณีชักพระสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในประเพณีชักพระนักเรียนกลุ่มสารการ

* วันที่รับบทความ: 29 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 23 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 24 กันยายน 2564
Received: August 29, 2021; Revised: September 23, 2021; Accepted: September 24, 2021

เรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมรายวิชาประวัติศาสตร์เข้าใจหวงแหนประเพณีท้องถิ่นและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

คำสำคัญ : ประเพณีชักพระ; การบูรณาการ; การส่งเสริมการเรียนรู้

Abstracts

The purpose of this study was to study the history of Chak Phra tradition and to promote integrated learning management to promote learning management in social studies, religion and culture**.**

The specific population and sample consisted of 1. Knowledge group is a group of people who have insights into history, traditions, culture, rituals, society. 2. The group of practitioners were village teachers and students who had attended the Chak Phra Festival. 3. The general public is the general public who have known or participated in the Chak Phra festival. In this study, the researcher used a qualitative cultural research method using data collection tools such as surveys, interviews, observation forms, small group meetings and workshops.

The results of the study revealed that the history of ceremonies, culture, society, traditions of Chak Phra Bring the integration of learning management for social studies, religion and culture subject groups in 5 steps: 1. Teaching and learning management. 2. Organizing the course 3. Teaching and learning management 4. Teaching and learning activities using a historical 5-step method as follows 1) Set the point 2) collect evidence 3) Analysis, interpretation, evaluation of evidence 4) Summarize the facts. 5) Present the facts5. Assessment From the examination of students' work, it was shown that the students had a good understanding of the five steps of historical methods by integrating ChakPhra traditions and were able to bring historical stories. in the ChakPhra tradition students of social studies group religion and culture History course, understanding and cherishing local traditions and passed the assessment criteria for everyone.

Keywords: Chakphra Tradition; Integration; Promoting Learning

บทนำ

สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่ศึกษารายวิชาเพิ่มเติมภูมิปัญญาท้องถิ่น สมรรถนะหลักสูตรส่งเสริมศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิดความรู้ความเข้าใจความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชนต่อการพัฒนาความสามารถทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งการสื่อสารเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆการเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ความสามารถในการ

คิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดสังเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเป็นระบบสามารถวางแผนและออกแบบวัตกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถจัดการและบริหารธุรกิจภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประเมินประสิทธิผลบนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในทฤษฎีหลักการและเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและธุรกิจด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนาไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและการวางแผนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการธุรกิจภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรค์ต่างๆที่เผชิญในการปฏิบัติการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและธุรกิจภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์และถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผลคุณธรรมและของข้อมูลสารสนเทศเข้าใจความสัมพันธ์และปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นแสวงหาความรู้ประยุกต์ใช้ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อศักยภาพในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนากระบวนการต่างๆจากการฝึกปฏิบัติทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการธุรกิจภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันการเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทางานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลการจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆอย่างเหมาะสมมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆและมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีตลอดจนติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการเรียนรู้การสื่อสารการทำงานการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาวัฒนธรรม, 2563 : 16)

จากยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560–2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่ให้ความสำคัญกับการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวมรวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) ภายใต้กระแสการพัฒนาที่ต้องการความมันคงอย่างยั่งยืนในอนาคตจำเป็นอย่างยิ่งที่เศรษฐกิจไทยต้องถูกปรับโครงสร้างไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรมซึ่งใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีพื้นฐานสำคัญอยู่ที่การใช้องค์ความรู้การศึกษาการสร้างสรรค์งานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่บนรากฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, 2553 : 2-4) การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจต้องหาวิธีการสร้างมูลค่าจากภูมิ

ปัญญาท้องถิ่นที่เดิมมีแต่คุณค่าซึ่งเป็นแนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรือกล่าวได้ว่าต้องมีภูมิปัญญาก่อนจึงเกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เนื่องจากแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้การสร้างสรรค์งานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมการสั่งสมความรู้ของสังคมเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดขอบเขตเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยแยกเป็น4กลุ่มคือการสืบทอดทางวัฒนธรรมศิลปะสื่อและงานสร้างสรรค์

ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นฐานที่สำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในกลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรมซึ่งมีกลุ่มย่อยหนึ่งที่สำคัญคือกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่ต้องอาศัยวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจุดขายหรือสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆประกอบการเรียนรู้การสัมผัสการชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามทางวัฒนธรรมคุณค่าทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนจากสถานที่นั้นๆรวมถึงกิจกรรมต่างๆและสินค้าและบริการที่สามารถแสดงเรื่องราวในการพัฒนาสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมองค์ความรู้และการให้คุณค่าของสังคมโดยสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในแต่ละยุคสมัย (กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และ ศรันยา แสงลิ้มสุวรรณ, 2555 : 139-146)

ชักพระหรือลากพระเป็นประเพณีทางพุทธศาสนากระทำกันหลังจากวันมหาปวารณาหรือวันออกพรรษา 1 วันซึ่งตรงกับวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 โดยพุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือเรือรถหรือล้อเลื่อนแล้วแห่แหนชักลากไปตามลำน้ำหรือตามถนนหนทางท้องถิ่นใดอยู่ริมน้ำหรือมีลำคลองก็มีการชักพระทางน้ำถ้าห่างไกลลำคลองก็มีการพระทางบกเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้สักการบูชาและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ประเพณีนี้สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นในประเทศอินเดียตามลัทธิศาสนาพราหมณ์ที่นิยมเอาเทวรูปแห่แหนในโอกาสต่างๆเช่นการแห่เทวรูปพระ อิศวรการแห่เทวรูปพระนารายณ์เป็นต้นต่อมาชาวพุทธจึงนำเอาประเพณีนี้มาปรับให้เข้ากับพุทธตำนานว่าพระพุทธองค์ทรงกระทำยมกปาฏิหาริย์ปราบเดียรถีย์ ณ ป่ามะม่วงกรุงสาวัตถีซึ่งเป็นฤดูพรรษาพอดีพระองค์เสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์ด้วยมีพระประสงค์จะแสดงธรรมโปรดพุทธมารดาซึ่งขณะนั้นจุติเป็นเทพสถิตอยู่ ณ ดุสิตเทพพิภพแล้วเสด็จกลับมนุษยโลกในวันขึ้น15ค่ำเดือน11ชาวเมืองต่างปลาบปลื้มจึงมารับเสด็จและอัญเชิญพระพุทธองค์ขึ้นประทับบุษบกที่เตรียมไว้แล้วแห่แหนไปยังที่ประทับของพระพุทธองค์จากเหตุการณ์ครั้งนั้นจึงเกิดเป็นประเพณีชักพระสืบมาเมื่อเลยสมัยพุทธกาลและมีการสร้างพระพุทธรูปขึ้นพุทธศาสนิกชนจึงนำพระพุทธรูปมาแห่สมมติแทนพระพุทธองค์จนกลายเป็นประเพณีสืบต่อกันมา (ธนสันต์ ปานแก้ว และ รงค์ บุญสวยขวัญ, 2557 : 114-123)

อย่างไรก็ตามขณะนี้ประเพณีชักพระกำลังเผชิญกับความเสื่อมถอยอันเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆได้แก่ เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่สนใจและหันไปสนใจสิ่งที่เป็นเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆมากกว่าการเที่ยวงานประเพณีด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระและนำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของประเพณีในท้องถิ่นซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้เรื่องวิธีการทางประวัติศาสตร์คือการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดหัวข้อการรวบรวมข้อมูลตรวจสอบข้อมูลจัดลำดับข้อมูลการนำเสนอโดยการศึกษาประเพณีในท้องถิ่นครั้งนี้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามให้แก่นักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาประเพณีพระชักพระ

2. เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความรู้ในงานประเพณีชักพระมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ประชากร

ประชาชนในตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านประวัติศาสตร์ประเพณีวัฒนธรรมพิธีกรรมสังคมที่เกี่ยวกับประเพณีชักพระตำบลคลองขุดอำเภอเมืองจังหวัดสตูลจำนวน 10 คน ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้อาวุโสหรือ ผู้มีความรู้ในท้องถิ่น (จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง)ได้แก่ พระผู้รู้ประจำท้องถิ่นที่เป็นที่นับถือของชุมชนครู-อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนนักวิชาการอิสระผู้นำชุมชนกำนันผู้ใหญ่บ้าน

1.2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ครูนักเรียนชาวบ้านผู้ที่เคยเข้าร่วมงานประเพณีชักพระตำบลคลองขุดอำเภอเมืองจังหวัดสตูลจำนวน 30 คน (จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง)

1.2.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป (Purposive Informants) ได้แก่ประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยร่วมในงานพระเพณีชักพระตำบลคลองขุดอำเภอเมืองจังหวัดสตูลหรือจังหวัดใกล้เคียงจำนวน 10คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวบข้อมูลประกอบด้วยแบบสำรวจ (Survey) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) แบบสังเกตแบบมีส่วนรวม (Participant Observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนรวม (Non–Participant Observation) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559 : 53-56)

1. แบบสำรวจ (Survey) ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลจดบันทึกข้อมูลโดยแบ่งประเด็นการสำรวจต่างๆดังนี้สำรวจสภาพพื้นที่สำรวจเส้นทางการเดินทางสำรวจวิถีชีวิตชาวบ้านสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำสำรวจพื้นที่การท่องเที่ยวทางบกสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ใช้สัมภาษณ์ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ประเพณีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ภาษา ประเพณีพิธีกรรม ศีลธรรมจริยธรรม สุนทรียศาสตร์ อาหารการกินและการแต่งกาย โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบดังนี้

2.1แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถามปรับปรุงจาก (ขวัญธิรัศม์ ทิพย์บุญทรัพย์, 2562 : 120-133) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวความคิดและความมุ่งหมายของการวิจัยแบบสัมภาษณ์ ชุดที่ **1** แบบสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาความเชื่อประเพณีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเพณีที่ปฏิบัติกันสืบต่อมาของประเพณีชักพระ

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) จากผู้รู้ (Key Informats) และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์ในเรื่องประเพณีชักพระ:การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูลเพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามข้อมูลรายละเอียดต่างๆดังนี้ประวัติชุมชนในอดีตและสภาพปัจจุบันของชุมชนวิถีชีวิตภาษาความเชื่อประเพณีพิธีกรรมศีลธรรมจริยธรรมสุนทรียศาสตร์อาหารการกินการแต่งกาย

3. แบบการสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ชุดดังนี้

3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยอยู่กับชุมชนโดยร่วมทำกิจกรรมสังเกตเกี่ยวกับบริบททางด้านวัฒนธรรม พระเพณีชักพระ

3.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรมในชุมชนอยู่วงนอกที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน เช่น วิถีชีวิต ภาษา ความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรม ศีลธรรม จริยธรรม สุนทรียศาสตร์ อาหารการกินและการแต่งกาย

4.การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูลในประเด็นต่างๆโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่คือกลุ่มผู้รู้ผู้นำชุมชนครูกำนันผู้ใหญ่บ้านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในพื้นที่ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยการประชุมร่วม1ครั้งเพื่อจัดงานพระเพณีชักพระของชุมชน

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูลในประเด็นต่างๆโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษาจำนวนพื้นที่คือกลุ่มผู้รู้ผู้นำชุมชนครูพระสงฆ์กำนันผู้ใหญ่บ้านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลโดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5-10 คนในประชุมเชิงปฏิบัติการจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

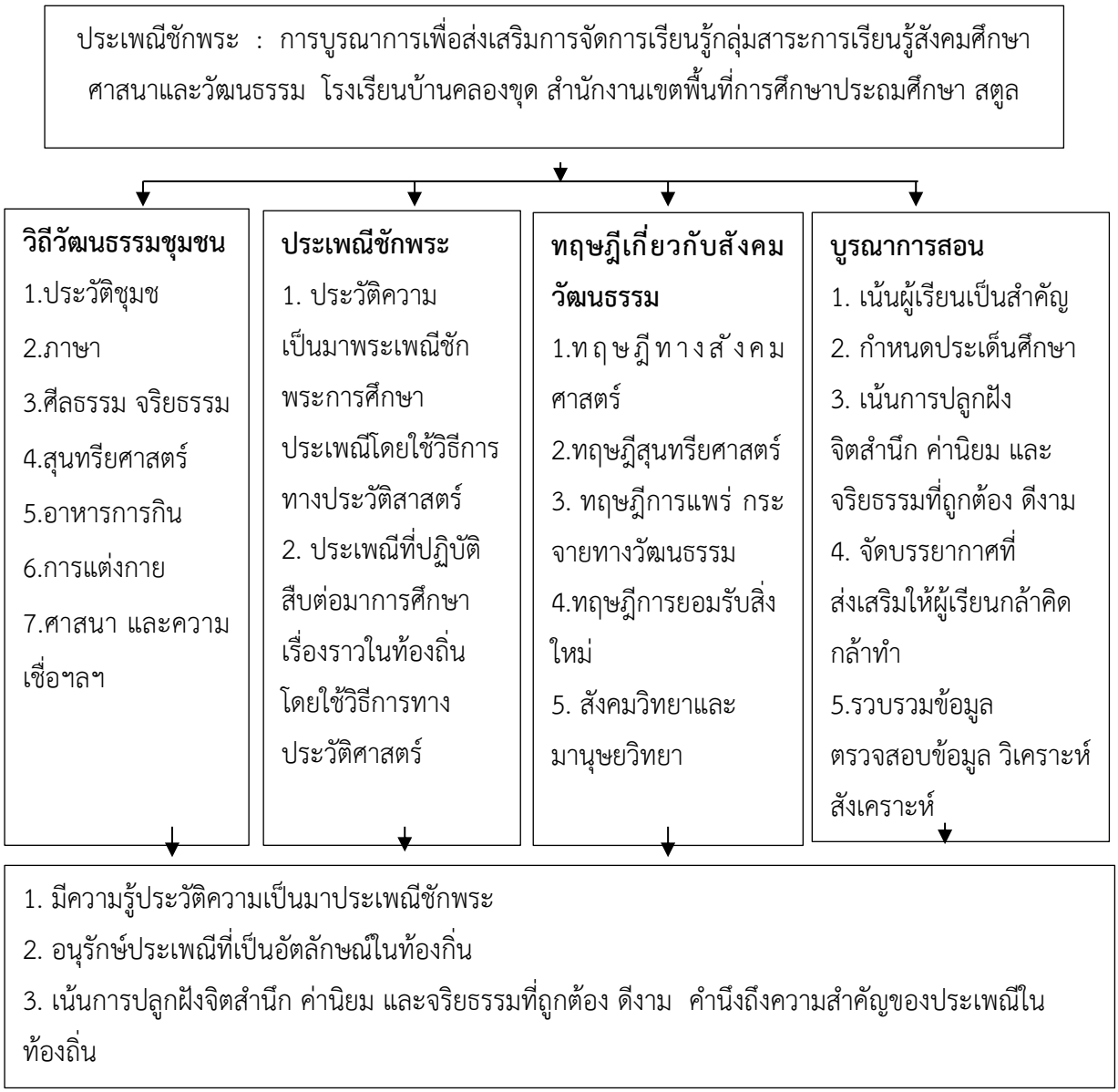
การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดและทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การจดบันทึก การอัดเทปและการบันทึกภาพ จัดเป็นหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยแล้วดำเนินการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายและกรอบตามความคิดที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Inductio) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559 : 53-56)

4.1 การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analysis Induction) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อมูลจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏที่มองเห็นจากการลงภาคสนาม เป็นต้นว่า กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ การนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาพัฒนาตลอดทั้งสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและขนบประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่และหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจัดจำแนกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยและจึงวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีเพื่อมาอธิบายสภาพสังคมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงและบทบาทหน้าที่ขององค์ภายในชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกมากระทบชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมและทฤษฎีต่างๆในการวิเคราะห์ตามการมุ่งหมายและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประเพณีชักพระ : การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สตูล ได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมกาจัดการเรียนรู้ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2553 : 2-4) และ ขวัญธิรัศม์ ทิพย์บุญทรัพย์ (2562 : 39)

ผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระจากพุทธประวัติกล่าวว่าวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์สู่โลกมนุษย์แล้วหลังจากได้เสด็จขึ้นไปเทศนาโปรดพระพุทธมารดาณสวรรค์ชั้นดุสิตตลอดพรรษาคือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 อันเป็นวันสุดท้ายของพรรษาพระองค์เสด็จลงมาตามบันไดแก้วบันไดทองและบันไดเงินซึ่งบันไดทั้ง 3 ทอดลงมายังประตูนครสังกัสสะเมื่อเสด็จถึงประตูเมืองเป็นวันแรม1ค่ำเดือน 11 อันตรงกับวันออกพรรษาพุทธบริษัททั้งหลายทราบข่าวต่างมาคอยต้อนรับเสด็จเพื่อจะตักบาตรถวายภัตตาหารดอกไม้ธูปเทียนซึ่งเป็นที่มาของประเพณี“ตักบาตรเทโว”ในขณะที่บางคนไม่สามารถเข้าถวายภัตตาหารได้เพราะจำนวนคนที่จะถวายภัตตาหารมีมากมายแต่ด้วยศรัทธาของผู้ที่เข้าไม่ถึงพระพุทธองค์จึงเกิดประเพณีทำขนมชนิดหนึ่งขึ้นเป็นขนมที่ห่อด้วยใบไม้เรียกว่า“ขนมต้ม”หรือห่อต้มหรือห่อปัดสำหรับโยนจากระยะไกลเข้าไปถวายได้ทั้งนี้ในความจริงอาจเป็นเพื่อสะดวกในการนำไปทำบุญเพราะสามารถเก็บรักษาไว้ได้นานและสะดวกต่อการรับประทานเวลาหิวขณะลากพระดังนั้นขนมต้มจึงถือเป็นขนมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำเทศกาลประกอบด้วยเรื่อพระเรือพระคือเรือรถหรือล้อเลื่อนที่ประดิษฐ์ตกแต่งเป็นรูปเรือวางบุษบกหรือชาวใต้เรียกว่า“นม”“ยอดนม”หรือ“นมพระ”สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานใช้สำหรับชักลากในวันเทศกาลออกพรรษาถ้าใช้ทางน้ำเรียก“เรือพระน้ำ”ถ้าใช้ทางบกเรียก“เรือพระบก”จะใช้รถหรือล้อเลื่อนมาประดิษฐ์ตกแต่งให้เป็นรูปเรือ (เรือพระเป็นสัญลักษณ์ในงานประเพณีชักพระของชาวใต้จัดทำขึ้นเพื่อแสดงออกถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวบ้านถือเป็นหัวใจสำคัญในงานประเพณีชักพระที่ทุกๆวัดจะต้องเตรียมการทำเรือพระล่วงหน้าให้สวยงามไม่น้อยหน้าเรือพระจากวัดอื่นๆเรือพระเป็นงานศิลปกรรมที่ผสมผสานทั้งงานด้านสถาปัตยกรรมประติมากรรมและจิตรกรรมล้วนเกิดจากภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่นที่สร้างสรรค์ผลงานขึ้นในแง่ของความสุนทรียะทางศิลปะต่างๆการจัดทำเรือพระในอดีตนั้นเป็นการระดมความศรัทธาของบรรดาช่างศิลปะเข้ามาร่วมกันทำเรือพระอย่างสุดฝีมือส่วนบรรดาชาวบ้านจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนทั้งด้านปัจจัยและกำลังใจงานศิลปะในเรือพระจึงเป็นงานที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้านเป็นการแสดงออกอย่างอิสระและเกิดจากความกลมเกลียวสามัคคีของคนในหมู่บ้านเป็นการอนุรักษ์ศิลปะและประเพณีอย่างแท้จริง

เรือพระคือรถหรือล้อเลื่อนที่ประดับตกแต่งให้เป็นรูปเรือแล้ววางบุษบกซึ่งภาษาพื้นเมืองของภาคใต้เรียกว่า "นม" หรือ "นมพระ" ยอดบุษบกเรียกว่า "ยอดนม" ใช้สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานแล้วลากในวันออกพรรษาลากพระทางน้ำเรียกว่า "เรือพระน้ำ" ส่วนลากพระทางบกเรียกว่า "เรือพระบก" สมัยก่อนจะทำเป็นรูปเรือให้คล้ายเรือจริงๆและต้องทำให้มีน้ำหนักน้อยที่สุดจึงใช้ไม้ไผ่สานมาตกแต่งส่วนที่เป็นแคมเรือและหัวท้ายเรือคงทำให้แน่นหนาทางด้านหัวและท้ายทำงอนคล้ายหัวและท้ายเรือแล้วตกแต่งเป็นรูปพญานาคใช้กระดาษสีเงินสีทองทำเป็นเกล็ดนาคกลางลำตัวพญานาคทำเป็นร้านสูงราว 1.50 เมตรเรียกว่า "ร้านม้า" ส่วนที่สำคัญที่สุดคือบุษบกซึ่งแต่ละที่จะมีเทคนิคการออกแบบบุษบกมีการประดิษ

ประดอยอย่างมากหลังคาบุษบกนิยมทำเป็นรูปจตุรมุขตกแต่งด้วยหางหงส์ช่อฟ้าใบระกาและทุกครอบครัวต้องเตรียม "แทงต้ม" เตรียมหาในกระพ้อและข้าวสารข้าวเหนียวเพื่อนำไปทำขนมต้ม "แขวนเรือพระ

ภาพ เรือพระ

พิธีกรรม

1.1 การแต่งนมพระ

นมพระหมายถึงพนมพระเป็นพาหนะที่ใช้บรรทุกพระลากนิยมทำ๒แบบคือลากพระทางบกเรียกว่านมพระลากพระทางน้ำเรียกว่า "เรือพระ" นมพระสร้างเป็นร้านม้ามีไม้สองท่อนรองรับข้างล่างทำเป็นรูปพญานาคมีล้อ๔ล้ออยู่ใต้ตัวพญานาคร้านม้าใช้ไม้ไผ่สานทำฝาผนังตกแต่งลวดลายระบายสีสวยรอบๆประดับด้วยผ้าแพรสีธงริ้วธงสามชายธงราวธงยืนห้อยระยางประดับต้นกล้วยต้นอ้อยทางมะพร้าวดอกไม้สดทำอุบะห้อยระย้ามีต้มห่อด้วยใบพ้อแขวนหน้านมพระตัวพญานาคประดับกระจกแวววาวสีสวยข้างๆนมพระแขวนโพนกลองระฆังฆ้องด้านหลังนมพระวางเก้าอี้เป็นที่นั่งของพระสงฆ์ยอดนมอยู่บนสุดของนมพระได้รับการแต่งอย่างบรรจงดูแลเป็นพิเศษเพราะความสง่าได้สัดส่วนของนมพระขึ้นอยู่กับยอดนมการตกแต่งเรือพระและนมพระ(บุษบก) แต่ละวัดต่างก็พยายามตกแต่งกันอย่างวิจิตรบรรจงเป็นพิเศษนมพระนับเป็นสวนสำคัญที่สุดของเรือพระหลังคานมพระนิยมทำเป็นนูปจตุรมุขหรือจตุรมุขซ้อนตกแต่งด้วยหงส์ช่อฟ้าใบระกาตัวลำยองกระจังฐานพระบัวปลายเสาคันทวยเสานมพระใช้กระดาษสีแกลวดลายปิดหรือแกะสลักไม้อย่างประณีตงดงามยอดนมพระจะเรียกชะลูดปลายสุดมักใช้ลูกแก้วฝังเมื่อต้องแสงแดดจะทอแสงระยับการสร้างนมพระหรือบุษบกสำหรับลากพระบกส่วนใหญ่นิยมสร้างบนร้านไม้ซึ่งประกอบติดแน่นอยู่บนไม้สี่เหลี่ยมขนาดใหญ่สองท่อนที่รองรับช่วงล่างไม้สองท่อนนี้สมมติเป็นพญานาคทางด้านหัวและท้ายทำงอนคล้ายหัวเรือและท้ายเรือบางทีทำเป็นรูปหัวนาคและหางนาคหรือสัตว์อื่นๆถ้าทำเป็นรูปหัวนาคและหางนาคที่ลำตัวนาคมักประดับด้วยกระจกต่างๆร้านไม้กลางลำตัวนาคซึ่งใช้สำหรับวางบุษบกมักจะสร้างสูงราว 1.50 เมตรนมพระหรือบุษบกบนร้านไม้ที่สร้างอย่างประณีตใช้สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปที่เรียกว่าพระลากรอบๆนมพระจะประดับประดาด้วยธงผ้าแพรสีนอกจากนี้ยังมีธงราวธงยืนห้อยระโยงระยางและมีเครื่องประดับแต่งอื่นๆเช่นอุบะดอกไม้แห้งระย้าย้อยต้น

กล้วยต้นอ้อยมะพร้าวเป็นต้นด้านหน้านมพระนอกจากจะตั้งบาตรสำหรับต้มจากผู้ทำบุญแล้วมักจะตั้งธรรมาสน์หรือเก้าอี้สำหรับพระสงฆ์ผู้ควบคุมดูแลการลากพระได้นั่งส่วนด้านหลังของนมพระมีโพน (กลองเพล) ฆ้องโหม่งฉิ่งฉาบซึ่งใช้สำหรับประโคมที่ด้านหน้าของหัวเฆ่หรือนาคทั้งสองมีนาคขนาดใหญ่พอกำรอบยาวประมาณ 30 เมตรผูกอยู่ข้างละเส้นเชือกนี้สำหรับให้ชาวบ้านลากพระถ้าหากการลากพระนั้นเป็นการลากบนถนนหรือพื้นที่เรียบนิยมทำล้อ4ล้อที่ใช้ตัวนาคทั้งสองข้างด้วยเพื่อจะได้ไม่ต้องออกแรงในการลากพระมากนักแต่ถ้าผ่านที่ไม่เรียบหรือผ่านทุ่งนาก็ไม่นิยมใส่ล้อแต่จะคงตามแบบเดิมไว้สำหรับในปัจจุบันนิยมทำเรือพระบกบนรถยนต์เป็นส่วนใหญ่เพราะสะดวกต่อการชักลากการสร้างเรือพระเพื่อใช้ลากพระทางน้ำการเตรียมการไม่แตกต่างจากเรือพระที่ใช้ลากพระทางบกอาจใช้เรือลำเดียวตั้งนมพระกลางลำเรือแล้วใช้ฝีพายเรือพระหรือใช้เรือขนาดใหญ่3ลำมาเรียงกันผูกให้เรือติดกันอย่างมั่นคงแล้วใช้ไม้กระดานวางเรียงให้เต็มลำเรือทั้งสามลำเพื่อเป็นพื้นราบสำหรับวางร้านไม้และบุษบกตรงกลางลำตกแต่งเรือพระและนมพระด้วยแพรพรรณกระดาษสีธงทิวและต้นไม้มีที่นั่งสำหรับพระภิกษุผู้ควบคุมและมีเครื่องดนตรีสำหรับประโคมเช่นเดียวกับในเรือพระบกส่วนที่หัวเรือพระมีเชือกนาคเท่ากับของเรือพระบกผูกไว้สำหรับให้เรือชาวบ้านมาช่วยกันลากพระพุทธรูปที่นิยมใช้ในพิธีลากพระนิยมใช้ปางอุ้มบาตรแต่มีหลายท้องถิ่นนิยมใช้ปางคันธารราษฎร์ซึ่งเป็นปางขอฝนที่ใช้ในพิธีพิ รุณศาสตร์ของภาคกลางแต่บางวัดใช้พระพุทธรูปปางห้ามสมุทรและปางอื่นๆนอกจากนี้อาจจะใช้ 1 องค์ 2 องค์หรือ 3 องค์ก็ได้

1.2 การอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนนมพระ

พระลากคือพระพุทธรูปยืนแต่ที่นิยมคือพระพุทธรูปปางอุ้มบาตรเมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 พุทธบริษัทจะสรงน้ำพระลากเปลี่ยนจีวรแล้วอัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนนมพระแล้วพระสงฆ์จะเทศนาเรื่องการเสด็จไปดาวดึงส์ของพระพุทธเจ้าตอนเช้ามืดในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ชาวบ้านจะมาตักบาตรหน้านมพระเรียกว่าตักบาตรหน้าล้อเสร็จแล้วจึงอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนนมพระในตอนนี้บางวัดจะทำ พิธีทางไสยศาสตร์เพื่อให้การลากพระราบรื่นปลอดภัย

1.3 การลากพระ

ใช้เชือกแบ่งผูกเป็น2สายเป็นสายผู้หญิงและสายผู้ชายโดยใช้โพน (ปืด) ฆ้องระฆังเป็นเครื่องตีให้จังหวะเร้าใจในการลากพระคนลากจะเบียดกันสนุกสนานและประสานเสียงร้องบทลากพระเพื่อผ่อนแรง

2. การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูลประกอบตามหลักการศึกษาทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประกอบด้วย5องค์ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูลให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทาง

ประวัติศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าประสงค์ของโรงเรียนบ้านคลองขุดพร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาชี้แนะและสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด

2.2 การจัดรายวิชาการเรียนการสอนโดยการจัดรายวิชาการเรียนการสอนการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนการวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชา

2.3 กระบวนการการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ศาสนาและวัฒนธรรม

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะคุณภาพชีวิตการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทยการมีส่วนร่วมกับชุมชนการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าการกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนักและเข้าใจสำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่โดยการบูรณาการวิธรการทางประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ตีความประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง

2.5 การประเมินจากการตรวจผลงานนักเรียนและการเข้าร่วมประเพณีชักพระของนักเรียนแสดงได้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการประเพณีชักพระสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในหัวข้อประเพณีชักพระในภาพรวมนักเรียนกลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมรายวิชาประวัติศาสตร์ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

ภาพ การเข้าร่วมลงพื้นที่ พระเพณีชักพระ

อภิปรายผลการวิจัย

ประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระจากพุทธประวัติกล่าวว่าวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์สู่โลกมนุษย์แล้วหลังจากได้เสด็จขึ้นไปเทศนาโปรดพระพุทธมารดาณสวรรค์ชั้นดุสิตตลอดพรรษาคือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 อันเป็นวันสุดท้ายของพรรษาพระองค์เสด็จลงมาตามบันไดแก้วบันไดทองและบันไดเงินซึ่งบันไดทั้ง 3 ทอดลงมายังประตูนครสังกัสสะเมื่อเสด็จถึงประตูเมืองเป็นวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 อันตรงกับวันออกพรรษาพุทธบริษัททั้งหลายทราบข่าวต่างมาคอยต้อนรับเสด็จเพื่อจะตักบาตรถวายภัตตาหารดอกไม้ธูปเทียนซึ่งเป็นที่มาของประเพณี“ตักบาตรเทโว”สอดคล้องกังานวิจัยของ พระมหาฐิติพงศ์ ชูจิตต์ (2561 : 85) เรื่องบทบาทของพระสงฆ์ต่อการมีส่วนร่วมในการสงวนรักษาประเพณีชักพระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กล่าวว่าในขณะที่บางคนไม่สามารถเข้าถวายภัตตาหารได้เพราะจำนวนคนที่จะถวายภัตตาหารมีมากมายแต่ด้วยศรัทธาของผู้ที่เข้าไม่ถึงพระพุทธองค์จึงเกิดประเพณีทำขนมชนิดหนึ่งขึ้นเป็นขนมที่ห่อด้วยใบไม้เรียกว่า“ขนมต้ม”หรือห่อต้มหรือห่อปัดสำหรับโยนจากระยะไกลเข้าไปถวายได้ทั้งนี้ในความจริงอาจเป็นเพื่อสะดวกในการนำไปทำบุญเพราะสามารถเก็บรักษาไว้ได้นานและสะดวกต่อการรับประทานเวลาหิวขณะลากพระดังนั้นขนมต้มจึงถือเป็นขนมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำเทศกาลประกอบด้วยเรื่อพระเรือพระคือเรือรถหรือล้อเลื่อนที่ประดิษฐ์ตกแต่งเป็นรูปเรือวางบุษบกหรือชาวใต้เรียกว่า“นม” “ยอดนม”หรือ“นมพระ”สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานใช้สำหรับชักลากในวันเทศกาลออกพรรษาถ้าใช้ทางน้ำเรียก“เรือพระน้ำ”ถ้าใช้ทางบกเรียก“เรือพระบก”จะใช้รถหรือล้อเลื่อนมาประดิษฐ์ตกแต่งให้เป็นรูปเรือ(เรือพระเป็นสัญลักษณ์ในงานประเพณีชักพระของชาวใต้จัดทำขึ้นเพื่อแสดงออกถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวบ้านถือเป็นหัวใจสำคัญในงานประเพณีชักพระที่ทุกๆวัดจะต้องเตรียมการทำเรือพระล่วงหน้าให้สวยงามไม่น้อยหน้าเรือพระจากวัดอื่นๆเรือพระเป็นงานศิลปกรรมที่ผสมผสานทั้งงานด้านสถาปัตยกรรมประติมากรรมและจิตรกรรมล้วนเกิดจากภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่นที่สร้างสรรค์ผลงานขึ้นในแง่ของความสุนทรียะทางศิลปะต่างๆการจัดทำเรือพระในอดีตนั้นเป็นการระดมความศรัทธาของบรรดาช่างศิลปะเข้ามาร่วมกันทำเรือพระอย่างสุดฝีมือส่วนบรรดาชาวบ้านจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนทั้งด้านปัจจัยและกำลังใจงานศิลปะในเรือพระจึงเป็นงานที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้านเป็นการแสดงออกอย่างอิสระและเกิดจากความกลมเกลียวสามัคคีของคนในหมู่บ้านเป็นการอนุรักษ์ศิลปะและประเพณีอย่างแท้จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา คงขำ และ เครือวัลย์ คงขำ (2561 : 277-288) เรื่องแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่อำเภออ่าวลึกจังหวัดกระบี่การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกและแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่อำเภออาวลึกจังหวัดกระบี่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 25 คนโดยการเลือกแบบเจาะจงและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่าประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่สืบทอด

มาจากประเทศอินเดียและได้รับอิทธิพลทางด้านพุทธศาสนามาจากนครศรีธรรมราชโดยมีเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงคือพอท่านเถี่ยมได้นำการชักแห่เรือพระเข้ามาในชุมชนเมื่อ 90 ปีที่แล้วส่วนแนวทางการอนุรักษ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายในการอนุรักษ์ให้ชัดเจนต่อเนื่องมีการให้ความรู้ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนมีระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานประกาศเกียรติคุณผู้ที่มีผลงานการอนุรักษ์รวมกลุ่มพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญปรับปรุงให้เหมาะสมกบยุคสมัยและสร้างเครือข่ายความร่วมมือผลการวิจัย 1. ประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่สืบทอดมาจากประเทศอินเดียโดยเชื่อกันว่าเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปจำพรรษาณสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อโปรดพระพุทธมารดาเมื่อครบพรรษาจึงเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์พุทธศาสนิกชนไปรับเสด็จแล้วอัญเชิญพระพุทธเจ้าประทับบนบุษบกแล้วแห่แหนต่อมาเมื่อมีพระพุทธรูปขึ้นพุทธศาสนิกชนจึงนำเอาพระพุทธรูปยกแห่แหนสมมติแทนพระพุทธองค์และต่อมาประเพณีนี้ได้ถ่ายทอดมายังประเทศไทยโดยเฉพาะภาคใต้โดยจะจัดขึ้นในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ของทุกๆปีพุทธศาสนิกชนได้อาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือเรือรถหรือล้อเลื่อนที่ชาวบ้านเรียกว่า“พนมพระ”บนเรือจะมีการประดับตกแต่งสวยงามแล้วแห่แหนชักลากไปตามถนนหนทางหรือในลำน้ำในตำบลเขาใหญ่มีประวัติความเป็นมาการชักแห่เรือพระไม่แน่ชัดคาดวาเกิดขึ้นมาประมาณ 90 ปีแล้วโดยสันนิษฐานว่าจังหวัดกระบี่ในอดีตเคยเป็นแขวงหนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราชเรียกว่า“แขวงเมืองปกาสัย”

เรียกว่า“การชักแห่เรือพระบก”

เรือพระคือรถหรือล้อเลื่อนที่ประดับตกแต่งให้เป็นรูปเรือแล้ววางบุษบกซึ่งภาษาพื้นเมืองของภาคใต้เรียกว่า "นม" หรือ "นมพระ" ยอดบุษบกเรียกว่า "ยอดนม" ใช้สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานแล้วลากในวันออกพรรษาลากพระทางน้ำเรียกว่า "เรือพระน้ำ" ส่วนลากพระทางบกเรียกว่า "เรือพระบก" สมัยก่อนจะทำเป็นรูปเรือให้คล้ายเรือจริงๆและต้องทำให้มีน้ำหนักน้อยที่สุดจึงใช้ไม้ไผ่สานมาตกแต่งส่วนที่เป็นแคมเรือและหัวท้ายเรือคงทำให้แน่นหนาทางด้านหัวและท้ายทำงอนคล้ายหัวและท้ายเรือแล้วตกแต่งเป็นรูปพญานาคใช้กระดาษสีเงินสีทองทำเป็นเกล็ดนาคกลางลำตัวพญานาคทำเป็นร้านสูงราว 1.50 เมตรเรียกว่า "ร้านม้า" ส่วนที่สำคัญที่สุดคือบุษบกซึ่งแต่ละที่จะมีเทคนิคการออกแบบบุษบกมีการประดิษประดอยอย่างมากหลังคาบุษบกนิยมทำเป็นรูปจตุรมุขตกแต่งด้วยหางหงส์ช่อฟ้าใบระกาและทุกครอบครัวต้องเตรียม "แทงต้ม" เตรียมหาในกระพ้อและข้าวสารข้าวเหนียวเพื่อนำไปทำขนมต้ม "แขวนเรือพระ

1. การแต่งนมพระ

นมพระหมายถึงพนมพระเป็นพาหนะที่ใช้บรรทุกพระลากนิยมทำ๒แบบคือลากพระทางบกเรียกว่านมพระลากพระทางน้ำเรียกว่า "เรือพระ" นมพระสร้างเป็นร้านม้ามีไม้สองท่อนรองรับข้างล่างทำเป็นรูปพญานาคมีล้อ๔ล้ออยู่ใต้ตัวพญานาคร้านม้าใช้ไม้ไผ่สานทำฝาผนังตกแต่งลวดลายระบายสีสวยรอบๆประดับด้วยผ้าแพรสีธงริ้วธงสามชายธงราวธงยืนห้อยระยางประดับต้นกล้วยต้นอ้อยทางมะพร้าวดอกไม้สดทำอุบะห้อยระย้ามีต้ม

ห่อด้วยใบพ้อแขวนหน้านมพระตัวพญานาคประดับกระจกแววววาวสีสวยข้างๆนมพระแขวนโพนกลองระฆัง ฆ้องด้านหลังนมพระวางเก้าอี้เป็นที่นั่งของพระสงฆ์ยอดนมอยู่บนสุดของนมพระได้รับการแต่งอย่างบรรจงดูแลเป็นพิเศษเพราะความสง่าได้สัดส่วนของนมพระขึ้นอยู่กับยอดนมการตกแต่งเรือพระและนมพระ(บุษบก)แต่ละวัดต่างก็พยายามตกแต่งกันอย่างวิจิตรบรรจงเป็นพิเศษนมพระนับเป็นสวนสำคัญที่สุดของเรือพระหลังคานมพระนิยมทำเป็นจตุรมุขหรือจตุรมุขซ้อนตกแต่งด้วยหงส์ช่อฟ้าใบระกาตัวลำยองกระจังฐานพระบัวปลายเสาคันทวยเสานมพระใช้กระดาษสีแกลวดลายปิดหรือแกะสลักไม้อย่างประณีตงดงามยอดนมพระจะเรียกชะลูดปลายสุดมักใช้ลูกแก้วฝังเมื่อต้องแสงแดดจะทอแสงระยับการสร้างนมพระหรือบุษบกสำหรับลากพระบกส่วนใหญ่นิยมสร้างบนร้านไม้ซึ่งประกอบติดแน่นอยู่บนไม้สี่เหลี่ยมขนาดใหญ่สองท่อนที่รองรับช่วงล่างไม้สองท่อนนี้สมมติเป็นพญานาคทางด้านหัวและท้ายทำงอนคล้ายหัวเรือและท้ายเรือบางทีทำเป็นรูปหัวนาคและหางนาคหรือสัตว์อื่นๆถ้าทำเป็นรูปหัวนาคและหางนาคที่ลำตัวนาคมักประดับด้วยกระจกต่างๆร้านไม้กลางลำตัวนาคซึ่งใช้สำหรับวางบุษบกมักจะสร้างสูงราว 1.50 เมตรนมพระหรือบุษบกบนร้านไม้ที่สร้างอย่างประณีตใช้สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปที่เรียกว่าพระลากรอบๆนมพระจะประดับประดาด้วยธงผ้าแพรสีนอกจากนี้ยังมีธงราวธงยืนห้อยระโยงระยางและมีเครื่องประดับแต่งอื่นๆเช่นอุบะดอกไม้แห้งระย้าย้อยต้นกล้วยต้นอ้อยมะพร้าวเป็นต้นด้านหน้านมพระนอกจากจะตั้งบาตรสำหรับต้มจากผู้ทำบุญแล้วมักจะตั้งธรรมาสน์หรือเก้าอี้สำหรับพระสงฆ์ผู้ควบคุมดูแลการลากพระได้นั่งส่วนด้านหลังของนมพระมีโพน (กลองเพล) ฆ้องโหม่งฉิ่งฉาบซึ่งใช้สำหรับประโคมที่ด้านหน้าของหัวเฆ่หรือนาคทั้งสองมีนาคขนาดใหญ่พอกำรอบยาวประมาณ 30 เมตรผูกอยู่ข้างละเส้นเชือกนี้สำหรับให้ชาวบ้านลากพระถ้าหากการลากพระนั้นเป็นการลากบนถนนหรือพื้นที่เรียบนิยมทำล้อ 4 ล้อที่ใช้ตัวนาคทั้งสองข้างด้วยเพื่อจะได้ไม่ต้องออกแรงในการลากพระมากนักแต่ถ้าผ่านที่ไม่เรียบหรือผ่านทุ่งนาก็ไม่นิยมใส่ล้อแต่จะคงตามแบบเดิมไว้สำหรับในปัจจุบันนิยมทำเรือพระบกบนรถยนต์เป็นส่วนใหญ่เพราะสะดวกต่อการชักลากการสร้างเรือพระเพื่อใช้ลากพระทางน้ำการเตรียมการไม่แตกต่างจากเรือพระที่ใช้ลากพระทางบกอาจใช้เรือลำเดียวตั้งนมพระกลางลำเรือแล้วใช้ฝีพายเรือพระหรือใช้เรือขนาดใหญ่ 3 ลำมาเรียงกันผูกให้เรือติดกันอย่างมั่นคงแล้วใช้ไม้กระดานวางเรียงให้เต็มลำเรือทั้งสามลำเพื่อเป็นพื้นราบสำหรับวางร้านไม้และบุษบกตรงกลางลำตกแต่งเรือพระและนมพระด้วยแพรพรรณกระดาษสีธงทิวและต้นไม้มีที่นั่งสำหรับพระภิกษุผู้ควบคุมและมีเครื่องดนตรีสำหรับประโคมเช่นเดียวกับในเรือพระบกส่วนที่หัวเรือพระมีเชือกนาคเท่ากับของเรือพระบกผูกไว้สำหรับให้เรือชาวบ้านมาช่วยกันลากพระพุทธรูปที่นิยมใช้ในพิธีลากพระนิยมใช้ปางอุ้มบาตรแต่มีหลายท้องถิ่นนิยมใช้ปางคันธารราษฎร์ซึ่งเป็นปางขอฝนที่ใช้ในพิธีพิรุณศาสตร์ของภาคกลางแต่บางวัดใช้พระพุทธรูปปางห้ามสมุทรและปางอื่นๆนอกจากนี้อาจจะใช้ 1 องค์ 2 องค์หรือ 3 องค์ก็ได้สอดคลองกับงานวิจัยของภาพิมล สีไหม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมประเพณีชักพระของเทศบาลตำบลวัดประดู่อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานีจังหวัดสุราษฎร์ธานีผลการศึกษาพบว่าประเพณีชักพระเป็นประเพณีท้องถิ่นภาคใต้เป็นการทำบุญหลังวันออกพรรษาตรงกับวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 เป็นการจำลอง

เหตุการณ์เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ชาวบ้านจึงแห่เห็นกันไปเฝ้ารับเสด็จแสดงให้เห็นถึงความพร้อมเพรียงทำให้เกิดความรักความสามัคคีซึ่งมีองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระประกอบด้วยการทำเรือพนมพระการทำกลองการทำขนมต้มเทศบาลจึงได้มีบทบาทในการส่งเสริมประเพณีชักพระด้วยการสนับสนุนงบประมาณการจัดงานสมโภชการแสดงธรรมเทศนาและเพื่อเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีชักพระไว้ให้ลูกหลานเทศบาลควรจัดตั้งพิพิธภัณฑ์หรือการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อจัดแสดงเรื่องราวต่างๆการบรรจุเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในชั้นเรียนรวมถึงการจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระให้คงอยู่สืบไป

2. การอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนนมพระ

พระลากคือพระพุทธรูปยืนแต่ที่นิยมคือพระพุทธรูปปางอุ้มบาตรเมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือน11 พุทธบริษัทจะสรงน้ำพระลากเปลี่ยนจีวรแล้วอัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนนมพระแล้วพระสงฆ์จะเทศนาเรื่องการเสด็จไปดาวดึงส์ของพระพุทธเจ้าตอนเช้ามืดในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ชาวบ้านจะมาตักบาตรหน้านมพระเรียกว่าตักบาตรหน้าล้อเสร็จแล้วจึงอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนนมพระในตอนนี้บางวัดจะทำพิธีทางไสยศาสตร์เพื่อให้การลากพระราบรื่นปลอดภัย

3. การลากพระ

ใช้เชือกแบ่งผูกเป็น 2 สายเป็นสายผู้หญิงและสายผู้ชายโดยใช้โพน (ปืด) ฆ้องระฆังเป็นเครื่องตีให้จังหวะเร้าใจในการลากพระคนลากจะเบียดเสียดกันสนุกสนานและประสานเสียงร้องบทลากพระเพื่อผ่อนแรงสอดคล้องกับงานวิจัยของพระไชยยา พิณบรรเลง (2552 : 126-128) ได้ศึกษาการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีการเห่เรือบกจังหวัดเพชรบุรีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผลการวิจัยพบว่าการเล่นเห่เรือบกเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์กล่าวคือเมื่อแม่น้ำเพชรบุรีแห้งขอดอันมีสาเหตุมาจากการสร้างเขื่อนปิดกั้นแม่น้ำเพชรบุรีการเล่นเห่เรือน้ำที่เคยเป็นที่นิยมเล่นของชาวเพชรบุรีมาแต่เดิมไม่สามารถเล่นได้อีกจึงได้มีผู้พัฒนารูปแบบการเล่นให้มาเล่นบนบกได้แล้วเรียกว่าเห่เรือบกซึ่งมีรูปแบบการเล่นคล้ายกับการเห่เรือน้ำต่างกันตรงที่การเล่นเห่เรือบกจำลองเรือขึ้นมาเล่นบนบกส่วนเพลงที่นำมาเล่นก็ยังคงมีลักษณะเช่นเดียวกับการเห่เรือน้ำและมีลักษณะที่ไม่ต่างไปจากเพลงพื้นบ้านอื่นๆส่วนปัญหาของประเพณีการเห่เรือบกจังหวัดเพชรบุรีมีหลายประการคือการละเล่นมีรูปแบบเรียบๆไม่สลับซับซ้อนจึงไม่ตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของผู้ดูหรือผู้ชมไม่ได้รับความสนใจจากกลุ่มเยาวชนไม่ได้รับความสนใจจากกลุ่มเยาวชนพ่อเพลงแม่เพลงปัจจุบันลดจำนวนลงเรื่อยๆ

2. การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูลประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้

2.1 การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสตูลให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าประสงค์ของโรงเรียนบ้านคลองขุดพร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาชี้แนะและสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด โดยการนำความรู้ที่ได้เข้ามาบูรณาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรา อักกะมานัง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่นโดยงานวิจัยเรื่องนี้ยังได้ทำขึ้นเพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่นโรงเรียนเทศบาลวัดราษฎรอุทิศสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ดในเรื่องของปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนการทดลองใช้และการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่นซึ่งได้ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้คือปัจจัยด้านบุคลากรโดยผู้บริหารเป็นบุคลากรหลักสำคัญหากมีสมรรถนะความสามารถคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีจะนำไปสู่กระบวนการบริหารสถานศึกษาที่ดีส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคคือปัจจัยด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการพัฒนารูปแบบได้ทำการสร้างรูปแบบให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนคือขั้นจุดประกายความสนใจการวางแผนการเรียนรู้ถ้าลงมือเรียนรู้ตามแผนขั้นนำเสนอข้อมูลสรุปความรู้และขั้นจัดทำชิ้นงานเมื่อมีการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดโดยมีความเห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเองมีประโยชน์มีความครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

2.2 การจัดรายวิชาการเรียนการสอนโดยการจัดรายวิชาการเรียนการสอนการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนการวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชาโดยการนำความรู้ที่ได้เข้ามาบูรณาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ นิเทศศิลป์ และ ชวลิต ขอดศิริ (2560 : 79-83) เรื่องการบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการเพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและถอดบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการด้านการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการพบว่าในจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่น่าสนใจและพบว่าแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นิสิตสนใจและสามารถนำไปบูรณาการในการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนวัดศรีสุพรรณ 2) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านถวายและ 3) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านป่าตาลนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ประกอบพบว่าในแต่ละท้องถิ่นที่ได้เลือกทำการศึกษามีความน่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น

2.3 กระบวนการการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ศาสนาและวัฒนธรรมโดยการนำความรู้ที่ได้เข้ามาบูรณาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ นิเทศศิลป์ และ ชวลิต ขอดศิริ (2560 : 79-83) การศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการพบว่านิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่มีความสนใจเป็นอย่างมากโดยการตั้งใจฟังการให้ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและตั้งใจในการผลิตชิ้นงานของตนเองทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้หลังจากการเรียนรู้เสร็จสิ้นนิสิตได้ทำการสะท้อนคิดในกิจกรรมแต่ละแหล่งการเรียนรู้โดยอยากให้มีกิจกรรมเช่นนี้อีกและใช้เวลาในการผลิตชิ้นงานมากกว่านี้เพราะชิ้นงานที่ผลิตขึ้นเป็นเพียงจุดเล็กๆที่จะทำให้เกิดทักษะในการทำงานโดยทักษะในการทำงานในครั้งนี้เกิดองค์ความรู้หลายอย่างนอกจากความสนใจที่ตนเองอยากศึกษาคือการได้ค้นพบว่าการทำงานของตนเองจะทำให้เกิดการวางแผนการทำงานการฝึกความอดทนความมุ่งมั่นมานะพยายามที่ทำให้ชิ้นงานประสบผลสำเร็จและอีกประการหนึ่งคือการแก้ปัญหาซึ่งตนเองจะนำข้อค้นพบที่ได้ไปฝึกเยาวชนในอนาคตซึ่งนิสิตได้เรียนในสาขาการศึกษาก็จะสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมและเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ในการทำงานในอนาคตทั้งงานเดี่ยวงานคู่และงานกลุ่ม

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะคุณภาพชีวิตการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทยการมีส่วนร่วมกับชุมชนการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าการกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนักและเข้าใจสำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่โดยการนำความรู้ที่ได้เข้ามาบูรณาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ นิเทศศิลป์ และ ชวลิต ขอดศิริ (2560 : 79-83)เรื่องการบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการเพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและถอดบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการการถอดบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

2.5 การประเมินจากการตรวจผลงานนักเรียนแสดงได้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการประเพณีชักพระสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในหัวข้อประเพณีแห่แข่งเรือขึ้นโขนชิงธงอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพรในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนวิชาประวัติศาสตร์ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคนสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญธิรัศม์ทิพย์บุญทรัพย์ (2562 : 70-72)การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวังเป็นการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีเก่าแก่มากว่า 100 ปีของชาวอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพร งานวิจัยนี้ความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) เพื่ออนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธงอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพร 2) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวังพื้นที่วิจัยได้แก่โรงเรียนบ้านทับวังตำบลบ้านควนอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรมีการจดบันทึกเอกสารทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประเพณีชักพระ ของท้องถิ่น

1.2 ควรบูรราการจัดการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาชักพระและบูรณาการการจัดการเรียนรู้กลับกลุ่มสารอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญของท้องถิ่นที่สำคัญอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาวัฒนธรรม. (2563). *การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด.* สตูล: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.

กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และ ศรันยา แสงลิ้มสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. *วารสารนักบริหาร.* 32 (4), 139-146.

ขวัญธิรัศม์ ทิพย์บุญทรัพย์. (2562). *การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง.* หลักสูตรศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยทองสุข.

ธนสันต์ ปานแก้ว และ รงค์ บุญสวยขวัญ. (2557). ประเพณีชักพระทางทะเล อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา.* 4 (3), 114-123.

ในตะวัน กำหอม. (2559). *การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม.* เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข

พระไชยยา พิณบรรเลง. (2552). *การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระเรือบก จังหวัดเพชรบุรีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.* ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระมหาฐิติพงศ์ ชูจิตต์. (2561). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการมีส่วนร่วมในการสงวนรักษาประเพณีชักพระจังหวัดสุราษฎร์ธานี.* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานวัฒนธรรม วิทยาลัยนวัตกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาพิมล สีไหม. (2553). *การส่งเสริมประเพณีชักพระ ของเทศบาลตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี.* รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และ ชวลิต ขอดศิริ. (2560). *การบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. (2553). ภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารวัฒนธรรมไทย.* 36 (9), 2-4.

สุพัตรา คงขำ และ เครือวัลย์ คงขำ. (2561). แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย* 10 (2), 277-288.

สุภัทรา อักกะมานัง. (2554). *รูปแบบการจัด การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่น.* สาขาวิจัยและพัฒนากลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี.

การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี

The Evaluation of Environmental Management to Enhance Learning Project of Kanchanaburi Polytechnic College

วรภพ ไพรวัลย์
วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี
Worapop Paiwan
Kanchanaburi Polytechnic College, Thailand
E-Mail: worapop1308@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 63 คน นักเรียน นักศึกษา จำนวน 306 คน ผู้ปกครอง จำนวน 285 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 แบบสอบถามของนักเรียน นักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามของผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า (1) การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยคือ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านผลผลิต ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านกระบวนการ ส่วนตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยคือ ด้านผลผลิต ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านกระบวนการ (2) ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครองในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (3) ด้านกระบวนการ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

* วันที่รับบทความ: 19 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 8 ตุลาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 9 ตุลาคม 2564
Received: September 19, 2021; Revised: October 8, 2021; Accepted: October 9, 2021

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ; สภาพแวดล้อม; เอื้อต่อการเรียนรู้

Abstracts

The purposes of this research were to evaluate context evaluation, input evaluation, process evaluation, and product evaluation of Environmental Management to Enhance Learning Project of Kanchanaburi Polytechnic College The samples consisted of 63 teachers, and education personnel, 306 students, 285 parents by simple random sampling. The instruments used for data collection were 5 point-rating scale questionnaires which contents concerning the asking of teachers, education personnel, students and parents. The content validity was 0.80-1.00, and 0.60-1.00, and 0.60-1.00. The value of reliability was 0.97, 0.96, and 0.97. The data was analyzed in terms of percentage, mean, and standard deviation.

The research results were as under mentioned: (1) The Evaluation of Environmental Management to Enhance Learning Project of Kanchanaburi Polytechnic College were at the highest level. When considering in each individual aspect from context evaluation, product evaluation, input evaluation, and process evaluation of students and parents it was found were at high level. (2) The opinion of teachers and education personnel of context evaluation, input evaluation, product evaluation were at the highest level and students, and parents were at high level. (3) The opinion of teachers and education personnel, students and parents of process evaluation were at the high level.

Keywords: Project Evaluation; Environment; Enhance Learning

บทนำ

การศึกษา คือกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยในมาตรา 6 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 2-15) ดังนั้น สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งแนวทางการบริหารสถานศึกษาปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง โดยองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งคือ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกช่วงวัย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ก่อสุวรรณ (2553 : 100 อ้างถึงใน ณัฐภัค อุทโท,

2558 : 1-2) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งแวดล้อมนี้อาจช่วยส่งเสริมให้เด็กสนใจและเรียนรู้ได้มากขึ้น หรือทำให้เด็กเบื่อ ไม่อยากเรียน สิ่งแวดล้อมดังกล่าว ได้แก่ สถานที่ บรรยากาศของห้องเรียน แสง กลิ่น อุณหภูมิ และสอดคล้องกับ แบล็นฟอร์ด (Blanford, 2006 : 41-42 อ้างถึงใน อินทิรา บริบูรณ์, 2556 : 2) การจัดสภาพแวดล้อมนับว่ามีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนให้เกิดคุณภาพ ทำให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดอาคารสถานที่การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เชิงบวก การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการเรียน การพัฒนาหลักสูตร การจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครู และนักเรียนกับชุมชน

ดังที่กล่าวมาแล้ว การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาไม่ควรมองข้าม เป็นโครงการที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาต้องรับรู้ผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษาให้ตรงตามความต้องการของบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งการรับรู้ผลการดำเนินงานที่ดีที่สุด คือการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ เพื่อทำให้ได้ทราบว่าการดำเนินโครงการประสบความสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ตลอดจนทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการนั้น ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารโครงการว่า จะแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาโครงการนั้นเพื่อดำเนินงานต่อไป หรือยุติการดำเนินงานโครงการนั้น (กัลยา ศรีวิเชียร, 2557 : 11) โดยรูปแบบการประเมินที่นิยมใช้มากรูปแบบหนึ่งได้แก่ แบบจำลองการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) โดยแบ่งการประเมินเป็น 4 ประเด็น คือ 1) การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบทของโครงการ 2) การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ 3) การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ และ 4) การประเมินผลผลิตของโครงการ (Stufflebeam D. L., 1971 อ้างถึงใน นงนุช แย้มวงศ์ และคณะ, 2561 : 33)

โครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี มีในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม นับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา ดำเนินกิจกรรมในโครงการอย่างต่อเนื่อง แต่พบว่ายังไม่มีการประเมินโครงการที่เป็นทางการมาก่อน มีเพียงการรายงานผลการดำเนินกิจกรรมเท่านั้น ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทรัพยากร เป็นผู้บังคับบัญชาในสายงานการบริหารโดยตรง จึงสนใจที่จะดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ของโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี จำนวน 75 คน นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี จำนวน 1,549 คน ผู้ปกครองของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี จำนวน 1,084 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 63 คน นักเรียน นักศึกษา จำนวน 306 คน และผู้ปกครอง จำนวน 285 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี จำนวน 3 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบบสอบถามของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 59 ข้อ แบบสอบถามของนักเรียน นักศึกษา จำนวน 47 ข้อ และแบบสอบถามของผู้ปกครอง จำนวน 37 ข้อ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม แต่ละข้อได้กำหนดค่าคะแนนในการตอบไว้เป็น 5 ระดับ

2.2 คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามของครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แบบสอบถามของนักเรียน นักศึกษา และของผู้ปกครอง อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และนำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97, 0.96 และ 0.97 ตามลำดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. จัดทำหนังสือราชการภายใน ขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย จากผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี เพื่อเก็บข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เนื่องด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการแพร่ระบาดรุนแรง ซึ่งผู้วิจัยตระหนักถึงความปลอดภัยในชีวิตของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดดังกล่าว อีกทั้งเพื่อลดปัจจัยเสี่ยง จึงได้ทำการเก็บข้อมูลการวิจัยจากแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นจาก Google Form ส่ง Link และ QR CODE ให้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำผ่านระบบออนไลน์

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้ตอบเรียบร้อยแล้ว เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4.2 ส่งออกข้อมูลจาก Google Form และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

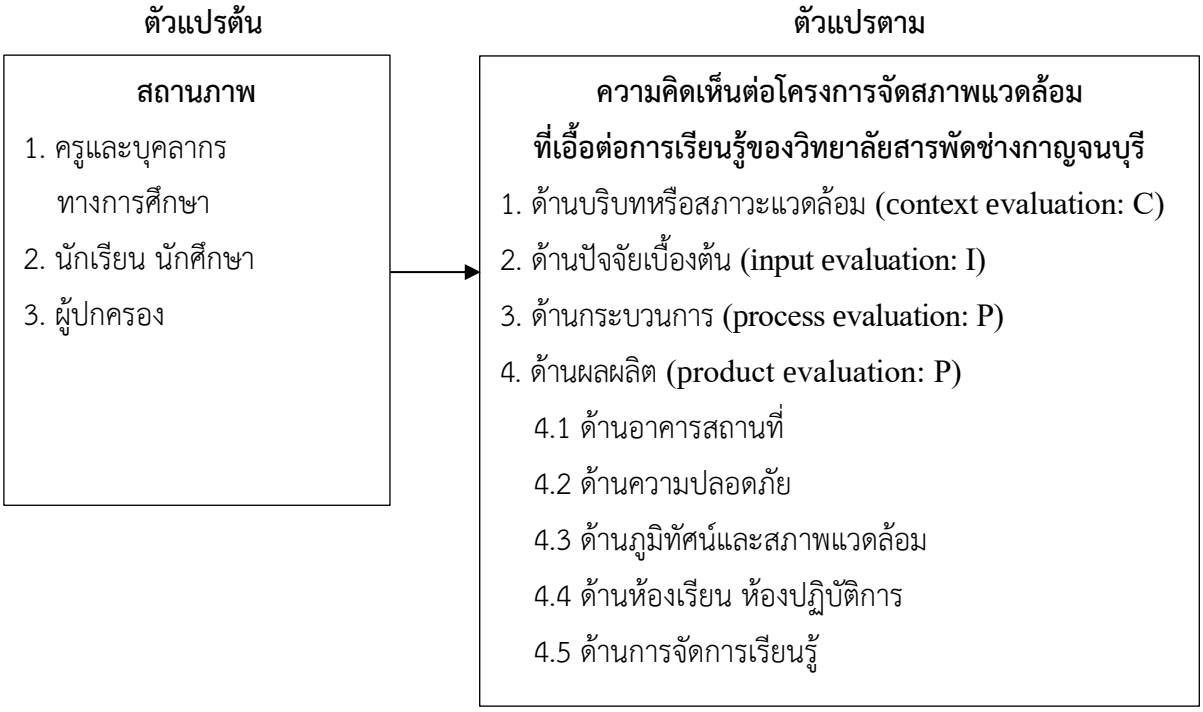
4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าร้อยละ

4.4 การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้านโดยใช้เกณฑ์การแปลผลข้อมูล ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981 : 95) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็น เหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็น เหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็น เหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็น เหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็น เหมาะสมน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา ทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำเสนอเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam D. L., 2002 : 164) เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย ด้านอาคารสถานที่ ด้านความปลอดภัย ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม ด้านห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยพิจารณาเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ในภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ในภาพรวม

โครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี	ครูและบุคลากรทางการศึกษา			นักเรียน นักศึกษา			ผู้ปกครอง		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม

1. ด้านบริบท หรือสภาวะแวดล้อม	4.72	0.47	มากที่สุด	4.16	0.75	มาก	4.43	0.65	มาก
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น	4.51	0.63	มากที่สุด	4.15	0.75	มาก	4.43	0.66	มาก
3. ด้านกระบวนการ	4.44	0.55	มาก	4.09	0.69	มาก	4.33	0.60	มาก
4. ด้านผลผลิต	4.53	0.55	มากที่สุด	4.26	0.72	มาก	4.43	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.55**	**0.52**	**มากที่สุด**	**4.16**	**0.69**	**มาก**	**4.41**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$=4.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$=4.72) รองลงมา คือ ด้านผลผลิต ($\bar{x}$=4.53) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{x}$=4.51) และด้านกระบวนการ ($\bar{x}$=4.44)

การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลผลิต มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$=4.26) รองลงมา คือ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ($\bar{x}$=4.16) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{x}$=4.15) และด้านกระบวนการ ($\bar{x}$=4.09)

การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลผลิต มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$=4.43 , S.D.=0.59) รองลงมา คือ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ($\bar{x}$=4.43 , S.D.=0.65) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{x}$=4.43 , S.D.=0.66) และด้านกระบวนการ ($\bar{x}$=4.33)

ตารางที่ 2 การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านผลผลิต ในภาพรวม ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา

โครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านอาคารสถานที่	4.42	0.59	มาก
2. ด้านความปลอดภัย	4.55	0.65	มากที่สุด
3. ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม	4.43	0.78	มาก
4. ด้านห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ	4.54	0.61	มากที่สุด
5. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.72	0.41	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.53**	**0.55**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$=4.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$=4.72) รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัย ($\bar{x}$=4.55) ด้านห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ($\bar{x}$=4.54) ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม ($\bar{x}$=4.43) และด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x}$=4.42)

ตารางที่ 3 การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านผลผลิต ในภาพรวม ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา

โครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านอาคารสถานที่	4.07	0.72	มาก
2. ด้านความปลอดภัย	4.23	0.70	มาก
3. ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม	4.21	0.69	มาก
4. ด้านห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ	4.21	0.69	มาก
5. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.26	0.72	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.26**	**0.72**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$=4.26) รองลงมาคือด้านความปลอดภัย ($\bar{x}$=4.23) ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม และ ด้านห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ($\bar{x}$=4.21 , S.D.=0.69) และ ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x}$=4.07)

ตารางที่ 4 การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านผลผลิต ในภาพรวม ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

โครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านอาคารสถานที่	4.37	0.62	มาก
2. ด้านความปลอดภัย	4.46	0.61	มาก
3. ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม	4.43	0.66	มาก
4. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.48	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.43**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$=4.48) รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัย ($\bar{x}$=4.46) ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม ($\bar{x}$=4.43) และ ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x}$=4.37)

อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ บุคลากรทางการศึกษาให้ความร่วมมือ

ในการปฏิบัติงานตามโครงการ / กิจกรรม ผู้บริหารเห็นความสำคัญของโครงการ / กิจกรรม และให้การสนับสนุนโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสอดคล้องกับ สำเริง นิ่มปลื้ม (2555 : 2-13) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ ผลการประเมินพบว่า ในด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียนมีความเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พิกุล อนันตนานนท์ (2556 : 23-25) ได้ทำการศึกษา การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ผลการประเมินความเหมาะสมด้านบริบทของโครงการโดยครูพบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อุดมวิทย์ ยะจร (2562 : 43-44) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสิงห์คอมพิทยา ผลการประเมินโครงการพบว่า ด้านการประเมินสภาวะแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ปกครองนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อภิปราย โสภายิ่ง (2563 : 394-409) ได้ทำการศึกษา การประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

2. การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านปัจจัยเบื้องต้น ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในภาพรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ พื้นที่ อาคารสถานที่ เหมาะสม เพียงพอ และเอื้อต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรม โครงการ/กิจกรรม มีความเหมาะสมตามสภาพพื้นที่และบริบทของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถ และทักษะที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ / กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ สำเริง นิ่มปลื้ม (2555 : 2-13) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ ผลการประเมินพบว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน มีความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พิกุล อนันตนานนท์ (2556 : 23-25) ได้ทำการศึกษา การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้น การประเมินในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อุดมวิทย์ ยะจร (2562 : 43-44) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสิงห์คอมพิทยา ผลการประเมินโครงการพบว่า ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ อภิปราย โสภายิ่ง (2563 : 394-409) ได้ทำการศึกษา การประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

3. การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านกระบวนการ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะกิจกรรมของโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับ สำเริง นิ่มปลื้ม (2555 : 2-13) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ ผลการประเมินพบว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน มีความเห็นต่อโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พิกุล อนันตนานนท์ (2556 : 23-25) ได้ทำการศึกษา การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการ ผลการประเมินโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมิน สอดคล้องกับ อุดม วิทย์ ยะจร (2562 : 43-44) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสิงห์คอมพิทยา ผลการประเมินโครงการพบว่า ด้านการประเมินกระบวนการ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ อภิปราย โสภายิ่ง (2563 : 394-409) ได้ทำการศึกษา การประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกระบวนการ ในภาพรวมและรายด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

4. การประเมินโครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี ด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1 ด้านอาคารสถานที่ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สถานศึกษามีอาคารสถานที่เพียงพอ และเอื้อต่อการเรียนรู้ มีการตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ การใช้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อย่างต่อเนื่อง มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ มีการปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการเป็นปกติ สม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ อมรพงศ์ พันธ์โภชน์ (2555 : 34-45) ได้ศึกษา การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลำภู-บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า ด้านอาคารสถานที่ ภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ศรีสุดา ไชยวิจารณ์ (2561 : 59-72) ได้ศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อภิปราย โสภายิ่ง (2563 : 394-409) ได้ทำการศึกษา การประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการประเมินโครงการด้านผลผลิต ในภาพรวม มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

4.2 ด้านความปลอดภัย ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ อาคารเรียน อาคารปฏิบัติการ มีอุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัยเพียงพอ และอยู่ในสภาพใช้การได้ ภายในสถานศึกษามีเส้นทางจราจร และจุดจอดยานพาหนะชัดเจน ระบบการป้องกันและรักษาความปลอดภัยมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อมรพงศ์ พันธ์โภชน์ (2555 : 34-45) ได้ทำการศึกษา การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลำภู-บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ประวีณา โภควณิช (2559 : 76) ได้ศึกษา แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าด้านความปลอดภัย จัดให้มีสัญญาณไฟ สัญญาณกริ่ง ป้ายข้อความ สัญลักษณ์เพื่อเตือนสิ่งที่เป็นอันตราย จุดที่ห้าม และสอดคล้องกับ บัฟโฟ (Buffo, 2005 : 16) ได้ศึกษาการรับรู้ของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง เกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชานเมือง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อความปลอดภัยในโรงเรียนมากกว่าผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนที่มีชั้นเรียนพิเศษ มีการรับรู้ในด้านความปลอดภัยในโรงเรียนมากกว่าผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนที่ไม่มีชั้นเรียนพิเศษ

4.3 ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สถานศึกษาจัดบริเวณสำหรับพักผ่อนเพียงพอ ร่มรื่น และเอื้อต่อการใช้งาน สภาพโดยทั่วไปของสถานศึกษามีความสะอาดสวยงามเหมาะสำหรับการเรียนรู้ สถานศึกษามีระบบการกำจัด และจัดเก็บขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ จำนวนถังขยะเพียงพอ ระบบระบายน้ำ ระบบสุขาภิบาลของสถานศึกษาถูกสุขลักษณะ ไม่มีกลิ่นเหม็น ซึ่งสอดคล้องกับ สำเริง นิ่มปลื้ม (2555 : 2-13) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ ผลการประเมินผลผลิต พบว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียนมีความเห็นต่อโครงการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อมรพงศ์ พันธ์โภชน์ (2555 : 34-45) ได้ทำการศึกษา การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลำภู-บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม มีการปฏิบัติภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ประวีณา โภควณิช (2559 : 76) ได้ทำการศึกษา แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก และสภาพการดำเนินงานที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.4 ด้านห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย เหมาะสำหรับการเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการมีแสงสว่างเพียงพอ เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ปฏิคม พงษ์ประเสริฐ (2550 : 54) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลเมืองนครนายก พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมและการบริการโดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ฟอล์ค และ บอลลิ่ง (Falk & Balling, 1982 : 22-29) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมในการศึกษาค้นคว้านอกสถานที่ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยประสบการณ์ตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ส่วนการวัดด้วยการสังเกตพบว่า พฤติกรรมต่าง ๆ จะเปลี่ยนไปตามอายุ และสภาพแวดล้อมแบบจำลองที่จัดทำขึ้น ได้ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้และพฤติกรรมที่มีผลต่อขีดขั้นของการพัฒนาการและความแปลกใหม่ของสิ่งแวดล้อม

4.5 ด้านการจัดการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในภาพรวม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สถานศึกษาเปิดสอนหลักสูตรที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกช่วงวัยสามารถมาเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ เข้าร่วมกิจกรรม และส่งเสริมให้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตรงตามความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ เลิศศักดิ์ คำปลิว (2551 : 7) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อมรพงศ์ พันธ์โภชน์ (2555 : 34-45) ได้ทำการศึกษา การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลำภู-บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า ด้านการเรียนการสอน ภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. สถานศึกษาควรสร้างการรับรู้ให้กับนักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครองให้เพิ่มขึ้น เกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ของสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง องค์กร ชุมชน หน่วยงานภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

2. จัดทำตารางนิเทศการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม อย่างเป็นขั้นตอน และรายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครองได้รับทราบ

3. สถานศึกษาจัดทำโครงการพัฒนาอาคารสถานที่ ด้านโรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วม สถานที่ออกกำลังกาย ให้มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ และจัดหาโต๊ะ เก้าอี้ ให้เพียงพอต่อความต้องการ

4. สถานศึกษาวางแผนการป้องกัน และจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยภายในสถานศึกษา ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินโครงการอื่น ๆ ที่บรรจุอยู่ในแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการที่หลากหลาย เหมาะสมกับโครงการ/กิจกรรม เมื่อได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรม เสร็จสิ้นแล้ว หรือประเมินโครงการทุกโครงการ/กิจกรรม ที่ปฏิบัติ หลังสิ้นปีงบประมาณ

2. ควรศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดทำโครงการ/กิจกรรมเฉพาะด้าน เช่น ด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่ ด้านห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถนำผลการประเมินโครงการไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

กัลยา ศรีวิเชียร. (2557). *การประเมินโครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). *การสอนเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย*. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พลับลิสชิ่ง.

ณัฐภัค อุทโท. (2558). *การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นงนุช แย้มวงศ์ และคณะ. (2561). *การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินโครงการสามล้านสามปีเลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชันของจังหวัดนครนายกและจังหวัดสระแก้ว*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

ปฏิคม พงษ์ประเสริฐ. (2550). *การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครนายก*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประวีณา โภควณิช. (2559). *แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวม ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

พิกุล อนันตนานนท์. (2556). *การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช*. การประเมินโครงการ สายงานการบริหารสถานศึกษา. วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช.

เลิศศักดิ์ คำปลิว. (2551). *การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ศรีสุดา ไชยวิจารณ์. (2561). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*. (10) 1, 59-72.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำเริง นิ่มปลื้ม. (2555). *การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ*. รายงานการประเมินโครงการ โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ.

อมรพงศ์ พันธ์โภชน์. (2555). *การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลำภู-บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 2 (1), 34-45.

อภิปราย โสภายิ่ง. (2563). การประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5 (7), 394-409.

อินทิรา บริบูรณ์. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนนานาชาติเวลล์ส สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.* สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุดมวิทย์ ยะจร. (2562). *การประเมินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสิงห์คอมพิทยา*. เอกสารเผยแพร่ โรงเรียนสิงห์คอมพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2.

Best, J. W. (1981). *Research in education (4th ed.)*. New Jersey: Prentice Hall.

Blanford, Sonia. (2006). *Middle leadership in schools*. London: Pearson Longman.

Buffo. (2005). *An investigation of the perceptions of student, Teachers, and Parent concerning school safety within the elementary schools of a large suburban school district*. New York: Harperand Brotheres.

Falk, H. & John D. Balling. (1982). The field trip millicee: learning and behavior as a functionof contextual events. *The journal of educational research*. 76, 22-29.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size of research activities.* Educational and Phycological Measurement, 30, 608-610.

Stufflebeam, D. L. (1971). *The Relevance of the CIPP Evaluation Model for Educational Accountability*. Atlantic City, N.J.

Stufflebeam, D. L. (2002). CIPP evaluation model checklist: Atoll for applying the fifth installment of the CIPP model to assess long-tern enterprises. *Online*. Available: http://www.wmich.edu/evalctr/checklist/cippcheck.htm

การศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

A Study of Problems and Guideline to Curriculum Management Development of Small School under the Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1

สุรีรัตน์ ยอดบุรี และ นิคม นาคอ้าย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Sureerat Yotburee and Nikom Nakai
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: sureerat.yo@psru.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 86 คนและครูวิชาการจำนวน 86 คนจากจำนวน 86 โรงเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งมีความตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 และค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก$\bar{x}$= 3.64 และS.D. = 0.32 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการกำกับดูแลคุณภาพอยู่ในระดับมาก$\bar{x}$= 3.90 และS.D. = 0.37 รองลงมาคือด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการส่งเสริมสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลาง และ 2) แนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการกำกับดูแลคุณภาพผู้บริหารควรมีการดำเนินการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของคณะ ครูการปฏิบัติงานตามวงจรคุณภาพ PDCA วิเคราะห์ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาเพื่อหาข้อดีข้อเสียแนวทางปรับปรุงผลการดำเนินงานและมีการติดตามประเมินผลงานอย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดคุณภาพ

คำสำคัญ: หลักสูตรสถานศึกษา; โรงเรียนขนาดเล็ก; ปัญหาและแนวทางพัฒนาหลักสูตร

*วันที่รับบทความ: 1 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 26 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 27 กันยายน 2564
Received: September 1, 2021; Revised: September 26, 2021; Accepted: September 27, 2021

Abstracts

The objectives of this research were to study of problems and guideline to curriculum management development of small school The population was 218 educational personnel. The sample consisted of 86 school administrators and 86 academic teachers. The total research samples were 172 school administrators and academic teachers.The number of respondents was 154 people or 89.53 percent. The research instrument for data collection was a questionnaire. The questionnaire was consistent with IOC (index of item objective congruence) during 0.6 – 1.0 and cronbach alpha reliability is 0.84. The descriptive statistics for data analysis were mean and standard deviation.

1. The problems to curriculum management development of small school overall were at a high level ($\bar{x}$ = 3.64). The highest aspect was the quality monitoring, followed by the curriculum constructing and the supporting and promoting.

2. The guideline to curriculum management development of small school overall were at a high level. The highest aspect was the quality monitoring, administrators should develop quality education curriculum management by creating knowledge and understanding in using the school curriculum of teachers Quality Cycle Performance PDCA analyzes the operating results of the past year to find advantages and disadvantages and ways to improve performance and has a systematic follow-up and evaluation to improve quality.

Keywords: Curriculum; Small School; Problems And Guideline To Curriculum Management Development

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ประเทศ ยุคปัจจุบันเป็นโลกในศตวรรษที่ 21 มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ปรับตัวให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมเผชิญความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่การศึกษาจะต้องมีคุณภาพ เพื่อทำให้ศักยภาพของผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ การศึกษาจึงเป็นเสมือนเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาคนในชาติให้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ดังที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อย่างชัดเจนว่าให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคน ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิ สร้างความเสมอภาคให้โอกาสแก่ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงไม่น้อยกว่า 12 ปี และให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติได้ใช้ระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรเป็นตัวชี้วัดหนึ่งด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 2)

ในระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมีการใช้และปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มากมายหลากหลาย ตลอดจนความล้มเหลวในด้านของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ การปรับเปลี่ยนหลักสูตรครั้งสุดท้าย คือ การปรับเปลี่ยนจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ. 293/2551 ซึ่งสั่ง ณ วันที่ 11 กรกฎาคม 2551 โดยมีเงื่อนไขและระยะเวลาการใช้หลักสูตร คือ ในปีการศึกษา 2552 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร และในปีการศึกษา 2553 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในทุกโรงเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามกรอบและทิศทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 2 – 3)

สถานศึกษาได้ดำเนินกิจกรรมทางด้านการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้น หากปราศจากการบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพ การจัดการศึกษาจะไม่มีวันสำเร็จลุล่วงไปได้ตามที่กำหนดไว้ ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในทิศทางที่ตกต่ำ โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะด้านการดำเนินชีวิตที่ดีต่อการนำไปใช้ในสังคมได้ หลักสูตรจึงเป็นแบบแผนโครงการของการจัดการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และมีความสำคัญ คือ หลักสูตรเปรียบเสมือนตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการให้ความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การเสริมทักษะ การปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ เป็นแผนยุทธศาสตร์ของการศึกษาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างและพัฒนาคน หลักสูตรจะกำหนดแนวทางการให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่มีประโยชน์ต่อคนในสังคม ซึ่งหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการแปลงเป้าหมายนโยบายทางการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆเป็นแนวทางและเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาสำหรับควบคุมการเรียนการสอนในแต่ละระดับ

หลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงมีการกำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมทั้งจัดทำหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนกระบวนการในการบริหารหลักสูตรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ โดยอาศัยองค์ประกอบและสภาพแวดล้อมจากทุกภาคส่วนและทุกฝ่ายงานในการให้ความร่วมมือต่อการบริหารหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีต่อผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2–3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินงานทางด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา การสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาให้มีการพัฒนาด้านการศึกษาที่เป็นเลิศ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพที่สามารถขับเคลื่อนความสำเร็จไปสู่เป้าหมายได้ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีจำนวนสถานศึกษาในสังกัด 205 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา จำนวน 109 โรงเรียน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.17ซึ่งปัญหาที่พบในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนยังขาดความมั่นใจในหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ตามโครงสร้างเวลาเรียน ในช่วงเวลาระหว่างปีการศึกษาและบางโรงเรียนมีการวัดและประเมินผลไม่เป็นไปตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1, 2561 : 16)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกภารกิจของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และปรับปรุงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนทั้งหมด 218 คน จาก 109 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 86 คน และครูวิชาการ จำนวน 86 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 172 คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie& Morgan,1986 : 345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 43) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

1.3 ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ คือใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มากกว่า 4 ปีขึ้นไป มีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีผลงานด้านการบริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ ได้แก่ ผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบ 3 ได้รับรางวัลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 7 ท่าน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณครั้งนี้ ได้แก่เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความ และรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด และหลักการตลอดจนเกี่ยวกับงานหลักสูตรสถานศึกษา

2. กำหนดขอบเขตและแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิด เป็นแบบสอบถามชนิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายและขอบเขตการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามและพิจารณาความเหมาะสมทั่วไปของแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่าน

6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงด้วยวิธี IOC (Index of item objective congruence) โดยใช้เกณฑ์ค่า IOC ซึ่งแบบสอบถามมีค่าสอดคล้องเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.0

7. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว โดยนำไปทดลองใช้ Try – Out กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.84

9. ดำเนินการตรวจแบบสอบถามและนำไปพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ทั้งภาพรวมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์

2. นำประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ มากำหนดเป็นกรอบในการสร้างคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามดำเนินการออกหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2. ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในการส่งแบบสอบถามออนไลน์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทางระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (AMSS) และทางไปรษณีย์ จำนวน 172 โรงเรียน3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามออนไลน์ที่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาตอบแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 154 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.534. ตรวจความถูกต้องความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามดำเนินการออกหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล2. เนื่องด้วยสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่าสายพันธุ์ใหม่ 2019 ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ตามวัน เวลา ที่นัดหมาย 3.นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

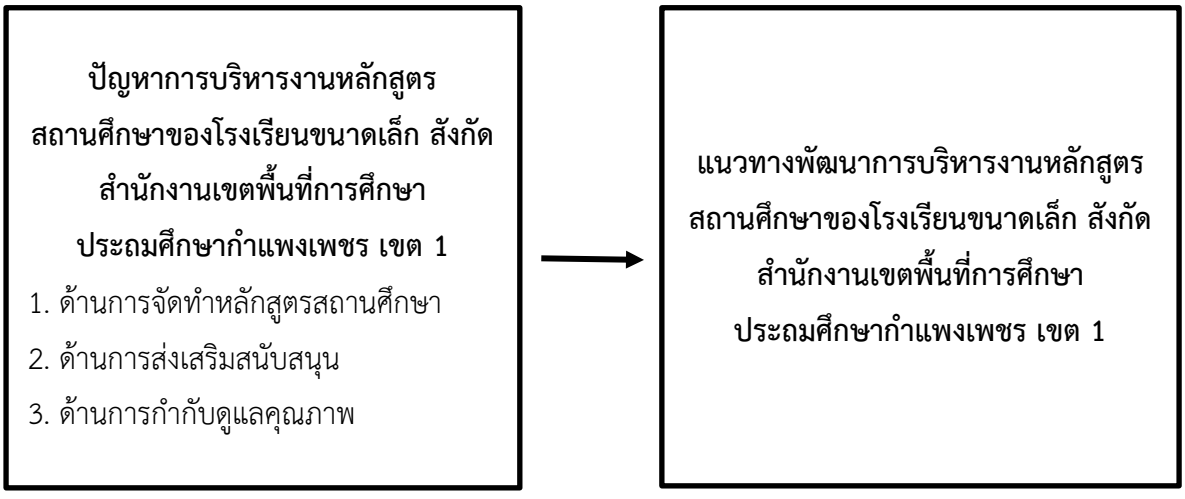
ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติ โดยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แบบสอบถามที่ได้คืนมา และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การศึกษาปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ดำเนินการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามประเด็น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบการวิจัยการศึกษาการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวม

ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก	$\bar{x}$	S.D.	ระดับปัญหา ฯ	ลำดับ
1. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.52	0.39	มาก	2
2. การส่งเสริมสนับสนุน	3.50	0.35	ปานกลาง	3
3. การกำกับดูแลคุณภาพ	3.90	0.37	มาก	1
รวม	**3.64**	**0.32**	**มาก**	

ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$=3.64 , S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ ($\bar{x}$=3.90 , S.D. = 0.37) รองลงมาคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x}$=3.52 , S.D. = 0.39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{x}$=3.50 , S.D. = 0.35)โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด คือ ข้อที่ 11 โรงเรียนมีการให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 12 โรงเรียนมีการให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น การวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน พบว่า ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อที่ 10 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างบรรยากาศการร่วมคิด ร่วมทำ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 16 โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำเสนอเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ พบว่า ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อที่ 3 โรงเรียนมีการกำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อนการนิเทศติดตามร่วมกันและมีแผนการดำเนินอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 1 โรงเรียนมีการร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศหรือกำกับติดตาม อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

แนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอในภาพรวม และนำข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในตอนที่ 1 มากำหนดข้อคำถามเพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวม ประเด็นที่เป็นปัญหาที่ต้องหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ ดังนี้

ผู้บริหารควรมีการดำเนินการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของคณะครู การปฏิบัติงานตามวงจรคุณภาพ PDCA วิเคราะห์ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อหาข้อดี ข้อเสีย แนวทางปรับปรุงผลการดำเนินงาน และมีการติดตามประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดคุณภาพ

ส่วนในรายด้านตามประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ

ข้อที่ 3 โรงเรียนมีการกำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อนการนิเทศติดตามร่วมกันและมีแผนการดำเนินอย่างชัดเจน

ผู้บริหาร คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดนโยบายจุดเน้น การดำเนินงานด้านต่างๆ และจัดทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน พร้อมทั้งดำเนินการจัดทำแผนต่าง ๆ และกำหนดการนิเทศติดตามสม่ำเสมออย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อที่ 11 โรงเรียนมีการให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้บริหารควรส่งเสริมให้คณะครูร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและบริบทท้องถิ่นเพื่อนำมาปรับใช้ในรูปแบบหลักสูตรสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามความต้องการและทันสมัย โดยอิงตามนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด พร้อมทั้งเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำแผนการจัดการเรียนรู้

ด้านการส่งเสริมสนับสนุน

ข้อที่ 10 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างบรรยากาศการร่วมคิด ร่วมทำ

ผู้บริหารต้องส่งเสริมการทำงานเป็นทีมอย่างมีส่วนร่วมของคณะครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่ กระจายอำนาจในการทำงาน ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางาน พร้อมทั้งยกย่องเชิดชูบุคลากรที่ผลงานเป็นที่ประจักษ์ในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญที่ของการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการกำกับดูแลคุณภาพสอดคล้องกับสุภิญญา ถาพรผาด (2551: 99) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่ามีความคิดเห็นโดยรวมปัญหาอยู่ในระดับกลางคือปัญหาการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการปรับปรุงพัฒนาวิธีการนิเทศกำกับติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องการสำรวจความพึงพอใจของชุมชนต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาการนิเทศการจัดทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่องติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อภาระงานในขอบข่ายของโรงเรียนและการรายงานผลการดำเนินงานต่างๆเพื่อสนองตอบนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดที่มากขึ้นจึงอาจทำให้การกำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อนการนิเทศติดตามร่วมกันและมีแผนการดำเนินอย่างชัดเจนเป็นระบบไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและขาดการให้ความรู้ความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องความสำคัญและการดำเนินการต่างๆที่เกี่ยวข้องหลักสูตรสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ, 2545 : 18) กำหนดหลักสูตรสถานศึกษาควรคำนึงถึงว่าสิ่งที่ปรากฏในหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตั้งแต่ต้นจนกระทั่งนำหลักสูตรสู่ห้องเรียนโดยใช้ศักยภาพของทั้งสถานศึกษาและชุมชนอย่างเต็มที่เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสามารถบอกให้ผู้กเกี่ยวข้องและบุคคลในชุมชนทราบอย่างชัดเจนว่าจะจัดการศึกษาอย่างไรในสถานศึกษาเมื่อสถานศึกาจัดทำหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้วสถานศึกษาจะต้องตรวจสอบแต่ละหัวข้อเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจากนั้นนำร่างหลักสูตรดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ความเห็นชอบ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาคล้องกับพิมลกรอง อุปถะ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 2 โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านการบริหารและการบริการหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลางซึ่งด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรและด้านการเตรียม

ความพร้อมในการใช้หลักสูตรจากข้อค้นพบดังกล่าวอาจเป็นเพราะ 1) ข้อมูลในการแสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของครูไม่เพียงพอหรือไม่ชัดเจน 2) บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความกระตือรือล้นหรือไม่มีเวลาเนื่องจากภารงานอื่นๆที่ต้องปฏิบัติ 3) ชุมชนในท้องถิ่นไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาและหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมวิชาการการศึกษา (2545 : 26) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายพบว่าผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจไม่ชัดเจนขาดความมั่นใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการส่งเสริมสนับสนุนเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรซึ่งเมื่อเกิดปัญหาที่ไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้จะต้องรวบรวมปัญหาดังกล่าวพร้อมทั้งวิเคราะห์ปัญหาโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรต่อไปดังนั้นเมื่อการบริหารหลักสูตรเป็นไปโดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายปัญหาจึงลดน้อยลงจากข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภิญญา ถาพรผาด (2551 : 99)ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภารกิจที่ผู้บริหารและครูตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสถานศึกาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2544 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนผู้ปกครองชุมชนหน่วยงาน/องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา

ข้อที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1

ภาพรวมประเด็นด้านการกำกับดูแลคุณภาพสรุปได้ว่าผู้บริหารควรมีการดำเนินการพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของคณะครูการปฏิบัติงานตามวงจรคุณภาพ PDCA วิเคราะห์ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาเพื่อหาข้อดีข้อเสียแนวทางปรับปรุงผลการดำเนินงานและมีการติดตามประเมินผลงานอย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดคุณภาพอาจเนื่องมาจากภารกิจของผู้บริหารครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาโดยการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรของสถานศึกษานำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพมีการตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายแต่เนื่องจากผู้บริหารแต่ละสถานศึกษามีข้อจำกัดแตกต่างกันอาทิเช่นจำนวนบุคลากรงบประมาณที่จะนำไปใช้ในการดำเนินการมีอย่างจำกัดสอดคล้องกับอุดมพร ภูหลักถิน (2550 :

บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาประเด็นสัมภาษณ์โรงเรียนมีการให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาสรุปได้ว่าผู้บริหารควรส่งเสริมให้คณะครูร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและบริบทท้องถิ่นเพื่อนำมาปรับใช้ในรูปแบบหลักสูตรสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามความต้องการและทันสมัยโดยอิงตามนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัดพร้อมทั้งเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่างๆในการทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับ สุริยา ทองจรัส (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าควรรวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างแท้จริงแล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญทำการวิเคราะห์แล้วนำมาวางแผนจัดทำหลักสูตรในแต่ละสาระการเรียนรู้จัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านทั้งด้านสังคมวิถีชีวิตศิลปะดนตรีสิ่งแวดล้อมฯลฯเพื่อประโยชน์ในการนำไปจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับชุมชน

2. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนประเด็นสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างบรรยากาศการร่วมคิดร่วมทำสรุปได้ว่าผู้บริหารต้องส่งเสริมการทำงานเป็นทีมอย่างมีส่วนร่วมของคณะครูผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่กระจายอำนาจในการทำงานส่งเสริมการทำงานร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานพร้อมทั้งยกย่องเชิดชูบุคลากรที่ผลงานเป็นที่ประจักษ์ในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับพิชิต ฤทธิ์จรูญ (2558 : 13-28) กล่าวว่าการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรโดยหน่วยงานทางการศึกษาหรือสถานศึกษาได้ใช้สารสนเทศจากการประเมินก่อนการพัฒนาหลักสูตรประกอบการตัดสินใจในการริเริ่มพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพมีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครองและสังคมโดยผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องจะต้องแสวงหาสารสนเทศให้ครบถ้วนเพียงพอต่อการพัฒนาหลักสูตรซึ่งจะต้องมีการประเมินความต้องการจำเป็นหรือการประเมินสภาวะแวดล้อมของหลักสูตรเพื่อให้มีเหตุผลที่เพียงพอและเกิดความมั่นใจต่อการพัฒนาหลักสูตร

3. ด้านการกำกับดูแลคุณภาพประเด็นสัมภาษณ์โรงเรียนมีการกำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อนการนิเทศติดตามร่วมกันและมีแผนการดำเนินอย่างชัดเจนสรุปได้ว่าผู้บริหารคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดนโยบายจุดเน้นการดำเนินงานด้านต่างๆและจัดทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานพร้อมทั้งดำเนินการจัดทำแผนต่างๆและกำหนดการนิเทศติดตามสม่ำเสมออย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไปสอดคล้องกับ คมคาย ภิญโญ (2553 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษา

เรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลการวิจัยพบว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหาโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนควรจัดการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการประเมินผลด้วยเทคนิคที่หลากหลายเช่นเดียวกับสุริยา ทองจรัส (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้สร้างเครือข่ายในการพัฒนาระบบการวัดผลประเมินผลร่วมกันทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและจัดให้มีการตรวจสอบซึ่งกันและกันโดยบุคลากรมีการสังเกตการสอนซึ่งกันและกันจัดให้มีการเยี่ยมชั้นเรียนการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่าในภาพรวม ด้านที่ 2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเทียบกับทุกด้าน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผนงาน โครงการ การกำกับติดตามการนิเทศหลักสูตรสถานศึกษา โดยระบุวัตถุประสงค์ของการนิเทศอย่างชัดเจน

1.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรสร้างความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรให้กับคณะครู นำเทคโนโลยีมาใช้ กำหนดรูปแบบการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดทำโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา

1.3 ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากรด้านความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา นำผลการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะมาเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในขนาดอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(รสพ).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่สพฐ 293/2551 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2551.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กรมวิชาการ. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและครุภัณฑ์.

คมคาย ภิญโญ. (2553). *การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนครราชสีมา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2558). การประเมินหลักสูตร : แนวคิดกระบวนการและการใช้ผลการประเมิน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 8 (1), 13-28.

พิมลกรอง อุปถะ. (2556). *การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สุภิญญา ถาพรผาด. (2551). *ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรในโรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สุริยา ทองจรัส. (2559). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 .* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2561*). รายงานการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา ปีการศึกษา 2561.* กำแพงเพชร: กลุ่มนโยบายและแผน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2562) *นโยบายและจุดเน้นเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ.* กำแพงเพชร: กลุ่มนโยบายและแผน.

อุดมพร ภูหลักถิน. (2550). *สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

Perceived Value Effect of Customer Satisfaction and Behavioral Intentions the Case Study of China's Cross-Border E-Commerce Platforms in Thailand

Wang Yin and Supasit Lertbuasin
Burapha University, Thailand
Corresponding Author, Email: wangyinpoppy@gmail.com

****

Abstracts

The major aim of this paper is to put forward a model that inquiries into the relationships among four components (exotic cultural identity, procedural value, functional value, and emotional value) of perceived value; customer satisfaction, and behavioral intentions. Based on China's cross-border e-commerce platform in the Thai market. The research used mixed methods research, explanatory sequential design. Firstly, quantitative data were collected and analyzed, and the data obtained from qualitative interviews were analyzed through the research method of explanatory sequence design. Before testing the research hypothesis, the validity and reliability of the measurement have been confirmed. A total of 453 formal research questionnaires come from customers who have used the Chinese cross-border e-commerce platform in Thailand. Empirical research on structural equation model (SEM) by SPSS23.0 and AMOS24.0 programs for statistical data analysis.

The results of the study show that exotic cultural identity, emotional value, and functional value Positive impact customer satisfaction, also positively impact behavioral intentions. Customer satisfaction is an intermediary component in the relationship between perceived value and customer behavioral intentions. Procedural value has no significant impact on satisfaction and behavioral intentions.

Keywords: Perceived Value; Customer Satisfaction; Behavioral Intentions; China's Cross-Border E-Commerce Platforms; Structural Equation Model.

Introduction

With the popularization of Internet technology and the development of economic globalization, cross-border e-commerce has become an important part of the strategy to promote trade and cultural exchanges between countries (Ni, Fan, Lou, & Shao, 2019 : 76) With the implementation of the Belt and Road Initiative, Chinese e-commerce platforms are gradually expanding overseas, while Customers in Thailand are easily transferred due to the nature of e-commerce platforms. Chinese cross-border e-commerce platforms such as JD.com and Alibaba have just entered Thailand. It is particularly important to improve the stability of the relationship between e-commerce platform enterprises and customers(Woodruff, 1997 : 139). The influencing factors of this relationship include the customer's perceived value (Ravald & Grönroos, 1996 : 8) If a company gives customers higher perceived value than another competitor, then the company can obtain higher customer satisfaction and customer loyalty(Yang & Peterson, 2004 : 2394-2403). According to the mentioned, a researcher is interested to study the relationship between the customer perceived value, customer

* Received: August 17, 2021; Revised: September 5, 2021; Accepted: September 6, 2021

satisfaction, and behavioral intentions in China's Cross-Border E-Commerce platforms in Thailand.

Objectives

1. In order to learn the factor of perceived value (exotic cultural identity, functional Value, Procedural value, Emotional value), customer satisfaction, customer behavioral intentions.

2. The purpose of this study was to test the relationship between a structural equation.

3. In order to study the perceived value effect to behavioral intention through customer satisfaction of China's Cross-Border E-Commerce platform in Thailand.

Literature Review

Perceived value

According to existing studies and the background of CBEC, individual cognition can be divided into three stages: perception, emotion, and intention. Perception is the customer's perception of the value of a product or service. Satisfaction is the preference or inclination of emotional customers. Recommendation, loyalty, and repeat purchase are the will of customers, which constitute the theoretical framework of this paper. The relationship between these three stages will be analyzed. Customer perceived value: Many scholars have defined it (Fandos Roig, García, & Moliner Tena, 2009 : 775-789), Perceived value is a variable that can be divided into many dimensions. Value refers to the evaluation of what consumers get from the effort and gain of products(Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988 : 12-40). This study divides the perceived value of customers into Exotic cultural identity, procedural value, emotional value, and functional value.

Perceived value and customer behavioral intentions

Exotic cultural identity reflected by consumers in cross-border online shopping. (Gelbrich, Gäthke, & Westjohn, 2012 : 393-413)It refers to the process in which consumers are satisfied with a particular culture, identify with the culture of the country and intentionally pursue it. Procedural value is an evaluation of the extent to which consumers can provide products or services through online channels during the shopping process. (Warshaw & Davis, 1985 : 213-228.)Based on the existing research, whether a shopping website can attract customers, the interface design, and system security of the website are the key factors affecting consumers' behavior.(Becker & McClintock, 1967 : 239-286). Functional value refers to the benefits derived from the perceived quality or performance of a product or service. When a product or service has a price advantage or has promotional activities, it will attract consumers' attention. When consumers' expectations are met, they will have a higher intention to repeat purchases. customers are the most important, it is also an effective strategic mode to establish a good emotional relationship with customers (Peng, Zhang, Wang, & Liang, 2019 : 317-328) Emotional value is the user's perception of joy, happiness, or increased pleasure generated through cross-border online purchases. When customers get emotional satisfaction, they will form a higher degree of satisfaction then affect consumers' purchase intention.

H1a: Customer Exotic Cultural Identity (ECI) positively affects Behavioral intentions (BI)

H1b: Functional Value (FV) positively affects Behavioral Intentions (BI).

H1c: Procedural Value (PV) positively affects Behavioral Intentions (BI)

H1d: Emotional Value (EV) positively affects Behavioral Intentions (BI).

Perceived value and customer satisfaction

Buyers have a high awareness of Chinese culture and people's living habits. Will increase product recognition and satisfaction(Jeerasantikul, 2018 : 43-58). When consumers buy products with high value, consumers' perceived value will be increased and satisfied(Fandos Roig et al., 2009 : 775-789). When the page of the website is simple and easy to operate, it saves the user a lot of time cost. Businesses pay attention to the protection of consumers' privacy, can improve security and reliability, customer satisfaction and trust on the website will be satisfied with the business.Preview the web page, the pleasure of buying goods to customers so that consumers produce emotional identity, thus increasing satisfaction.

H2a: Exotic Cultural Identity (ECI) positively affects Customer Satisfaction (CS).

H2b: Functional Value (FV)positively affects Customer Satisfaction (CS).

H2c: Procedural Value (PV) positively affects Customer Satisfaction (CS).

H2d: Emotional Value (EV) positively affects Customer Satisfaction (CS).

Customer satisfaction and customer behavioral intentions

After consumers buy products or get services, they reach their expectations and form satisfaction. (Wen, 2012 : 5)Satisfaction will affect consumers' liking and dependence on websites make corresponding behavioral intentions.

H3: Under the cross-border e-commerce environment, Customer Satisfaction (CS) positively affects Behavioral Intentions (BI).

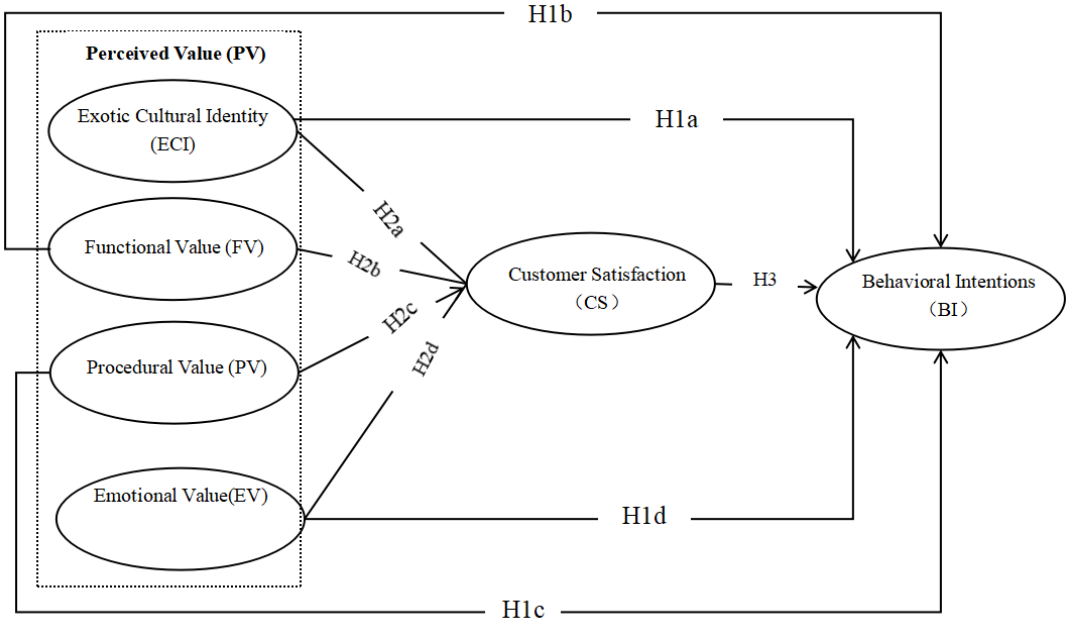

Figure 1 The structure mode Hypotheses

Table 1 Operational construct definitions

Exotic cultural identity（ECI）		
ECI1	I have a good general impression of Chinese people.	(Dai, 2011 : 57; Du.P, 2004 : 5 ; Ma, Yang , & Wang, 2015 ; Su & Li, 2008)
ECI2	I agree with the Chinese people's spirit (such as warmest and generosity).	
ECI3	I like products made in China.	
ECI4	I would like to know the character of the Chinese people.	
ECI5	I would like to know about Chinese culture.	
ECI6	I would like to know about the Chinese lifestyle	
ECI7	I know about Chinese specialty products and tourist attractions.	
ECI8	If I have the opportunity, I will participate in some festivals and celebrations held in China.	
ECI9	Compared with similar products in other countries, I will first choose products made in China.	
Procedural value (PV)		
PV1	Online payment for this Cross-Border E-Commerce platform online shopping website is safer.	
PV2	The Cross-Border E-Commerce online shopping platform focusing on the protection of personal privacy.	
PV3	The system security of this Cross-Border E-Commerce online shopping platform is high, and there will be no loss of data information.	
PV4	This Cross-Border E-Commerce online shopping platform is easy to understand from selection product to checkout.	
PV5	This Cross-Border E-Commerce online platform has a good Guidance System to help me step by step to do the Online Shopping process.	
Functional value (FV)		
FV1	The price of this Cross-Border E-Commerce online shopping platform product is reasonable.	(Sweeney & Soutar, 2001 : 203-220)
FV2	These Cross-Border E-Commerce online shopping platform products are valued for money.	
FV3	This Cross-Border E-Commerce online shopping platform has a good quality product.	
FV4	Products that are sold by The Cross-Border E-Commerce online shopping platform are consistent with the description.	
Emotional value (EV)		

EV1	The Cross-Border E-Commerce online shopping platform makes me feel joviality.	(Sweeney & Soutar, 2001 : 203-220)
EV2	Shopping on this Cross-Border E-Commerce online shopping platform makes me feel relaxed.	
EV3	I really enjoy the shopping process at this Cross-Border E-Commerce online shopping platform.	
EV4	I have intention to buy products on this Cross-Border E-Commerce online shopping platform.	
Customer Satisfaction (CS)		
CS1	I am satisfied with the general product of this Cross-Border E-Commerce online shopping platform.	(Aldas-Manzano, Ruiz-Mafe, Sanz-Blas, & Lassala-Navarre, 2011 : 1165-1190; Anderson, 1994 : 53-66)
CS2	I am satisfied with the decision to use this Cross-Border E-Commerce online shopping platform.	
CS3	I am satisfied with the overall service of this Cross-Border E-Commerce online shopping platform.	
CS4	This Cross-Border E-Commerce online shopping platform is my ideal Cross-Border E-Commerce platform.	
Behavioral Intention (BI)		
BI1	Compared with other Cross-Border E-Commerce online shopping platforms, I will choose this E-Commerce platform first.	(Bing & Mo, 2020 : 8; Boulding, Kalra, Staelin, & Zeithaml, 1993 : 7-27)
BI2	I will increase the number of purchases on this Cross-Border E-Commerce online shopping platform.	
BI3	I will actively recommend this Cross-Border E-Commerce online shopping platform to others.	
B15	If someone mentions this Cross-Border E-Commerce online shopping platform in the future, I will take the initiative to give positive feedback.	

Research Methodology

Population and sample size

Quantitative research: The population is the online shopping customers who using Chinese cross-border e-commerce platforms in Thailand. Based on (ETDA, 2019) the total number of online shoppers in Thailand was 30,700,000 million. Use(Yamane, 1967) theory calculate sample size(n) equal population size (N) divide 1 plus population size(N) multiple square of confidence interval(e)±5% is 400. SEM model was used in the study, based on the rule of thumb (Thompson 2000), The acceptable size is fifteen times (15:1). There are 31 parameters in this study, so 465 questionnaires need to be issued to be valid. A total of 453 valid questionnaires were obtained through the questionnaire survey. Respondents are valid samples equals 97.41%.

Qualitative research: In the interview, "12-15" interviewees can reach the saturation of the interview(McLafferty, 2004 : 187-194). Population is a third-party seller who uses China's cross-border e-commerce platform to sell and has sold to Thailand. Select the top six Chinese cross-border e-commerce platforms in Thailand, three respondents for each platform, a total of 18 respondents should be choose. Respondents need to meet the following conditions: stores with good sales in the past year according to recommended ranking of the platform. (Cook & Reichardt, 1979 : 54) The respondent has more than ten months of work experience in the store as an operator or manager.

Instrument

Related to the mixed methods research, the explanatory sequential design had been selected for this particular research (Creswell, Klassen, Plano Clark, & Smith, 2011).

Quantitative methods

The questionnaire was used to collect online shopping customers using Chinese cross-border e-commerce platforms in Thailand. There are two parts; Part 1 Personal information data. The second part is the 31 items that need to be measured in the variables, with a five-point Likert scale ranging from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree)("5-Point Likert Scale," 2010 : 4288-4288).

Qualitative method

In addition to quantitative sample data collection, there is also a need to be aware of third-party sellers opinions. The researchers conducted in-depth interviews with third-party Chinese sellers with sales experience in Thailand and accurately designed the interview questions into the first part of 10 items: personal basic information. The second part includes 7 questions related to Exotic cultural identity, procedural value, emotional value, functional value, customer satisfaction, and behavioral intentions.

Validity and reliability

The first stage: five professors in related fields were used to test the validity of the questionnaire. IOC was calculated, and each item was evaluated as three levels from 0 to 1(Rovinelli & Hambleton, 1977 : 49-60). The result of IOC should be greater than 0.5.Questionnaire was translated by qualified language agencies. In the second stage, the Cronbach's α coefficient test of reliability was conducted, with a pre-test (n=175) and a sample size of 453 online shopping customers using Chinese cross-border e-commerce platforms in Thailand.

The reliability of the results showed that each item met Cronbach's Alpha minimum standard item greater than 0.7. Value of Corrected-Item Correlations greater than 0.3(Joseph F Hair, Celsi, Ortinau, & Bush, 2010 : 6).

Data collection

The data was collected from March 2020. Customers who used Chinese cross-border e-commerce platforms to shop online in Thailand.

The Researcher Also Interviewed third-party sellers who sold products to Thailand through cross-border e-commerce platforms in China. Arrange a time with the interviewee in advance, and send the questionnaire in advance by e-mail to let the interviewee know the content of the interview, when formal interview audio and paper records are made during the call.

Data analysis

Quantitative research: Demographic statistics are mainly carried out. Factor analysis results consist of analysis Exploratory Factor analysis (EFA) and Confirmatory Factor analysis (CFA), Results of research hypothesis analysis. SPSS and AMOS program were used for analysis.

Qualitative research: recording transcribed into paper version, extracting keywords, analyzing, and summarizing. Conduct mixed qualitative and quantitative research.

Results

Quantitative Results

Table 2 Sample profile quantitative research

Characteristics		Frequency	Percentage
Gender	Male	168	37.16
	Female	285	62.84
Age	Under 20 years old	22	4.86
	21-29years old	286	63.13
	30-39years old	117	25.83
	40-49years old	23	5.08
	Over 50 years old	5	1.10
education	High School	47	10.38
	Bachelor degree	285	62.91
	Master degree	85	18.76
	Doctor degree	27	5.96
Income/Month	Less than10000BAHT	56	12.36
	10001-20000BAHT	151	33.33
	20001-30000BAHT	109	24.06
	30001-40000BAHT	54	11.92
	40001-50000BAHT	39	8.61
	More than50001BAHT	44	9.71
Occupation	Students	105	23.18
	Government Officer	37	8.17
	Business owner	86	18.98
	Employee	214	47.24
	Others	11	2.43
Total	453	453	100

It can be seen from the table: People who use China's cross-border e-commerce platform to shop online in Thailand. Female has the highest ratio. Most people are between 21-29 years old. Bachelor's degree is the most, and the monthly income is the most in 10001-20000 BHAT. Occupations are mainly employees.

Analysis and Results

The four stages of model establishment: exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, SEM model verification, and testing whether the parameters are significant. In the report indicators, the commonly accepted values are Chi-square, In the case of the questionnaire survey When the P-value is not significant number of samples is usually above 200 Therefore, the suitability of the overall type shall be referred to other fitness indexes Scholar(Rigdon, 1995 : 359-383).degree of freedom (df), Goodness-of-fit Index (GFI)>0.90, Comparative fit Index (CFI)>0.90, Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)<0.08.

Exploratory Factor Analysis

Exploratory factor analysis of independent variables and intermediate variables use the principal component analysis method, set to extract the principal components with a feature value greater than 1, and perform the maximum variance method rotation. The results in Tables 3 and 4 show that the KMO value is greater than 0.6, and the Bartlett sphere test is significant, indicating that the data is suitable for exploratory factor analysis. A total of 6 principal components with eigenvalues greater than 1 were extracted, and the cumulative variance explanation rate exceeded 60%. All factor loadings were at a high level more than0.7. There was no large cross-loading, and the results were acceptable. It shows that the structure validity of the independent variable and the intermediate variable is better(Joe F Hair, Sarstedt, Ringle, & Mena, 2012 : 414-433).

Table 3 Exploratory factor analysis of independent variables and intermediate variables

Items	Factors 1	Factors 2	Factors 3	Factors 4	Factors 5	Communality
ECI1	0.788					0.662
ECI2	0.815					0.683
ECI3	0.858					0.780
ECI4	0.845					0.740
ECI5	0.849					0.751
ECI6	0.813					0.690
ECI7	0.776					0.640
ECI8	0.772					0.625
ECI9	0.858					0.763
FV1				0.827		0.749
FV2				0.771		0.651
FV3				0.764		0.680
FV4				0.826		0.741
PV1		0.831				0.708
PV2		0.792				0.652
PV3		0.798				0.649
PV4		0.857				0.742
PV5		0.804				0.658

EV1			0.786			0.691
EV2			0.800			0.695
EV3			0.850			0.764
EV4			0.850			0.747
CS1					0.794	0.748
CS2					0.761	0.679
CS3					0.763	0.657
CS4					0.823	0.752
						Accumulation
Eigenvalues	8.158	3.727	2.834	1.974	1.603	18.297
Percentage of variance	31.378	14.335	10.901	7.591	6.167	70.373
KMO				0.916		
Bartlett's test of sphericity Approx. Chi-Square.df.sig				$\chi2(df)=7290(325)$，$p<0.001$		

Table 4 Exploratory factor analysis of dependent variables

Items	Factor load	Communality	Eigenvalues	Percentage of variance
BI1	0.826	0.682		
BI2	0.824	0.679		
BI3	0.810	0.657	3.248	64.953
BI4	0.790	0.625		
BI5	0.778	0.606		
KMO		0.839		
Bartlett's test of sphericity		$\chi2(df)=1027(10)$，$p<0.001$		

Confirmatory factor analysis

In the case of good model fitting. According to standardized factor loading. Construct Reliability and Average variance extracted were calculated. The results are shown in Table 5. CR of all dimensions is greater than 0.7 and AVE is greater than 0.5, indicating that there is good converging validity between the items measured in the same dimension.

Table 5 Confirmatory factor analysis

Construct	Item	Standardized Factor Loading	Convergent validity CR	AVE
ECI	ECI1	0.779	0.95	0.66
	ECI2	0.796		
	ECI3	0.876		
	ECI4	0.821		
	ECI5	0.853		
	ECI6	0.797		
	ECI7	0.775		
	ECI8	0.752		
	ECI9	0.862		
FV	FV1	0.824	0.86	0.60
	FV2	0.715		
	FV3	0.750		
	FV4	0.816		
PV	PV1	0.818	0.88	0.59
	PV2	0.698		
	PV3	0.748		
	PV4	0.843		
	PV5	0.713		
EV	EV1	0.748	0.87	0.62
	EV2	0.743		
	EV3	0.845		
	EV4	0.816		
CS	CS1	0.824	0.86	0.61
	CS2	0.740		
	CS3	0.727		
	CS4	0.823		
BI	BI1	0.815	0.86	0.55
	BI2	0.797		
	BI3	0.776		
	BI4	0.652		
	BI5	0.632		

To further research whether the data is suitable for structural equation modeling. Confirmatory factor analysis was performed on the data. Confirmatory factor analysis of independent variables and intermediate variables Carry out a confirmatory factor analysis on all dimensions of independent variables and intermediate variables. The results show in Table 6 that the model fits well:

Table 6 Model fitting index

	Model fitting index							
Recommend value		≤ 3.00	＞0.05	＞0.9	＞0.9	＜0.08	＜0.08	
variable	x^2	x^2/df	P-value	GFI	CFI	RMR	RMSEA	Result
ECI	26.059	1.133	0.298	0.987	0.999	0.012	0.017	Accept
FV	3.635	1.817	0.161	0.996	0.998	0.017	0.043	Accept
PV	4.278	1.07	0.37	0.996	1	0.015	0.012	Accept
EV	5.146	2.573	0.076	0.994	0.996	0.017	0.059	Accept
CS	0.228	0.114	0.892	1	1	0.004	0	Accept
BI	4.898	1.225	0.298	0.996	0.999	0.015	0.022	Accept
ECI, FV, PV EV, CS	301.313	1.099	0.123	0.953	0.996	0.038	0.015	Accept

Structural Equation Model Test

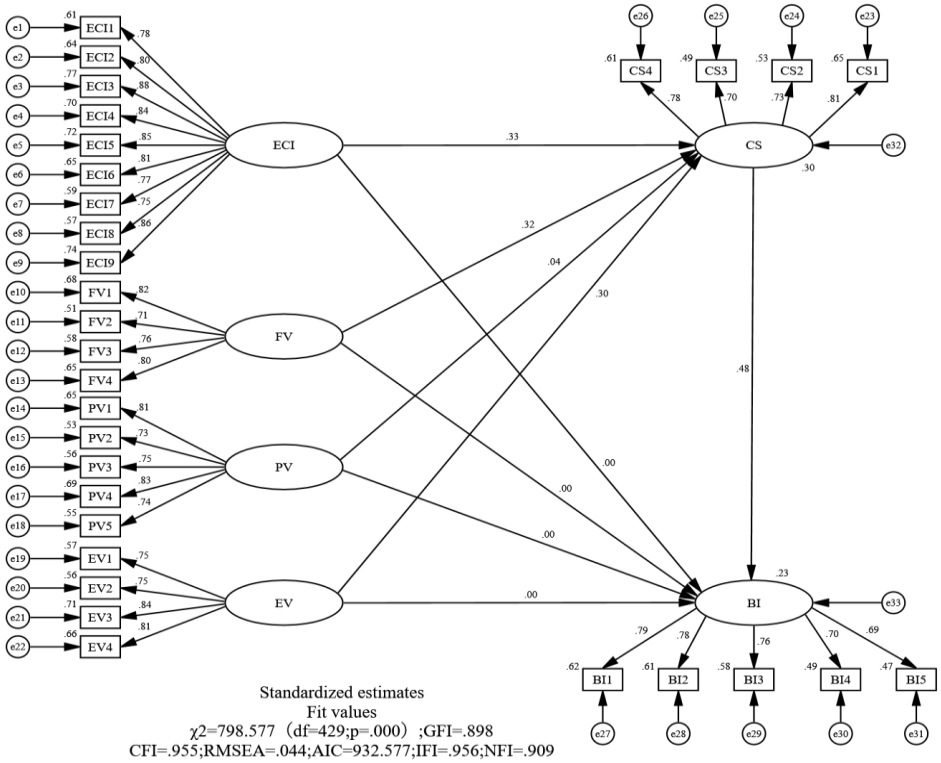

Figure 2 Standardized overall structural equation model fitting and adjustment

x^2（df）=798.577(429)get the NC value equals 1.861this is a good range. p=0, GFI=0.955more than 0.9, CFI=0.955 more than 0.9, RMSEA=0.044 less than 0.05 is a good fit, NFI=0.909more than0.9. The model fits can acceptable. But we see it in the output file.

There are higher modification indices between items. Adjust the higher values between paths. After adjusting the correlation between the items, re-run the model. as follow:

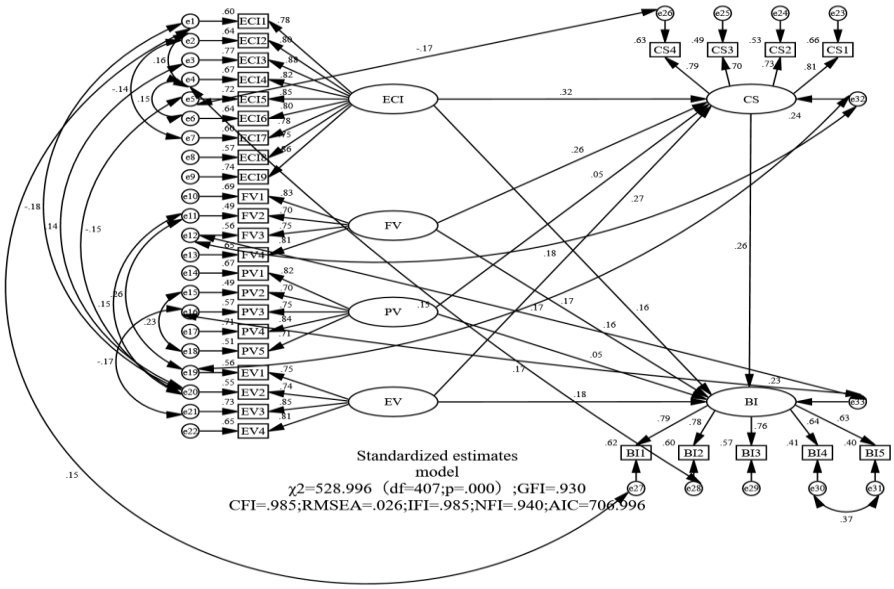

Figure 3 Model After adjusting and fitting the structural equation model

Table 7 After adjusting and fitting the structural equation model fitting index

Model	χ2(df)	GFI	CFI	RMSEA	ACI	BI'SMC
	528.996 (407)	0.930	0.985	0.026	706.996	0.23

After adjusting the model, the best fit of the model is obtained. x^2(df)=528.996(407) get the NC value equals 1.30this is a good range. p=0, GFI=0.930more than 0.9, CFI=0.985 more than 0.9, AIC=706.996, NFI=0.940 more than0.9. R^2 of BI is 0.23 The model fits can acceptable.

Results of research hypothesis analysis

Table 8 Results of research hypothesis analysis

Path			Standardized coefficient	S.E.	C.R.	P	Result
ECI	→	CS	0.315	0.061	6.187	***	Accept
FV	→	CS	0.261	0.050	4.746	***	Accept
PV	→	CS	0.047	0.047	0.978	0.333	Reject
EV	→	CS	0.267	0.060	5.147	***	Accept
CS	→	BI	0.264	0.059	4.347	***	Accept

ECI	→	BI	0.160	0.063	2.980	0.003**	Accept
FV	→	BI	0.161	0.052	2.764	0.006**	Accept
PV	→	BI	0.046	0.048	0.913	0.361	Reject
EV	→	BI	0.185	0.061	3.380	***	Accept

p<0.05 the significance level is acceptable (*),
p<0.01 has a better significance level (**),
p<0.001 has a very high level of significance (***)

Table 9 Results of research hypothesis analysis
(Direct Effect, Indirect Effect, Total Effect)

Hypo thesis	Path	Direct effect	Indirect effect	Total effect	Result
H1a	ECI → BI	0.160	0.083	0.244	Accept
H1b	FV → BI	0.161	0.069	0.230	Accept
H1c	PV → BI	0.046	0.012	0.059	Reject
H1d	EV → BI	0.185	0.070	0.253	Accept
H2a	ECI → CS	0.315	0	0.314	Accept
H2b	FV → CS	0.261	0	0.262	Accept
H2c	PV → CS	0.047	0	0.048	Reject
H2d	EV → CS	0.267	0	0.266	Accept
H3	CS → BI	0.264	0	0.265	Accept
	ECI→CS→BI				Accept
	FV→CS→BI				Accept
	PV→CS→BI				Reject
	EV→CS→BI				Accept

According to the analysis results in the above table. Under the influence of many factors, a little bit impact of PV on BI（β = 0.048, t = 0.913, P (0.361) ＞ 0.05). the hypothesis that H1C is rejected. The results of PV to CS not significant level（β = 0.047, t = 0.978, P (0.333) ＞ 0.05), hypothesis that H2C is rejected. Because of PV to CS, the impact is not significant. PV cannot significantly affect BI through CS, so it is assumed is rejected. In addition to the above two hypotheses, others hypothesis is supported by data and acceptable.

Qualitative results

According to the explanatory sequence method, after completing the quantitative data collection and analysis, conduct qualitative data collection through in-depth interviews, and conduct analysis to support the quantitative results. So as to better understand the research problem(Creswell et al., 2011 : 541-545).Most interviewees believe that Exotic cultural identity, functional value, and emotional value can improve customers' satisfaction with using this platform and service, and they do not regret their choice of using this platform. To increase the awareness platform of foreign culture and promote activities during festivals, we constantly update the functions of the platform to make the operation easier. Customers have a high

perceived value for the platform or service, which will improve customers' satisfaction with the website products and services, then recommend continued use.

Discussion

According to the model test results and interview results, the exotic cultural identity of consumers has a positive effect on customer satisfaction. The standardized path coefficient is 0.315. Significance is 0.001. In addition, exotic cultural identity has a significant impact on behavioral intentions, with a standard path coefficient of 0.160. The significance is 0.01. It can be seen that in the cross-border online shopping platform. Cross-border online shopping users are more yearning for Chinese culture. The higher cultural identity the stronger trust in the product. Will have desire to learn culture of the region, and actively share similar values(Westjohn, Magnusson, Peng, & Jung, 2019 : 1-25). Different cultural backgrounds will bring about different behavioral intentions. A higher degree of recognition of exotic cultures will lead consumers to have a higher purchase intention for products of that country. When a consumer's exotic cultural identity is high, they will show a strong trust in overseas brands, and the possibility of actually buying overseas products will be higher. Brands are not only to meet the cultural needs of consumers. It also meets social and psychological needs. Consumers buy Chinese products not only for their appearance and basic functions, but also for their special cultural meanings. The platform can combine marketing activities with special cultural activities of festivals and meet customers' psychological needs through the form of implanted advertisements. Provide language translation websites to eliminate language and culture gaps, integrate development with local brands. Improve consumer Exotic cultural identity.

Functional value has a positive effect on customer satisfaction. The standardized path coefficient is 0.261. Significance is 0.001. Functional value has a significant impact on behavioral intentions. The standard path coefficient is 0. 167.Significance is 0.01. Product function display, information details, quality, style, price, its special meaning, and promotional activities will all affect customer satisfaction and customer purchase intentions. This is consistent with the research(Ryu, Lee, & Kim, 2012 : 54).Platforms should carefully review sellers' products, monitor prices and ensure product quality.

Procedural value is not significant for customer satisfaction, the standardized path coefficient is 0.047. From the overall model test results, it can be seen that the path coefficient of the procedural value to behavioral intentions is 0.046. Not significant, which is different from previous research results. But it is same the previous considerations.(Gu, Tan, & Zeng, 2020 : 997-1007) With the advancement of technology, the reliability and security of the platform have improved. The platform's web design is simple, safe and reliable to satisfy consumers. Platform still needs to continuously improve itself, with a professional team to ensure safety.

Emotional value has a positive effect on customer satisfaction. The standardized path coefficient is 0. 267, reaching a significant level of 0. 001. Emotional value has a significant impact on behavioral intentions. The standard path coefficient is 0.174, reaching a significant level of 0.001.This is consistent with previous research findings by scholars(Gu et al., 2020 : 997-1007). The platform not only meets the basic functional needs of customers, but also pays attention to emotional communication and interaction with customers, timely understands customer needs, regular return visits, and effective guidance services.

Customer satisfaction has a significant positive effect on behavioral intention. The standard path coefficient is 0. 264. Significance is 0. 001. Customer satisfaction has a positive effect on behavioral intention. This result is consistent with the research results obtained by (Bolton & Lemon, 1999; Cronin Jr & Taylor, 1992). When customers use the platform, their perceived value is higher and their satisfaction will increase, which is conducive to higher purchase intention.

Conclusion

This study discusses the relationship between perceived value and customer satisfaction and behavioral intention. Quantitative and qualitative analysis based on empirical research results, suggestions are put forward as follows: First of all, platform should pay attention to cultural differences such as language and lifestyle. Culture placement advertising, festival promotion, local culture integration, and marketing through cooperation with local companies improve customers' understanding of Exotic cultural identity and Chinese culture. Improve functional value. The platform monitors prices, pays attention to the quality of platform products, and has fair transaction rules to ensure the interests of buyers and sellers. The platform has a comfortable beautiful page design, convenient payment to provide customers with quality service, customers get value, get emotional satisfaction. New technology makes the operation of the website more convenient and the system more secure, which is sufficient to meet the needs of consumers for shopping website procedures. Procedural value is no longer a concern for large cross-border electronic platforms.

Quantitative and qualitative analysis determines the improvement of perceived value in cross-border e-commerce shopping. Exotic cultural identity, made in China, Chinese culture. Functional value, price rationality, product quality, consistency of product and description, and pleasure provided by the platform are also important to consumers' satisfaction. Customers feel happy, satisfied, and relaxed when using the platform. Behavioral intentions are directly or indirectly affected by their satisfaction.

Contribution

There are few research literatures on the development of Chinese cross-border e-commerce platforms in Thailand, A new model for this area-related research can enrich it. It has suggested how China's CBEC platform can better develop in Thailand and provide customer support for customer relationship management. As a new CBEC platform for entering Thailand, it facilitates maintenance reference between the platform, third-party seller, and buyer relationships.

Recommend for future researches

This study mainly cross-border e-commerce platforms in the China B2C model as a case study B2B, C2C, B2B, and other e-commerce models have not been differentiated, not suitable to all cross-border e-commerce platforms.

In future research, the research can be extended to different business platforms. "Exotic culture identity" is limited to Chinese culture, there are few references, which limits the research. researchers can make a more detailed analysis of the functional value and exotic culture identity variables, researchers can study: Japan, South Korea, Europe, America and other foreign cultures.

References

5-Point Likert Scale. (2010). In V. R. Preedy & R. R. Watson (Eds.), *Handbook of Disease Burdens and Quality of Life Measures*. New York, NY: Springer New York.

Aldas-Manzano, J., Ruiz-Mafe, C., Sanz-Blas, S., & Lassala-Navarre, C. (2011). Internet banking loyalty: evaluating the role of trust, satisfaction, perceived risk and frequency of use. *The Service Industries Journal,* 31 (7), 1165-1190.

Anderson, E. W., Fornell, C. & Lehmann, R.R. (1994). Customer satisfaction, market share, and profitability:. *Sweden. Journal of Marketing,* 58, 53-66. .

Becker, G. M., & McClintock, C. G. (1967). Value: Behavioral decision theory. *Annual review of psychology,* 18 (1), 239-286.

Bing, Y., & Mo, Y. (2020). *The Relationship of Consumer Perceived Value*, Online Word-of-Mouth and Behavioral Intention in Mobile E-commerce.

Boulding, W., Kalra, A., Staelin, R., & Zeithaml, V. A. (1993). A dynamic process model of service quality: From expectations to behavioral intentions. *Journal of Marketing Research,* 30 (1), 7-27.

Cook, T. D., & Reichardt, C. S. (1979). *Qualitative and quantitative methods in evaluation research* (Vol. 1): Sage publications Beverly Hills, CA.

Creswell, J. W., Klassen, A. C., Plano Clark, V. L., & Smith, K. C. (2011). Best practices for mixed methods research in the health sciences. *Bethesda (Maryland): National Institutes of Health, 2013*, 541-545.

Dai, Z. H. (2011). *The effect of cultural identity,* brand image, product knowledge on customer satisfaction and repurchase intentions-A case of Hakka rice products industry. 57.

Du.P. (2004). *Exotic image creation and cultural identity.*

Fandos Roig, J. C., García, J. S., & Moliner Tena, M. A. (2009). Perceived value and customer loyalty in financial services. *The Service Industries Journal,* 29 (6), 775-789.

Gelbrich, K., Gäthke, D., & Westjohn, S. A. (2012). Effectiveness of absurdity in advertising across cultures. *Journal of Promotion Management,* 18 (4), 393-413.

Gu, Y., Tan, J., & Zeng, Q. (2020). Measurement of Cross-Border E-commerce Convenience Level in Countries Along the Belt and Road Initiative. In *Innovative Computing* (pp. 997-1007): Springer.

Hair, J. F., Celsi, M., Ortinau, D. J., & Bush, R. P. (2010). *Essentials of marketing research* (Vol. 2): McGraw-Hill/Irwin New York, NY.

Hair, J. F., Sarstedt, M., Ringle, C. M., & Mena, J. A. (2012). An assessment of the use of partial least squares structural equation modeling in marketing research. *Journal of the Academy of Marketing Science,* 40 (3), 414-433.

Jeerasantikul, Y. (2018). The influence of brand value and favorite of Thai products on online shopping behaviors of Chinese consumers. *Panyapiwat Journal,* 10, 43-58.

Ma, X. Y., Yang , S., & Wang, B. (2015). The Influence of Mainland Tourists' Involvement and Cultural Identity on the Image of Taiwan's Tourist Destination. *Resource Science,* 37 (12), 2394-2403.

McLafferty, I. (2004). Focus group interviews as a data collecting strategy. *Journal of advanced nursing,* 48 (2), 187-194.

Ni, W., Fan, W., Lou, X., & Shao, S. (2019). *Research on the International Development of Cross-Border* . E-Commerce Branding.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. 64 (1), 12-40.

Peng, L., Zhang, W., Wang, X., & Liang, S. (2019). Moderating effects of time pressure on the relationship between perceived value and purchase intention in social E-commerce sales promotion: Considering the impact of product involvement. *Information & Management,* 56 (2), 317-328.

Ravald, A., & Grönroos, C. (1996). The value concept and relationship marketing. *European journal of marketing*.

Rigdon, E. E. (1995). A necessary and sufficient identification rule for structural models estimated in practice. *Multivariate behavioral research,* 30 (3), 359-383.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijsresearch,* 2 (2), 49-60.

Ryu, K., Lee, H. R., & Kim, W. G. (2012). The influence of the quality of the physical environment, food, and service on restaurant image, customer perceived value, customer satisfaction, and behavioral intentions. *International journal of contemporary hospitality management*.

Sweeney, J. C., & Soutar, G. N. (2001). Consumer perceived value: The development of a multiple item scale. *Journal of retailing,* 77 (2), 203-220.

Warshaw, P. R., & Davis, F. D. (1985). Disentangling behavioral intention and behavioral expectation. *Journal of experimental social psychology,* 21 (3), 213-228.

Wen, C. (2012). *The impact of quality on customer behavioral intentions based on the consumer decision making process as applied in e-commerce*: University of North Texas.

Westjohn, S. A., Magnusson, P., Peng, Y., & Jung, H. (2019). Acting on anger: Cultural value moderators of the effects of consumer animosity. *Journal of International Business Studies*, 1-25.

Woodruff, R. B. (1997). Customer value: The next source for competitive advantage. *Journal of the Academy of Marketing Science,* 25 (2), 139. doi:10.1007/BF02894350

Yang, Z., & Peterson, R. T. (2004). Customer perceived value, satisfaction, and loyalty: The role of switching costs. *Psychology & marketing,* 21 (10), 799-822.

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

The Participation in Political Activities of the People of Khok Si Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province

สวาท ฮาดภักดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Sawat Hadpagdee
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
E-mail: Sawat@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี ตามหลักสัปปุริสธรรม 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 4) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน พบว่าตัวแปรอิสระประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนทุกตัวมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วันที่รับบทความ: 29 มกราคม 2565; วันแก้ไขบทความ 30 มกราคม 2565; วันตอบรับบทความ: 30 มกราคม 2565
Received: January 29, 2022; Revised: January 30, 2022; Accepted: January 30, 2022

4) แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ควรประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในกิจกรรมทางการเมืองด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ด้านการติดต่อในฐานะของพลเมือง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การเมือง; ประชาชน

Abstracts

This research aimed 1) to study the level of participation in political activities of the people of Khok Si Sub-district, Muang District, Khon Kaen Province; 2) to compare the participation in political activities of the people of Khok Si Sub-district; 3) to study participation in political activities of the people of Khok Si Subdistrict based on the Seven Sappurisadhamma (Virtues of the Gentleman) ; 4) to study the way of participation in political activities of people in Khok Si Sub-district. This study was carried out by means of mixed research methodologies: quantitative and qualitative. The sample consisted of 383 participants and 15 key informants. The statistics used for data analysis were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and t-test (One-Way Analysis of Variance). The tools used in data collection included questionnaire and in-depth interview. The obtained data were interpreted by contextual content analysis techniques.

The results of the research were as follows:

1) The participation in political activities of the people of Khok Si Subdistrict overall was statistically rated at a high level.

2) The results of comparing opinions on participation in political activities of the people revealed that the independent variables consisting of sex, age, education level, occupation, and average monthly income were all significantly different at the level of 0.05, according to the hypothesis.

3) The participation in political activities of the people of Khok Si Subdistrict according to the principle of the Seven Sappurisadhamma overall was rated at a high level.

4) The guideline for participation in political activities of people in Khok Si Subdistrict is that the Seven Sappurisadhamma has been applied to various political activities including voting, electoral campaign, and contact as a citizen.

Keywords: Participation; Politics; Population

บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีระบอบหนึ่ง แม้ว่าจะไม่ใช่ระบอบการปกครองที่ดีที่สุดก็ตาม ทั้งนี้เพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่เน้นหนักให้ความสำคัญกับประชาชนมากที่สุด เป็นระบอบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ในขณะเดียวกันก็ได้ยึดหลักการว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ การปกครองระบอบประชาธิปไตยเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ของ

ประชาชน รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับบัญญัติไว้ว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองประเด็นใดได้บ้าง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญ ของการพัฒนาระบบทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยสังคมใดจะมีความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จาก การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสังคมใดที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงในทางตรงข้ามสังคมใดประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมการเมืองต่ำแสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ กล่าวได้ว่าหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การมีส่วนร่วมในการปกครองของพลเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน กับรัฐบาลการแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้คือกระบวนการทางการเมืองซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลและองค์ประกอบทางการเมืองที่ครอบคลุมระบบปฏิสัมพันธ์ (interaction system) ทางการเมืองทั้งหมดจะทาให้เข้าใจบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลและองค์กรทางการเมืองได้ชัดเจนยิ่งขึ้นดังนั้นการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะเป็นกระบวนการทางการเมือง (political process) จึงเกี่ยวข้องและสัมพันธ์โดยตรงกับกระบวนการอบรมกล่อมเกลาเรียนรู้ทางการเมือง (political socialization) ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อ และพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในแต่ละสังคมที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) (ลิขิต ธีรเวคิน, 2546 : 152)

รัฐธรรมนูญ ถือเป็นกติกาของการอยู่ร่วมกันจะได้บัญญัติไว้อย่างดีเลิศเพียงใด หากประชาชนในประเทศนั้น ไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง ปล่อยให้กิจกรรมทางการเมืองเป็นหน้าที่ของนักการเมืองฝ่ายเดียว ก็ยากที่การเมืองการปกครองของประเทศนั้น จะมีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และอำนวยประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้มากขึ้น และประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ได้ถูกบรรจุไว้ในมาตรา 247 ถึง 254 ในหมวด 14 ของรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2560 ซึ่งนับว่าเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองถือเป็นบริบทที่สำคัญยิ่งในการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นการสะท้อนอำนาจประชาธิปไตยที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง สำหรับผู้ใช้อำนาจนี้ประชาชนได้มอบหมายให้ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการ ทำการงานแทนปวงชนทั้งประเทศ เราจึงเรียกผู้ใช้อำนาจอธิปไตยว่ารัฐบาล รัฐบาลนำเจตนารมณ์ของปวงชนมาบังคับใช้โดยใช้อำนาจอธิปไตยเป็นเครื่องสนับสนุน เพื่อทำให้เจตนารมณ์นั้นบังเกิดผล (จรูญ สุภาพ, 2522 : 189) และกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย (Democratization Process) เป็นกระบวนการทั้งหมดของการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองตั้งแต่แรกเริ่มจนสิ้นสุดสมบูรณ์ กล่าวคือ ตั้งแต่การสิ้นสุดของระบอบเผด็จการเดิมจนถึงการสร้างประชาธิปไตยให้มั่นคง การสร้างและพัฒนาประชาธิปไตยนี้รวมถึงการ

นำเอาขั้นตอนต่าง ๆ ที่เรียกว่าการเปลี่ยนแปลงไปสู่ (Transition) ประชาธิปไตยเสรีหรือประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ (A Liberal or Constitutional Democracy) และการเป็นปึกแผ่น (Consolidation) ที่ตามมาผลที่ได้รับก็คือ ระบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทางระเบียบวิธีที่จำเป็น เช่น การมีการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอและมีกลไกทางสถาบันที่คอยตรวจสอบอำนาจการบริหาร รวมทั้งการมีหลักประกันซึ่งสิทธิมนุษยชนและวิวัฒนาการของมนุษยชนที่จะมีการสร้างขึ้นใหม่ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเนื่องจากระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบผู้แทนโดยประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นมาทำหน้าที่แทนตนนั้นยังไม่สามารถสนองตอบและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้อย่างทั่วถึง ทั้งการเมืองระดับประเทศและการเมืองท้องถิ่น ประเทศไทยประสบปัญหาในการพัฒนาประชาธิปไตยมาโดยตลอดทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนขาดความสนใจและขาดความรอบรู้ข่าวสารทางการเมือง ในกรณีเช่นนี้มักเกิดขึ้นกับประชนที่อยู่ตามชนบทที่อยู่ห่างไกล การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของผู้แทน เพื่อให้ผู้แทนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนได้เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ใช่เฉพาะเป็นการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการทำงานของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนตัดสินใจของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบาย การบริหารงานของรัฐบาล ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบ อบประชาธิปไตยของประชาชนในภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสัปปุริสธรรม

3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน

4. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 8,911 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชานผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งมีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่จริงในเขตพื้นที่ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 383 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ยามาเน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออก 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อปี เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประเด็นวัดระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ

คะแนน 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม อยู่ในระดับมาก
คะแนน 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

4.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

4.3 ก่อนแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขออนุญาตพร้อมทั้งชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการวิจัยให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (กลุ่มตัวอย่าง) ทราบก่อน

4.4 แจกแบบสอบถามให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ประชาชนตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามชุดนั้น เพราะผู้วิจัยจะได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม หากพบว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตอบคำถามไม่ครบทุกข้อ ผู้วิจัยจะได้ถามคำตอบข้อนั้นได้ทันที

4.5 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอีกครั้ง และเก็บแบบสอบถามโดยเรียงตามเลขที่แบบสอบถาม จากเลขที่ 1 ถึงเลขที่ 383

4.6 เตรียมแบบสอบถามที่เรียงเลขแล้วไว้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของการตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกฉบับ

5.2 บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.3 การจัดกระทำข้อมูลเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ ดังนี้

1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทสำรวจรายการ (Check List) ทำการลงรหัสข้อมูลตามคุณลักษณ์ของข้อมูล

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นแบบสอบประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดระดับความคิดเห็น/พฤติกรรมตามมาตรวัดแบบลิเคอร์ท (Likert Scale) แบ่งค่าของคำตอบเป็น 5 ระดับ

จากนั้นทำการแบ่งช่วงระดับคะแนนด้วยวิธีการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ออกเป็น 5 ช่วง เพื่อแปลความหมายจากผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ความกว้างของอันตรภาคชั้น = (คะแนนสูงสุด"-" คะแนนต่ำสุด)/จำนวนช่วงที่ต้องการ

ความกว้างของอันตรภาคชั้น = (5 - 1)/5

= 0.8

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

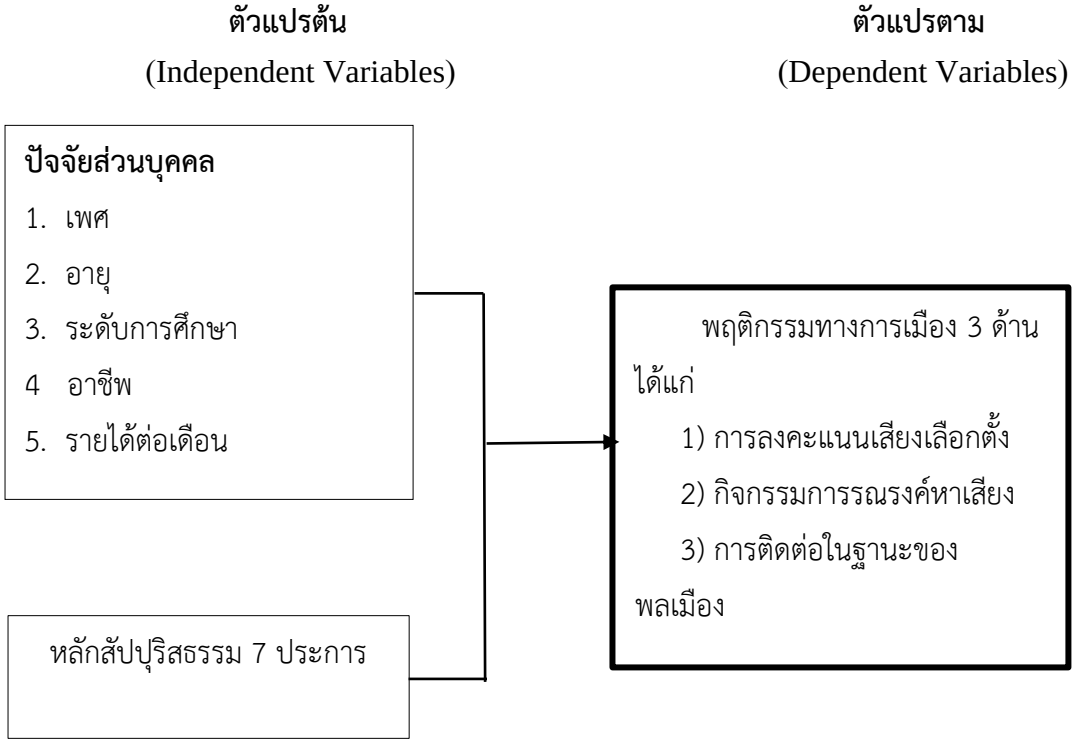
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย 2 ประเภท ได้แก่

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ( ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปร

6.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 383 คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 54.83 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 – 30 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.84 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมตอนต้น จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.84 อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม/ปศุสัตว์ /ประมง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 27.41

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.77) รองลงมาได้แก่ ด้านการลงคะแนนเสียง ($\overline{X}$= 3.75) และ ด้านการติดต่อในฐานะของพลเมือง ($\overline{X}$ = 3.58) ตามลำดับ

ผลระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสัปปุริสธรรม 7

1. พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ($\overline{X}$= 3.78) รองลงมา คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล ($\overline{X}$= 3.77) และ ด้านความเป็นผู้รู้จักตนเอง ($\overline{X}$ = 3.74) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

การสัมภาษณ์แนวทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 คน สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็น ด้านการลงคะแนนเสียง พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยทำให้ประชาชนมีอำนาจเหนือผู้สมัครรับเลือกตั้งและการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเบื้องต้นของขบวนการทางการเมืองของประชาชน โดยที่การร่วมชื่นชอบของพลเมือง และแรงกดดันของผู้สมัครรับเลือกตั้งทำให้คะแนนเสียงเป็นเสมือนอาวุธที่มีอำนาจควบคุมรัฐบาล ประชาชนต้องคอยติดตามประวัติและข่าวคราวเกี่ยวกับผู้สมัครอยู่เสมอ โดยส่วนตัวได้ชักชวนคนประชาชนภายในหมู่บ้านให้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และได้มีส่วนร่วมเป็นกรรมการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ได้ทำการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ท่านสนใจติดตามข่าวสารการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ได้ร่วมตรวจสอบการนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง และได้มีส่วนร่วมติดตามและตรวจสอบการนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. ความคิดเห็น ด้านกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง พบว่า ประชาชนได้สังเกตการณ์ปราศรัยหาเสียงทางการเมือง สังเกตพฤติกรรมของนักการเมืองจากสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ เฟสบุ๊ค เว็บออนไลน์ เป็นต้น เข้าร่วมพูดคุยการเลือกตั้งตามที่สาธารณะ เข้าร่วมสนทนาการเลือกตั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ พูดชี้นำให้เห็นผลดีของการไปเลือกตั้ง อธิบายให้เห็นคุณค่าของการเลือกตั้ง พูดชักชวนชี้นำให้ไปเลือกตั้งตามวันเวลา การสนทนาหรือแสดงความคิดเห็นการเลือกตั้งกับบุคคลในครอบครัว เพื่อน หรือบุคคลอื่น และได้มีการติดตามผลการเลือกตั้งผ่านสื่อต่าง ๆ

3. ความคิดเห็นด้านการติดต่อในฐานะของพลเมือง พบว่า ประชาชนตำบลโคกสีได้มีการติดต่อประสานงานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประจำ โดยการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะ เช่น ปัญหาครอบครัวหรือปัญหาส่วนตัว และได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับพิเศษในเรื่องปัญหาสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม หรือการบริหารงานของรัฐบาลท้องถิ่น เพราะสามารถตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะติดต่อโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ภายใต้สภาพแวดล้อมนั้น ๆ เราเป็นผู้นำท้องอยู่แล้วจึงสามารถตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะติดต่อโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ภายใต้สภาพแวดล้อมนั้น ๆ ซึ่งโดยปกติการติดต่อกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมักไม่มีความขัดแย้งโดยตรงกับกลุ่มบุคคลอื่น ได้เข้าร่วมกิจกรรมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำทั้งนี้การเข้าร่วมกิจกรรมเพราะถือเป็นหน้าที่ต้องกระทำ และเป็นไปด้วยความสมัครใจ และได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รู้จักเหตุ ผู้นำท้องถิ่นทราบระเบียบข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ให้บริการประชาชน ทราบถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การให้บริการช่วยเหลือของผู้นำชุมชน ตั้งมั่นอยู่ในหลักแห่งกฎหมาย ให้บริการประชาชนโดยยึดหลักความถูกต้องปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รู้จักผล ผู้นำท้องถิ่นมุ่งมั่นในการทำงานให้ถึงจุดหมายที่ ประชาชนต้องการ เมื่อประชาชนมีการร้องเรียนต่อการปฏิบัติงานคณะกรรมการ ชุมชนก็สามารถยอมรับและชี้แจงได้ มีการบริหารจัดการที่ดี ก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อชุมชน ได้ทราบถึงผลเสียหายที่เกิดจากการบริหารจัดการอย่างไม่ถูกต้อง ดูแลและให้บริการเต็มที่เมื่อมีประชาชนมา ขอรับบริการหรือติดต่อซักถาม

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รู้จักประมาณ ผู้นำท้องถิ่นพัฒนาชุมชนตามความจำเป็นของชุมชนนั้น ๆ มีการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ อย่างสูงสุด จัดกิจกรรมส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงใน ชุมชน บริหารจัดการงบประมาณภายในชุมชนได้ อย่างเพียงพอและทั่วถึง เข้าใจในผลที่ได้รับจากการรู้จักประมาณใน การบริหารจัดการทรัพยากรภายในชุมชนนักการเมืองสนับสนุนส่งเสริมชุมชนให้

มีสุขภาวะที่ดี มีความสุข สนับสนุนชุมชนที่มีการพัฒนาให้ได้รับรางวัลและงบประมาณ มีความเป็นกลางในการยกย่องชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา ประพฤติตนเป็นที่รัก เป็นยอมรับของประชาชนในชุมชน และใช้หลักมุทิตาธรรมในการพัฒนาชุมชน

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รู้จักตน ผู้นำท้องถิ่นมีความสามารถในการวางตัวได้อย่าง เหมาะสม เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ปรับตัวเข้ากับประชาชนในชุมชน

8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รู้จักกาลเวลา ผู้นำท้องถิ่นมีการลำดับขั้นตอนในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและตรงต่อเวลา จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมความรู้ในด้านต่าง ๆ ช่วงวันหยุด สามารถแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันท่วงทีและรู้ว่าอะไรควรทำก่อนอะไรควรทำทีหลัง ให้การดูแลความปลอดภัยในสถานการณ์ ฉุกเฉินในช่วงเวลาที่เหมาะสม

9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รู้จักชุมชน ผู้นำท้องถิ่นมีความจริงใจต่อการให้บริการกับประชาชน ให้บริการต้อนรับ ดูแลผู้เข้ามาศึกษาดูงานในชุมชนให้ความช่วยเหลือตามสภาพความเดือดร้อนในชุมชน รับฟังเหตุผลทั้งฝ่ายผู้นำและประชาชนในชุมชน บริหารจัดการชุมชนและได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน

10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับท่านมีความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รู้จักบุคคล ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้นำในกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ประเพณี จริยธรรม เช่น เข้าวัดฟังธรรม เป็นต้น รับฟังปัญหาจากประชาชนในชุมชนทุกระดับฐานะ พร้อมให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างเต็มที่มอบหมายหน้าที่ในชุมชนให้กับบุคคลที่มี ความสามารถในชุมชน และการให้ความอนุเคราะห์ดูแลผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เช่น ผู้สูงอายุ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

อภิปรายผลการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1. ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านการลงคะแนนเสียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชน

ภายในเขตพื้นที่ตำบลโคกสีมีความสนใจและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การตรวจสอบการนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามและตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง การร่วมในกำหนดนโยบายการพัฒนาในพื้นที่ สอดคล้องกับ ทรงพล โชติกเวชกุล และคณะ (2564 : 244-265) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมของประชาชนในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมของประชาชนในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนภายในเขตพื้นที่ตำบลโคกสีมีความสนใจและ สังเกตการณ์ปราศรัยหาเสียงทางการเมืองเข้าร่วมสังเกตการณ์พูดคุยทางการเมืองตามที่สาธารณะ ร่วมสังเกตการณ์ระหว่างนับคะแนนในการดำเนินการเลือกตั้ง มีการสนทนาหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับบุคคลในครอบครัว เพื่อน หรือบุคคลอื่น ตลอดถึงการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การสังเกตพฤติกรรมของนักการเมืองจากสื่อประเภทต่าง ๆเช่น หนังสือพิมพ์ เฟสบุค เว็ปออนไลน์ เป็นต้น และมีการติดตามผลการดำเนินงานของรัฐบาลผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น การแก้ไขปัญหาราคาสินค้าแพง เป็นต้น

3. ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านการติดต่อในฐานะของพลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนภายในเขตพื้นที่ตำบลโคกสีมีความรู้ความเข้าใจว่า เมื่อการเข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองจะทำให้มีการเคลื่อนทางการเมือง เมื่อเข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองจะทำให้เข้าใจสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง เมื่อเข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองจะเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียนความเดือดร้อน เมื่อเข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองได้ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าใจการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เมื่อเข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อเข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองได้ส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างอิสระ เมื่อเข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองได้ชักชวนให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมือง เมื่อเข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองจะทำให้เกิดการประนีประนอมเจรจาทางการเมือง

อภิปรายผลระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสัปปุริสธรรม 7

ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักหลักการ รู้จักหลักเกณฑ์

และระเบียบการบริหารจัดการ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้หน้าที่และรู้ประโยชน์ที่พึงประสงค์ ด้านความเป็นผู้รู้จักตน คือ รู้ว่าตัวตนของเราเป็นใคร มีฐานะหรือทำหน้าที่อะไร ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ ความพอเพียงในความเป็นอยู่ ในการใช้จ่ายทรัพย์ ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมว่าเวลาไหนควรทำ เวลาไหนไม่ควรทำและระยะเวลาในการทำงาน การจัดคนเข้าทำงาน ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ที่ประชุม การประพฤติตัวในที่ประชุม การเข้าหาชุมชนหรือกลุ่มคนในสังคม ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคล ความสามารถ คุณธรรม อัธยาศัย ทำงานเพื่อส่วนรวม ซื่อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น บริหารจัดการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง รักษากฎระเบียบที่ตั้งไว้ เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการในชุมชน แสดงความคิดเห็น วิจารณ์การทำงาน และร้องทุกข์เรื่องราวต่าง ๆ ได้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และชุมชนอยู่เสมอ สอดคล้องกับ พระณัฐพงษ์ กิจฺจสาโร (พลเวียง) (2558 : 104-118) ที่ทำการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้งห้าด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจด้านอารมณ์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านความสัมพันธ์ ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ ผู้บริหารควรควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุมีผล ควรมีดุลยพินิจในการตัดสินใจ และควรแสดงออกด้วยความจริงใจ และ ขัดแย้งกับ บุศรา โพธิสุข (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

หลักสัปปุริสธรรม 7 จำแนกโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะหากประชาชนหากมีความสนใจใฝ่รู้และเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเมื่อนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คือ ความเป็นคนดีที่สมบูรณ์ เป็นธรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นหัวหน้าคน หรือ ผู้นำที่จะต้องเป็นผู้รู้จักเหตุผล รู้จักตัวเอง และผู้อื่น รู้จักกาลเทศะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรู้จักนิสัยความต้องการความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อจะได้เลือกใช้คนให้ถูกกับงานหรือใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ซึ่งทุกคนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ และถือปฏิบัติ เมื่อมีการประยุกต์ใช้ในลักษณะที่แตกต่างกัน อาจทำให้เกิดพฤติกรรม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันสอดคล้องกับ พระศตวรรษ กิตฺติปาโล (2562 : 3113-314) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครอง ของพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครอง ด้านหลักธัมมัญญุตา ด้านหลักอัตถัญญุตา ด้านหลักอัตตัญญุตา ด้านหลักมัตตัญญุตา และด้านหลักปุคคลปโรปรัญญุตา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ พระจำรัส ฐิตธมฺโม (สวาสโพธิ์กลาง) ที่ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ 3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และบุคคลที่มีอายุ อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ซึ่งสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำเป็นสารสนเทศประกอบเพื่อพิจารณากำหนดนโยบายให้เกิดมีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสัปปุริสธรรม 7

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรณรงค์ให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 อย่างต่อเนื่องและโดยรอบด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นและในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีจุดเด่นด้วย

2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้หลักธรรมอื่น ๆ ด้วย

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับท้องถิ่นอื่น ๆ ด้วย

3.2 ควรส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดถึงผู้นำท้องถิ่นอื่น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

จรูญ สุภาพ. (2522). *การพัฒนาประเทศ.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2522.

ทรงพล โชติกเวชกุล และคณะ. (2564). พฤติกรรมของประชาชนในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 2. *Journal of Modern Learning Development.* 6 (6), 244-265.

บุศรา โพธิสุข. (2558). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.* รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.

พระณัฐพงษ์ กิจฺจสาโร (พลเวียง). (2558). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสัปปุริสธรรม 7. *วารสาร มมร. ร้อยเอ็ด.* 4 (1), 104-118.

พระศตวรรษ กิตฺติปาโล. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครอง ของพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์.* 7 (2), 313-314.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2546). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

People's Participation in Local Governance in Nam Phong District, Khon Kaen Province

ชัยรัตน์ มาสอน,

ชาญชัย ฮวดศรี และ สุรพล พรมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Chairat Mason,

Chanchai Huadsri and Suraphon Promgun

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Chairatma_sipunyo@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักอิทธิบาท4 3) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และตามหลักอิทธิบาท 4 4) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 384 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบการแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักอิทธิบาท4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนที่มี อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และหลักอิทธิบาท 4 ต่างกัน ต่อการมีส่วนร่วมการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเทศและระดับการศึกษาต่างกัน การมี

* วันที่รับบทความ: 29 มกราคม 2565; วันแก้ไขบทความ 30 มกราคม 2565; วันตอบรับบทความ: 30 มกราคม 2565

Received: January 29, 2022; Revised: January 30, 2022; Accepted: January 30, 2022

ส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน 4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง ยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารการประเมินงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น ควรมีการแต่งตั้งประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการประเมินแผนงาน โครงการตามแผนพัฒนา ประเมินความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่จัดดำเนินการ มีส่วนร่วมที่จะตัดสินใจวางแผน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสนอปัญหาและความต้องการในท้องถิ่น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; ประชาชน; การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstracts

The objectives of this research were as follows: 1) to study the level of people's participation in the local governance in Nam Phong District, Khon Kaen Province; 2) to study the level of people's participation in the local governance in Nam Phong District according the Four Iddhipāda Dhammas (Paths of Accomplishment); 3) to compare the participation of the people in the local governance in Nam Phong District, classified by the samples' personal factors; 4) to study problems, obstacles and recommendations for people's participation in the local administration in Nam Phong District. This study was carried out by means of the mixed research methodology: quantitative and qualitative research. The sample group consisted of 384 people in Nam Phong District and 16 key informants. The tools used were questionnaires and interview forms. The statistics used were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation. t-test (One-way ANOVA). The obtained data were interpreted by the descriptive analysis.

The research results were as follows:

1) The level of people's participation in the local governance in Nam Phong District, Khon Kaen Province was at a high level.

2) The level of people's participation in the local governance in Nam Phong District according the Four Iddhipāda Dhammas was at a high level.

3) The comparison of people's participation towards local administration in Nam Phong District, Khon Kaen Province revealed that people with differences in age, occupation, monthly income and the Four Iddhipāda Dhammas has participated in local governance differently with statistical significance level of 0.05. The people with different gender and educational levels participated in local governance indifferently.

4) Problems, obstacles and recommendations for people's participation in the local government in Nam Phong District, Khon Kaen Province were that some local government organizations have not yet given an opportunity to the public to participate in the management and assessment of the local government organization. Therefore, people should be appointed as members of the assessment committee of projects according to the development plan to seriously assess the transparency in the operation of the management of the local government organization. The people should be allowed to participate in the activities, planning, making decisions to propose local problems and needs.

Keywords: People's; Participation; Local Governance

บทนำ

ประเทศไทยหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2476 วางโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินหลังจากที่มีการเปลี่ยนระบบการปกครองใหม่โดยเหตุผลสำคัญของการตรากฎหมายฉบับนี้ เพื่อต้องการจัดรูปแบบให้เข้าลักษณะการปกครองอย่างรัฐธรรมนูญ และมีการจัดระเบียบการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต่างมีหน้าที่บริหารราชการหน่วยงานจะทำหน้าที่หลักในการประสานการทำงานระหว่างกัน เพื่อจะได้แก้ปัญหาให้แก่ประชาชนด้วยความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด (จิรวรรณ อินอินทรีย์สังวรณ์, 2552 : 1) โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองการในระบบประชาธิปไตย เป็นหัวใจสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความสนใจ เปิดโอกาสแสดงทัศนะและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์, 2560 : 7-8) เพื่อให้สังคมบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันและประเทศไทยจัดระเบียบการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยอาศัยหลักการ 3 ประการ คือ หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2560 ได้มีสาระสำคัญการมีส่วนร่วมของ ประชาชนซึ่งเป็นสาระประการหนึ่งที่สภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้ใช้หลักการในการจัดทำร่างรัฐธรรมดับ ปรากฏในอารัมภบทของรัฐธรรมนูญ (ดังนี้) ว่า “ได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีสาระสำคัญเน้นการ ส่งเสริมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้นตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นใหญ่” (กองราชการส่วนตำบล, 2562 : 16) จากที่มาของรัฐธรรมนูญดังกล่าวถือว่า “เป็นนิมิตหมายที่ดีของภาคราชการ ภาคประชาชน และภาคเอกชนในการที่จะประสานความร่วมมือกันเพื่อทำให้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็งทัดเทียมนานาอารยประเทศได้เป็นที่ยอมรับกันว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด เนื่องจากเป็นการปกครองที่ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยทุกคนรัฐธรรมนูญ เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตนด้วยความชอบธรรม การมีส่วนร่วมถือเป็นหลักที่สำคัญตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจและในกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาลและในทางการเมือง หรืออาจจะเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาล เช่น การรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองลงแข่งขันในการ

เลือกตั้งเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองและรัฐบาล (Citizen Participation in Government and Politics) มีความสำคัญมาก สมมุติฐานของประชาธิปไตยมีอยู่ว่าการมีส่วนร่วมในทางการเมืองและรัฐบาลนั้น ควรจะเป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปอาจกระทำได้อย่างเต็มที่และกว้างขวาง" (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ, 2546 : 20)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถสรุปสาเหตุที่นักวิชาการ และองค์กรทั้งภายในและต่างประเทศนั้นให้ความสนใจในหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ว่าเป็นเพราะในขณะนั้นสถานการณ์บ้านเมืองของประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนา ส่วนใหญ่ประสบปัญหากับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ไม่เป็นระบบและไม่มีความโปร่งใส เกิดการทุจริตคอรัปชั่นขึ้น อีกทั้งผู้บริหาร ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน เกิดการเห็นแก่ตัวตักตวงผลประโยชน์เข้าตัวเองจนทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจขึ้น จึงนำมาสู่การหันมาให้ความสนใจในหลักการมีส่วนร่วมนี้ ซึ่งเป็นวิถีทางที่นำไปสู่ผลเชิงปฏิบัติในการช่วยเสริมให้แนวทางของประชาธิปไตยสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งนำไปสู่การปฏิรูประบบต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด (วราสิทธิ์ กาญจนสูตร, 2546 : 26)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า การมีส่วนร่วมต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารงานส่วนตำบลอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานสำหรับนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่าง ๆ ภายในองค์การให้มีความสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมและสามารถเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุข เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบในสังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนจะทำให้สังคมมีความยุติธรรมมีความโปร่งใสและสร้างความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยรวมถึงความสามัคคีและรวมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่อำเภออื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและหลักอิทธิบาท 4

3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิง ปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ระยะที่ 1 การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีการ สุ่มแบบเจาะจง จำนวน 16 คน ประกอบด้วย

1) ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ในมหาวิทยายาลัย จำนวน 3 รูป/คน 2) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน 3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน 4) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน 5) ประชาชนในเขตพื้นที่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น รวม 4 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งสิ้น 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนั้นได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบมีคำถามที่แน่นอน (Structured Interview) โดยทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึง รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ 3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือใน การเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์ กระบวนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพขอบแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบ สัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการ ศึกษา จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ (1) ผศ.ดร.วิทยา ทองดี ผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา วิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น (2) ผศ.ดร.นิเทศ สนั่นนารี อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น (3) ผศ.ดร.ประยูร แสงใส อาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิตและครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น (4) อาจารย์ ดร.สมควร นามสีฐาน อาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิตและครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น (5) อาจารย์ ดร.ธีร์ดนัย กัปโก อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น 2) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์แล้วส่งนำไปใช้สัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้ทำวิจัยทำหนังสือเพื่อขอหนังสืออนุญาตในการสัมภาษณ์ จากศูนย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึงผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลหลักอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น (ขึ้นอยู่กับตัวอย่าง เช่น นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย, นายก อบต., ผู้ใหญ่บ้าน, อสม. ,และประชาชน) 2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อ สัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ 4) โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 5 กลุ่ม รวม 16 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบ เรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

3. ระยะที่ 2 การออกแบบวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากร ได้แก่ ในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 112,948 ค (1.1) ขั้นที่ 1 การคำนวณขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหลับใช้ในการวิจัย โดยใช้ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Krejcie and Morgan (ปัญญา คล้ายเดช, 2560 : 165) โดยใช้สูตรจากตารางสำเร็จรูป ผู้วิจัยดูช่อง ตารางจำนวนประชากรที่ 112,948 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 384 คน (1.2) ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดย เลือกจากประชากร ในอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยแต่ละชั้นภูมิจะทำการสุ่มตัวอย่าง แบบสัดส่วน ดังต่อไปนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed Form) และ ปลายเปิด (Opened Form) แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จากเอกสารและ ผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้ 2) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 3) กำหนด

วัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4) สร้างเครื่องมือ 5) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข 6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ 7) ปรับปรุงแก้ไข 8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่ม ตัวอย่าง 9) รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกรอบของ “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Open Ended) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถามโดยความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้ 1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่ สร้างไว้ 2) หาค่าเที่ยงตรง (Validity) โดยกำหนดแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อประธานและ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์แต่ละข้อ (Index of Item- Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.06-1.00 3) หาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 4) ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับใช้จริงต่อไป

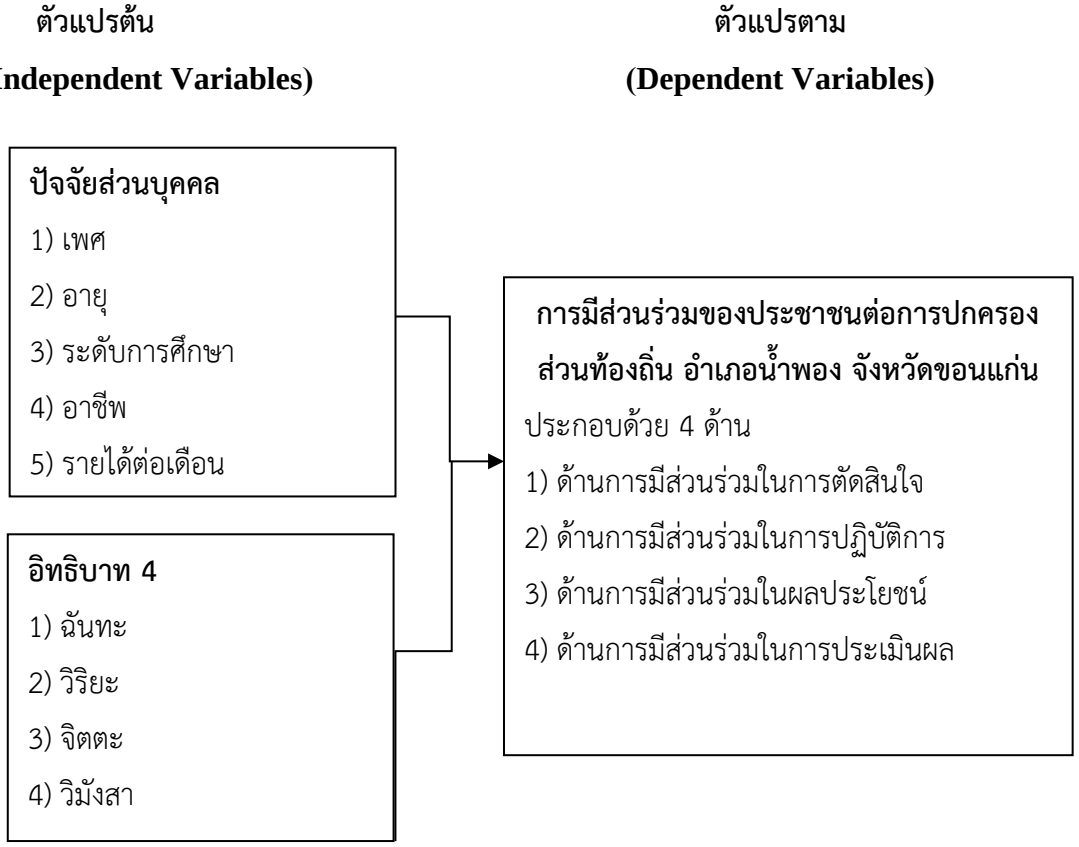
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อออกหนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 2) ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อออกหนังสือถึงนายกเทศมนตรี ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย 3) ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อออกหนังสือถึงนายกเทศมนตรี นายก

องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 14 หน่วยงาน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลวิจัย 4) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 5) รวบรวมข้อมูลตรวจนับแบบสอบถามได้แบบสอบถามมาครบคิดเป็น 100 % 6) เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยมีเกณฑ์การตัดสินค่าเฉลี่ย ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2541 : 75) 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ one way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe’ method) 4) ความคิดเห็น ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนสรุปเป็นข้อความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วสังเคราะห์กระทั่งได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นและตามหลักอิทธิบาท 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเทศหญิง มีจำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1 และเป็นเพศชาย มีจำนวน 161 คิดเป็นร้อยละ 41.9 มีอายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง 25-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.3 ตามด้วยอายุอยู่ระหว่าง 18-24 ปี คิดเป็นร้อย

ละ 21.4 ตามด้วยอายุอยู่ระหว่าง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.3 และอันดับสุดท้ายอายุอยู่ระหว่าง 56 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.2

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นและตามหลักอิทธิบาท 4

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.89) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\overline{X}$ = 3.95) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 3.87) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ($\overline{X}$ = 3.86) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\overline{X}$ = 3.86) ตามลำดับ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และตามหลักอิทธิบาท 4

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.86) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิริยะ (ความเพียร) ($\overline{X}$ = 3.89,) รองลงมา คือ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ($\overline{X}$ = 3.88) และด้านวิมังสา ($\overline{X}$ = 3.86) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) ($\overline{X}$ = 3.80) ตามลำดับ

4. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ตามปัจจัยส่วนบุคคล และตามหลักอิทธิบาท 4

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น และตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น และตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น และตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัด ขอนแก่น มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น และตามหลักอิทธิบาท 4 มีแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัด ขอนแก่น มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการ

ปกครองส่วนท้องถิ่น และตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. แนวทางส่งเสริมการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และตามหลักอิทธิบาท 4

1) ด้านการตัดสินใจ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น การเสนอความต้องการด้านต่าง ๆ บางท้องถิ่นยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเลย ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการในท้องถิ่นมากกว่า ควรให้โอกาสแก่ประชาชนมีส่วนร่วมคิดและกำหนดอนาคตของคนในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้มากกว่านี้

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ แนวทางการพัฒนาการส่วนร่วมในการปฏิบัติการของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับจ้างงานเหมาโครงการ หรือกิจกรรมที่การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ ควรให้ประชาชนช่วยดำเนินงานแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาส เช่น ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น และควรให้ประชาชนประสานงานระหว่างการปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนด้วยกันเอง

3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แนวทางการพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง จนนำไปสู่การไม่ให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นนั้นก็เป็นได้ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการส่วนร่วมในผลประโยชน์ของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการ ในชุมชนท้องถิ่น และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้โครงการต่าง ๆ

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน แนวทางการพัฒนาการส่วนร่วมในการประเมินของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ควรมีการแต่งตั้งประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการประเมินแผนงานโครงการตามแผนพัฒนา ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาประเมินความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลงานในการก่อสร้างที่ถูกต้องตามแบบแผน

6. แนวทางส่งเสริมการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และตามหลักอิทธิบาท 4

1. ด้านความพอใจ (ฉันทะ) มีความพอใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ และพอใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมมือมือประสานผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ มีความความ

เสียสละ ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ ในเชิงนโยบายบางอย่างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้ มีความพอใจต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ด้านความเพียร (วิริยะ) มีความพยายามในการปฏิบัติงาน ทำงานด้วยความพากเพียร บากบั่น ขยัน พยายามหาวิธีการ พัฒนาระบบงาน ทำงานให้สำเร็จ ให้ประชาชนเข้ามาการมีส่วนส่วนในการทำงาน หรือโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ด้านความเอาใจใส่ (จิตตะ) มีความเอาใจใส่ต่องานที่รับผิดชอบและการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความความเสียสละ ตั้งใจ มีจิตอาสาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย ลงมือทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. ด้านความรอบคอบ (วิมังสา) มีการพัฒนาระบบการทำงานและการปฏิบัติที่ดี การประเมินตรวจสอบ ประชาชนมีส่วนร่วมของและเข้ามามีบทบาทในการปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ นำผลดี ผลเสีย ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์ เพื่อแนวทางพัฒนาอย่าต่อเนื่อง

7. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และตามหลักอิทธิบาท 4

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหาอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารเท่าไหร่หนัก เนื่องจากกลุ่มที่เข้าไปทำหน้าที่ในฝ่ายบริหารส่วนมากจะมีพวกพ้องของตนเองเป็นหลัก ส่วนอีกกลุ่มที่เป็นฝ่ายตรงข้ามขั้วอำนาจในท้องถิ่นยิ่งไม่กล้าที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้เลย แม้กระทั่งการมีส่วนร่วมที่จะตัดสินใจวางแผน กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น การเสนอความต้องการด้านต่าง ๆ บางท้องถิ่นยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเลย ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ปัญหาอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดดำเนินการ ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นคิดว่าตนเองไม่ใช่ส่วนสำคัญในการพัฒนาเลย ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่เกิดความหวงแหนท้องถิ่น จนนำไปสู่การไม่ให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นเลย ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการส่วนร่วมในการปฏิบัติการของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับจ้างงานเหมาโครงการ หรือ

กิจกรรมที่การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ และให้ประชาชนช่วยดำเนินงานแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาส เช่น ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมอาชีพ

3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ปัญหาอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในจัดทำแผนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การศึกษา การอาชีพ การเงิน เป็นต้น ทำให้ประชาชนไม่เกิดความเข้าใจในทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง เพราะประชาชนไม่ได้รับรู้แนวทางการพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง จนนำไปสู่การไม่ให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นนั้นก็เป็นได้ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการส่วนร่วมในผลประโยชน์ของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการ ในชุมชนท้องถิ่น และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้โครงการต่าง ๆ

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ปัญหาอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินการดำเนินงาน หรืออาจเป็นเพราะกฎเกณฑ์ ระเบียบยังไม่ชัดเจนในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนขั้วอำนาจที่บริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นกับกลุ่มขั้วอำนาจตรงกันข้ามเกิดความขัดแย้งกัน จนเป็นอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินอย่างชัดเจน ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการส่วนร่วมในการประเมินของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ควรมีการแต่งตั้งประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการประเมินแผนงานโครงการตามแผนพัฒนา ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาประเมินความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และตามหลักอิทธิบาท 4

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่อยู่ในระดับมากสูงสุดถึงน้อยสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ด้าน

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนให้ความสำคัญต่อการบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง เล็งเห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น จึงได้มีระดับการมีส่วนร่วมทั้งด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติการ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินอยู่ในระดับมากทั้งหมด อีกทั้งทางฝ่ายบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานที่จะก่อเกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความ มีระบบการติดตาม ตรวจสอบผลการแก้ปัญหาปัญหาภายในองค์กร นำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคชุมชน สังคม มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานภายใต้แนวคิดร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ตลอดจนประชาชนได้เล็งเห็นผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับรู้แผนงานต่าง ๆ เพื่อจะได้วางแผนชีวิตร่วมกับหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันประชาชนกับหน่วยงานยังได้มีส่วนร่วมในการประเมินความโปรงใส่ของการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์และเกิดประสิทธิผลให้กับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเหตุผลทั้งหมดนี้ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ วสันต์ จันทจร (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ในขณะเดียวกัน ยังสอดคล้องกับ พิลัยวัลย์ ศิริภักดิ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีวิไลมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านการงานแผนดำเนินงาน ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ ด้านการติดตามและควบคุม และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ทัศนีย์ ปาระภา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาจารย์ มีความเห็นในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจารย์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในกรตัดสินใจ แต่ไม่สอดคล้องกับสิทธิ์ธนัชท์ วารุณสหรัชภณ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และตามหลักอิทธิบาท 4

1) ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นคนทำงาน วัยรุ่น วัยกลางคน และวัยสูงอายุ ที่เป็นเพศชายและเพศหญิง ที่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นต่าง ๆ มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน มีมุมมองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พัชรินทร์ โสภา และ สิทธิเดช สิริสุขะ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นคนทำงาน วัยรุ่น วัยกลางคน และวัยสูงอายุ ที่มีอายุต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่วงอายุของประชาชนในท้องถิ่นเป็นตัวกำหนดการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของปกครองส่วนท้องถิ่น บางครั้งกลุ่มวัยรุ่นยังไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น หรือกลุ่มวัยทำงาน และวัยสูงอายุ กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ผ่านการทำงานในท้องถิ่นมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาอาชีพในด้านต่าง ๆ ทำให้สามารถเข้าถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นจัดขึ้น จึงทำให้ความเห็นแตกต่างไปจากกลุ่มวัยรุ่นก็เป็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรินทร์ โสภา และ สิทธิเดช สิริสุขะ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปวช. ปวส. และระดับปริญญาตรีที่แตกต่างกัน ก็ไม่ทำให้ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาทุกระดับทำให้เป็นคนที่เอาใจใส่ต่อการมีส่วนร่วมของการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาตามแผน โครงการต่าง ๆ ตลอดร่วมคิดร่วมทำ ร่วมประเมินไปกับท้องถิ่นด้วย และซึ่งสอดคล้องกับ พัชรินทร์ โสภา และ สิทธิเดช สิริสุขะ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด

เพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีอาชีพเกษตรกรรม รับราชการ/รัฐวิสากิจ มีธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย รับจ้าง ซึ่งมีอาชีพที่ต่างกัน ยิ่งทำให้ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีพต่าง ๆ มีส่วนทำให้คนมีการรับรู้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติการ ผลประโยชน์ และการประเมิน แตกต่างกัน บางอาชีพไม่มีเวลา ไม่มีโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น เช่น อาชีพธุรกิจส่วนตัวยิ่งต้องดิ้นรนเพื่อหารายได้เข้าสู่ครอบครัว หรืออาชีพรับจ้างยิ่งต้องทำงานนอกบ้านเกือบทุกวัน ทำให้บางอาชีพไม่มีกระทั่งเวลาในการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยซ้ำ จึงส่งผลให้มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรินทร์ โสภา และ สิทธิเดช สิริสุขะ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ส่วนน้อยที่สุดมีรายได้ต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7 ยิ่งแสดงให้เห็นว่าชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ในการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าจะมีรายได้น้อย ปานกลาง หรือมากกว่านี้ ยิ่งทำให้ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายได้ต่อเดือนทำให้คนทำงานตามความถนัดของตนเอง หรือการหารายได้นอกพื้นที่ชุมชนตนเอง หรือบางคนไปเช้าเย็นกลับ ในการเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานท้องถิ่นจัดขึ้นจึงไม่มีโอกาสที่จะเข้าถึง จนนำไปสู่ความคิดต่อการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันไป จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีความพร้อมด้านรายได้ของครอบครัว สามารถที่จะสละเวลาของตนเองเพื่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นได้มากกว่า ในขณะที่กลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำ มีความจำเป็นต้องหารายได้เพื่อการเลี้ยงชีพ จึงไม่สามารถที่จะสละเวลาเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโอกาสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อการมีส่วนร่วม ซึ่งหากมีการให้ข้อมูลและชี้โอกาสของการได้รับประโยชน์แก่กลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมของท้องถิ่นน่าจะเป็นโอกาสที่กลุ่มคนเหล่านี้สามารถขยายโอกาส เพื่อการสร้างรายได้ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ ศุภชัย เชื้อกุณะ (2542 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในประเด็นที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ในด้านการพัฒนาตำบล ซึ่งตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

6) ประชาชนที่มีความคิดเห็นตามหลักอิทธิบาท 4 ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนในเขตพื้นที่ต่างมีความเข้าใจในหลักธรรมอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน โดยทุกคนต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียร บากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในการมีส่วนส่วนในการปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการตรวจสอบความสำเร็จในการปฏิบัติงานของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนต่างมีความพยายามที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทั้งด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติงาน ผลประโยชน์ และการประเมิน บางคนเข้ามาเพื่อที่จะตรวจสอบระบบการบริหารงาน ส่วนบางคนเข้ามาเพื่อมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ บางคนมีความความเสียสละ ตั้งใจ จิตอาสาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายในการบริหารระดับท้องถิ่น บางคนเข้ามาเพื่อแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ นอกจากนี้ ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการบริหารงานการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประชาชน และการมีส่วนร่วมในการกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ นิพนธ์ โอภาษี (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับ ชาตรี แนวจำปา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 อยู่ในหน้าที่ระดับมาก โดยทุกคนต้องใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้มีความรัก ความพอใจในงาน ความพากเพียรบากบั่นด้วยความเอาใจใส่งาน ตรวจสอบงานอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรควรส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนได้นำหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ชุมชน หรือคณะกรรมการบริหารกลุ่ม

กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และมีการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อให้การทำงานด้านการพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

ควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาให้มีความชัดเจนมากขึ้น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น โครงการประเพณี กีฬาและนันทนาการต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เข้าร่วมรับฟังการแถลงผลการดำเนินงาน การใช้จ่ายงบประมาณให้มากยิ่งขึ้น ควรจัดทำสื่อแสดงผลงาน ผลของการจัดกิจกรรม รวมถึงข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ถึงผลที่จะเกิดแต่ละชุมชนในระยะสั้นและระยะยาว

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาในการนำหลักพุทธธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรจะศึกษากลุ่มตัวอย่างจากองค์กรที่มีลักษณะโครงสร้างแตกต่างกันบ้างเพื่อหาความแตกต่าง

3) ควรจะศึกษาโดยการเพิ่มจำนวน ตัวแปรอิสระให้มีความหลากหลายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กองราชการส่วนตำบล. (2562). *ข้อมูลสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2562.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

จิรวรรณ อินอินทรีย์สังวรณ์. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย.* การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณ. บัณฑิตวิทยาลัย: ราชภัฏเชียงราย,

ชาตรี แนวจำปา. (2552). *การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร.* พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต.

ทัศนีย์ ปาระภา. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลต าบลนาจารย์อ าเภอเมืองกาฬสินธุ์จังหวดักาฬสินธุ์.* รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิพนธ์ โอภาษี. (2557). *การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์.* พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการคณะสงฆ์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปัญญา คล้ายเดช. (2560). *ระเบียบวิจัยทางรัฐศาสตร์.* ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. หกจ. ขอนแก่นการพิมพ์.

พัชรินทร์ โสภา และ สิทธิเดช สิริสุขะ. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.* สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ด (Student of Master of Business Administration, Stamford International University

พิลัยวัลย์ ศิริภกัดี. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย.* รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วราสิทธิ์ กาญจนสูตร. (2546). *คัมภีร์บริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: มติชน.

วสันต์ จันทจร. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม.* รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศุภชัย เชื้อกุณะ. (2542.). *ความรูความเขาใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารสวนตำบลศึกษาเฉพาะพื้นที่จังหวัดหนองคาย.* สารนิพนธปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร

สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ. (2546). *คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์. (2560). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองการในระบบประชาธิปไตย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สิทธิ์ธนัชท์ วารุณสหรัชภณ. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.* รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ

The Development of English Writing Skills of Mattayomsuksa 5 Students Using the Writing Process Approach

ณัฐชยา สมมาศเดชสกุล[1], นงคราญ อนุกูล[2],

วิรัช พิมพา[3] และ สุจรรยา สมบัติธีระ[4]

โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น[1,3] ,

โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์[2], มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง[4]

Natchaya Sommartdejsakul[1], Nongkran Anukul[2],

Wirat Pimpa[3] and Sujanya Sombatteera[4]

Khonkaenwittayayon School, Khonkaen District, Khonkaen Province[1,3],
Yangtaldwittayakarn School, Yangtalat District, Kalasin Province[2],
Mae Fah Luang University, Thailand[4]
Corresponding Author, E-mail: kapko1990@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ 2) พัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โดยการเขียนแบบเน้นกระบวนการโดยให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายนซึ่งได้มาด้วยวิธีการ สุ่มอย่างง่าย จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบสัมภาษณ์นักเรียน และแบบทดสอบย่อย 2) เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผนการปฏิบัติ ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมของการปฏิบัติการในวงจรมาวิเคราะห์และใช้ปรับแผนการปฏิบัติในวงจรต่อไป

* วันที่รับบทความ: 25 มกราคม 2565; วันแก้ไขบทความ 29 มกราคม 2565; วันตอบรับบทความ: 30 มกราคม 2565

Received: January 25, 2022; Revised: January 29, 2022; Accepted: January 30, 2022

ผลจากการดำเนินการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีพัฒนาการทางการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม คือคิดเป็นร้อยละ 86.11

2. ผลจากกระบวนการ เชิงคุณภาพ นักเรียนมีพัฒนาการเกี่ยวกับการเขียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนในรายละเอียดด้านบทบาทและพฤติกรรมของครูผู้สอน พฤติกรรมของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ทราบจุดบกพร่องของกระบวนการเรียนการสอนสามารถหาแนวทางแก้ไขได้ตรงจุด สรุปได้ดังนี้

1) พฤติกรรมของครูผู้สอน โดยครูผู้สอนจะต้องให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ให้การช่วยเหลือแนะนำ สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง

2) พฤติกรรมของนักเรียน ในการฝึกทักษะการเขียนตามขั้นตอนกระบวนการเขียน นักเรียนต้องช่วยเหลือกัน ระดมความคิด รวบรวม และเรียบเรียงข้อมูล แสดงความคิดเห็นผลงานเขียนของเพื่อน แก้ไขปรับปรุงงานเขียนของตนเองให้สมบูรณ์ สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับครูผู้สอนและกับเพื่อนโดยนักเรียนที่เรียนเก่งให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน

คำสำคัญ: ทักษะการเขียน; การเขียนภาษาอังกฤษ; แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ

Abstracts

The purposes of this research were 1) to develop Teaching and Learning Activities in English Writing Skills using the writing process approach 2) to develop English Writing Skills for Mattayomsuksa 5 students Khonkaenwittayayon School using the process approach. The Sampling group consisted of 36 grade 11 students in Khonkaenwittayayon School. The research tools were classified into two types. The first group of research tools consisted of 1) experimental tools which were 3 lesson plans, the teacher's teaching behavior observation form, the interviewing questions 2) the summative evaluation tool which was the achievement test for writing skills.

Action research method was used in this study; planning, action, observing and reflecting.

With the implementation of writing process approach in teaching, the findings were:

1. The achievement of the students' English writing skills: After the process approach had been practiced through three cycles of the action research process, the students improved their English writing skills. Their performance score in average was 86.11 percent which was higher than the determined mastery learning criterion at 75 percent.

2. The students writing skills improved as a result of modification of the teacher's role and teaching behavior, students' role and learning behavior as well as teaching and learning activities. The details of those modifications would be summarized as follows:

1) Roles and behavior of the teacher: The teacher had to give Knowledge, advice individually. Besides the teacher had to make good interaction with the students as well as create friendly climate.

2) Roles and behavior of the students: In practicing writing skills through the process approach, the students need to work together, brainstormed, collected and rearranged words and data, read then rewrote and revised their own writing. In addition, students had to create good interaction among the teacher and friends. Smarter students had to be helpful to the weak students.

Keywords: Writing Skill; English Writing; The Writing Process Approach

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2545 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ รวมทั้งกระบวนการจัดการศึกษาให้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 125) ได้กำหนดให้รายวิชาภาษาอังกฤษเป็นสาระที่ต้องเรียนรู้ตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระอื่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการเปิดโลกทัศน์ของตนเอง ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อันนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ในแต่ละชั้นปี และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งยังได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับและเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 1-32) ในอดีต การสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาต่างๆ มักให้ความสำคัญกับรูปแบบภาษาในการเขียนมากกว่าความคิดในการเขียน ดังจะเห็นได้จากรูปแบบการเขียนที่เน้นการเติมคำ การเชื่อมประโยคย่อย 2-4 ประโยค การเปลี่ยนประโยค ซึ่งแนวคิดดังกล่าวไม่สามารถพัฒนาการเขียนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนกระทั่งมีกลุ่มนักการศึกษาสนใจศึกษากระบวนการคิด (Writing process) (อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ, 2555 : 139) โดยมุ่งศึกษาว่า “ผู้เรียนเขียนอย่างไร” มากกว่าประเด็นที่ว่า “ผู้เรียนเขียนอะไร” (Emig 1971, Raimes 1985, Somers 1990 : อ้างถึงใน อรุณี อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ, 2555 : 139) ซึ่งในการเปลี่ยนแนวคิดหรือ

ประเด็นในการศึกษาดังกล่าวนี้มีผลต่อวิธีการสอนทักษะการเขียน ดังนั้นการเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ต้องฝึกฝนทักษะต่างๆ ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเพื่อให้สามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทักษะการเขียน เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญดังที่ สมิธ (Smith, 1990 : อ้างถึงในณัฏฐา ถิละวัฒน์, 2547 : 185) กล่าวว่าการเขียนเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สามารถถ่ายทอดผ่านกาลเวลา ทำให้ผู้อ่านรับรู้ข้อมูลที่เขียนในอดีตเป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกสิ่งต่างๆ เป็นต้น จากผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติประจำปีการศึกษา 2560 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาพรวมโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ในรายวิชาภาษาอังกฤษมีค่าเฉลี่ย 31.80 อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ในระดับประเทศ นักเรียนควรได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 4 ทักษะ โดยเฉพาะทักษะการเขียน ซึ่งมีความซับซ้อนมากกว่าทักษะอื่นและนักเรียนส่วนมากไม่ชอบทำข้อสอบอัตนัย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงหาวิธีพัฒนาทักษะการเขียน ซึ่งต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนให้ใช้ภาษาเขียนเพื่อการสื่อสาร จึงได้เลือกใช้แนวการฝึกเขียนโดยเน้นกระบวนการ ซึ่งผลการวิจัยของณัฏฐา ถิละวัฒน์ (2547 : 185) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยฝึกการเขียนแบบเน้นกระบวนการ พบว่า ความสามารถด้านการเขียนเรียงความของนักเรียนโดยการเขียนแบบเน้นกระบวนการการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อสิ้นสุดการทดลองพบว่าความสามารถด้านทักษะการเขียนอยู่ในระดับดี และผู้เรียนที่ได้รับการฝึกเขียนแบบเน้นกระบวนการหลังการทดลองมีความสามารถเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำวิธีการนี้มาปรับปรุงวิธีการสอนเขียน โดยใช้วิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการเพราะเป็นวิธีการที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการคิด และการใช้ภาษาช่วยเหลือกันและกัน ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ

2. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โดยการเขียนแบบเน้นกระบวนการให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นจำนวน 722 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ คือ

2. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการจำนวน 3 แผนดังนี้ การเขียนกรอกแบบฟอร์มจำนวน 2 คาบ การเขียนอธิบายขั้นตอนจำนวน 3 คาบ การเขียนเล่าเรื่องจำนวน 3 คาบ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ มีดังนี้

- แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู
- สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู
- แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน
- แบบสัมภาษณ์นักเรียน
- แบบทดสอบย่อย

2) เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ

2. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษมีขั้นตอนและหาประสิทธิภาพดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดหลักการตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ และการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2) ศึกษาหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเขียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน

3) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหน่วยการเรียนรู้แล้วแบ่งเนื้อหาย่อยให้เหมาะสมกับรูปแบบการสอนซึ่งการศึกษาครั้งนี้สามารถวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์ได้เป็น 3 แผนการจัดการเรียนรู้ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 คาบ

4) กำหนดกรอบเนื้อหาเวลาเรียนและกิจกรรมที่นำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สื่อการเรียนการสอนวิธีการและเครื่องมือการวัดผลประเมินผลแล้วจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

5) เรียงลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ตามความยากง่ายของเนื้อหา

6) จัดทำร่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยแผนการจัดการเรียนรู้งานเขียน 3 ประเภทได้แก่ การเขียนกรอกแบบฟอร์ม การเขียนอธิบายขั้นตอน การเขียนเล่าเรื่องในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 แผน

7) เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อตรวจสอบให้คำแนะนำ

8) ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. เครื่องมือสะท้อนผลการปฏิบัติ

1) แบบบันทึกหลังการสอนแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและแบบสัมภาษณ์นักเรียนโดยกำหนดขอบข่ายหัวข้อหรือคำถามของเครื่องมือ

2) แบบทดสอบย่อยเป็นแบบทดสอบที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อวัดความก้าวหน้าทักษะการเขียนโดยใช้ประเมินผลการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดการเรียนแต่ละวงจร โดยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นจะใช้ทดสอบวงจรละ 1 ข้อตามเนื้อหาและจุดประสงค์ของแต่ละวงจรโดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- กำหนดขอบข่ายเนื้อหาเพื่อทำการทดสอบ
- สร้างเครื่องมือ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบรูปแบบเครื่องมือความถูกต้องของเนื้อหาความเหมาะสม ในการนำไปใช้และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4. เครื่องมือที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม

1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียน เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียน ใช้ทดสอบเมื่อสิ้นสุดการเรียนทุกวงจรแล้วมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

- ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้จากคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศคู่มือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4
- นำเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มากำหนดเป็นจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียน โดยจุดประสงค์ของแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นข้อสอบเขียนจำนวน 1 ข้อ 3 ตอน ตามเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
- นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและนำแบบทดสอบทักษะการเขียนไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ชี้แจง แนะนำให้ความรู้ รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการให้กับผู้ช่วยศึกษา

2. ปฐมนิเทศนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการ

3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบสัมภาษณ์และแบบทดสอบย่อย นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในวงจรต่อไป

5. ประเมินการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการเขียนตามแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียน เมื่อดำเนินการครบทั้ง 3 วงจร

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐานค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์จากการทำแบบทดสอบย่อยถ่ายวงจรและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วบรรยายสรุปเพื่อประเมินสภาพที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยผู้วิจัยใช้แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยนำขั้นตอนตามแนวคิดของ Kemmis Mc Taggard ซึ่งแนวทางในการดำเนินการมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสัมภาษณ์นักเรียน ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และจากประสบการณ์ของผู้ศึกษา

2. ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และรูปแบบการจัดกิจกรรมการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

3. ศึกษาและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา

4. ให้ความรู้ผู้ช่วยศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการเขียนแบบเน้นกระบวนการเพื่อให้ผู้ช่วยศึกษามีความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการศึกษาครั้งนี้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Action) เป็นขั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินการสอนกับกลุ่มเป้าหมายกำหนดเป็นวงจรดังนี้

ปฏิบัติการวงจรที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

ปฏิบัติการวงจรที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ปฏิบัติการวงจรที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) การสังเกตกระบวนการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติโดยเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือดังนี้

1. แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู ผู้ศึกษาเป็นผู้บันทึกเองหลังการสอนตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น

2. แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู โดยผู้ช่วยผู้ศึกษาบันทึกพฤติกรรมการสอนของผู้ศึกษาโดยทำการสังเกตตลอดการดำเนินการสอนของครู

3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน โดยผู้ช่วยศึกษาทำการบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน โดยทำการสังเกตตลอดการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. แบบสัมภาษณ์นักเรียน โดยสัมภาษณ์นักเรียนที่มีความสามารถเก่ง ปานกลางอ่อน เมื่อสิ้นสุดแต่ละวงจร

5. แบบทดสอบย่อยเมื่อสิ้นสุดแต่ละวงจร

6. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดทุกวงจร

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) ขั้นการประเมินผลกระบวนการ ปัญหาอุปสรรคที่ได้จากการสังเกต โดยการวิเคราะห์ การประเมิน การอภิปราย การสรุปผล การเสนอแนะการจัดกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละวงจรเพื่อปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรต่อไป

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการทดลองสรุปผลการศึกษาในแต่ละวงจรได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษปฏิบัติการวงจร ที่ 1

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบสัมภาษณ์นักเรียนและสรุปปัญหาจากการปฏิบัติการในวงจรที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงในแผนปฏิบัติการวงจรที่ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ นักเรียน

ส่วนมาก โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อนไม่สนใจในการทำกิจกรรมคุยกันและคอยลอกงานเพื่อน ดังนั้นในขั้นที่ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยว และทำแบบทดสอบนักเรียนที่ไม่ตั้งใจสั่งจะทำไม่ได้ และเกิดความท้อแท้ ไม่กล้าซักถามครู และนักเรียนที่เรียนเก่งบางคนเกิดความเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม เพราะต้องคอยนักเรียนที่เรียนอ่อน และให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่ไม่ตั้งใจเรียนในกลุ่มของตน ในการทำกิจกรรมกลุ่มนักเรียนที่ทำงานและแสดงความคิดเห็นส่วนมากจะเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง

2. ผลการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษไทยปฏิบัติการวงจรที่ 1

คะแนนจากการทำแบบทดสอบย่อยทักษะการเขียนภาษาอังกฤษวงจรที่ 1 ของนักเรียนจำนวน 36 คน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 75 ของคะแนนเต็มจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 86.11 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 คะแนนขึ้นไป ปรากฏว่านักเรียนยังมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งอาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่ค่อยได้รับการฝึกทักษะเขียนมากนัก และเป็นทักษะที่นักเรียนอ่อนที่สุด นักเรียนไม่คุ้นเคยกับวิธีการที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนาทักษะการเขียน จากการทำกิจกรรมนักเรียนที่เรียนเก่งให้ความสนใจและตั้งใจในการทำกิจกรรมส่วนนักเรียนที่เรียนอ่อนยังให้ความสนใจตั้งใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมไม่มากนัก ส่วนผู้วิจัยเร่งดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเนื่องจากเกรงว่านักเรียนจะทำกิจกรรมไม่ครบตามกำหนด

3. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษปฏิบัติการวงจร ที่ 2

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบสัมภาษณ์นักเรียน แล้วสรุปปัญหาที่พบในการปฏิบัติการวงจรที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนปฏิบัติการในวงจรที่ 3 ดังรายละเอียดดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจ และเอาใจใส่กับนักเรียนที่เรียนอ่อนมากขึ้น เพื่อให้สามารถเขียนได้อย่างถูกต้อง ปล่อยให้นักเรียนที่เรียนเก่งทำด้วยตนเองและสามารถทำงานเสร็จก่อนเวลา ทำให้คุยกันเสียงดัง และนักเรียนที่เรียนอ่อนสามารถเขียนคำและประโยคได้ดีขึ้น

4. ผลการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษไทยปฏิบัติการวงจรที่ 2

คะแนนจากการทำแบบทดสอบย่อยทักษะการเขียนภาษาอังกฤษวงจรที่ 2 ของนักเรียนจำนวน 36 คน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 75 ของคะแนนเต็มจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 91.66 ของนักเรียนทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 คะแนนขึ้นไป ปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งผลมาจากนักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนการสอนมากขึ้น นักเรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านในวงจรที่ 1 มีความกังวลกลัวไม่ผ่านในวงจรนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนและอธิบายในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจทำให้นักเรียนคลายความกังวลและ

พยายามตั้งใจในการทำข้อสอบมากขึ้น แต่ยังมีนักเรียนที่ยังทำข้อสอบไม่ผ่าน ส่วนมากเป็นนักเรียนที่สอบไม่ผ่านในวงจรที่ 1

5. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษปฏิบัติการวงจร ที่ 3

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกพฤติกรรมการสอน แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบสัมภาษณ์นักเรียน แล้วสรุปปัญหาในส่วนที่ยังบกพร่องในการปฏิบัติการวงจรที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงแผนปฏิบัติการในวงจรต่อไป ดังนี้เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนยากขึ้น เนื่องจากเป็นการเขียนเล่าเรื่องซึ่งต้องใช้โครงสร้างภาษาอย่างถูกต้อง ทำให้นักเรียนเกิดความกังวลกลัวทำคะแนนได้ไม่ดี นอกจากนี้ผู้วิจัยสอนเร่งเกินไป เนื่องจากเกรงว่าจะสอนไม่ทันเวลา ทำให้นักเรียนไม่ได้คิดและใช้เวลากับการเขียนน้อย ไม่มั่นใจในรูปประโยคที่เขียน และบางส่วนคุยกัน เนื่องจากไม่รู้วิธีการว่าจะเขียนอย่างไร

6. ผลการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษไทยปฏิบัติการวงจรที่ 3 คะแนนจากการทำแบบทดสอบย่อยทักษะการเขียนภาษาอังกฤษวงจรที่ 3 ของนักเรียนจำนวน 36 คน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็มจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 94.44 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 คะแนนขึ้นไปปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

7. สรุปผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ

จากการทดลองวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนของนักเรียน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 85 คะแนนและคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 69 คะแนน มีนักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งหมด 31 คนคิดเป็นร้อยละ 86.11 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 คะแนนขึ้นไป พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และใช้ระเบียบวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ประกอบด้วยขั้นตอนในการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนเขียน ขั้นลงมือเขียน และขั้นหลังการเขียน ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 86.11 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งนักเรียนที่มีคะแนนสูงสุดคือ 85 คะแนนและคะแนนต่ำสุดคือ 69 คะแนน ผลดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการปรับปรุงข้อบกพร่องระหว่างการทดลองเป็นระยะโดยใช้หลักการการวิจัย เชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart ที่กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการมี จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของงานให้ดีขึ้น โดยการปรับปรุงข้อบกพร่องระหว่างการดำเนินการสอน มีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงระดับความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป ผลการทดสอบความก้าวหน้าของนักเรียนด้านทักษะการเขียน ปรากฏว่ามีเพียงวงจรที่ 1 ที่นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 75 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับลักษณะของกิจกรรมและไม่มีความถนัดในการเขียน

2. ประโยค เนื่องจากทักษะการเขียนเป็นทักษะที่นักเรียนได้รับการฝึกฝนน้อยกว่าทักษะอื่นและไม่คุ้นเคยกับการทำแบบฝึกหัดอัตนัย ทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจ นอกจากนี้ครูเร่งทำกิจกรรมกลัวไม่ทันตามกำหนดเวลา ส่วนในวงจรที่ 2 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 91.66 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเริ่มคุ้นเคยกับวิธีสอนและเนื้อหาที่เรียน เพราะเป็นสิ่งที่เรียนรู้ในชีวิตประจำวันนักเรียนที่เรียนเก่งให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนปานกลางและอ่อนในกลุ่ม ทุกคนเข้าใจบทบาทของตนเองมากขึ้น ตั้งใจทำกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มของตนได้คะแนนมากขึ้นและในปฏิบัติการวงจรที่ 3 พบว่ามีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 94.44 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากวงจรที่ 2 แต่ยังมีนักเรียนบางคนที่ทำคะแนนได้น้อยกว่าเดิม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเขียนเล่าเรื่องจะต้องเขียนให้ถูกต้องตามโครงสร้างประโยค ซึ่งนักเรียนยังขาดทักษะในการเขียนประโยคโดยยังไม่เข้าใจหน้าที่ของคำมากนัก ส่วนมากเขียนประโยคภาษาอังกฤษตามภาษาไทยเมื่อเขียนไม่ถูกต้องและไม่รู้โครงสร้างประโยค ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายไม่อยากเรียน และเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนยากกว่าวงจรที่เรียนผ่านมา อีกทั้งทักษะการเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่ยากและซับซ้อน (จิราภา รังคะราช, 2548 : 69) การเขียนเป็นกระบวนการที่ต้องผ่านการคิดหลายขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียบเรียงความคิดหรือการเลือกคำถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร หรือข้อความที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกับความต้องการ ดังนั้นในการเขียนนักเรียนต้องมีความสามารถอย่างแท้จริงในทุกด้านโดยเฉพาะเรื่องคำศัพท์และโครงสร้างทางภาษาเป็นอย่างดี ซึ่งการที่นักเรียนจะมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีนั้นนักเรียนต้องได้รับการฝึกฝนเป็นเวลานาน (ทิพวรรณ ธงภักดิ์, 2543 : 87)

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3 ขั้นตอนคือ ขั้นก่อนการเขียน ขั้นการเขียนและขั้นหลังการเขียน

ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1. ขั้นก่อนการเขียน เป็นขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมดังนี้ ค้นหาข้อมูล ระดมสมอง อภิปราย วางแผนการนำเสนอข้อมูล โดยครูเป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียน เน้นให้นักเรียนได้รับการฝึกเป็นกลุ่ม เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกลุ่มซึ่งเป็นลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เป็นขั้นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่

จะเขียนมาเตรียมและวางแผนสำหรับการเขียน มีสื่อและอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ ครูอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนสามารถเตรียมข้อมูลให้ได้มากที่สุด

2. ขั้นการเขียน เป็นขั้นการใช้คำศัพท์หรือประโยคที่เตรียมไว้เขียนเป็นประโยค หรือเรื่องราวเพื่อสื่อความหมาย แล้วเปลี่ยนงานเขียนกับเพื่อนเพื่อตรวจหาข้อผิดพลาด ปรับปรุงงานเขียนของตนเอง ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ปฏิบัติทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม เน้นการฝึกทักษะการใช้ภาษา

3. ขั้นหลังการเขียน เป็นขั้นที่นักเรียนต้องอ่านวิเคราะห์งานเขียนของตนเองจากที่เพื่อนตรวจให้แล้วปรับปรุงงานเขียนของตนเองให้สมบูรณ์ก่อนส่งให้ครูตรวจ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการเขียนแบบเน้นกระบวนการ ผู้ศึกษาได้จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และวางแผนในการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเขียนภาษาอังกฤษ และมีผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐา ถิละวัฒน์ (2547 : 185) ที่พบว่าความสามารถด้านการเขียนเรียงความของนักเรียน โดยวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อสิ้นสุดการทดลอง นักเรียนมีความสามารถเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพนา พิทยากิจ (2542 : 71) ที่พบว่า ความสามารถของนักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองพบว่า การเขียนของผู้เรียนพัฒนาเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิวิมล ผาสุก (2539 : 91) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ มีพัฒนาการทางการเขียนสูงกว่าเกณฑ์ความรอบรู้ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มคิดเป็นร้อยละ 87.04 ครูผู้สอน ครูผู้สอนมีการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของ King (1980 ; อ้างถึงในรักษ์สุดา ทรัพย์มาก : 2548 : 48) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพทั่วไปของครูผู้สอนในขณะดำเนินการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการคือการสร้างแรงจูงใจ การให้ความช่วยเหลือแนะนำ โดยครูผู้สอนต้องระลึก เสมอว่า ตนคือผู้ช่วยเหลือนักเรียน ไม่ใช่ผู้จับผิด ครูผู้สอนต้องสร้างกำลังใจให้เกิดในตนเองให้นักเรียนรู้สึกว่าครูสามารถช่วยเหลือแนะนำได้เมื่อเขามีปัญหา

4. ผู้เรียน จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียนที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการ พบว่า นักเรียนพอใจกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบนี้ เพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือกัน มีเพื่อนให้คำปรึกษาและเตือนเมื่อทำงานไม่ถูกต้อง มีการแบ่งงานกัน ทำให้งานเสร็จตามที่กำหนด ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศศิวิมล ผาสุก (2539 : 62) ที่กล่าวว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ มีพัฒนาการทางการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่าเกณฑ์ความรอบรู้ที่กำหนดไว้ร้อย

ละ 70 ของคะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 87.04 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ที่กำหนดดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 93.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 70 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐา ถิละวัฒน์ (2547 : 85) ที่พบว่าความสามารถของนักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนตามแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อสิ้นสุดการทดลองพบว่า ความสามารถด้านทักษะการเขียนอยู่ในระดับดี และผู้เรียนที่ได้รับการฝึกเขียนแบบเน้นกระบวนการหลังการทดลองมีความสามารถเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากเหตุผลที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่า การสอนเขียนภาษาอังกฤษแบบเน้นกระบวนการ และการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการมาปรับปรุงประสิทธิภาพการเขียนภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการปฏิบัติการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ขอเสนอแนะในประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเท่าๆกัน ทั้งนักเรียนอ่อน ปานกลาง และเก่ง ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน

1.2 ผู้สอนควรศึกษาทฤษฎี วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน การวางแผนเวลาในการทำกิจกรรมในแต่ละวงจร กิจกรรมแต่ละวงจรควรแตกต่างกันเพื่อเร้าความสนใจผู้เรียน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าเบื่อ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. 2552. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จิราภา รังคะราช. (2548*). การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 5).* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฏฐา ถิละวัฒน์. (2547). *การพัฒนาความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทิพย์วรรณ ธงภักดิ์. (2543). *การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พรพนา พิทยากิจ. (2542). *การศึกษาความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ.* สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รักษ์สุดา ทรัพย์มาก. (2548). *การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีร่วมมือกันเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC) และการประเมินตามสภาพจริง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศศิวิมล ผาสุข. (2539). *การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ. (2555). *เหลียวหลังแลหน้าการสอนภาษาอังกฤษ* : กรุงเทพมหานคร: หน้าต่างสู่โลกกว้าง.

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
Barriers in Personnel Management of Local Government Organizations

ธนาวุฒิ คำศรีสุข และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Tanawut Kumsrisook and Kampanart Wongwattanapong
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : tanawut7951@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ จากการศึกษาพบว่าการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีปัญหาและอุปสรรคในหลายด้าน เช่น โครงสร้างการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น กระบวนการสรรหาบุคลากร การขาดแคลนบุคลากร และระบบอุปถัมภ์ อันมีผลสืบเนื่องมาจากการที่มีคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายระดับ ซึ่งก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ ทำให้กระบวนการบริหารงานบุคคลเกิดความล่าช้า และปัญหาระเบียบและกฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลแก่ผู้บริหารท้องถิ่นมากเกินไป ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ มีการใช้ระบบอุปถัมภ์ เกิดการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้บุคคลที่ไม่มีคุณภาพ กระทบต่อคุณภาพของการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดแคลนบุคลากรในสายงานต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้บุคลากรหนึ่งคนต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว และหาวิธีการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามระบบคุณธรรมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรค; การบริหารงานบุคคล; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

---

* วันที่รับบทความ: 14 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 28 สิงหาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 29 สิงหาคม 2564
Received: August 14, 2021; Revised: August 28, 2021; Accepted: August 29, 2021

Abstracts

This article aimed to present the problems and obstacles of human resource management in local administrative organizations in different aspects. The findings revealed that human resource management in local administrative organizations still contained a number of problems and obstacles, e.g., the structure of local human resource management, recruitment process, lack of personnel, and patronage system. These were resulted from different levels of government committees or local officers in charge of human resource management in local administrative organizations. This caused overlapping authority, resulting in the delay of human resource management process. The problem in term of regulations and legislated laws that gave too much authority to local administrators for human resource management also facilitated them to use their authority freely as desired. Patronage system caused exchange of interests, resulting in poor quality of personnel in local administrative organizations, which affected their administrative quality. Moreover, lack of large amount of personnel in various work fields for local administrative organizations forced an employee to be in charge of many duties, affecting his/her performance. Therefore, the organizations and all involved persons must pay attention to these problems. They must also find development and improvement methods for human resource management process in local administrative organizations to be in accordance with codes of conduct and current situations.

Keywords: Barriers; Personnel Management; Local Government Organization

บทนำ

การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัย รวมถึงการให้พ้นจากตำแหน่ง เพื่อที่จะสามารถบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถดำเนินงานได้สัมฤทธิผลตามเป้าหมาย

การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากไม่มีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ เพราะเจ้าหน้าที่คือผู้ที่จะปฏิบัติงานในการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของท้องถิ่น เนื่องจากการจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีลักษณะเฉพาะและส่งผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น การให้คนในท้องถิ่นนั้นเองมีอำนาจในการกำหนดแนวทางในการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารจัดการกิจการนั้น ๆ ด้วย จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องและตรงตามหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งการที่จะให้กิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นบรรลุผลสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารท้องถิ่นจำเป็นต้องมีอำนาจในการปกครองและบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของตน ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกันตามนโยบายของผู้บริหาร ซึ่งตรงกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ จึงเห็นได้ว่าระบบการบริหารบุคคลของท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของท้องถิ่น เนื่องจากระบบบริหารงานบุคคลของท้องถิ่นจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการทำงาน และส่งผลกระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น

ระบบการบริหารบุคคลที่ดี และเหมาะสมกับสภาพการณ์ของท้องถิ่น ย่อมส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยสำนึกแห่งความรับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, ม.ป.ป. : ออนไลน์) การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญยิ่งในระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเหตุผลสองประการ กล่าวคือ ในด้านหนึ่งระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถสะท้อนถึงระดับของความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาจากอำนาจในการจัดการเกี่ยวกับบุคลากรว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจมากน้อยเพียงใด ขณะที่ในอีกด้านหนึ่งระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นจะสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีขีดความสามารถเพียงใด ทั้งนี้พิจารณาจากศักยภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ ดังนั้น การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินกิจการต่างๆ ได้โดยอิสระ ขณะเดียวกันก็สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็จำเป็นต้องมีระบบการบริหารงานบุคคลที่ดีและมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ (สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย สถาบันพระปกเกล้า, 2547 : 1)

ความเป็นมาของการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 284 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ ประกอบกับมาตรา 288 บัญญัติว่า การแต่งตั้งและการให้ลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของท้องถิ่น และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. 2540, ตุลาคม 11). ราชกิจจานุเบกษา. 114 55 ก. 1.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 283 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของคนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย ประกอบกับมาตรา 288 บัญญัติว่า การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น โดยการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรฐานสอดคล้องกัน และอาจได้รับการพัฒนาร่วมกันหรือสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นด้วยกันได้ รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีองค์กรพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างระบบคุ้มครองคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งจะต้องประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนข้าราชการส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวนเท่ากัน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. 2550, สิงหาคม 24). ราชกิจจานุเบกษา. 124 47 ก. 1/1.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 251 บัญญัติว่า การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องใช้ระบบคุณธรรมและต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ การจัดให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถพัฒนาร่วมกันหรือการสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. 2560, เมษายน 6). ราชกิจจานุเบกษา. 134 40 ก. 1.

จึงกล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นที่มาของการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลตามความต้องการและความเหมาะสมของท้องถิ่น สมควรกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นของตนเองเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่นของตนได้โดยตรง และเพื่อให้มีการกำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบให้มีทิศทางที่เหมาะสมและเป็นธรรม สมควรให้มีองค์กรซึ่งทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานกลางและแนวทางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นไว้ด้วย โดยได้กำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542. 2542, พฤศจิกายน 29). ราชกิจจานุเบกษา. 116 120 ก. 1.

คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) กำหนดมาตรฐานกลางและแนวทางในการรักษาระบบคุณธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตั้งและการให้พ้นจากตำแหน่งของพนักงานส่วนท้องถิ่น รวมตลอดถึงการกำหนดโครงสร้างอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมแก่รายได้และการพัฒนาท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ การกำหนดมาตรฐานกลางและแนวทางจะต้องไม่มีลักษณะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถบริหารงานบุคคลตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

(2) กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือกตามมาตรา 16 วรรคสาม มาตรา 24 วรรคสาม และมาตรา 26 วรรคสาม

(4) ส่งเสริมให้มีการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

(5) ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ส่วนท้องถิ่นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(6) ประสานงานกับคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทต่าง ๆ คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ

(7) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ก.จ.) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือกผู้แทนข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดและผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ วรรคสาม

(2) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(3) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราตำแหน่งและมาตรฐานของตำแหน่ง

(4) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราเงินเดือนและวิธีการจ่ายเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่น

(5) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือก การบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ และการเลื่อนขั้นเงินเดือน

(6) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

(7) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ

(8) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์

(9) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ วิธีการบริหาร และการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(10) ให้ข้อคิดเห็นหรือให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(11) กำกับดูแล แนะนำและชี้แจง ส่งเสริมและพัฒนาความรู้แก่ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(12) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล (ก.ท.) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือกผู้แทนพนักงานเทศบาลและผู้ทรงคุณวุฒิ

(2) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับพนักงานเทศบาล

(3) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราตำแหน่งและมาตรฐานของตำแหน่ง

(4) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราเงินเดือนและวิธีการจ่ายเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่น

(5) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือก การบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ และการเลื่อนขั้นเงินเดือน

(6) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

(7) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ

(8) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์

(9) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ วิธีการบริหาร และการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล และกิจการอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในเทศบาล

(10) ให้ข้อคิดเห็นหรือให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพนักงานเทศบาล

(11) กำกับดูแล แนะนำและชี้แจง ส่งเสริมและพัฒนาความรู้แก่พนักงานเทศบาล

(12) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล

คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล (ก.อบต.) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือกผู้แทนพนักงานส่วนตำบลและผู้ทรงคุณวุฒิ

(2) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับพนักงานส่วนตำบล

(3) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราตำแหน่งและมาตรฐานของตำแหน่ง

(4) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราเงินเดือนและวิธีการจ่ายเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่น

(5) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือก การบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ และการเลื่อนขั้นเงินเดือน

(6) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

(7) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ

(8) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์

(9) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ วิธีการบริหาร และการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล และกิจการอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในองค์การบริหารส่วนตำบล

(10) ให้ข้อคิดเห็นหรือให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล

(11) กำกับดูแล แนะนำและชี้แจง ส่งเสริมและพัฒนาความรู้แก่พนักงานส่วนตำบล

(12) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล

และในระดับจังหวัด การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งทำหน้าที่บริหารงานบุคคลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่อยู่ในเขตจังหวัดนั้น ประกอบด้วย

คณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ก.จ.จ.) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่มีความจำเป็นเฉพาะสำหรับข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น

(2) กำหนดจำนวนและอัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือนและวิธีการจ่ายเงินเดือนและประโยชน์ ตอบแทนอื่น สำหรับข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(3) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการคัดเลือก การบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์

(4) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(5) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ แนะนำและชี้แจง ส่งเสริมและพัฒนาความรู้แก่ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การดำเนินการตาม (๑) ถึง (๕) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

คณะกรรมการพนักงานเทศบาล (ก.ท.จ.) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

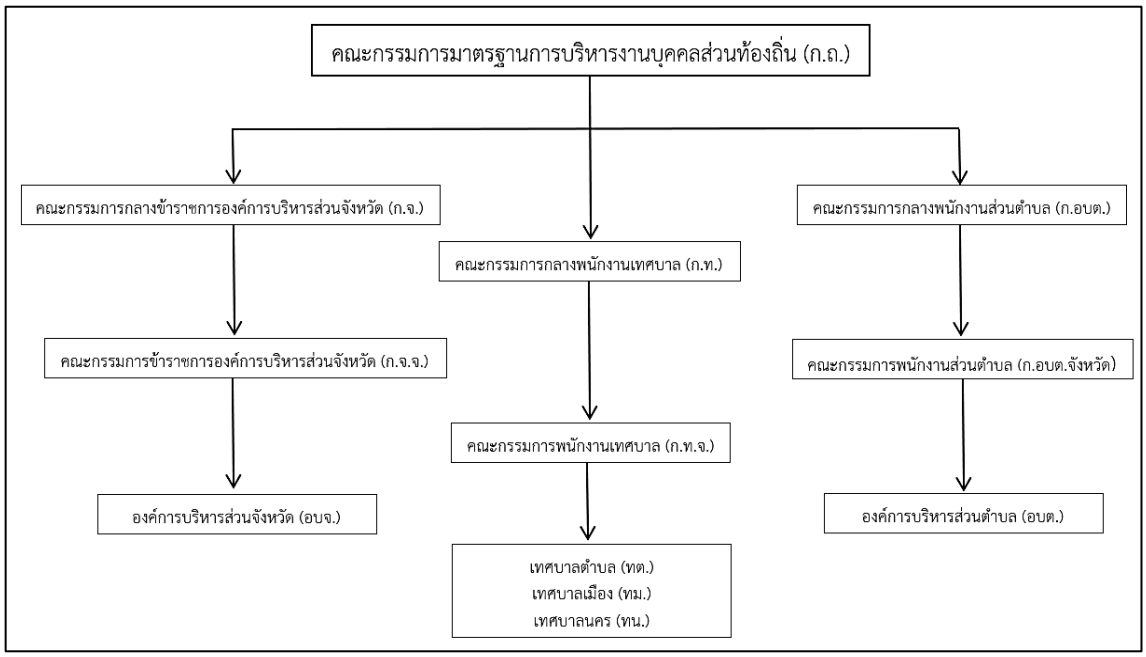
ให้นำความในมาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 14 และมาตรา 15 มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพนักงานเทศบาลด้วยโดยอนุโลม

ทั้งนี้ โดยให้การใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล คณะกรรมการพนักงานเทศบาล หรือนายกเทศมนตรี แล้วแต่กรณี

คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล (ก.อบต.จังหวัด) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

ให้นำความในมาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 14 และมาตรา 15 มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลด้วยโดยอนุโลม

ทั้งนี้ โดยให้การใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล หรือประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างคณะกรรมการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่มา : พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

สรุป

1) คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานกลางต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ก.จ.) คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล (ก.ท.) และคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล (ก.อบต.) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานทั่วไปต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแต่ละประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) คณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ก.จ.จ.) คณะกรรมการพนักงานเทศบาล (ก.ท.จ.) และคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล (ก.อบต.จังหวัด) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขๆ ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแต่ละประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต้องสอดคล้องกับมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางกำหนด

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. โครงสร้างการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติโครงสร้างการบริหารงานบุคคลไว้ 3 ระดับ ประกอบด้วย คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.กลาง) และคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จังหวัด) และในระดับจังหวัดยังแบ่งคณะกรรมการออกเป็น 3 ชุด คือ ก.อบจ., ก.เทศบาล และ ก.อบต. การมีองค์กรการบริหารงานบุคคล 3 ระดับ ในระดับชาติ และ 3 ชุด ในระดับจังหวัด ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน คือ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ขององค์กร ซึ่งไม่มีความชัดเจน นำไปสู่ความสับสนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัญหาองค์ประกอบของคณะกรรมการ ก.ถ. เกิดขึ้นจากการที่องค์ประกอบของคณะกรรมการ ก.ถ. ซึ่งกำหนดให้มีผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการ แต่ปรากฏว่าปราศจากตัวแทนของพนักงานซึ่งเป็นผู้ได้รับผลโดยตรงต่อมติหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ออกมา และกรณีองค์ประกอบของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการส่วนใหญ่เป็นข้าราชการที่เกษียณอายุราชการแล้ว และมิได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเรื่องการบริหารงานบุคคล รวมทั้งปัญหาในแง่มาตรฐานหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่ขาดความเป็นเอกภาพไม่มีมาตรฐาน และความสอดคล้องกัน ทำให้เกิดปัญหาความลักลั่นได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างพนักงานท้องถิ่นแต่

ละประเภท อีกทั้งส่งผลให้การโอนย้ายพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความยุ่งยากซึ่งในแต่ละกระบวนการนั้นมีขั้นตอนมากทำให้เกิดความล่าช้า และสร้างความเสียหายแก่ท้องถิ่นได้ เช่น การบรรจุ ตำแหน่งที่ว่างอยู่ท้องถิ่นต้องขออนุมัติต่อ ก.ระดับจังหวัด เพื่อที่จะปรับปรุงตำแหน่งแล้วก็บรรจุแต่งตั้งขอใช้บัญชีที่มีอยู่ในบางครั้งต้องใช้เวลา 3-4 เดือน แม้แต่การบรรจุแต่งตั้งลูกจ้างก็เช่นเดียวกัน ในระเบียบ กำหนดไว้ว่าการขออนุมัติก็ดีเมื่อการกำหนดกรอบไปแล้ว การบรรจุ การแต่งตั้งทุกอย่างต้องเข้าคณะกรรมการ เมื่อมีการเข้าคณะกรรมการ ซึ่งก็ใช้เวลานานหลายเดือน (วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า, 2550 : 23-24) ซึ่งองค์กรกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการสร้างแบบแผนและมาตรฐานทางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ แต่ปัญหาสำคัญก็คือ กลไกเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพนี้กลับดำรงอยู่อย่างไร้เอกภาพ สาเหตุประการสำคัญเกิดจากการที่กำหนดให้มีคณะกรรมการกลางต่าง ๆ หลายคณะและหลายระดับ ขณะที่การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ของคณะกรรมการกลางเหล่านี้ยังขาดความชัดเจนอยู่ จนนำไปสู่สภาวะความสับสนในอำนาจหน้าที่ของตนเอง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะกรรมการกลางเหล่านี้จึงเกิดความสับสนและเหลื่อมล้ำกันอยู่ ตัวอย่างเช่น บทบาทของ ก.ถ. ซึ่งถือเป็นองค์กรสำคัญสูงสุดในเชิงนโยบายและการวางกรอบมาตรฐานกลาง กลับถูกมองข้ามและไม่ให้ความสำคัญ และต้องประสบกับการแข่งขันในบทบาทและอำนาจหน้าที่จาก ก.กลาง ต่าง ๆ ซึ่งมุ่งวางมาตรฐานทั่วไปในกระบวนการต่างๆ ทางการบริหารงานบุคคลโดยขาดการประสานและร่วมมือกันกับ ก.ถ. อย่างเพียงพอ ในการสร้างความเป็นเอกภาพภายในระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นนั้น “ศูนย์กลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น” จะต้องมีบทบาททั้งในเชิงการกำหนดนโยบาย การวางแผนกำลังพลในภาพรวม การเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารและการวิจัย การพัฒนากำลังพล รวมถึงการกำหนดมาตรฐานและแบบแผนทางการบริหารงานบุคคลต่าง ๆ ดังนั้น องค์กรกลางเหล่านี้จะต้องเป็นองค์กรผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารงานบุคคล แต่ในปัจจุบัน องค์กรกลางในรูปแบบของคณะกรรมการกลางต่างๆ ยังคงมีบทบาทที่ยึดติดกับจารีตทางการบริหารแบบเดิม นั่นคือ การเป็นแต่เพียงองค์กรที่เน้นกิจกรรมการประชุมเพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาเฉพาะต่าง ๆ ขณะที่การวางแบบและมาตรฐานจะเป็นไปในรูปแบบของการออกกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งยังคงยิงอยู่กับระบบราชการส่วนกลาง นอกจากนี้ สำนักงานขององค์กรกลางการบริหารงานบุคคล ซึ่งถือเป็นองค์กรสำคัญต่อการยกระดับและพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นกลับถูกมองว่าเป็นแต่เพียงหน่วยงานธุรการ จึงไม่ได้รับการให้ความสำคัญในการระดมทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาการบริหารงานบุคคล แต่ยังคงเป็นเพียงแต่ส่วนราชการในสังกัดส่วนกลางที่มาช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลางเท่านั้น (สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย สถาบันพระปกเกล้า, 2547 : 69-70) ซึ่งนับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติโครงสร้างการบริหารงานบุคคลไว้ 3 ระดับ โดยเมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างองค์กรบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นพบว่า การกำหนดโครงสร้างตามกฎหมายดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาในการ

ปฏิบัติงานทั้งในส่วนของการบริหารงานในระดับชาติ คือ การใช้อำนาจทับซ้อนระหว่างคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่มีความชัดเจนจน นำไปสู่ความสับสนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนกรณีในระดับจังหวัดเกิดปัญหาของมาตรฐานของหลักเกณฑ์และแนวทางที่เป็นหลักเกณฑ์ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นปฏิบัติ โดยเฉพาะในเรื่องการขาดเอกภาพส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานในการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย นอกจากนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ซึ่งมิได้มีอิสระตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวยังคงสังกัดกับกระทรวงมหาดไทย ในขณะที่คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น มีฝ่ายเลขา คือ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาในการกำหนดความเหมาะสมของสถานะตามกฎหมายขององค์กรและหน่วยงาน และในบางกรณีคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นได้มอบอำนาจในการลงโทษทางวินัย และการอุทธรณ์ร้องทุกข์ให้กับคณะกรรมการ ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด ส่งผลทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการดำเนินการทางวินัยร้ายแรง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงผลการสืบสวนข้อเท็จจริงในขั้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งผู้ที่ทำหน้าที่พิจารณาลงโทษทางวินัยมียังเป็นผู้รับเรื่องอุทธรณ์และร้องทุกข์ ส่งผลทำให้เกิดปัญหาในการพิจารณาลงโทษทางวินัยและการรับเรื่องอุทธรณ์ที่เกิดความไม่เป็นธรรมต่อข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น (อภิรัตน์ วงศ์ประไพโรจน์ และพรชัย เลื่อนฉวี, 2557 : 1013-1025)

2. กระบวนการสรรหาบุคลากร

ปัญหานี้เกิดมาจากการตีความเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการบริหารงานบุคคลผิด ส่งผลให้อำนาจในกระบวนการบริหารงานบุคคล ตั้งแต่การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย จนถึงการให้ความดีความชอบนั้น ไปกระจุกที่บุคคลเดียวคือผู้บริหารหรือนายกฯ ที่มาจากการเลือกตั้ง ทำให้สามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ ส่งผลให้ท้องถิ่นได้บุคคลไม่มีคุณภาพ ซึ่งกระทบต่อคุณภาพของการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ซึ่งการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ในปัจจุบันมีปัญหาเนื่องจากอำนาจในการบริหารงานบุคคลอยู่ที่ผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมาจากการเมืองมักเข้ามาครอบงำ ส่วนกลางไม่มีการกระจายอำนาจตามรูปแบบ ขาดความเป็นอิสระ มีปัญหาทุจริตคอรัปชั่น ระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลถูกแทรกแซงทั้งจากภายในและภายนอก ไม่มีการถ่วงดุลในการใช้อำนาจการบริหารงานบุคคลก็เกิดความเสียหายต่อระบบคุณธรรม (วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า, 2550 : 21) โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้วางหลักไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความ

เป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย ซึ่งจากการให้อิสระในการบริหารงานบุคคลดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีการใช้อำนาจในการดำเนินการบริหารงานบุคคลตามดุลยพินิจ ซึ่งเป็นการเปิดช่องทางแสวงหาประโยชน์จากกระบวนการต่างๆ ในการบริหารงานบุคคล ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวเป็นการกระทำในลักษณะการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์หรือประโยชน์ตอบแทน ซึ่งหากมีการสมยอมก็จะไม่สามารถทราบได้ หรือไม่มีหลักฐานในการกระทำความผิดหรือการร้องเรียน ฟ้องร้องต่อการกระทำดังกล่าว ซึ่งในทางกลับกันหากเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์หรือไม่สมประโยชน์ ก็จะมีการการร้องเรียน ฟ้องร้องในกระบวนการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สุรพงษ์ แสงเรณู และคณะ, 2559 : 45- 57) ซึ่งต่อมาหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกประกาศหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2560 ฉบับลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2560 เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานบุคคลท้องถิ่น โดยระบุว่า ในปัจจุบันปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ในการสอบแข่งขัน การเลื่อนตำแหน่ง การโอน และการย้าย รวมถึงมีการเรียกรับผลประโยชน์ นอกจากนี้ ยังปรากฏปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการส่วนท้องถิ่น และ กลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถโอนข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักความสมัครใจได้ กรณีจึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วนเพื่อมิให้เกิดความไม่เป็นธรรม และเกิดความเสียหายต่อระบบการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างร้ายแรง โดยกำหนดให้คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เข้ามาทำหน้าที่เกี่ยวกับการสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก การคัดเลือก และการโอนข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยในการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องยังคงเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิรูปการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ให้มีมาตรฐานและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของระบบคุณธรรม ตลอดจนสามารถเยียวยาแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคลส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที (คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2560. 2560, กุมภาพันธ์ 21). ราชกิจจานุเบกษา. 134 ตอนพิเศษ 54 ง. 109-110. ผลของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 8/2560 ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ไม่สามารถดำเนินการสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก การคัดเลือก และการโอนข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในขณะนั้นได้ ยกตัวอย่างเช่น การใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กับการบริหารงานบุคคลท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่าการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติกับการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการใช้อำนาจแบบการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งสวนทางกับแนวคิดการปกครอง

ท้องถิ่นที่ใช้แนวคิดการกระจายอำนาจที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารทั้งด้านการเงิน การบริหารงานบุคคล และด้านการให้บริการสาธารณะ รัฐบาลกลางจะเป็นเพียงผู้กำกับดูแลเพื่อให้เป็นตามกฎเกณฑ์เท่านั้น การที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติใช้อำนาจในการออกคำสั่งเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นจึงเป็นการใช้อำนาจบังคับบัญชา จึงไม่เป็นไปตามหลักการกำกับดูแล ส่งผลให้เกิดผลกระทบกับการบริหารบุคคล คือผู้ที่อยู่ระหว่างการสอบสวนจะไม่ได้รับค่าตอบแทนและเงินประจำตำแหน่ง และไม่ได้เลื่อนระดับที่สูงขึ้น และไม่ได้เลื่อนขั้นเงินเดือน ทำให้ไม่มีความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการและขาดขวัญและกำลังในการปฏิบัติงาน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน และเกิดผลกระทบกับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคามหยุดชะงัก (แสวง สำราญดี, 2563 : 551-574)

3. การขาดแคลนบุคลากร

ในปี 2562 คณะอนุกรรมการด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลให้การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพภายใต้กรอบค่าใช้จ่ายด้านการบริหารงานบุคคลไม่เกินร้อยละ 40 โดยการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การออกแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นปลัด อปท. เฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัล “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี” ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 จำนวน 57 แห่ง และการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้บริหาร อปท. ปลัด หัวหน้าส่วนราชการ/เจ้าหน้าที่ อปท. ตลอดจนภาคประชาสังคมพบว่า ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลให้การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพภายใต้กรอบค่าใช้จ่ายด้านการบริหารงานบุคคลไม่เกินร้อยละ 40 ใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) นโยบายของผู้บริหาร 3) ยุทธศาสตร์ของ อปท. ผลการสอบถามปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของ อปท. สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเด็น (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2562 : 35-37)

ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

1) อปท. ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางและขาดบุคลากร ในบางลักษณะงานในพื้นที่ท่องเที่ยว พื้นที่ห่างไกล อันเนื่องมาจากปัญหาค่าครองชีพสูง ปัญหาบุคลากรเป็นคนต่างพื้นที่จึงขอย้ายกลับภูมิลำเนาเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และประสบปัญหาขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในบางตำแหน่ง เช่น พนักงานเก็บขยะเนื่องมาจากเป็นตำแหน่งที่ต้องทำงานหนักแต่ได้รับผลตอบแทนน้อยจึงลาออกไปทำงานกับภาคเอกชนที่งานสบายกว่าและมีสวัสดิการดีกว่า

2) การสอบแข่งขันเพื่อบรรจุแต่งตั้งข้าราชการให้แก่ อปท. ต่าง ๆ ตามความต้องการของแต่ละ อปท. ที่ดำเนินการโดย ก.กลาง และเว้นระยะห่างการสอบประมาณ 2 ปีนั้น ประสบปัญหาหลายประการเช่น

บางตำแหน่งมีผู้สอบแข่งขันได้น้อย บางตำแหน่งไม่มีผู้สอบแข่งขันได้หรือบาง อปท. ไม่มีผู้ประสงค์จะไปบรรจุแต่งตั้ง เป็นต้น ส่งผลให้ อปท. บางแห่งขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงาน

3) ปัจจุบันมีการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. หรือมอบหมายงานต่าง ๆ ให้แก่ อปท. เป็นจำนวนมาก แต่ไม่ได้ถ่ายโอนบุคลากรไปให้ อปท. ส่งผลให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ ของ อปท. ไม่มีประสิทธิภาพ เพราะบุคลากรเดิมของ อปท. มีน้อยและขาดความชำนาญงาน

4) การขอกำหนดตำแหน่งตามแผนอัตรากำลังต้องมีค่าใช้จ่ายด้านการบริหาร งานบุคคลไม่เกินร้อยละ ๔๐ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามที่กฎหมายกำหนด ส่งผลให้ อปท. ขาดแคลนบุคลากร

5) มีคำสั่งให้บุคลากรในสังกัด อปท. ไปช่วยราชการในส่วนราชการอื่น ๆ

6) ผู้ปฏิบัติงานทำงานหลายหน้าที่ อปท. หลายแห่งประสบปัญหามีตำแหน่งว่างหลายอัตรา บุคลากรต้องปฏิบัติงานอื่นๆ นอกเหนือจากหน้าที่หลัก ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงาน

7) การจัดทำแผนอัตรากำลังของ อปท. หลายแห่งวิเคราะห์ค่างานไม่ถูกต้องหรือไม่ได้มีการวิเคราะห์ค่างาน ส่งผลให้บาง อปท. ขาดแคลนบุคลากรหรือมีบุคลากรมากเกินไป

8) การปรับปรุงแผนอัตรากำลังเป็นไปได้ยาก มีขั้นตอนมาก ยุ่งยาก ซับซ้อน ต้องผ่านคณะกรรมการหลายชั้น ไม่ทันต่อความต้องการใช้งาน

ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจูงใจพนักงานหรือข้าราชการที่เรียนจบระดับปริญญาเอก หรือจบเกียรตินิยมเข้ามาทำงานได้ เนื่องจากระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจูงใจให้คนเก่งเข้าสู่ระบบได้ง่าย มีขั้นตอนมากและวุ่นวาย ตั้งแต่กระบวนการสรรหา การสอบ การขึ้นบัญชี การแต่งตั้ง การโยกย้าย รวมถึงอัตราเงินเดือนและการถูกมองว่าเป็นข้าราชการชั้นสองด้วย ทำให้ท้องถิ่น ไม่สามารถสรรหาคนดี คนเก่ง มาทำงานให้กับท้องถิ่นได้ และในการกำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่งของคนที่มาจะเป็นปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดไว้ว่าต้องมีวุฒิการศึกษาทางรัฐศาสตร์ หรือนิติศาสตร์เท่านั้น ไม่เปิดโอกาสให้สายอาชีพอื่นได้สอบแข่งขัน ทำให้ผู้มีความรู้ความสามารถหรือทักษะในสายอาชีพอื่นไม่สามารถก้าวสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงได้ นอกจากนี้ยังไม่มีระบบที่เกื้อหนุนให้บุคลากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถโอนย้ายไปสู่ราชการส่วนภูมิภาค หรือส่วนกลาง รวมทั้งโอกาสที่จะได้ขึ้นเป็นผู้บริหารระดับสูงในตำแหน่งอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทั้งที่เข้าใจระบบงานท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า, 2550 : 22-23) จากการลงพื้นที่เพื่อรับฟังความเห็นและรวบรวมข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นของสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ตามกรอบแนวทางการติดตามประเมินผลทั้ง 6 ด้าน จากกลุ่มเป้าหมาย สรุปผลได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2560 : 59-68)

1) ประเด็นการสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง โอน ย้าย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนบุคลากรวิชาชีพเฉพาะ เช่น แพทย์ เภสัชกร และขาดแคลนบุคลากรทุกลักษณะงานในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษอื่น ๆ เช่น พื้นที่ท่องเที่ยว พื้นที่เกาะ พื้นที่ห่างไกล เป็นต้น อันเนื่องมาจากปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาค่าครองชีพสูง และปัญหาบุคลากรเป็นคนต่างพื้นที่จึงขอย้ายกลับภูมิลำเนา เมื่อครบระยะเวลากำรดำรงตำแหน่งที่กำหนด

2) ประเด็นการวางแผนอัตรากำลัง

การจัดทำแผนอัตรากำลังของ อปท. ในปัจจุบันไม่เหมาะสมกับพื้นที่และลักษณะของ อปท. เพราะโครงสร้างและอัตรากำลังหลักของแต่ละ อปท. ถูกกำหนดโดย ก.กลาง และควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอัตรากำลังให้เหมาะสมกับพื้นที่และลักษณะของ อปท. ให้มากขึ้น

3) ประเด็นเรื่องเงินเดือน ค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์

รัฐบาลควรให้เงินอุดหนุน อปท. เพื่อเป็นเงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบ (พ.ส.ร.) เงินสวัสดิการสำหรับการปฏิบัติงานประจำสำนักงานในพื้นที่พิเศษ (สปพ.) เงินค่าตอบแทนพิเศษรายเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เป็นต้น

4. ระบบอุปถัมภ์

เกรียงไกร ปัญญาพงศธร, (2561 : 55-62) ได้ศึกษาเรื่อง การคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย : ศึกษากรณีเทศบาลนคร ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดคอร์รัปชันในเทศบาลนคร มีอย่างหลากหลาย ในเบื้องต้นเกิดจากปัจจัยในฐานะตัวบุคคล และช่องว่างของกฎหมาย นอกจากนั้น ปัจจัยทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญในปัจจุบันที่ทำให้ระดับความรุนแรงของการคอร์รัปชัน ในเทศบาลนครมีความรุนแรงมากขึ้น โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ความร่วมมือกันของฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำ กลไกภาครัฐอ่อนแอโดยเฉพาะการตรวจสอบจากกลไกภายในและภายนอกหน่วยงาน รวมถึง ค่านิยมของคนในสังคม ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ความอ่อนแอของภาคประชาชน ภาคประชาสังคมในการต่อต้านคอร์รัปชันในภาพรวม 2) รูปแบบการคอร์รัปชันในเทศบาลนคร ได้แก่ การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง การทุจริตในการออกใบอนุญาต การทุจริตในการบริหารงานบุคคล การทุจริตด้านการเงินการบัญชี โดยมีสาเหตุ ปัจจัย และเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ในปัจจุบันรูปแบบการทุจริตมีแนวโน้มสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยมีปัจจัยในทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดรูปแบบการทุจริตในเชิงนโยบาย และผลประโยชน์ทับซ้อนของนักการเมืองท้องถิ่น 3) แนวทางในการควบคุมการคอร์รัปชันในเทศบาลนคร ได้แก่ การป้องกัน การปราบปราม การบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และการสร้างจิตสำนึก ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้การควบคุมการคอร์รัปชันเป็นไปอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ ณัฏฐ์ดนัย ประเทืองบริบูรณ์, (2561 : 542-567) ได้ศึกษาเรื่อง มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชั่นในองค์การบริหารส่วนตำบล: ความคิดเห็นของกำนันและ

ผู้ใหญ่บ้านจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า กลไกการตรวจสอบ ระบบอุปถัมภ์ และค่านิยม ล้วนส่งผลต่อการทุจริตคอร์รัปชั่นในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดลำปาง แสดงให้เห็นถึงกลไกการตรวจสอบยังไม่สามารถจะยับยั้งการทุจริตคอร์รัปชั่นได้อย่างเต็มที่ รวมถึงระบบอุปถัมภ์และค่านิยมที่ถ่ายทอดต่อกันมาจนนำไปสู่ความเต็มใจในการกระทำทุจริต ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขจึงควรหามาตรการในการตรวจสอบอย่างเข้มข้น โดยการเพิ่มหน่วยงานหรือบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ทั้งในระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อให้ทันท่วงทีต่อการกระทำการทุจริต แทนหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบันที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน รวมถึงการกำหนดบทลงโทษให้รุนแรงยิ่งขึ้น เช่นการให้ยุติปฏิบัติหน้าที่ไว้ก่อนภายหลังที่มีการตรวจสอบว่ามีการทุจริตคอร์รัปชั่น เมื่อมีระบบการตรวจสอบที่เข้มแข็ง จะสามารถลดการกระทำทุจริตคอร์รัปชั่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับมากว่า 20 ปี นับถึงปัจจุบัน ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว เป็นที่มาของปัญหาในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลาย ๆ ประเด็น เช่น การกำหนดให้มีองค์กรการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายระดับ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ความซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ รวมถึงการบัญญัติ ให้อำนาจการบริหารงานบุคคลแก่นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากเกินไป ซึ่งเป็นที่มาของระบบอุปถัมภ์ จึงสมควรที่จะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นเอกภาพ เกิดความคล่องตัว เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต

สรุป

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รากฐานการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งในมาตรา 288 เป็นที่มาของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้มีองค์กรการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ระดับในระดับชาติ และ 3 ชุดในระดับจังหวัด ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ขององค์กร ซึ่งไม่มีความชัดเจนนำไปสู่ความสับสนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการที่ได้บัญญัติให้อำนาจการออกคำสั่งเกี่ยวกับการบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน รวมถึงการอื่นใดที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เป็นอำนาจของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ ส่งผลให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้บุคลากรที่ไม่มีคุณภาพ และการกำหนดให้คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เข้ามาทำหน้าที่เกี่ยวกับการสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก การคัดเลือก และการโอนข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความล่าช้าในการสรรหาบุคลากรเข้ามาทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุแต่งตั้งข้าราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินการโดย ก.กลาง เว้นระยะห่างการสอบประมาณ 2 ปี และประสบปัญหาหลายประการ เช่น บางตำแหน่งมีผู้สอบแข่งขันได้น้อย บางตำแหน่งไม่มีผู้สอบแข่งขันได้ หรือในบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีผู้ประสงค์จะไปบรรจุแต่งตั้ง เป็นต้น ทำให้มีการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในสายงานต่าง ๆ ที่จำเป็น รวมถึงกระบวนการบริหารงานงานบุคคลที่ไม่สามารถจูงใจให้คนเก่ง ๆ มาเข้าทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ประกอบกับมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ในกระบวนการบริหารงานบุคคล ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้บุคลากรที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งกระทบต่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร ปัญญาพงศธร. (2561). การคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย : ศึกษากรณีเทศบาลนคร. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*. 5 (1), 55-62.

คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (2560). *รายงานประจำปี 2560*. สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น.

คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (2562). *รายงานประจำปี 2562*. สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น.

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. *คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2560*. (2560, กุมภาพันธ์ 21). ราชกิจจานุเบกษา. 134 ตอนพิเศษ 54 ง. 109-110.

ณัฏฐ์ดนัย ประเทืองบริบูรณ์. (2561). มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชั่นในองค์การบริหารส่วนตำบล: ความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านจังหวัดลำปาง. *วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal) มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.* 7 (2), 542-567.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542. (2542, พฤศจิกายน 29). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 116 ตอนที่ 120 ก. หน้า 1.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540, ตุลาคม 11). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 1.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, สิงหาคม 24). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1/1.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, เมษายน 6). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 134 ตอน 40 ก. หน้า 1.

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น. (2550). *ร่วมคิด ร่วมปฏิรูป การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น*. สถาบันพระปกเกล้า.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. (ม.ป.ป.). หน่วยที่ 7 การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา: https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/หน่วยที่%207.pdf .

สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย. (2547). *หมวดที่ 4 องค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลำดับที่ 4 การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น*. สถาบันพระปกเกล้า : 69-70.

สุรพงษ์ แสงเรณู และคณะ. (2559). ผลกระทบการทุจริตประพฤติมิชอบในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารธรรมทรรศน์*. 16 (2), 45-57.

แสวง สำราญดี. (2563). การใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติกับการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 7 (2), 551-574.

อภิรัตน์ วงศ์ประไพโรจน์ และ พรชัย เลื่อนฉวี. (2557). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์*. 3 (1), 1013-1025.

ประวัติศาสตร์คัดสรร : ความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อพญานาคราช ในบริบทท้องถิ่นอีสาน

Selected History : Belief and Faith to King of Nagas in the Isan local context

พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Pongsawut Rachjun
Roi Et Rajabhat University, Thailand
Email : seat007@outlook.com

****

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มุ่งนำเสนอประวัติศาสตร์คัดสรร : ความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อพญานาคราช ในบริบทท้องถิ่นอีสาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้และเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และพญานาคราช ทั้งนี้ในอดีตความหมายของ “ประวัติศาสตร์” มักอธิบายว่า ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องอดีตที่เกิดขึ้นมาแล้ว 20 ปี หรือเสนอว่าต้องเกิดมาแล้ว 10 ปี ซึ่งปัจจุบันถือว่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตอาจเป็นเมื่อวานนี้หรือไม่กี่วินาทีที่ผ่านมาเป็นประวัติศาสตร์เช่นกัน ส่วนประวัติศาสตร์คัดสรรว่าด้วยเรื่องพญานาคราช เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ความสำคัญกับชีวิตของผู้คนทั่วไปและโดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตผู้คนในท้องถิ่นอีสาน ที่มีความเชื่อและความศรัทธาต่อพญานาคราช ผู้เขียนจึงมุ่งนำเสนอโดยทำให้เนื้อหาของประวัติศาสตร์มารวมกับพญานาคราช อันจะทำให้เห็นภาพอดีตของท้องถิ่นอีสานชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น ประวัติศาสตร์คัดสรร : ความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อพญานาคราชในบริบทท้องถิ่นอีสานจึงช่วยเติมภาพอดีตของผู้คนและเรื่องราวประวัติศาสตร์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์; ความเชื่อ; พญานาคราช

Abstracts

This article purposes to Selected History : Belief and Faith to King of Nagas in the Isan local context. The objective is to create knowledge and understand issues related to history and the serpent. In the past the meaning of “History” often describes history as a thing of the past. That happened 20 years ago, or it was suggested that it was 10 years ago, now that what happened in the past, maybe yesterday or a few seconds ago, is history as well. The selected history about the Naga-Raj It is a study aimed at giving importance to the lives of ordinary people and especially the lives of people in the Isan area. Who have faith and faith in the serpent royal The author aims to present by combining the content of history with the serpent. This will give a clearer picture of the past of the Isan area. Therefore, the selected history : beliefs and faith

* วันที่รับบทความ: 30 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 8 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 10 กันยายน 2564
Received: August 30, 2021; Revised: September 8, 2021; Accepted: September 10, 2021

towards the King of Nagas in the Isan local context, thus helping to fill the past picture of the people and the history story to be more complete.

Keywords: History; Beliefs; King of Nagas

บทนำ

ประวัติศาสตร์เป็นความพยายามอีกอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่จะอธิบายความเป็นมาในอดีตของตน อดีตก็เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์เช่นเดียวกันกับภูเขา ลม ออกซิเจน สังคม การปกครอง ฯลฯ เนื่องจากว่าอดีตเป็นส่วนหนึ่งของเวลาอันไม่อาจแยกออกจากปัจจุบันหรืออนาคตได้ ดังนั้น อดีตจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์เข้าใจหรืออีกอย่างที่ ไฮน์ริค วิงคเลอร์ (Heinrich Winkler) กล่าวไว้ว่า ประวัติศาสตร์ไม่อาจทำหน้าที่เล่าเหตุการณ์ในอดีตอย่างเดียว แต่ต้องทำหน้าที่วิจัยสภาพที่เกิดขึ้นด้วย นี่คือหน้าที่ทางสังคมของประวัติศาสตร์ (Eowsriwong, 2014 : 67)

เมื่อประวัติศาสตร์มีความหลากหลาย บริบททางสังคมแต่ละแห่งก็ต่างกัน ความคิดของมนุษย์จึงแตกต่างกัน ประวัติศาสตร์จึงไม่เพียงแต่มีข้อมูลที่มีปริมาณมหาศาล แต่ยังมีวิธีการจำแนกข้อมูล อธิบายข้อมูล และระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างกันด้วย เช่น ชื่อเมืองว่า “ร้อยเอ็ด” ได้จากชื่อในตำนานอุรังคธาตุ (คำบอกเล่าความเป็นมาของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม) ว่าเมืองร้อยเอ็ดประตู เพราะเป็นเมืองใหญ่มีบริวารถึง 101 เมือง กับประตูเมือง 101 ประตู ต่อมาได้มีข้อโต้แย้งจากผู้รู้บางท่านว่า “เมืองนี้มีเพียงสิบเอ็ดประตูเท่านั้น เพราะการเขียนตัวเลขสิบเอ็ดของคนอีสานและคนลาวสมัยก่อนนั้นเขียนว่า 101 ซึ่งต่อมาคนไม่เข้าใจการเขียนการอ่านของคนอีสาน จึงอ่านผิดไปเป็นหนึ่งร้อยเอ็ดหรือร้อยเอ็ด ด้วยเหตุนี้เมืองที่ควรจะชื่อว่าเมืองสิบเอ็ดประตูจึงกลายเป็นเมืองร้อยเอ็ดประตูไป” (Arts and Culture, 2018 : 1) จากที่กล่าวในข้างต้นจะเห็นได้ว่า นี่คือความบกพร่องหรือความหลงลืมหรือการจงใจลืมที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ประวัติศาสตร์คัดสรรนำเสนอ” ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งคัดสรรนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับพญานาคราชอย่างรอบด้าน ซึ่งการนำเสนอแบ่งเป็น 3 ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก (ประวัติศาสตร์คัดสรร) ส่วนที่สอง (ประวัติศาสตร์คัดสรร : พญานาคราช) และส่วนสุดท้าย (เป็นการสรุป)

ประวัติศาสตร์คัดสรร

1. ความหมายของประวัติศาสตร์

นักวิชาการไทยและต่างประเทศ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของประวัติศาสตร์ ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้คือ

Kasetsiri กล่าวว่า ประวัติศาสตร์เป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ทุกด้าน (Kasetsiri, 1976 : 13)

Promboon ให้ทัศนะคำว่า “ประวัติศาสตร์” ว่ามาจากภาษาอังกฤษ history ซึ่งมาจากภาษากรีกว่า historia แปลว่า การสืบสวน ผู้ที่ประดิษฐ์ คำดังกล่าวคือ เฮโรโดตัส (herodotus) ชาวกรีกซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 2,000 ปี เฮโรโดตัสได้ตั้งคำถามว่า เพราะเหตุใดกรีกกับเปอร์เซียจึงทำสงครามกัน และเพราะเหตุใดซึ่งกรีกเป็นชาติเล็กจึงสามารถรบชนะเปอร์เซียซึ่งเป็นชาติใหญ่กว่าได้ หลังจากนั้นเขาจึงทำการค้นคว้า สืบสวน สอบสวนจากสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้ได้คำตอบต่าง ๆ (Promboon, 1978 : 1)

Sukphanich ให้ความหมายประวัติศาสตร์ ว่าคือ “เป็นเรื่องราวของคนที่มีการจดบันทึกไว้” (Sukphanich, 1978 : 30)

เลโอโปลด์ ฟอน รันเก (Leopold von ranke) ชาวเยอรมัน ได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ว่า “ประวัติศาสตร์เคยได้รับหน้าที่การตัดสินอดีต เพื่อสั่งสอนปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ ของอนาคต หน้าที่เช่นนี้ “ประวัติศาสตร์ต้องการแสดงให้เห็นแต่เพียงว่าเกิดอะไรขึ้นจริงๆ” (It wants to show only what really happened - wie es eigentlich gewesen)

อี เอช คาร์ (E.H.Car) ชาวอังกฤษให้ความหมายว่า ประวัติศาสตร์คือ “เรื่องราวอันต่อเนื่องของการโต้ตอบระหว่างนักประวัติศาสตร์กับหลักฐานข้อเท็จจริง และเป็นบทสนทนาที่ไม่มีที่สิ้นสุดระหว่างปัจจุบันกับอดีต” (Eowsriwong, 1982 : 5 -7)

กล่าวโดยสรุป ประวัติศาสตร์ หมายถึง การบรรยายและอธิบายถึงเรื่องราวในอดีตโดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงของสังคมในมิติเวลา และให้ความสำคัญกับการใช้หลักฐานโดยเฉพาะหลักฐานชั้นต้น อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจนจึงมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานเหล่านั้นตามวิธีการทางประวัติศาสตร์

2. ลักษณะสำคัญของประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์คือ เรื่องของอดีต หรือเรื่องที่ผ่านมาแล้ว ความเข้าใจดังกล่าวมิได้ครอบคลุมลักษณะสำคัญของคำว่า ประวัติศาสตร์ ไว้ได้ทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าลักษณะสำคัญของประวัติศาสตร์มีลักษณะ ดังนี้ (Eowsriwong and Patthiya, 1982 : 54)

2.1 การศึกษาประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาอดีต อดีตของประวัติศาสตร์เป็นอดีตของมนุษย์ โดยมุ่งตอบคำถาม มนุษย์มีกำเนิดมาอย่างไร ทำอะไรไว้บ้าง และเพราะอะไรจึงทำเช่นนั้น อดีตของ

ประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับอดีตของมนุษย์จำนวนมาก แต่ถ้าเป็นจำนวนน้อยคนจำนวนน้อยนั้นต้องสามารถเป็นตัวแทนของคนจำนวนมากได้ เช่น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงสังคมไทยให้เป็นสังคมทุนนิยมเด่นชัดขึ้น ความพยายามที่ทำให้ไทยก้าวไปสู่ระบบอุตสาหกรรมโดยสร้างระบบพื้นที่ทางเศรษฐกิจ (infrastructure) อาทิ ไฟฟ้า ถนน เขื่อน สะพาน รวมทั้งได้เปลี่ยนแปลงชีวิตชาวไทย สอดคล้องกับคำขวัญในขณะนั้นว่า “งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข”

2.2 ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องของมิติเวลา คือการศึกษาอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลา มิติเวลา ณ ที่นี้คือช่วงเหตุการณ์หนึ่งที่แตกต่างไปจากช่วงเหตุการณ์อื่น ๆ แล้วจึงให้เวลากับจุดเริ่มต้นเหตุการณ์ และเมื่อเหตุการณ์จบลงที่ทำให้เกิดความแตกต่างกัน ดังเช่น ถ้าตั้งคำถามว่าเมืองมหาสารคาม ซึ่งตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2408 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 มีการขยายตัวอย่างไร อาจตอบได้ว่าเมืองมหาสารคามมีการขยายตัวตามมิติเวลา 4 ช่วง ดังนี้คือ ช่วงแรกการขยายตัวจากผลที่เกิดจากเจ้าเมืองมาหาสารคาม ซึ่งมี 3 คน คือ พระเจริญราชเดช (กวด) พระเจริญราชเดช (ฮึง) และพระเจริญ ราชเดช (อุ่น) ผู้คนชาวเมืองได้อาศัยอยู่บริเวณใกล้ ๆ กับโฮง (บ้าน) เจ้าเมือง ต่อมาเมื่อทางราชการได้ยุบระบบกินเมืองได้ตั้งกระทรวงมหาดไทยและได้ส่งผู้ว่าราชการเมืองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมาแทนเจ้าเมือง สถานที่ราชการได้จัดสร้างขึ้นแทนโฮงเจ้าเมือง ผู้คนได้เริ่มขยายตัวไปตามสถานที่ราชการต่าง ๆ ช่วงที่สาม เมื่อสถาบันการศึกษาได้สร้างขึ้นทั้งมหาวิทยาลัยครูมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม) โดยเฉพาะวิทยาลัยวิชาการศึกษา (ต่อมาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม) มีผลให้ผู้คนเริ่มขยายตัวมาทางตะวันตกของเมืองบริเวณใกล้ ๆ สถาบันทั้งสองแห่ง และช่วงปัจจุบันได้มีการขยายตัวของการลงทุนจากนักธุรกิจตามเส้นทางต่างๆ ของเมือง ดังนั้น ความเจริญจึงกระจุกตัวอยู่ในเมืองมหาสารคามและบริเวณรอบ ๆ สถาบันศึกษา ทั้ง 4 แห่ง และช่วงที่สี่ (2525 - ปัจจุบัน) นักลงทุนเริ่มลงทุนบริเวณเส้นทางจากชายขอบของความเจริญรอบ ๆ สถาบันการศึกษาดังกล่าว การซื้อขายที่ดินที่รกร้างวางเปล่าและก่อสร้างหอพักเรือนอาศัย นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2525 เป็นต้นมา

2.3 ประวัติศาสตร์ไม่มีจุดมุ่งหมายหาทฤษฎีการศึกษาทางสังคม (Social science) ซึ่งได้รับแนวคิดอิทธิพลทางวิทยาศาสตร์ คือพยายามแสวงหาความเหมือนกันของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสังเกตและรวบรวมปรากฏการณ์ที่เกิดซ้ำ ๆ กันจนแน่ใจว่าเป็นเช่นนั้นเสมอ จึงเกิดความรู้จนตั้งทฤษฎีขึ้น (theory) เช่น ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทาน (demand and supply theory) ที่ว่า เมื่อสินค้ามีปริมาณมากราคาจะถูกลง และสินค้ามีจำนวนน้อยราคาจะสูงขึ้น เนื่องจากมีความต้องการมากขึ้นหรือทฤษฎีทางการเมือง เช่น ถ้าผู้ปกครองกดขี่ข่มเหงราษฎร ราษฎรจะลุกฮือขึ้นมาล้มล้างอำนาจของผู้ปกครองนั้น

2.4 การเข้าใจอดีตของสังคมมนุษย์ คือ การศึกษาว่ามนุษย์ต้องการทำอะไรบ้าง เกิดอะไรขึ้นบ้าง เพราะเหตุใดและเป็นอย่างไร ดังนั้น ประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องของการบรรยายและอธิบาย การบรรยายคือการตอบคำถาม ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ส่วนการอธิบายคือการตอบคำถาม ทำไม อย่างไร โดยทั่วไปมักเข้าใจกัน

ว่าประวัติศาสตร์คือ การเล่าเรื่องหรือเป็นการบรรยาย แต่แท้จริงประวัติศาสตร์ยังต้องการคำอธิบายอีกด้วย ซึ่งต้องถามว่าทำไม และอย่างไรกับเหตุการณ์ต่างๆ

2.5 ประวัติศาสตร์ใช้หลักฐานชั้นต้น (Primanysources) และหลักฐานชั้นรอง (Secondary sources)

การศึกษาประวัติศาสตร์นั้น ผู้ศึกษาใช้หลักฐานที่สองประเภทแต่ประวัติศาสตร์ให้ความสำคัญกับหลักฐานชั้นต้นมากกว่า หลักฐานชั้นต้น หมายถึง หลักฐานที่เกิดขึ้นโดยที่ผู้สร้างหลักฐานหรือผู้พูด เขียนอยู่ในเหตุการณ์นั้น ส่วนหลักฐานชั้นรองหมายถึงหลักฐานที่ผู้พูดผู้เขียนหลักฐานไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ แต่ได้ยินได้ฟังมาแล้วนำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ทราบ ดังเช่นกรณีของพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ที่ทรงมีพระราชหัตถเลขากล่าวถึงสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพว่า “พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์นี้ ไม่มีศาสนา ไม่มีศีล ไม่มีธรรม วันหนึ่งอาจพูกอย่างหนึ่งและวันหนึ่งอาจกลับกลอกเสียก็ได้และข้าพเจ้าจะลืมไม่ได้เลยว่า พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์นี้ได้เคยลิเอาราชอาณาเขตของราชวงจักรีไปขายฝรั่งเศสเสีย 3 - 4 คราวแล้ว ถ้าให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์นี้เป็นผู้สำเร็จราชการลูกข้าพเจ้าอาจไม่มีแผ่นดินอยู่ก็ได้” ซึ่งพระราชหัตถเลขาดังกล่าวเป็นหลักฐานชั้นต้น นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างอื่น ๆ ที่ปรากฏในเอกสารชั้นต้นที่ยังเป็นปัญหาอีก

เมื่อได้รู้แล้วว่า “ประวัติศาสตร์ ” มีความหมายลักษณะความสำคัญและรายละเอียดอย่างไร ในประเด็นต่อมาก็จะต้องพิจารณาประเด็นคัดสรรเกี่ยวกับพญานาคราช ว่ามีความหมาย ที่มา ประวัติความเชื่อต่าง ๆ อย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ประวัติศาสตร์คัดสรร : พญานาคราช

ผู้เขียนได้กำหนดกรอบการศึกษาไว้ 4 ประเด็น คือ 1) ความหมายของพญานาคราช 2) ที่มาความเชื่อ ศรัทธาพญานาคราช 3) ประวัติพญานาคราช และ 4) ความเชื่อ ศรัทธาเกี่ยวกับพญานาคราช ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความหมายของพญานาคราช

1.1 พญานาคในพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกกล่าวถึงนาค ไว้ในบทเทศนารวมทั้งชาดกต่าง ๆ มีการจัดให้นาคอยู่ถัดจากมนุษย์ และก่อนราสก คนธรรพ์ กินนร ฯลฯ ในโทณสูตรนั้นจัดให้นาคอยู่ในระดับกึ่งกลางระหว่างมนุษย์และเทพ ในมหาสมัยสูตรได้แสดงให้เห็นว่านาคเป็นบริวารของท้าววิรูปักษ์และอาศัยอยู่ในอุตตรกุรุทวีป โดยมีเมืองอาลกมันทาเป็นเมืองหลวง ในพระไตรปิฎกซึ่งวิเคราะห์ภาษาบาลีนั้นกล่าวว่า นาค มาจากคำว่า น ซึ่งแปลว่า ไม่ ส่วน อค แปลว่า บาป หากคำว่า นาค แปลว่า ไม่มีบาปจริงก็อาจมีนัยถึงช่วงเปลี่ยนผ่านจากความเป็นมนุษย์ไปสู่ความเป็นนาค ซึ่งน่าจะมีความบริสุทธิ์กว่ามนษุย์เป็นผู้ศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า เสียสละ มีความเพียร รักษาศีล ขั้นสุดท้ายคือความเป็นผู้เข้าถึงความหลุดพ้นซึ่งอาจถือได้ว่า

ผู้บริสุทธิ์ที่สุด และพญานาคยังได้ชื่อว่าเป็นผู้ค้ำจุนพระพุทธศาสนาดั่งที่ปรากฏสืบมาจากอดีตกาลถึงปัจจุบัน พระไตรปิฎกนั้นเมื่อกล่าวถึงนาคว่าเป็นสัตว์จำพวกเดียวกันกับงูหรือพวกอุรคา ผู้เลื้อยไปด้วยอกแต่มีความพิเศษกว่างูทั้งหลาย เพราะเป็นสัตว์ที่มีฤทธิ์และเดช แตกต่างจากงู โดยทั่วไปนาคบางจำพวกสามารถจำแลงกายในรูปของมนุษย์และสัตว์อื่นได้ จึงกล่าวไว้อย่างชัดเจนและไม่ต้องตีความตัวอักษร เพราะเมื่อพูดถึง "งู" ท่านก็ใช้คำว่า "งู" หรือเมื่อพูดถึงนาคในความหมายอื่น เช่น หมายถึงสิ่งที่ยิ่งใหญ่หรือประเสริฐกว่าสิ่งอื่น ท่านก็บรรยายขยายความไว้ ยกตัวอย่าง เรียกช้างตัวประเสริฐว่า "นาค" ท่านก็กล่าวถึงคุณลักษณะของช้างที่ได้คุณนามเช่นนั้น หรือแม้แต่ที่เรียกพระพุทธเจ้าว่า "พระพุทธนาค" ท่านก็จึงพรรณนาถึงพระพุทธคุณเช่นว่านั้นไว้ พญานาค หมายถึง งูใหญ่ มีหงอน สัญลักษณ์แห่งความยิ่งใหญ่ ความอุดมสมบูรณ์ ความมีวาสนาและบันไดสายรุ้งสู่จักรวาล เป็นผู้มีอิทธิฤทธิ์จากการจำศีล ภาวนา ศรัทธาในพุทธศาสนา ไม่เบียดเบียนผู้อื่น พญานาคนั้นเรามักจะพบเห็นเป็นรูปปั้นหน้าโบสถ์ตามวัดต่าง ๆ บันไดขึ้นสู่วัดในสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น บันไดทางขึ้นสู่ดอยสุเทพล้วนมีภาพเรื่องราวพญานาคเข้าไปเกี่ยวข้อง (Namkarn, 2011 : 15)

1.2 พญานาคราชตามทัศนะของนักวิชาการ

Saiphan ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับพญานาคไว้ในเรื่อง “นาคาคติ อีสานลุ่มน้ำโขง : ชีวิตทางวัฒนธรรมจากพิธีกรรมร่วมสมัย” เสนอว่า สัญลักษณ์นาคเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันมั่งคั่งที่ปรากฏในเกือบทุกแง่มุมของชีวิตชาวลุ่มน้ำโขง และสามารถจัดนาคออกได้ 5 ประเภทความหมาย ดังนี้ (1) นาคผู้เป็นสัญลักษณ์ของน้ำ (2) นาคในฐานะเจ้าที่เจ้าทาง (3) นาคผู้ให้กำเนิดและผู้ทำลายเมือง (4) นาคในฐานะผีบรรพบุรุษตามระบบการสืบสายตระกูลทางแม่ (มาตุพงศ์) (5) นาคผู้สะสมธรรมเพื่อบรรลุพุทธิภาวะ (Saiphan, 1996 : 5)

Poommisak ได้อธิบายเรื่องความหมายของชื่อนาคไว้ในหนังสือความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาวและกัมพูชา สรุปได้ว่า พวกนาคเป็นชนส่วนน้อยทางตะวันออกสุดของอินเดียติดพรมแดนพม่า ณ บริเวณเทือกเขานาค เดิมเป็นส่วนหนึ่งของรัฐอัสสัม แต่ชาวนาคได้ต่อสู้จนรัฐบาลอินเดียยินยอมให้จัดตั้งขึ้นเป็นรัฐนาค (Nagaland) ในปี พ.ศ.2507 (Poommisak, 1997 : 17)

2. ที่มาความเชื่อ ศรัทธาพญานาคราช

Chatchaiwong นักวิชาการสำคัญได้อธิบายถึงที่มาความเชื่อ ศรัทธาเกี่ยวกับพญานาค ดังต่อไปนี้คือ (Chatchaiwong, 2558 : 63 – 67)

หนึ่งในบรรดาความเชื่อพื้นฐานที่โดดเด่นของชาวอีสานคือ ความเชื่อเกี่ยวกับพญานาค ซึ่งเชื่อว่าอยู่ในโลกใต้บาดาลอันศักดิ์สิทธิ์ บันดาลให้ฝนตกลงในทั้งจักรวาลประกอบด้วย มหาสมุทร โลก และป่าหิมพานต์ พญานาคจึงสัมพันธ์กับการทำนา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการพ่นน้ำให้ฝน ประเพณีใหญ่ของทุกปีของชาวอีสานคืองานบุญบั้งไฟที่จัดขึ้นบริเวณลำน้ำโขงทุกวันออกพรรษา ประเพณีไหลเรือไฟซึ่งเป็นการบูชาพระพุทธเจ้า

บ้างก็ว่าเป็นการบูชาพญานาค พญานาคมักปรากฏในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในลักษณะสัญลักษณ์โดยพบได้จากงานสถาปัตยกรรมวัดวาอารามในพระพุทธศาสนาและปราสาท อารยธรรมขอมสำคัญ ๆ ที่กระจายตัวในภาคอีสาน เช่น ปราสาท พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ปราสาทพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ก็มีรูปพญานาคทอดยาวไปตามราวบันได

จากงานวิจัยที่หลากหลายได้กล่าวถึงพญานาคในประเด็นสำคัญว่า “ระบบสัญลักษณ์ของพญานาค” หากแบ่งตามกฎเกณฑ์ตามบริบทสังคมวัฒนธรรมอันเป็นร่องรอยความคิดแห่งอดีตที่ว่าด้วยเรื่อง “พญานาค” สามารถแบ่งได้ เป็น 3 ข้อคือ 1) พญานาคเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มชนดั้งเดิม 2) พญานาคเป็นสัญลักษณ์ของเจ้าแห่งดินและน้ำ 3) พญานาคเป็นลัทธิทางศาสนา ทั้งนี้พญานาคมักปรากฏอยู่ในลัทธิความอุดมสมบูรณ์ของสังคมอีสาน โดยถูกผสานความเชื่อดั้งเดิมและความเชื่อทางพระพุทธศาสนาในเรื่องสวรรค์และนรก อันที่จริงเรื่องราวของพญานาคเป็นที่กล่าวขานกันมากทั้งในประเทศไทยและประเทศลาว โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน มีหลักฐานที่สะท้อนความเชื่อเรื่องราวเกี่ยวกับพญานาคมาตั้งแต่สมัยทวารวดี วัฒนธรรมขอมสมัยลพบุรีจนถึงล้านช้าง

นอกจากนี้พญานาคยังสัมพันธ์กับรูปแบบสังคมเกษตรกรรมในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ของน้ำความอุดมสมบูรณ์ มีตำนานและหลักฐานที่แสดงให้เห็นเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องพ ญานาคในหลายแง่มุมของความเชื่อ ดังนี้คือ มีต้นกำเนิดความเชื่อเรื่องพญานาคที่อินเดียใต้ โดยในสมัยที่ยังไม่มีการเผยแผ่ศาสนามีการบูชาตามลัทธิความเชื่อต่าง ๆ จากภูมิประเทศที่เป็นป่าทึบ มีสัตว์ร้าย งูพิษชุกชุม จึงเกิดลัทธิที่นับถืองูเป็นเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้กล่าวถึงพญาอนันตนาคราชผู้เป็นบัลลังก์ของพระวิษณุ ณ เกษียรสมุทร ซึ่งปรากฏในมหากาพย์เรื่องรามเกียรติ์ตอนที่เทวดาและอสูร ต้องการทำพิธีกวนเกษียรสมุทรเพื่อความเป็นอมตะของตนโดยใช้พญานาคเป็นเชือก อนันตนาคราชจึงเป็นต้นตระกูลของพญานาคทั้งหมดและเชื่อว่า นาคเป็นสะพานเชื่อมระหว่างโลกมนุษย์กับสวรรค์อันศักดิ์สิทธิ์ สังเกตได้จากราวบันไดที่ทางเข้าปราสาทหินของอารยธรรมขอม (Chatchaiwong, 2015 : 65)

ขณะที่ในพระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนา ในพระอรรถกถาจัมเปยยชาดก ขุททกนิกายชาดก เล่ม 3 ภาค 7 มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมเทศนาว่า พระองค์ทรงเคยเกิดเป็นพญานาค ที่ตั้งจิตมั่นต่อพุทธภูมิและในวินัยปิฎกมหาวรรคก็ได้ กล่าวถึงมุจจลินทนาคราชไว้ว่า ขณะที่พระพุทธเจ้าทรงเสวยวิมุตติสุข ฝนตกพรำเจือด้วยลมหนาวตลอด 7 วัน มุจจลินทนาคราชจึงออกจากที่อยู่ของตนได้แวดวงพระกายพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยขนด 7 รอบ ได้แผ่พังพานใหญ่เหนือเศียรเพื่อเป็นที่กำบัง เมื่อครบ 7 วัน อากาศปลอดโปร่งแล้วจึงจำแลงรูปตนเป็นมนุษย์และกราบนมัสการสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อพิจารณาแก่นคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรื่องนี้มีกล่าวไว้มากมายเกี่ยวกับความปรารถนาในพุทธภูมิของเหล่าพญานาคที่มีสัมมาทิฏฐิ เช่น พญานาคซึ่งศรัทธาจำแลงกายขอออกบวช สมเด็จพระสัมมาสัมพระพุทธเจ้าไม่อนุญาต เนื่องจากแม้ว่าพญานาคเป็นเทพแต่กึ่งสัตว์เดรัจฉาน มีธาตุขันธ์ไม่บริบูรณ์จึงไม่สามารถบรรลุธรรมขั้นสูงได้

หากแต่พระพุทธเจ้าได้ผ่อนปรนตามศรัทธาคำขอของพญานาคโดยการใช้สัญลักษณ์ของผู้บวชใหม่ให้ห่มขาวนุ่งขาวเป็นนาคก่อนเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สภาวะความเป็นภิกษุนุ่งห่มจีวรเหลือง หรืออีกกรณีหนึ่งที่พญานาคพบพระอริยสงฆ์คือ หลวงปู่ชอบ ฐานสโม ที่ท่านเล่าว่า มีชายผู้หนึ่ง มีรัศมีงามเหนือสามัญมาทำบุญกับท่าน ท่านทราบว่าชายผู้นี้เป็นพญานาคจึงถามว่า ต้องการอะไร ซึ่งพญานาคนั้นตอบว่าเขาเพียงประสงค์จะให้ทานแก่พระผู้ทรงศีล รักษาศีลและเจริญสมาธิภาวนาเท่านั้น ดินแดนในแถบภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายแห่งที่มีความเชื่อเรื่องพญานาคปรากฏอยู่ มีตำนานท้องถิ่นมากมายที่เกี่ยวกับพญานาคซึ่งสร้างเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น อาณาจักรพระนครในกัมพูชา เวียงจันทน์ในประเทศลาว และในอีกหลายเมืองที่อยู่ในประเทศไทย (Chatchaiwong, 2015 : 65 - 66)

ตำนานสิงหนวัติซึ่งเป็นตำนานพื้นบ้านที่เก่าแก่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ได้กล่าวถึงที่มาของอาณาจักรล้านนาของพญามังราย ว่ามีต้นกำเนิดจากแคว้นโยนกนคร ซึ่งมีพญานาคมาช่วยชี้ที่ตั้งเมือง นอกจากนี้ยังมีตำนานพื้นบ้านเกี่ยวกับต้นกำเนิดของแม่น้ำโขง และแม่น้ำสายต่าง ๆ ในลาว และในภาคอีสาน ว่า เกิดจากการแข่งขันกันสร้างแม่น้ำที่มีทางออกสู่ทะเล ระหว่างพญานาคศรีสุทโธและพญานาคศรีสุวรรณ (Chatchaiwong, 2015 : 67)

3. ประวัติพญานาคราช

“นาค หรือ พญานาค” งูใหญ่มีหงอน สัญลักษณ์แห่งความยิ่งใหญ่ ความอุดมสมบูรณ์ ความมีวาสนา และนาคยังเป็นสัญลักษณ์ของบันไดสายรุ้งสู่จักรวาล ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีตำนานเรื่องพญานาคอย่างแพร่หลาย ชาวบ้านในภูมิภาคนี้มักเชื่อกันว่าพญานาคอาศัยอยู่ในแม่น้ำโขงหรือเมืองบาดาล และเชื่อกันว่าเคยมีคนเคยพบรอยพญานาคขึ้นมาในวันออกพรรษาโดยจะมีลักษณะคล้ายรอยของงูขนาดใหญ่ เมื่อไปเล่นน้ำในแม่น้ำโขงควรยกมือไหว้เพื่อเป็นการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Namkarn, 2011 : 15) ดังนั้น พญานาคจึงมีการจัดแบ่งออกไปตามตระกูล ลักษณะและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

3.1 พญานาค : แบ่งออกเป็น 4 ตระกูลใหญ่ ดังนี้

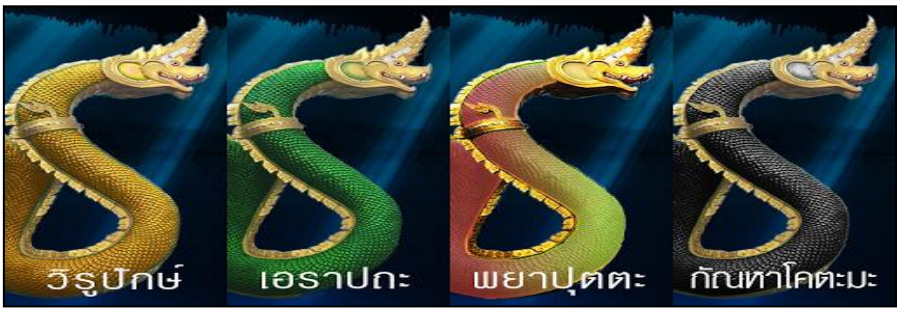
1) ตระกูลวิรูปักข์เป็นนาคมีผิวกายเป็นสีทอง ในกำเนิดนาคสี่ตระกูลนี้พญานาคตระกูลวิรูปักข์นี้ถือว่า “เป็นราชาใหญ่กว่านาคทั้งปวง” ท้าววิรูปักข์ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่มหาราชที่ปกครองสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา ด้านทิศตะวันตก

2) ตระกูลเอราปักถะ เป็นนาคมีผิวกายเป็นสีเขียว

3) ตระกูลฉัพยาปุตตะ เป็นนาคที่มีผิวกายเป็นสีรุ้ง

4) ตระกูลกัณหาโคตรมะ เป็นนาคที่มีผิวกายเป็นสีดำ

นอกจากนี้ ยังได้แบ่งพญานาคออกเป็นตระกูลย่อย ๆ ออกไปอีกถึง 1,024 ชนิด คือพวกสัตว์เลื้อยคลานประเภทงู ทั้งที่เป็นงูเห่า งูจงอาง งูเหลือม และงูทุกชนิดถือว่าเป็นลูกหลานของพญานาคทั้งสิ้น

ภาพประกอบที่ 1 : พญานาค 4 ตระกูล
ที่มา : ปรับปรุงจาก http://dinsila.com/legends_naga.asp

3.2 พญานาค : แบ่งตามหน้าที่ออกเป็น 4 พวก ตามระดับของนาค คือ

1) นาคสวรรค์มีหน้าที่เฝ้าวิมานของเทวดา

2) นาคกลางหาว มีหน้าที่ให้ลมให้ฝน

3) นาคโลกบาล มีหน้าที่รักษาแม่น้ำลำธาร

4) นาครักษาขุมทรัพย์มีหน้าที่รักษาขุมทรัพย์ในดินและป่าไม้

นอกจากนี้ พญานาคยังแบ่งออกได้เป็นกามรูปีพญานาค คือพญานาคที่เสวยกามคุณ อพามรูปีพญานาค คือพญานาคที่ไม่เสวยกามคุณพญานาคบางพวกมีอายุสั้น บางพวกก็มีอายุยืน อาจจะมีอายุยาวนานเป็นกัลป์ ก็ได้อย่างพญานาคตัวหนึ่งชื่อพญานาคกาละมีอายุยืนยาวมาก ตั้งแต่พระพุทธเจ้ากุสันธะจนถึงพระสมณโคตมะ และจะมีอายุจนถึงพระศรีอาริยะเมตไตย์ ในคัมภีร์ปรมัตถโชติกพมหาอภิธรรมมัตถสังหฏีกา องค์นาคาธิบดีทั้ง 7 องค์ (แต่ละเศียร) นั้น คือ กษัตริย์แห่งเมืองบาดาลที่ปกครองวังนาคินทร์ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละองค์เป็นพญานาคที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบอยู่ในศีลในธรรมแล้วทั้งสิ้น องค์นาคาธิบดีทั้ง 7 องค์ (แต่ละเศียร)

3.3 พญานาค : องค์นาคาธิบดีทั้ง 9 องค์ (แต่ละเศียร) มีพระนามดังต่อไปนี้

1) พญาอนันตนาคราช : เชื่อว่าเป็นบัลลังก์ของพระวิษณุนารายณ์ปรมนาถ ณ เกษียรสมุทร อนันตนาคราชนั้นมีกายใหญ่โตมหึมา มีความยาวไม่สิ้นสุดมีพันเศียร มักจะแปลงร่างเป็นมนุษย์รูปร่างสวยงาม

ภาพประกอบที่ 2 : พญาอนันตนาคราช

ที่มา : ปรับปรุงจาก https://www.pinterest.com/pin/864620828449242854/

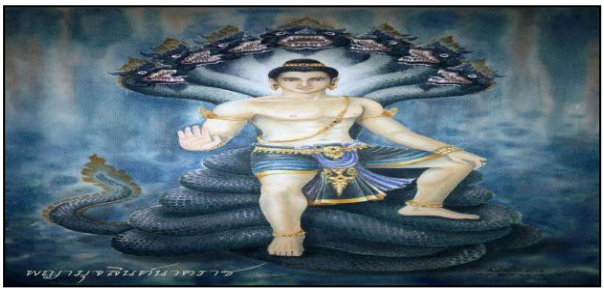
2) พญามุจลินท์นาคราช : เป็นพญานาคมีอานุภาพมาก อาศัยอยู่ที่สระโบกขรณีใกล้ต้นไม้มุจลินท์ สายพันธุ์ของพญามุจลินท์นาคราช คือ พญานาค 7 เศียร ซึ่งสืบสายพันธุ์มาจนถึงพญาศรีสัตตนาคราช (นาคาธิบดีสีสัตตนาคบาดาล) ซึ่งเชื่อว่าเป็นกษัตริย์แห่งพญานาคที่ฝั่งลาว

ภาพประกอบที่ 2 : พญามุจลินท์นาคราช

ที่มา : ปรับปรุงจาก https://www.facebook.com/nakanakeerice/posts/213644395749395/

3) พญาภุชงค์นาคราช : เป็นพญานาคที่มีผิวกายเป็นสีเทา มีหงอนและเศียรสีแดง มีเศียร 1 เศียร เป็นเจ้าวิสุทธิเทวา เป็นพญานาคราชประจำองค์พระศิวะเทพหรือพระอิศวรเจ้า อยู่ในตระกูลฉัพพะยาปุตตะ

ภาพประกอบที่ 3 : พญาภุชงค์นาคราช

ที่มา : ปรับปรุงจาก https://medium.com/@princenaga/

4) พญาศรีสุทโธนาคราช : เป็นพญานาคมีผิวกายสีเขียวมรกตมีเศียรสีทอง 9 เศียร ผู้ครองเมืองหนองกระแสทางฝั่งไทย และมีบริวาร 5,000 ตัว เป็นพญานาคที่ชอบรักษาศีลปฏิบัติธรรมและมาที่วัดพระธาตุพนมเสมอ เป็นเพื่อนกันกับพญาศรีสัตตนาคราชที่ปกครองอยู่ทางฝั่งลาว ต่อมาเกิดการสู้รบกันนานถึง 7 ปี เรื่องการแบ่งอาหารไม่ยุติธรรม พระอินทร์จึงยุติสงครามด้วยการให้พญานาคทั้งสองสร้างแม่น้ำแข่งกัน พญาสุทโธนาคราชจึงพาบริวารไพร่พลอพยพออกจากหนองกระแส สร้างแม่น้ำมุ่งไปทางทิศตะวันออกของหนองกระแส เมื่อถึงตรงไหนที่เป็นภูเขาก็คดโค้งไปตามภูเขาหรืออาจจะลอดภูเขาบ้างตามความยากง่ายในการสร้างพระสุทโธนาคเป็นคนใจร้อน แม่น้ำนี้จึงคดโค้ง เรียกชื่อว่า “แม่น้ำโขง”

ภาพประกอบที่ 4 : พญาศรีสุทโธนาคราช
ที่มา : ปรับปรุงจาก data:image/jpeg;base64

5) พญาศรีสัตตนาคราช : มีความเชื่อว่าเป็นกษัตริย์แห่งพญานาคแม่น้ำโขงด้านฝั่งลาว มีเศียร 7 เศียร เป็นตระกูลพญานาคที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล มีความใกล้ชิดพระพุทธองค์ และพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นต้นตระกูลแห่งพญานาคทั้งหมด มีบริวาร 5,000 ตัว เป็นพญานาคที่ชอบรักษาศีลปฏิบัติธรรมและมาที่วัดพระธาตุพนมเสมอ เป็นเพื่อนกันกับพญาศรีสุทโธนาคราชที่ปกครองอยู่ทางฝั่งไทย

ภาพประกอบที่ 5 : พญาศรีสัตตนาคราช
ที่มา : ปรับปรุงจาก https://medium.com/@princenaga/

6) พญาเพชรภัทรนาคราชหรือพญาเกล็ดแก้วนาคราช : เป็นพญานาคที่มีผิวกายสีเงินเหมือนแก้ว มีหงอนและเศียรสีแดง มีเศียรเดียว เป็นลูกขององค์อนันตนาคราช

ภาพประกอบที่ 6 : พญาเพชรภัทรนาคราชหรือพญาเกล็ดแก้วนาคราช
ที่มา : ปรับปรุงจาก https://kaijeaw.com/

7) พญานาคดำแสนศิริจันทรานาคราช : เป็นพญานาคาราชตระกูลกัณหาโคตมะองศ์สีดำ มีผิวกายเป็นสีดำ อายุเก้าหมื่นปี มนุษย์มีอาวุธทรงฤทธานุภาพ คือ ตรีศูรย์ปกครองอาณาจักรใต้ทะเลแอตแลนติส ดูแลโซนยุโรปทั้งหมด มีวิมานใต้ทะเลเป็นทองทั้งหมด มีหน้าที่กวาดล้างคนชั่วด้วยการทำ แผ่นดินไหว สึนามิ พายุฝนลมต่าง ๆ คนดีท่านจะให้คุณมีฤทธิ์เดชชนะศัตรูเมตตามหานิยม ผ่านความเจริญรุ่งเรืองและร่วงโรยของอารยะธรรมมนุษย์มาแล้วหลายครั้ง สำหรับฝรั่งจะคุ้นเคยท่านในภาพของเทพ โปเซดอน ซึ่งในการเทียบชั้นของพญานาคนั้นให้องค์นาคาธิบดีเทียบเท่าพระเจ้าแผ่นดิน

ภาพประกอบที่ 7 : พญานาคดำแสนศิริจันทรานาคราช
ที่มา : ปรับปรุงจาก https://m.facebook.com/pnmaprang/posts/2026027257615909

8) พญายัสมัญนาคราช

พญายัสมัญนาคราช หรือพญายัสมันรายะนาคราช เป็นพระโอรสในพญาอนันตนาคราช และเจ้านางสร้อยแสงคีรี ทรงเป็นสหายร่วมรบกับพญาเพชรภัทรนาคราช พญาภาคินทร์นาคราช และพญานฤบดินทร์นาคราช พญายัสมันนาคราชเจ้านั้น มีเทพเจ้าแห่งสมุทรเป็นผู้ประสิทธิ์วิชาให้ จึงทำให้เป็นเอกในด้านการรบ

ภาพประกอบที่ 8 : พญายัสมัญนาคราช

ที่มา : ปรับปรุงจาก http://www.esannews.khaosaan.com/58706

9) พญาครรตะศรีเทวานาคราช

พญาครรตะศรีเทวานาคราช พระองค์เป็นหนึ่งในกองทัพนาคาธิบดี ทรงงดงามปรีชาสามารถโดดเด่น สมเป็นชายชาตินักรบ ทรงเก่งกาจ มีปัญญาล้ำเลิศที่สุด กายของพระองค์มีสีทองล้วน พระเศียร 9 เศียร ร่างกายกำยำใหญ่โต พละกำลังมหาศาล ชอบการจำศีลวิเวกรักสันโดษ ยึดมั่นถือมั่นวาจาเป็นสัจจะ

ภาพประกอบที่ 9 : พญาครรตะศรีเทวานาคราช

ที่มา : ปรับปรุงจาก http://dinsila.com/legends_naga.asp

กล่าวโดยสรุปคือ รูปร่างของนาคนั้นสามารถปรากฏร่างในลักษณะสภาพของความเป็นสัตว์ทิพย์กึ่งเทพและสัตว์ เสวยทิพย์สมบัติบนสวรรค์วิมารดุจดังเทวดาถ้าปรากฏในลักษณะทิพย์กึ่งเทพ ก็จะมีลักษณะเป็นมนุษย์นาค มีเครื่องประดับคล้ายเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ถ้าปรากฏในลักษณะที่เป็นสัตว์ก็เป็นงูที่แผ่พังพานมีขนาดยาวใหญ่กว่างูธรรมดาอาศัยอยู่ใต้ทะเลลึกและตามแม่น้ำ เช่น กาฬนาคราช ที่อาศัยอยู่ใต้แม่น้ำเนรัญชรา บนเศียรพญานาคมีเครื่องหมายสวัสดิกะและมีจำนวนเศียรแตกต่างกันไปตั้งแต่ 1 เศียร 3 เศียร 5 เศียร 7 เศียร และ 9 เศียร มีลิ้นสองแฉกและมีกายสีต่างกันตามตระกูล เช่น ตระกูลวิรูปักข์ เป็นนาคมีผิวกายสีทองเป็นราชาของนาคทั้งสี่ประเภท ท้าววิรูปักข์ ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่มหาราชที่ปกครองสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา

4. ความเชื่อ ศรัทธาเกี่ยวกับพญานาคราช

4.1 พญานาคราชกับพระพุทธศาสนา

ความเชื่อ ศรัทธาแบบพุทธ เมื่อครั้งอดีตภายหลังที่เจ้าชายสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปประทับบำเพ็ญเพียร ณ ร่มไม้จิกทางตะวันออกของพระมหาโพธิพฤกษ์ เป็นเวลา 7 วัน ในช่วงเวลานั้นได้มีฝนตกลงมาไม่ขาดสาย พญามุจลินทร์นาคราชจึงได้ ออกจากใต้พิภพมาท้าขนดล้อมรอบพระวรกายของพระพุทธเจ้า 7 ชั้น แล้วแผ่พังพานใหญ่ปกคลุมเบื้องบน เนื่องจากไม่ประสงค์จะให้ฝน ลม หนาวและสัตว์ร้ายต้องพระวรกาย เมื่อฝนหยุดแล้วพญามุจลินทร์นาคราช จึงคลายขนดออกและปลงร่างเป็นชายหนุ่มยืนพนมมือนมัสการพระพุทธเจ้า ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการสร้างพระพุทธรูปปางนาคปรก (Cheykiwong, 2002 : 6)

4.2 พญานาคราชกับประเพณีออกพรรษา

ความเชื่อพญานาคของพระพุทธศาสนามีพิธีบูชาพญานาคไปพร้อมกับประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีออกพรรษา ซึ่งคือวันสิ้นสุดระยะการจำพรรษา หรือออกจากการอยู่ประจำที่ในฤดูฝนซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "วันมหาปวารณา" คำว่า "ปวารณา" แปลว่า "อนุญาต" หรือ "ยอมให้" คือ เป็นวันที่เปิดโอกาสให้พระภิกษุสงฆ์ด้วยกันว่า กล่าวตักเตือนกันได้ในข้อที่ผิดพลั้งล่วงเกินระหว่างที่จำพรรษาอยู่ด้วยกัน ในวันออกพรรษานี้กิจที่ชาวบ้านมักจะกระทำก็คือการบำเพ็ญกุศล เช่น ทำบุญตักบาตร จัดดอกไม้ ธูป เทียน ไปบูชา พระที่วัด และฟังพระธรรมเทศนา ของที่ชาวพุทธนิยมนำไปใส่บาตรในวันนี้ก็คือ ข้าวต้ม มัดไต้ และข้าวต้มลูกโยน และการร่วมกุศลกรรมการ "ตักบาตรเทโว" คำว่า "เทโว" ย่อมาจาก "เทโวโรหน" แปลว่า การเสด็จจากเทวโลก การตักบาตรเทโวจึงเป็นการระลึกถึงวันที่พระพุทธองค์เสด็จกลับจากการโปรดพระพุทธมารดาในเทวโลก (Pratummapidok, 2008 : 8)

4.3 พญานาคกับพราหมณ์

ความเชื่อแบบพราหมณ์มีความเชื่อเรื่องพญานาคว่า พญานาคเป็นบัลลังก์ของพระนารายณ์ ซึ่งมีชื่อว่า “พญาอนันตนาคราช” เป็นต้นกำเนิดของตำนานนารายณ์บรรทมสินธุ์หรืออีกตำนานหนึ่งที่กล่าวถึงกษัตริย์ นาคาอันยิ่งใหญ่อีกองค์หนึ่งที่มีชื่อว่า “วาสุกรี” เป็นบุตรของพระกัศยปมุนีและนางกัทรุ และเป็นพี่น้องกับพญาอนันตนาคราช (พญานาคราชคู่บารมีของพระวิษณุ) พญาวาสุกรีเป็นนาคราชที่พระศิวะใช้เป็นสายธนูในการทำลายล้างเมืองตรีปุระ ในตำนานที่พระศิวะปราบตรีปุราสูร มีบางตำนานกล่าวว่า งูที่พันรอบพระศอขององค์พระศิวะก็คือวาสุกรีนาคราช ในอินเดียตอนเหนือมีการนับถือพญาวาสุกรีเป็นอย่างมากในฐานะเทพเจ้าองค์หนึ่ง ในพิธีนาคปัญจมีซึ่งเป็นพิธีบูชางูของอินเดียก็จะมีการบูชาพญาวาสุกรีร่วมด้วย แต่ตำนานที่ทำให้พญาวาสุกรีเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ตำนานกวนเกษียรสมุทร ซึ่งเป็นตำนานยิ่งใหญ่ที่อยู่ในมหากาพย์มหาภารตะของศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ตามตำนานเป็นเรื่องราวการต่อสู้ของเหล่าเทวดาและอสูรที่มีการสู้รบเพื่อแย่งชิงสวรรค์กันมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ในครั้งหนึ่งเทวดาอ่อนแอและมีทีท่าจะเพลี่ยงพล้ำให้กับ

อสูร พระอินทร์จึงได้ไปขอความช่วยเหลือต่อพระวิษณุ ซึ่งพระวิษณุได้แนะนำให้ไปทำพิธีกวนเกษียรสมุทรในทะเลน้ำนม เพื่อให้ได้น้ำอมฤตมาดื่มจะได้มีพลังและเป็นอมตะ แต่การกวนเกษียรสมุทรเป็นเรื่องที่ยากมาก และเหล่าเทพไม่มีกำลังพอที่จะกระทำได้ฝ่ายเดียว จึงออกอุบายไปชวนเหล่าอสูรมาร่วมพิธีการกวนเกษียรสมุทรและสัญญาจะแบ่งน้ำอมฤตให้ โดยเหล่าเทวดาได้วางแผนที่จะหักหลังเหล่าอสูร ในตอนท้ายเมื่อเริ่มพิธีกวนเกษียรสมุทร พระวิษณุได้เสด็จมาเป็นองค์ประธาน เหล่าอสูรได้ถอนภูเขามันทรคีรีมาเพื่อใช้เป็นไม้กวนและอัญเชิญพญาวาสุกรีนาคราชมาพันรอบเขามันทรคีรีเพื่อจะใช้ลำตัวเป็นเชือกในการชักเพื่อกวนเกษียรสมุทรในครั้งนี้ เหล่าเทวดาได้ให้อสูรมาทำการชักอยู่ทางส่วนเศียรของพญาวาสุกรี โดยตนเองทำการชักทางส่วนหางเพราะรู้ว่าเมื่อทำการชักนาคเมื่อไร พญานาคจะต้องเจ็บปวดและพ่นพิษออกมา ทั้งเทวดาและอสูรต่างก็ช่วยกันดึงเขามันทรคีรีเพื่อกวนทะเลน้ำนมอย่างเต็มกำลัง ในระหว่างที่พิธีกวนเกษียรสมุทรได้ดำเนินไปอย่างยาวนาน ภูเขามันทรคีรีก็เริ่มสั่นคลอนจากการที่ถูกแรงดึงเสียดสีมานาน ทำให้พญาวาสุกรีก็เหนื่อยล้าและเจ็บปวดจากการที่ถูกเสียดสีจึงได้อ้าปากคายพิษเป็นไฟกรดออกมา ส่งผลให้เหล่าอสูรโดนพิษของพญานาคด้วยเหตุนี้อสูรจึงมีหน้าตาตะปุ่มตะป่ำและมีผิวที่ไหม้เกรียม (Saengmanee, 2014 : online)

4.4 ความเชื่อ ศรัทธาที่ปรากฏในท้องถิ่นอีสาน

ความเชื่อ ศรัทธาเรื่องพญานาคที่ปรากฏในสังคมไทย มีดังต่อไปนี้ (NamKarn, 2011 : 5 - 6)

1) ความเชื่อ ศรัทธาเรื่องพญานาคราชที่ปรากฏในท้องถิ่นอีสาน

เชื่อว่าพญานาคเป็นทิพย์กึ่งเทพและสัตว์ มีอิทธิฤทธิ์สามารถแปลงกายเป็นมนุษย์และสัตว์อื่นได้ตามสภาวะ เป็นสัญลักษณ์แห่งน้ำและความอุดมสมบูรณ์ ให้คุณ เช่น ช่วยรักษาอาการเจ็บป่วยให้โชคลาภ ทั้งช่วยทำนุบำรุง พระพุทธศาสนา ให้โทษทำให้เจ็บป่วย ขัดขวางงานพิธีต่าง ๆ มีบุคคลที่สังคมไทยเคารพเชื่อถือ เช่น พ่อปู่ อินทร์ (เขาภูตำแย) อำเภอปักษ์ธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เล่าว่าพญานาคแปลงกายมามอบเงินให้เป็นทุนร่วมสร้างโบสถ์ และพระมหาเถระไทย หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต (ดูในตามรอยธุดงค์ควัตร พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต) พญานาคมีจริงทั้งที่เป็นสัมมาทิฏฐิชอบฟังธรรมและมิจฉาทิฏฐิ ขัดขวางการปฏิบัติธรรม ท่านได้ยกเอาประสบการณ์เรื่องพญานาคที่ได้พบมาบรรยายตามโอกาสที่ได้แสดงธรรมในที่ต่าง ๆ สร้างความเชื่อให้สังคมไทยมากยิ่งขึ้นว่าพญานาคมีจริง

2) อิทธิพลความเชื่อ ศรัทธาเรื่องพญานาคราชที่มีผลต่อท้องถิ่นอีสาน

ด้านศิลปกรรมได้รับอิทธิพลความเชื่อจากบุคคลที่สังคมเคารพเชื่อถือและพุทธประวัติ เช่น เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เทวดาเนรมิตบันไดแก้วมณีสีรุ้งขึ้นรองรับเสด็จส่วนพญานาค 2 ตน ได้ใช้หลังหนุนบันไดแก้วมณีสีรุ้งนั้นไว้ สังคมไทยจึงเชื่อว่า พญานาคมีวาสนาบารมีที่ได้ใช้หลังตนเองรองรับเสด็จพระพุทธเจ้า ด้านประเพณี เช่น ประเพณีบวชนาค ประเพณีปล่อยเรือไฟ ประเพณีบุญข้าวกรรมหรือบุญกองฮด ประเพณีขอฝนที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมานานก็เกิดจากอิทธิพลของพญานาค เพราะสังคมไทยเชื่อว่าพญานาคให้คุณให้โทษได้ ด้านไสยศาสตร์ เชื่อตามตำนานของชาวล้านนาที่นำทิศ

ทางการนอนหันศีรษะของพญานาคมาใช้ในพิธีเพื่อขอที่ดินปลูกบ้านและยกเสาเอก ขอน้ำฝนเพื่อทำการเกษตร ด้านพระพุทธศาสนา พญานาคก็เป็นผู้ปกปักษ์รักษาพุทธสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น ที่พระธาตุพนม พระธาตุมหาชัย (วัดไทย) อิทธิพลของพญานาคจึงมีผลต่อสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สรุป

ประวัติศาสตร์ คือการบรรยายและอธิบายถึงเรื่องราวในอดีตโดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงของสังคมในมิติเวลา และให้ความสำคัญกับการใช้หลักฐานโดยเฉพาะหลักฐานชั้นต้น ส่วนประวัติศาสตร์คัดสรร : พญานาคราช เป็นเรื่องราวในอดีตของความสัมพันธ์ของผู้คนกับธรรมชาติ ผู้คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติและกับผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน อาจเป็นกลุ่มคนกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม โดยที่ผู้คนดังกล่าวมีสำนึกร่วมกัน ผู้คนเหล่านี้ได้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งสาเหตุมาจากปัจจัยภายในและภายนอก ได้เกิดการปรับตัวและประสบการณ์ดังกล่าวบางประการได้กลายเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของคนรุ่นต่อมาส่วนประวัติศาสตร์คัดสรร : ความเชื่อ ศรัทธาต่อพญานาคราช เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ความสำคัญกับชีวิตของผู้คนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตผู้คนในท้องถิ่นอีสานที่มีความเชื่อความศรัทธาต่อพญานาคราชอย่างแรงกล้าผ่านประติมากรรม จิตรกรรม ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ในอิทธิฤทธิ์ที่จะอำนวยความอุดมสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

Arts and culture. (2018). *Where did the name of the province "Roi Et" come from Why isn't it "Eleven"*. Bangkok : Matichon Co., Ltd.

Cheykiwong, U. (2002). *Traditional Thai rituals (1st edition)*. Bangkok: Mind Health Publishing.

Chatchaiwong, K. (2015). *Managing the belief in Naga of Isan people And things that should be revised (Doctor of Philosophy Department of Philosophy and Religion)*. Bangkok : St. John's University.

Eowsriwong, N. (1982). *Western Thesis. Bangkok :* Foundation of the Social Science and Humanities textbook project.

Eowsriwong, N. and Patthiya, A. (1982). *Historical evidence in Thailand.* Bangkok: Douangdee Kanpim.

Eowsriwong, N. (2014). *Krung Tak, Phra Chao Tak and Thai history On history and thesis (11th edition).* Bangkok: Matichon.

Kasetsiri, C. (1976). *Historical philosophy.* Bangkok: Prapun San.

Namakarn, N. (2011). *A Study of the Influence of Naga on Current Thai Society (Thesis, Degree Course Master of Buddhism Branch of Buddhism).* Phra Nakhon Si Ayutthaya : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Promboon, S. (1978). *General history.* Bangkok: Ukson Charoen Tat.

Prathummapidok. (1992). *Buddhist dictionary Code of Dhamma.* Bangkok.

Poomnisak, J. (1997). *The history of the words Siam, Thai, Lao, Khmer and the social characteristics of the complete ethnic names.* Bangkok: Thai Quality Books.

Sukpanich, k. (1978). *History 1600 - 1767*. Bangkok: Print book.
Saiphan, P. (1996). *Nakakati, Isan, Mekong River Basin : Cultural Life from Contemporary Rituals (Thesis in anthropology).* Bangkok: Thammasat University.
Saengmanee, W. (2014). King Narai Guan Kasian Peninsula. *Online*. Retrieved 27 January 2021, from http:// www.silpathai.net

สื่อและกลวิธีในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กประถมศึกษา

The Media and Strategy for Teaching English to Primary Children

มารีณีย์ ซี่เลี่ยง และ ธนาธิป มะโนคำ

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

Marini Siliang and Thanatip Manokham

Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level)

Corresponding Author, E-mail : marini.s@rumail.ru.ac.th

****

บทคัดย่อ

ปัจจุบันภาษาอังกฤษมีความสำคัญและเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน การจัดสื่อและกลวิธีในการสอนภาษาอังกฤษที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนแต่ละคน โดยเฉพาะเด็กระดับประถมศึกษาหากได้รับการปูพื้นฐานความรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจะช่วยให้สามารถฝึกทักษะภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและมีความรู้ในการใช้กลวิธีและเทคนิคในการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงมีการใช้สื่อร่วมกับการทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะทางด้านการพูด การฟัง การอ่านและการเขียนได้อย่างครบถ้วน อันจะทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานด้านภาษาที่ดี เกิดความมั่นใจและสามารถนำความรู้ในด้านภาษาไปต่อยอดในการพัฒนาความรู้ พัฒนาตนเอง และใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต

คำสำคัญ: สื่อการสอน; กลวิธีการสอน; ภาษาอังกฤษ; ประถมศึกษา

Abstracts

Nowadays, English is an important and necessary communication tool in daily life. The preparation of media and strategies for teaching English is good. That takes into account the differences between learners is a learning with a focus on individual learners. Especially in elementary school children, if they are educated and have a good attitude towards language learning, they will be able to practice their language skills effectively. Teachers need to plan and have the knowledge to use teaching strategies and techniques to suit their learners. Including the use of media together with activities that correspond to the content of the lessons. This will promote the learning and skills of speaking, listening, reading and writing. This will practice students to have a good foundation of language. They will be confident and able to apply knowledge in the language to further develop knowledge, self-development and use in their future careers.

* วันที่รับบทความ: 25 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 18 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 20 กันยายน 2564

Received: August 25, 2021; Revised: September 18, 2021; Accepted: September 20, 2021

Keywords: The Media and Strategy; Teaching English; Primary Children

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจ ความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 56) จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันที่ประเทศไทยต้องเปิดประเทศเพื่อดำเนิน การค้าและการลงทุน รวมถึงการเคลื่อนไหวของแรงงานในกิจการต่าง ๆ อย่างเสรี โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาต่างประเทศที่กระทรวงศึกษาธิการบังคับให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดต่อเนื่องของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมุ่งหวังให้เยาวชนไทยรุ่นใหม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือและหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง มีความมั่นใจในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ และประกอบอาชีพหรือทำงานบนพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างชาญฉลาด (สุภาภรณ์ สิปปเวสม์, 2553 : 43)

จากการสังเกตพบว่า ในทุกวันนี้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมาตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นสูงสุดของโรงเรียน แต่ผลปรากฏว่าผู้เรียนยังไม่สามารถที่จะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษจากการประเมินในระดับชาติอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ ผู้เรียนรู้สึกว่าวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก ในขณะที่สังคมโลกก้าวหน้าขึ้นทุกวัน ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อการสอนและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เขียนได้รวบรวมกลวิธีต่างๆ ที่ผู้เขียนได้เคยนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ สื่อการสอน กิจกรรม และเทคนิควิธีอื่น ๆ ดังนี้

1. สื่อการสอน (Instructional Media)

ระวิวรรณ ศรีคร้ามครัน (2553 : 23-30) กล่าวว่าสื่อเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสอนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าสื่อนั้นจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น จากข้อความข้างต้นทำให้เห็นว่า การสอนภาษาอังกฤษนั้นสามารถใช้ทั้งสื่อการสอนแบบทำมือและสื่อการสอนที่ทันสมัยหรือเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ การเลือกใช้สื่อการสอนขึ้นอยู่กับเนื้อหาบทเรียนและความเหมาะสม ว่าผู้สอนจะเลือกสื่อแบบใดมาใช้ในการสอน เช่น การนำรูปภาพมาสอนคำศัพท์ การนำ โปรแกรม Power Point มาสอนหลักภาษา รวมถึงการนำวีดิทัศน์หรือซีดีมาใช้ฝึกทักษะการฟัง เป็นต้น สื่อการสอนและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษนั้นสามารถใช้ได้หลายอย่างหลายวิธี แต่สื่อที่น่าสนใจและกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษได้มีดังนี้

1.1 รูปภาพ (Pictures)

Li-shing (1981 : 65) กล่าวว่ารูปภาพเป็นสื่อการสอนที่ผู้สอนสามารถจัดทำขึ้นได้ด้วยตนเอง เพื่อช่วยเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจของผู้เรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ สถานที่ ประเพณี ความคิดเห็น และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน รูปภาพที่นำมาใช้ประกอบการสอนนั้นต้องเป็นภาพที่มีความน่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจและสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนนั้น ๆ อีกทั้งควรมีขนาดที่เหมาะสม สะดวกในการมองเห็นจากข้อความข้างต้นทำให้เห็นว่า รูปภาพสามารถช่วยทั้งการสอนคำศัพท์ในแง่ของการได้รู้ความหมายที่เป็นนามธรรมและยังสามารถทำให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และเมื่อผู้เรียนได้เห็นลักษณะหรือสีสันจะเกิดการจดจำ สามารถนำไปใช้ในการฝึกทักษะการพูดและการเขียนคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากการสอนคำศัพท์ทั่วไปแล้วยังสามารถใช้รูปภาพเพื่อเป็นสื่อประกอบการสอนบทสนทนาหรือการสอนพูดเหมือนเป็นการเห็นภาพสถานการณ์จำลองแล้วเกิดการคิดต่อยอดว่าเหตุการณ์ต่อไปจะเกิดอะไรขึ้น โดยผู้เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการต่อยอดความรู้ได้ จากงานวิจัยของ Trang (2015 : 98) พบว่าการใช้รูปภาพมาประกอบการสอนนั้น สามารถช่วยเสริมความสนใจของผู้เรียนได้ดี และสามารถนำมาเป็นสื่อในกิจกรรมเกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษได้ โดยการเลือกภาพที่เหมาะสมมาประกอบหลักฐานการเรียนรู้และถ่ายทอดเรื่องราวจากรูปภาพได้ ถ้าหากรูปภาพที่นำมาใช้น่าสนใจก็จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือ มีการตอบสนองที่ดีและให้ความสนใจในกิจกรรมที่ผู้สอนจัดได้ดียิ่งขึ้น

ในประสบการณ์ของผู้เขียนเอง มักจะใช้รูปภาพเป็นสื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายคำศัพท์และเห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำรูปภาพที่หาได้ง่ายจากนิตยสาร หนังสือพิมพ์ การ์ตูนที่ช่วยดึงความสนใจของเด็กๆ ได้เป็นอย่างดี

1.2 เพลง (Songs)

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2546 : 53) กล่าวว่าในยุคปัจจุบันเพลงสากลเป็นที่นิยมและมีอิทธิพลอย่างมากในประเทศไทย เพราะมีการนำเพลงสากลมาใช้ในการร้องประกวด ฟังเพื่อความบันเทิง รวมถึงใช้ประกอบการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เพลงสามารถถ่ายทอดให้เห็นถึงอารมณ์ ความรู้สึกได้จากข้อความข้างต้น ผู้สอนสามารถนำเพลงมาประกอบกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการฟังโดยการเติมคำศัพท์ที่หายไปในช่องว่าง การแปลเพลงภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเพื่อฝึกทักษะการแปลภาษา การศึกษาเกี่ยวกับคำคล้องจอง เรียนรู้การออกเสียงเลียนแบบเจ้าของภาษา เป็นต้น การที่ผู้เรียนสามารถอดเพลงภาษาอังกฤษได้นับเป็นก้าวแรกในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงต่อไปได้ ทุกวันนี้เพลงสากลนั้นมีหลากหลายแนว ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเลือกเพลงที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมาใช้ในการประกอบการสอน เพราะหากนำเพลงที่เก่ามากเกินไปมาใช้สอนก็อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้ จากงานวิจัยของ Rosova (2007 : 43) พบว่า การนำเพลงมาใช้ในการสอนภาษานั้นมีการพิสูจน์แล้วพบว่าเพลงสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้เห็นเนื้อเพลงในรูปประโยค ได้ฝึกทักษะการฟังเสียงเจ้าของภาษา และเกิดการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษาได้ดีขึ้น โดยที่ผู้สอนสามารถนำบทเพลงมาใช้ในบทเรียนได้เพราะการนำเพลงมาใช้ประกอบการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกพัฒนาทักษะการฟัง ได้เรียนรู้เนื้อหาของเพลงนั้น ๆ และยังก่อให้เกิดความผ่อนคลายได้อีกด้วย

จากประสบการณ์ของผู้เขียนได้พยายามสอดแทรกบทเพลงในบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยบทเพลงที่นำมาใช้สอนนั้น มักจะเลือกใช้เพลงที่ผู้เรียนสามารถเห็นรูปแบบประโยคและไวยากรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำได้ เมื่อใช้เพลงเป็นสื่อจะก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินได้เป็นอย่างดี

1.3 ภาพยนตร์ (Motion Picture)

Janssens (1977 : 78) กล่าวว่าภาพยนตร์เป็นสื่อที่มีการเคลื่อนไหวและก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนชมภาพยนตร์เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นเพราะผู้เรียนได้เห็นสีหน้าท่าทาง และคำพูดของตัวละครไปพร้อม ๆ กัน จากคำกล่าวข้างต้นผู้เขียนขอยกตัวอย่างภาพยนตร์เรื่อง Beauty and the Beast ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการฟัง ได้รู้คำศัพท์ใหม่ ๆ ที่ไม่เคยได้พบมาก่อน และได้เรียนรู้วัฒนธรรมตะวันตกผ่านตัวละคร การแต่งกาย การรับประทานอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถตั้งคำถามจากเนื้อเรื่องและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ ได้เห็นลำดับเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ทำให้เกิดการวิเคราะห์ตัวละคร บุคลิก ลักษณะนิสัย อีกทั้งยังสามารถสรุปเนื้อหาและข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ได้เห็นภาพตัวอย่างประกอบและยังสามารถทำให้เกิดความประทับใจได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Berk (2009 : 1-21) พบว่าการนำภาพยนตร์ การ์ตูนหรือคลิปสั้น ๆ มาเป็นสื่อในการสอนนั้นสามารถดึงดูดความสนใจในช่วงก่อนเรียนได้ดี เป็นการเตรียมเข้าสู่เนื้อหาที่ดีซึ่ง

ภาพยนตร์อาจจะเป็นฉากหนึ่งของเรื่องก็ได้ การใช้สื่อนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจดจำ เกิดความเข้าใจ เห็นภาพวัฒนธรรมและภาษาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้ในขั้นสอนหรือสรุปได้ ขึ้นอยู่กับผู้สอนว่าจะใช้สอนในเรื่องใด เพราะการที่ผู้เรียนได้เห็นภาพเคลื่อนไหวที่มีมิติจะช่วยให้พวกเขาเกิดจินตนาการตามได้

จากประสบการณ์ของผู้เขียน เคยให้ผู้เรียนลองเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านการชมภาพยนตร์ ปรากฏว่าผู้เรียนชอบมาก ได้ฝึกฟังสำเนียงของเจ้าของภาษา อีกทั้งได้เห็นวัฒนธรรมที่สอดแทรกอยู่ และเห็นลำดับเหตุการณ์ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร เกิดการเรียนรู้ในหลายมิติที่น่าสนใจ ซ่อนอยู่

1.4 บัตรคำ (Flash Cards)

ระวิวรรณ ศรีคร้ามครัน (2553 : 23-30) กล่าวว่า บัตรคำเป็นสื่อการสอนที่ทำได้ง่าย สะดวก เก็บรักษาได้ง่าย ไม่เปลืองเนื้อที่ ขนาดของบัตรคำอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนของตัวอักษรและคำที่ใช้ในการสอน ใช้เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนออกเสียงคำศัพท์คำหนึ่ง ๆ ให้ถูกต้อง และให้เห็นลักษณะหรือตัวอักษรที่ประกอบกันขึ้นเป็นคำศัพท์นั้น ๆ รวมทั้งสามารถใช้ทบทวนความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์หรือคำต่าง ๆ ได้ จากข้อความข้างต้นทำให้เห็นว่าในการสอนภาษาอังกฤษ ผู้สอนสามารถนำบัตรคำมาใช้ฝึกในด้านต่าง ๆ เช่น ใช้ฝึกให้ผู้เรียนออกเสียงคำหรือประโยคให้ถูกต้อง ใช้ประกอบกับรูปภาพเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำศัพท์นั้น ๆ ฝึกให้ผู้เรียนสามารถแต่งประโยคให้ถูกต้อง โดยดูคำศัพท์ต่าง ๆ จากบัตรคำจำนวนหนึ่งและให้เรียงลำดับคำเป็นประโยคที่ถูกต้องได้ใจความ จะเห็นว่าบัตรคำเป็นสื่อการสอนที่ใช้กันอย่างแพร่หลายเพราะมีประโยชน์ในการสอนคำศัพท์ เมื่อผู้เรียนเข้าใจคำศัพท์พวกเขาจะสามารถนำคำเหล่านั้นไปสร้างเป็นประโยคได้และยังสามารถแต่งเรื่องราวต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น เราจะเห็นได้ว่าคำศัพท์นั้นสามารถนำมาช่วยฝึกทักษะทางภาษาได้ครบทุกทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเริ่มจากหน่วยย่อย เสียง คำและประโยคไปสู่เนื้อเรื่อง การจัดกิจกรรมในด้านคำศัพท์ให้แก่ผู้เรียนนั้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความหมายของคำศัพท์ที่เหมาะสมกับรูปประโยคที่จะสอนและเป็นคำศัพท์ที่นิยมใช้กันอยู่เป็นประจำเพื่อช่วยในการสื่อความหมาย การสอนคำศัพท์นั้นผู้สอนควรอธิบายคำที่สามารถนำไปใช้ได้หลายความหมาย กล่าวคือ สามารถนำไปใช้ได้ในบริบทที่หลากหลายหรือความหมายที่แตกต่างกัน โดยผู้สอนควรศึกษาคำศัพท์คำนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งเพื่อที่จะใช้คำต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะหากใช้คำผิดก็อาจจะส่งผลให้ความหมายเปลี่ยนไปและอาจทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายเกี่ยวกับคำศัพท์นั้นไขว้เขวไปด้วย

จากประสบการณ์ของผู้เขียน มักจะนำบัตรคำมาใช้สอนคำศัพท์ใหม่ๆ เมื่อขึ้นบทเรียนใหม่หรือสอนคำศัพท์ก่อนเรียนเนื้อหาการอ่าน (Reading) ผู้เรียนจะได้เห็นคำต่างๆ ผ่านตาและเกิดการจดจำตัวอักษร ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความหมายและเข้าใจคำใหม่ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

1.5 สื่อออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต (Online Media)

ปัจจุบันโลกของเราเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ยุค 4.0 มีเทคโนโลยีที่หลากหลายและทันสมัย คอยอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ที่สามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์หรือแอพพลิเคชั่นต่าง ๆ เช่น โปรแกรม Online Dictionary ผู้เรียนสามารถค้นคว้าคำศัพท์และแปลภาษาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ได้เห็นตัวอย่างการใช้คำศัพท์ในประโยคและนำมาใช้ได้อย่างถูกต้อง ในส่วนของ e-book เป็นหนังสือออนไลน์ที่มีข้อดีคือสามารถเปิดอ่านในโทรศัพท์มือถือได้ อีกทั้งยังสะดวกในการพกพา นอกจากนี้ยังมีการสอนทางไกลที่เป็นการจัดการเรียนรู้แบบไร้พรมแดน สามารถเรียนรู้ ข้ามประเทศได้ด้วย โดยอาศัยการเชื่อมต่อผ่านระบบอินเทอร์เน็ตก็จะสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยไม่ต้องเดินทางไปยังต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือสนทนากับเจ้าของภาษาได้โดยตรง เพราะมีการจัดการเรียนการสอนแบบ Real time มีการถ่ายทอดสด รวมถึงการส่งงานด้วยระบบ E-learning ซึ่งมีให้เลือกอย่างหลากหลาย สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับกิดานันท์ มลิทอง (2548 : 87) ที่กล่าวว่า เมื่อมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้เกิดขึ้น จะทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้นง่ายยิ่งขึ้นเพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งจากในห้องเรียน และยังสามารถเรียนได้จากที่บ้านในช่วงเวลาว่างเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ได้ตลอดเวลา

จากประสบการณ์ของผู้เขียน ได้มีการแนะนำให้ผู้เรียนหมั่นค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเด็กยุคนี้จะให้ความสนใจกับสื่อออนไลน์เป็นอย่างมาก มีคำหรือประโยคภาษาอังกฤษมากมายในสื่อต่างๆ ส่งผลให้ผู้เรียนอยากรู้ความหมาย จึงเกิดทักษะทางภาษาขึ้น เพราะผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ตลอด เมื่อผู้เรียนได้ฝึกฝนด้วยตนเองอยู่เสมอก็จะเกิดการเพิ่มพูนความรู้อย่างไร้ขีดจำกัด

1.6 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)

ศุภนิต อารีย์หทัยรัตน์ (2555 : 142) กล่าวว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจัดเป็นสื่อการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์รูปแบบหนึ่ง ซึ่งใช้ความสามารถของคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอสื่อประสม ได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก แผนภูมิ กราฟ ภาพเคลื่อนไหวและเสียง เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียน ในขณะที่คอมพิวเตอร์มีข้อได้เปรียบเหนืออุปกรณ์อื่น ๆ เช่น สไลด์ หรือสื่อการสอนอื่น ๆ ที่จัดเป็นสื่อการสอนแบบไม่มีปฏิสัมพันธ์ จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่า การเรียนจากคอมพิวเตอร์ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้หลายลักษณะ กิจกรรมเหล่านี้ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย การคิดนำหรือคิดตามย่อมมีส่วนผูกประสานให้โครงสร้างของการจำดีขึ้น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความน่าสนใจและเหมาะแก่การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีลูกเล่นอีกทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหาที่ผู้สอนได้นำมาสอน เช่น การเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษในบทเรียนต่าง ๆ ในบทเรียนจะมีภาพประกอบมีภาพเคลื่อนไหว รวมถึงอาจจะมีวีดิทัศน์ประกอบ (Video) เช่น บทสนทนาทางภาษาที่แทรกเข้าไปคล้ายกับโปรแกรม Power Point แต่ว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะมีความ

ทันสมัยมากกว่า รวมถึงผู้เรียนยังสามารถทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เปรียบเทียบกับแบบทดสอบหลังเรียน (post-test) เพื่อเปรียบเทียบผลความรู้ โดยที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง และทราบผลคะแนนได้ทันที นอกจากนี้โปรแกรมนี้ยังมีเสียงประกอบทำให้เกิดความเพลิดเพลินระหว่างเรียน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chartrand (2002 : 56) ที่พบว่าการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถช่วยในการเรียนรู้ทางภาษาได้ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ โปรแกรมนี้สามารถช่วยพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียน การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยนั้นผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เด็กเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

จากสื่อการสอนต่าง ๆ ข้างต้นจึงสรุปได้ว่า สื่อการสอนนั้นมีมากมายหลายชนิด ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างของสื่อการสอนภาษาอังกฤษมาเพียงบางส่วนเท่านั้น เพื่อให้ผู้ศึกษาได้เห็นประโยชน์ คุณค่า และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งผู้อ่านสามารถศึกษาค้นและเลือกใช้สื่อจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้มากมาย ทั้งจากในหนังสือ ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ทางออนไลน์ เพราะสื่อนั้นมีประโยชน์มากมาย ดังนั้นในการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะทักษะการฟังและการพูดที่จำเป็นจะต้องใช้สื่อที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่น เพลง ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น สื่อเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจยิ่งขึ้น และกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอีกด้วย

2. กิจกรรม (Activities)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมได้อย่างหลากหลายขึ้นอยู่กับว่าผู้สอนจะเน้นทักษะใด ไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน การทำกิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการทำงานร่วมกันระหว่างเพื่อนและผู้สอนได้ เพราะการทำกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ในการจัดกิจกรรมนั้นสามารถจัดเป็นกิจกรรมคู่หรือกิจกรรมกลุ่มได้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางภาษาอย่างสูงสุด

การทำกิจกรรมร่วมกับการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายจากการเรียนเนื้อหาหนัก ๆ ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความรู้สึกว่าได้เรียนปนเล่น เพราะการจัดกิจกรรมที่หลากหลายนั้นเหมาะกับเด็กในวัยประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเด็กช่วงวัยนี้จะมีการจดจ่อหรือมีสมาธิกับเนื้อหาได้ไม่มากนัก ดังนั้นการใช้กิจกรรมเข้ามาช่วยจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาบทเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกประสบการณ์ที่ดีและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษจากสถานการณ์จริง

ในส่วนของกิจกรรมที่จะนำมาช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษนั้นมีดังนี้ การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกมทางภาษา การฝึกการออกเสียงภาษาอังกฤษ รวมไปถึงเทคนิคต่างๆ เช่น การปลูกฝังเจตคติ และการเรียนแบบร่วมมือ

2.1 การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing)

รัตนวดี โชติกพนิช (2553 : 54) กล่าวว่าการแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีสอนอีกแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด พูด ฟัง และแสดงกิริยาตามสภาพต่าง ๆ ในการใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารที่ใกล้กับความเป็นจริงในชีวิต ซึ่งสามารถใช้ในการฝึกพูดบทสนทนาได้ การแสดงนี้อาจจะทำให้นักเรียนที่ไม่กล้าพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียนกลับกลายเป็นผู้ที่กล้าพูดและสนุกต่อการแสดงบทบาทสมมตินั้นด้วย จากข้อความข้างต้น ผู้สอนสามารถกำหนดสถานการณ์หรืออาจจะให้ผู้เรียนร่วมกันเสนอพวกเขาสนใจ จากนั้นผู้เรียนกำหนดบทบาทตัวละครที่มีความเหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ แล้วเตรียมบทสนทนาให้สอดคล้องกับหัวข้อที่ได้รับ บางครั้งอาจมีการจัดเตรียมฉากและเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การจัดกิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมสอดแทรกไปด้วย จะเห็นว่าบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง พูดภาษาอังกฤษอีกวิธีหนึ่งที่มีความน่าสนใจ และผู้สอนหลายท่านนิยมนำไปใช้ฝึกทักษะทางภาษากันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนเองเพราะพวกเขาได้ฝึกฟังและพูดในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด จึงจัดว่ากิจกรรมนี้มีประโยชน์และช่วยให้การเรียนเกิดความสนุกสนาน เมื่อผู้เรียนสามารถฟังและเข้าใจความหมายของคำเขาย่อมสามารถเข้าใจความหมายของประโยคได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moris (2003 : 28) พบว่า การแสดงบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลองในการจัดกิจกรรมวิชาภาษาอังกฤษช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับเหตุการณ์ว่าสิ่งใดเกิดก่อนเกิดหลัง เมื่อผู้เรียนได้รับบทในสถานการณ์นั้น ๆ เขาจะเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ได้โดยการใช้ทักษะการฟังและการพูดฝึกการสื่อสาร การถ่ายทอดข้อมูล อีกทั้งยังเข้าใจความสัมพันธ์ ความหมาย น้ำเสียงที่สื่อออกไปและเห็นความเชื่อมโยงของตัวละครต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายเหมือนเป็นการจำลองสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

จากประสบการณ์ของผู้เขียน ได้เคยจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติพบว่า ผู้เรียนได้นำความรู้จากการเรียนมาประยุกต์ใช้ได้ในทักษะการฟังพูด ฝึกส่งสารจากผู้พูดไปยังผู้ฟังได้เป็นอย่างดี เกิดการโต้ตอบระหว่างบุคคล มีความท้าทาย เกิดความกล้าแสดงออกและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.2 เกมทางภาษา (Games)

การใช้เกมต่าง ๆ เข้ามาทำกิจกรรมในบทเรียนเหมาะกับการสอนในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเด็กเล็กมีความสนใจในการเล่นเกมเพราะพวกเขาจะได้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นและเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น Simon Says เป็นกิจกรรมที่ช่วยในการฝึกการฟังและฝึกสมาธิได้เป็นอย่างดี ในเกมบิงโก (Bingo) ผู้เรียนสามารถเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการฟังและการเขียนเกิดการจดจำคำโดยไม่เกิดความเบื่อหน่าย นอกจากนี้ยังมีเกมสะกดคำ (Spelling bees) เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทบทวนการสะกดคำให้ตรงกับความหมาย ผู้เรียนเกิดความท้าทายเมื่อได้ทำการทดสอบหรือมีการแข่งขันชิงรางวัลกับเพื่อน ๆ เป็นต้น จากตัวอย่างเกมข้างต้นจะเห็นว่าเกมเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่นำไปใช้ได้ผลจริงในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากนานมีบุ๊ค (2538 : 87) พบว่าเพื่อให้ได้ประโยชน์จากกิจกรรมเกมมากที่สุด

ผู้สอนควรเลือกเกมให้เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียน รวมทั้งเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียนด้วย ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสร่วมทำกิจกรรมและให้กำลังใจและคำชมเชยภายหลังการเล่น เพื่อเป็นการเสริมแรงทางบวกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษได้

จากประสบการณ์ของผู้เขียน การเล่นเกมทางภาษาก่อนเรียนถือว่าเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ดีมาก เพราะในวัยนี้จะชอบทำกิจกรรมมากกว่าที่จะเน้นเรียนแบบจริงจัง เป็นการดึงดูดความสนใจ มีการโต้ตอบ การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น ได้ฝึกคำศัพท์และไวยากรณ์ง่ายๆสอดแทรกไปในรูปแบบของเกม

2.3 การฝึกออกเสียงภาษาอังกฤษ (Pronunciation)

Lado & Fries (1973 : 76) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนออกเสียงได้ถูกต้อง เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านภาษา การที่ผู้เรียนจะสามารถออกเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องนั้นพวกเขาจะต้องเริ่มฝึกออกเสียงตั้งแต่วัยเด็ก จากประสบการณ์ของผู้สอนพบว่าในภาษาอังกฤษมีทั้งเสียงที่ใกล้เคียงและแตกต่างกันกับภาษาไทย เช่น การอ่านออกเสียงและการสะกดคำศัพท์ (Phonics) รวมถึงการเน้นเสียงในคำ (Stress) และระดับน้ำเสียง (Intonation) เป็นต้น ซึ่งในวัยเด็กผู้เรียนในระดับปฐมวัยจะได้ฝึกท่อง A-Z ที่มีความคล้ายกับภาษาไทยที่จะต้องฝึกท่อง ก-ฮ ผู้เรียนต้องเรียนรู้การออกเสียงและการเทียบเสียงจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เนื่องจากการเทียบเสียงพยัญชนะบางตัวนั้นสามารถเทียบเสียงอักษรได้หลายลักษณะ เช่น ตัว P สามารถเทียบอักษรภาษาไทยเป็น พ, ภ, ผ, ป ได้ ซึ่งถือว่าค่อนข้างซับซ้อน ดังนั้นผู้สอนจะต้องฝึกฝนผู้เรียนให้มีความเข้าใจและแม่นยำในการนำไปใช้ โดยหมั่นฝึกฝนการออกเสียงและเทียบเสียงภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ อีกกรณีหนึ่งในภาษาไทยจะไม่มีเสียงท้ายเหมือนกับภาษาอังกฤษ เช่น เสียง st จากคำว่า first, เสียง ck จากคำว่า sick ดังนั้นผู้สอนจะต้องฝึกให้ผู้เรียนออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน และปลูกฝังให้ผู้เรียนหมั่นฝึกฝนเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็กเพื่อเป็นพื้นฐานให้พวกเขาออกเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง

3. เทคนิควิธีอื่น ๆ

นอกจากจะมีสื่อและกิจกรรมที่หลากหลายแล้วยังมีเทคนิควิธีอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ดังนี้

3.1 การปลูกฝังเจตคติที่ดี (Attitude)

การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมและสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพราะเด็กจะเรียนได้ดีหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี นอกจากนี้เจตคติยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เพราะเมื่อผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแล้วพวกเขาจะเกิดความชอบและใส่ใจในการเรียน ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องสอนให้เด็กเห็นถึงความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษว่ามีประโยชน์อย่างไร พร้อมกับยกตัวอย่างให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ สิ่ง

เหล่านี้จะส่งผลให้ผู้เรียนมีใจรักที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ดังคำกล่าวของอบรม สินภิบาล (2521 : 53) ที่ได้กล่าวว่า ปัจจัยอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การเรียนรู้ทางภาษาเป็นไปอย่างดี คือการเรียนของผู้เรียนจะได้ผลก็ต่อเมื่อเขาชอบผู้สอน สิ่งที่ตามมาก็คือทำให้เขาชอบวิชาที่เรียนชอบกิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้น เมื่อสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้ว การเรียนภาษาอังกฤษก็จะไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป

เมื่อผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ดีแล้ว ผู้เรียนก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติในชีวิตประจำวันได้ พวกเขาจะนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาต่อในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ ในทุกวันนี้ไม่ว่าผู้เรียนจะเรียนด้านใดก็ตาม เขาจะต้องใช้ความรู้ภาษาอังกฤษทั้งสิ้น จึงเห็นได้ว่าการมีพื้นฐานทางภาษาที่ดีเป็นหนึ่งในคุณสมบัติที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนประกอบอาชีพที่ดีในอนาคตได้ ตัวอย่างเช่น ครูสอนภาษาอังกฤษสามารถสอนภาษาอังกฤษได้โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากการสั่งสมมาแล้วนำไปสอนเกิดการถ่ายทอดการเรียนรู้ไปยังผู้เรียน ตัวอย่างอาชีพอื่น ๆ เช่น พนักงานต้อนรับงานประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ อาชีพเหล่านี้ต้องมีการพบเจอกับชาวต่างชาติต้องมีการสื่อสารสนทนาเพื่อให้การเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยมีภาษาอังกฤษเป็นตัวกลางในการสื่อสาร ในขณะที่หลายคนมีความใฝ่ฝันที่จะทำงานในสายการบิน ความสามารถทางภาษาก็เป็นส่วนสำคัญที่ผู้ประกอบการจะรับพิจารณาในการเข้าทำงาน

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษแล้วย่อมส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่พวกเขาชอบได้เป็นอย่างดี เกิดความมั่นใจและสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตได้ดี จากประสบการณ์ของผู้เขียนเองนั้น ได้พยายามสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ไม่เครียด เพิ่มความสนุกสนาน และสอนในสิ่งที่ไม่ยากเกินไป ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจที่ดีในการเรียน

3.2 การปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต (Observation)

ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่เริ่มตั้งแต่ตื่นเช้ามาโรงเรียนหรือการไปในสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นห้างสรรพสินค้า โรงแรม สนามบิน หรือสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มักจะพบกับป้ายต่าง ๆ ทั้งในรูปคำศัพท์ประโยคหรือข้อความอย่างแพร่หลาย ผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รู้จักสังเกตว่า ในระหว่างทางมาโรงเรียน ผู้เรียนได้พบเจอคำศัพท์ภาษาอังกฤษอะไรบ้าง ให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกตและจดบันทึกแล้วนำมาแบ่งปันความรู้กับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน เพราะทุกวันนี้มีชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองไทยเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เราจะพบเห็นข้อความต่าง ๆ ตามป้ายประกาศ ป้ายโฆษณาตามท้องถนนว่ามีทั้งข้อความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่คนส่วนใหญ่ไม่เห็นถึงความสำคัญหรือไม่สนใจกับเนื้อความที่เป็นภาษาอังกฤษแต่อย่างใด ดังนั้นผู้สอนจะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียน เห็นความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเริ่มจากการฝึกสังเกตจากสิ่งรอบตัว เช่น คำบนป้ายต่าง ๆ ที่พบเห็นได้ตามท้องถนน รายการอาหารที่มักจะมีชื่อรายการอาหารแบบสองภาษา เช่น Fried rice (ข้าวผัด), Papaya salad (ส้มตำ) เป็นต้น กลวิธีนี้นับว่าเป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักสังเกตคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนสะสมคำศัพท์จากสิ่งรอบตัวและมีคลังคำศัพท์มากขึ้น อีกทั้งยัง

สามารถนำคำศัพท์เหล่านั้นไปใช้ในการพูดหรือเขียนเล่าเรื่องได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้เขียนเองได้พยายามสนับสนุนและคอยกระตุ้นผู้เรียนให้รู้จักการสังเกตตลอดเวลา จนมีผู้เรียนมาเล่าให้ฟังว่าตนไปพบเจออะไรมาบ้าง ถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อน ๆ ร่วมห้อง

3.3 การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

เทคนิคการเรียนรู้แบบกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน Learning Together หรือ LT เป็นหนึ่งในวิธีการสอนแบบร่วมมือโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กิจกรรมแบบกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันโดยสมาชิกในกลุ่มมี 4-5 คน ที่มีระดับความรู้ต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ผู้สอนทำการสอนทั้งชั้นร่วมกัน เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม ซึ่งการจัดกิจกรรมรูปแบบนี้มีการกำหนดสถานการณ์และเงื่อนไขให้นักเรียนทำผลงานเป็นกลุ่ม ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันเอกสาร เรียนรู้การแบ่งงานที่เหมาะสมและการให้รางวัลกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับทิศนา แขมมณี (2548 : 38)

ที่กล่าวว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งเน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียนโดยเปิดโอกาสให้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ รวมทั้งปลูกฝังความมีคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 54) กล่าวว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะต่าง ๆ จากการเรียนมีหลายวิธี เช่น การสอนแบบบรรยาย การสอนทักษะปฏิบัติ การสอนอภิปราย การสอนสัมมนาและการสอนโดยให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นอกจากนี้ทิศนา แขมมณี (2552 : 65) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือยังเป็นทฤษฎีที่เน้นการให้ผู้เรียนช่วยกัน ในการเรียนรู้โดยมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีความสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่มและมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่องานร่วมกัน จึงทำให้ผลงานที่ออกมามีคุณภาพเพราะได้ผ่านกระบวนการมาเป็นอย่างดี

กรมวิชาการ (2544 : 87) กล่าวถึงประโยชน์ที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือว่าช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนไม่เก่ง ทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจ รู้จักสละเวลาส่วนเด็กอ่อนเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน จากข้อความข้างต้นสอดคล้องกับการนำกิจกรรมเกมทางภาษามาใช้ในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี จึงเห็นว่าผู้ร่วมกิจกรรมเหล่านี้ เช่น เกมทางภาษา จัดเป็นหนึ่งในการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยสนับสนุนให้ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทั้งชั้นมีความรู้และประสบการณ์ด้วยวิธีการต่างๆ โดยกิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2549 : 85) กล่าวว่ากิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ทำให้

ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าได้จากการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ จากงานวิจัยของ Boyle & Gillies (2009 : 55) พบว่าผู้เรียนตอบสนองการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้เป็นอย่างดี และพวกเขายังได้เรียนรู้การบริหารจัดการภายในกลุ่มได้ เช่น เรื่องการบริหารเวลา การมอบหมายหน้าที่ต่าง ๆ อีก ทั้งการทำงานกิจกรรมกลุ่มยังมีความท้าทาย เกิดการแข่งขัน มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม เป็นการฝึกฝนให้เด็กมีทักษะทางสังคม ทำให้เกิดมิตรภาพและความร่วมมือที่ดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้ผู้เรียนทำงานออกมาได้ดีและประสบผลสำเร็จ

ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของผู้เขียนเองได้พยายามจัดกิจกรรมและสอดแทรกการเรียนรู้แบบร่วมมือเมื่อมีโอกาส จากการสังเกตผู้เรียนระหว่างทำกิจกรรมนั้น พบว่านักเรียนมีความสุขในการเรียน เกิดการแบ่งงานตามความถนัด มีการช่วยเหลือกันและกันภายในกลุ่ม และที่สำคัญผลงานที่ทำออกมาถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก

สรุป

ในปัจจุบันสื่อการสอนมีหลายรูปแบบรวมไปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเทคนิควิธีที่หลากหลาย ทุกสิ่งล้วนแล้วแต่มีประโยชน์และคุณค่าแตกต่างกันออกไป ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพราะจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อและการจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและเหมาะสมกับผู้เรียน อีกทั้งการฝึกทักษะทางภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในทุกทักษะทั้งด้านการฟัง พูด อ่านและเขียนได้อย่างครบถ้วน เนื่องจากภาษาอังกฤษนั้นมีความสำคัญมากและถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ดังนั้นการที่ผู้เรียนจะเรียนภาษาอังกฤษได้ดี จะต้องเกิดจากการสั่งสมความรู้ทั้งจากในห้องเรียนและนอกห้องเรียนประกอบกัน โดยผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว สิ่งเหล่านี้จะช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี สุดท้ายนี้ผู้เขียนมีความเชื่อว่า หากผู้เรียนมีความพยายามใฝ่เรียนรู้แล้ว เชื่อได้เลยว่าผู้เรียนทุกคนจะต้องประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างแน่นอน ดังประโยคที่ว่า “Practice makes perfect”

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544). *เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ.* กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนพับลิชชิ่ง.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศนา แขมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นานมีบุ๊คส์. (2538). *เกมสนุกฝึกภาษาอังกฤษ.* กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *เทคนิคและการสอนอาชีวศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

ระวิวรรณ ศรีคร้ามครัน. (2553). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ.* กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รัตนวดี โชติกพนิช. (2553). *ปฏิบัติการสอนฟังและพูดภาษาอังกฤษก่อนการฝึกสอน*. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2549). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้.* กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศุภนิต อารีย์หทัยรัตน์. (2555). *สื่อและกิจกรรมในการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุภาภรณ์ สิปปเวสม์. (2553). ***Smile 4.*** กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

อบรม สินภิบาล. (2521). *จิตวิทยาการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2546) *ผลงานนำเสนอเพื่อขอรับการประเมินประสิทธิภาพการสอนและการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์.* ปัตตานี: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Berk, R. A. (2009). Multimedia teaching with video clips: TV, movies, YouTube, and mtvU in the college classroom. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*. 5 (1), 1-21.

Boyle, M., & Gillies, R. M. (2009). *Teachers' reflections on cooperative learning: Issues of implementation.* Queensland: Elsevier Ltd.

Chartrand, R. G. (2002). *The Effectiveness of Using Computer Assisted Instruction in Teaching English as a Foreign Language in a Japanese Secondary School.* Fukuoka: MA TESOL Collection.

Janssens, R. (1977). *Stimulating Motivation through Audio-Visual Aids Based on English by Radio Vision.* ELT Journal.

Lado, R., & Fries, C. (1973). *English Pronunciation: Exercises in Sound Segments, Intonation, and Rhythm.* Ann Arbor: The University of Michigan Press.

Li-shing, T. (1981). *"English through Pictures" Forum,* Vo. XIX, No. 4, October.

Moris, R. V. (2003). *Acting out history: Students reach across time and space.* International Journal of Social Education.

Rosova, V. (2007). *The Use of Music in Teaching English.* Brno: Masaryk University.

Trang, N. T. (2015). *Using Pictures as Motivating Factors in Speaking Lessons.* Hanoi: Vietnam International University.

การศึกษาออนไลน์และการศึกษาแบบผสมผสาน

Online Learning and Blended Learning

รัฐนันท์ รถทอง และ มลรักษ์ เลิศวิลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Rattanan Rodthong and Monrak Lertwilai
Phuket Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: rattanan.r@pkru.ac.th

****

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันโลกได้พัฒนาสู่ยุคดิจิทัลและโลกไร้พรมแดน สำหรับประเทศไทยได้กำหนดและกำลังขับคลื่อนประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580) ซึ่งมีเป้าหมายนำประเทศสู่ประเทศที่มีเทคโนโลยีสูง อย่างไรก็ตาม ต่อมาได้มีสถานการณ์วิกฤตของการแพร่ระบาดของโควิต-19 ทำให้เกิดแนวคิดและการปฏิบัติแบบชีวิตวิถีใหม่(New Normal)ซึ่งเป็นตัวเร่งให้ทุกภาคส่วนต้องพัฒนาการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เช่น การต้องทำงานที่บ้าน(Work From Home) และการเรียนแบบออนไลน์(Online Learning) มีการนำโปรแกรมการจัดการการเรียนการสอน Learning Management Systems (LMS) มาใช้ในการเรียนการสอนหลายชนิด เช่น Moodle, Google Classroom, Microsoft Team และอื่นๆ ซึ่งเมื่อเทคโนโลยีเจริญขึ้นจะมีการเรียนการสอนแบบการศึกษาออนไลน์มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอนบางวิชาหรือในหลายสถานที่ก็ยังมีความจำเป็นที่ใช้การเรียนการสอนแบบชั้นเรียน (Face to Face) อยู่ต่อไป ซึ่งในบางสถานศึกษาอาจใช้การเรียนการสอนแบบผสมกันทั้ง 2 แบบที่เรียกว่าการศึกษาแบบผสมผสาน (Blended Learning)

ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และ ผู้สอน จึงควรศึกษาการศึกษารูปแบบต่างๆเหล่านี้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำสำคัญ: การเรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์; การศึกษาออนไลน์; การศึกษาแบบผสมผสาน

* วันที่รับบทความ: 2 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 2 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 5 พฤศจิกายน 2564
Received: September 2, 2021; Revised: November 2, 2021; Accepted: November 5, 2021

Abstracts

For the time being, the world has been changing very fast and facing the fast development into the age of “Digital Technologies” which leads to worldwide borderless communications of world people. From 2018 to 2037, Thailand has been implementing the vision of Thailand 4.0 and the National Strategy, all of which, is to move the nation to high tech country. Moreover, the COVID-19 pandemic from 2020 until now causes the new normal way of life to work from home and study online though out the world. Many Online Learning Management Systems have been using in schools such as Google Classroom, Microsoft Team and so on apart from face-to-face or on-site classrooms. However, the blended classes between face to face and online instructions are still needed sometimes.

As a result, schools should realize that the rise of online learning implied that we have to practice and learn more about online instructions, online evaluations, and student’s satisfaction both for the online classrooms and the blended learning.

Keywords: E-learning; Online Learning; Blended Learning

บทนำ

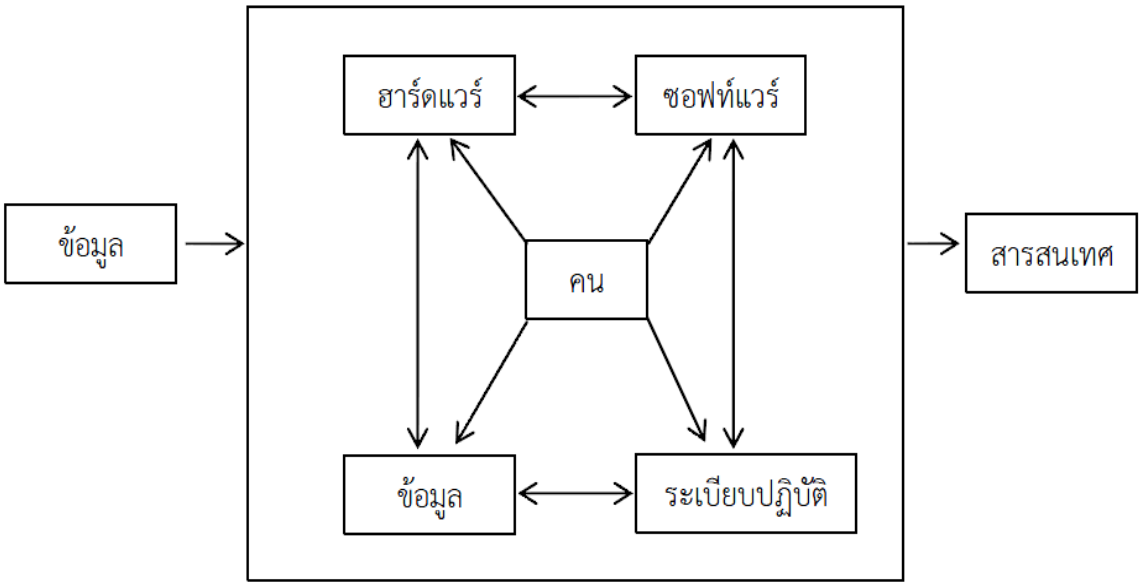
ปัจจุบันสังคมโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุกด้านโดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกภาคส่วนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์เชิงนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่รัฐบาลสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในด้านการศึกษา ในปัจจุบันผู้เรียนยุคใหม่ที่มีความนิยมการใช้สื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จนมีคำกล่าวว่า “If students cannot learn the way we teach, just teach the way they learn” หมายถึงถ้าผู้เรียนนิยมการเรียนจากสื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ผู้สอนก็ควรใช้สื่อให้เหมาะกับผู้เรียนโดยเฉพาะการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิต-19 รัฐได้กำหนดนโยบายการทำงานที่บ้าน (Work from Home) และการศึกษาออนไลน์ การแพร่ระบาดของโควิต-19 นั้นเป็นวิกฤตของทั่วโลกแต่เป็นโอกาสสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีของผู้สอน/ผู้เรียน และประชาชนในทุกภาคส่วน

จุดประสงค์ของการนำเสนอการศึกษาในเรื่องนี้เพื่อศึกษาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการศึกษาแบบออนไลน์ผสมกับการศึกษาแบบชั้นเรียนซึ่งเรียกว่าการศึกษาแบบผสมผสาน(Blended Education) เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนในบริบทต่างๆ รายละเอียดของการศึกษาออนไลน์และแบบผสมผสาน มีดังนี้

การศึกษาออนไลน์ (Online Learning)

การศึกษาออนไลน์ (Online Learning) หรือ การศึกษาแบบ Flexible Education โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์(E-Learning) เป็น การศึกษาทางไกล (Distance Learning) หรืออาจเรียกว่า Tele-Learning/Training ชนิดหนึ่ง การศึกษาทางไกลประกอบด้วยการจัดการศึกษาชนิดต่างๆ เช่น การศึกษาทางไปรษณีย์ การศึกษาผ่านดาวเทียม โทรทัศน์และวิทยุการศึกษา วีดิโอ เทปคาสเสท โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ ซีดี/วีซีดี และอื่นๆ รวมทั้งการเรียนทางอินเตอร์เน็ต การใช้วีดิโอยูทูบ(YouTube) ไปรษณีย์อิเล็คโทรนิค (E-mail) รวมไปถึงสื่อบุคคลช่วยในการจัดการการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นโดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียนปกติ เป็นการเรียนการสอนแบบไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อต่างๆตามทีได้กล่าวมา และอาจจะเป็นการจัดโดยใช้ระบบการสื่อสารแบบสองทาง(2 Way Communications)ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือการสื่อสารแบบ 3 ทาง(3 Way Communications) ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันเอง และกลับไปที่ผู้สอนอีกครั้งหนึ่งถึงแม้ว่าผู้เรียนและผู้สอนจะไม่อยู่ในห้องเดียวกันก็ตาม การเรียนการสอนทางไกลเป็นวิธีการสอนอันเนื่องมาจากการแยกอยู่ห่างกันของผู้เรียนและผู้สอน การปฏิสัมพันธ์จะดำเนินการผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ คอมพิวเตอร์ และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยอาจจะมีการเรียนการสอนในเวลาเดียวกับการสอนหรือการเรียนแบบประสานเวลา(Synchronous E-Learning) หรือการเรียนแบบไม่ประสานเวลาหรือต่างเวลากันก็ได้(Asynchronous E-Learning) ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามจังหวะของตน (Self-paced Learning) ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนในด้านของลำดับการเรียนได้ (Sequence) ตามพื้นฐานความรู้ ความถนัด และความสนใจของตน

การศึกษาออนไลน์โดยเฉพาะการใช้การสอนจากเว็บ(Web Based Instruction: WBI) และ ระบบการจัดการความรู้(Learning Management System: LMS) ถือเป็นการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็คโทรนิค (E-Learning) แต่การเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็คโทรนิค (E-Learning) อาจไม่ใช่การเรียนการสอนออนไลน์เพียงอย่างเดียว แต่คือ รูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยคอมพิวเตอร์ (Computer Based Instruction: CBI) ซึ่งเป็นการศึกษาแบบไม่เชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ต (Off-line) หรือสื่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการถ่ายทอดเรื่องราว และเนื้อหา โดยสามารถมีสื่อในการนำเสนอบทเรียนได้ตั้งแต่ 1 สื่อขึ้นไป และการเรียนการสอนนั้นสามารถที่จะอยู่ในรูปของการสอนทางเดียว หรือการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ได้ โดยผู้เรียนที่เรียนด้วยการศึกษาโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์นี้สามารถศึกษาเนื้อหาในลักษณะออนไลน์ หรือ จากสื่อการสอนอื่นๆ ก็ได้ และที่สำคัญอีกส่วนคือ เนื้อหาต่างๆ ของการศึกษาโดยใช้สื่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำเสนอโดยอาศัยเทคโนโลยีมัลติมีเดีย (Multimedia Technology) และเทคโนโลยีเชิงโต้ตอบ (Interactive Technology) การศึกษาโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถจัดการเรียนการสอนแบบการศึกษาทางไกลทางอินเตอร์เน็ตโดยผู้เรียนไม่ต้องเดินทางมาชั้นเรียนก็ได้ หรือ ใช้สื่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์นชั้นเรียนร่วมกับการสอนแบบบรรยายหรือลักษณะอื่นในชั้นเรียนก็ได้เช่นกัน

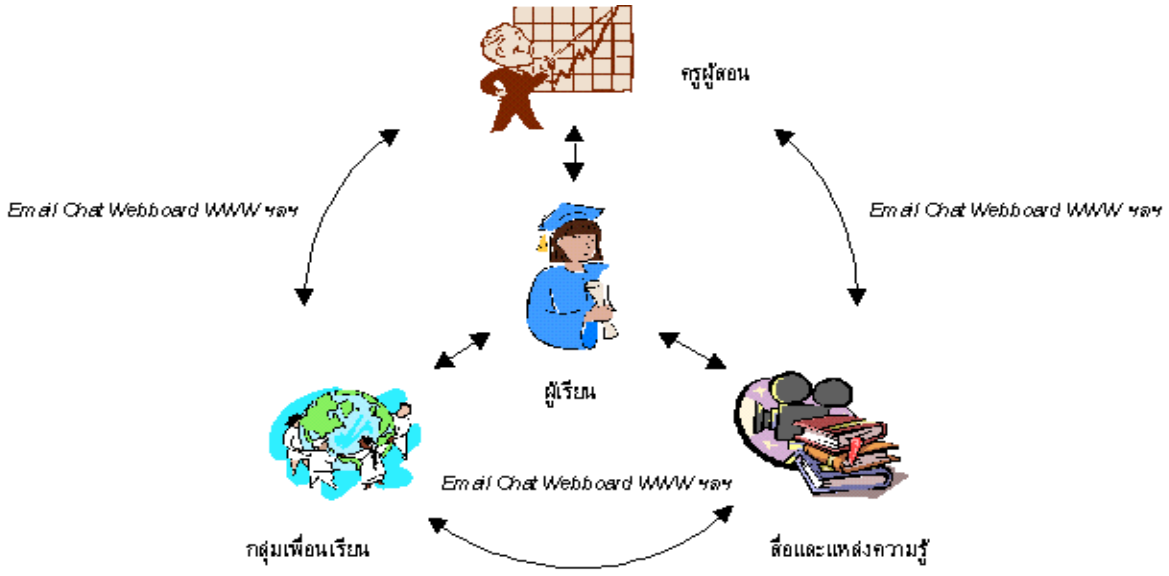
ภาพที่ 1 องค์ประกอบของสารสนเทศ

ที่มา: Nilrat Na Athaya, A (2014 : 16)

สาเหตุและปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการศึกษาทางไกลคือ การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี การผสมผสานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสมัยใหม่ (Information and Communication Technology: ICT) ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและองค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย 1) ซอฟท์แวร์ 2) ฮาร์ดแวร์ 3) คน หรือ ผู้ใช้ 4) ข้อมูล 5) ระเบียบปฏิบัติ และภาวะการขยายตัวอย่างรวดเร็วของประชากรโลกและประชากรในประเทศไทยซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสารสนเทศและเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญ ทำให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต้องขยายพื้นที่การจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นและความต้องการการศึกษาที่หลากหลายจากการศึกษาแบบดั้งเดิม เพื่อสนองความต้องการของสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมข่าวสาร หรือสังคมของการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาไปสู่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิต ที่บุคคลสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการศึกษาทางไกลในประเทศไทยมีการจัดการศึกษาอย่างแพร่หลายมากแล้วในปัจจุบัน การศึกษาออนไลน์โดยใช้สื่ออิเล็คโทรนิคในประเทศไทยมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นถึงแม้ว่าจะไม่เร็วมากนักเมื่อเทียบกับต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐฯ อังกฤษ ออสเตรเลีย อินเดีย และ เนเธอร์แลนด์ การศึกษาแบบออนไลน์อาจจะใช้แบบการเรียนการสอนบนเว็บ (Web Based Learning: WBL) หรือการอบรม ที่ใช้เทคโนโลยีของเว็บ (Web Based Technology: WBT) ในการถ่ายทอดเนื้อหาการสื่อสารกับผู้เรียนแบบ 2 ทางเชิงโต้ตอบ (Interactive Learning) หรือใช้ระบบจัดการ

บทเรียนออนไลน์ (Course Management System: CMS) ซึ่งหมายถึงเทคโนโลยีระบบการจัดการหลักสูตรในการบริหารจัดการเรียนการสอน หรือที่รู้จักกันในชื่อระบบจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) หรือ Virtual Learning Environment(VLE) โดยซอฟท์แวร์ที่นิยมในประเทศไทยปัจจุบันได้แก่ Blackboard, Google Classroom และ Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) ซึ่งควรใช้ร่วมกับไปรษณีย์อิเล็คโทรนิคภายในสถาบัน(Webmail) ในการจัดการการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ สื่อการเรียนรู้ การโต้แย้งระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และนักศึกษากับนักศึกษา การส่งการบ้าน การสอบ การประเมินผล การประกาศคะแนน การประเมินการเรียนการสอน

Klysank (2012 : 2-3) แบ่งองค์ประกอบของการศึกษาโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์(E-Learning) ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าและอาจครอบคลุมหรือไม่ครอบคลุมการศึกษาแบบออนไลน์ และการศึกษาแบบผสมผสาน (Blended Learning) ออกเป็นออกเป็น 4 องค์ประกอบคือ 1) บทเรียนอิเล็คโทรนิค (E-Learning Courseware) 2) ระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) 3) การติดต่อสื่อสาร 4) การประเมินผลการเรียน

ภาพที่ 2 การสอนโดยใช้เว็บ (Web Based Instruction)
กับช่องทางการสื่อสารกับกลุ่มและแหล่งข้อมูลต่างๆ
ที่มา: Klaisank (2012 : 2-3)

Pomta (2013 : 25-26) ได้เสนอวิธีการประเมินการเรียนการสอนผ่านเว็บ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 แบบคือ

1. การประเมินด้วยคะแนนในรายวิชา (Course Grades) เป็นการประเมินที่ผู้สอนให้คะแนนกับผู้เรียน ซึ่งวิธีการนี้ กำหนดองค์ประกอบของวิชาชัดเจน เช่น คะแนน 100 % แบ่ง เป็นการสอบ 40 % งานที่มอบหมายในแต่ละสัปดาห์อีก 20% จากโครงงานกลุ่ม 30 % และจากการมีส่วนร่วม 10 %

2. การประเมินแบบคู่ (Peer Evaluation) เป็นการประเมินกันเองระหว่างคู่ ของผู้เรียนที่เลือกจับคู่กันในการเรียนทางไกลด้วยกัน ไม่เคยพบกันหรือทำงานด้วยกัน โดยให้ทำโครงงานร่วมกันให้ติดต่อกันผ่านเว็บ และสร้างโครงงานเป็นเว็บที่เป็นแฟ้มสะสมงาน โดยแสดงเว็บให้ผู้เรียนคนอื่นๆได้เห็น

3. การประเมินต่อเนื่อง (Continuous Evaluation) เป็นการประเมินที่ผู้เรียนต้องส่งงานทุกๆสัปดาห์ให้กับผู้สอน โดยผู้สอนจะให้ข้อเสนอแนะและตอบกลับ ถ้ามีสิ่งที่ผิด พลาดกับผู้เรียนก็จะแก้ไข และประเมินตลอดเวลา

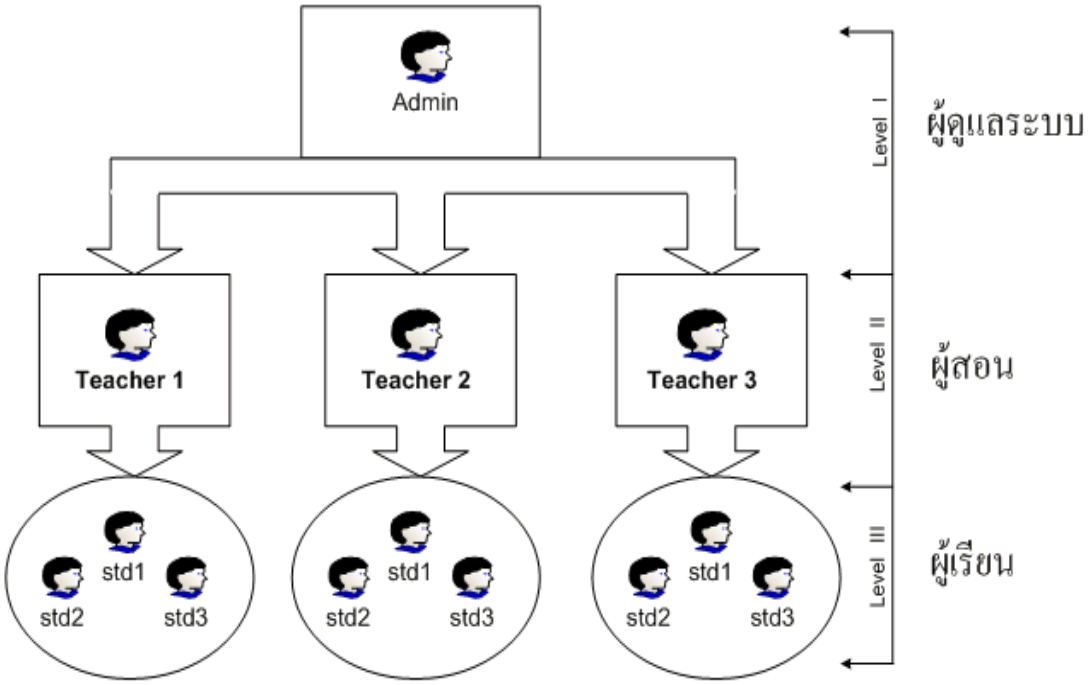
4. การประเมินท้ายภาคการศึกษา (Final Course Evaluation) เป็นการประเมินผลปกติของการสอน ที่ผู้เรียนนำส่งผู้สอน โดยการทำแบบสอบถาม ส่งผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมืออื่นใดบนเว็บตามแต่จะกำหนด เป็นการประเมินตามแบบการสอนปกติ ที่จะต้องตรวจสอบความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์การเรียนของผู้เรียน

Ratanatherakul (2010 : 17) แบ่งผู้ใช้งานในระบบ LMS เป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

1. กลุ่มผู้บริหารระบบ (Administrator) ทำหน้าที่ในการติดตั้งระบบ LMS การเพิ่มเติมและลงโปรแกรมอิสระที่ใช้งานได้ร่วมกับ LMS การกำหนดความปลอดภัยข้อมูล การสำรองและกู้คืนข้อมูล การกำหนดสิทธิ์ผู้ใช้ในระดับต่างๆ

2. กลุ่มอาจารย์หรือผู้สร้างเนื้อหาการเรียน (Teacher): ทำหน้าที่ในการจัดการเนื้อหา บทเรียนต่างๆ เข้าระบบ อาทิ ข้อมูลรายวิชา เอกสารประกอบการสอน ตรวจสอบกิจกรรมผู้เรียน ตอบคำถาม และสนทนากับนักเรียน การประเมินผู้เรียนโดยใช้ข้อสอบ ปรนัย อัตนัย แบบในเวลาเดียวกันหรือต่างเวลาแต่กำหนดวันเวลาส่งกระดาษคำตอบ การให้คะแนน และการประกาศคะแนนและคำแนะนำต่างๆเกี่ยวกับการสอบ (Comments) ผ่านระบบ LMS และไปรษณีย์อิเล็คโทรนิค

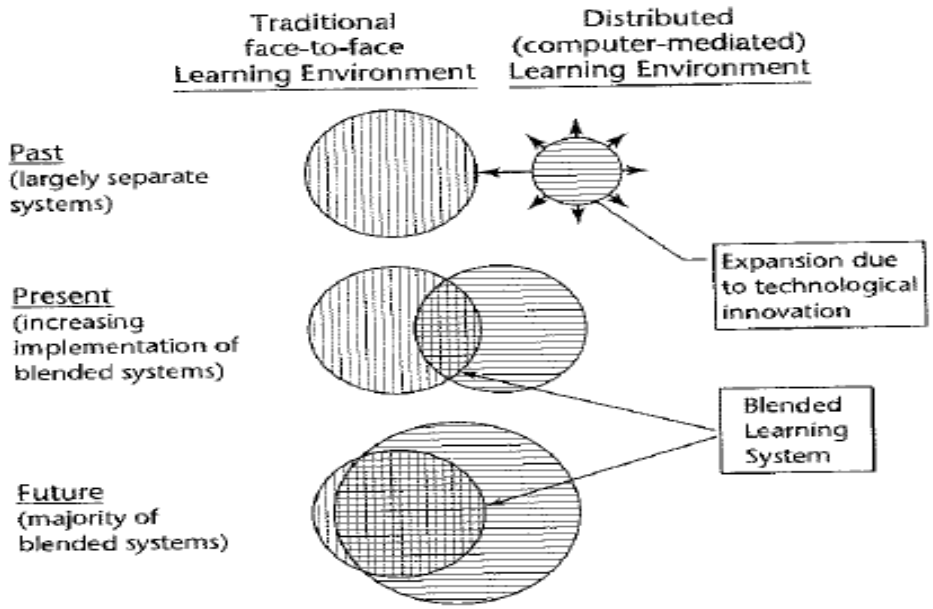
3. กลุ่มผู้เรียน (Student): หมายถึงนักเรียน นักศึกษา ที่สมัครเข้าเรียนตามหัวข้อต่าง ๆ รวมทั้งการทำแบบฝึกหัด ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน โดยอาจารย์สามารถทำการแบ่งกลุ่มผู้เรียนได้ และสามารถตั้งรหัสผ่านในการเข้าเรียนแต่ละวิชาได้ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถพูดคุยกับผู้เรียนด้วยกันโดยการแนะนำจากผู้สอนได้อีกด้วย และสุดท้ายผู้เรียนจะประเมินอาจารย์ผ่านระบบ LMS ด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 3 ผู้ใช้งานในระบบ LMS

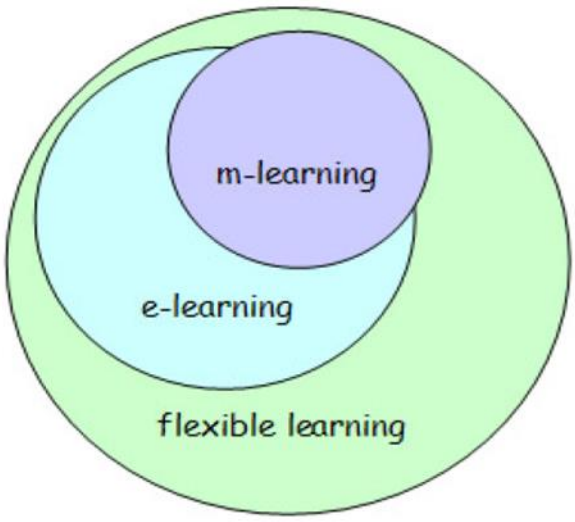
ทีมา: Ratanatherakul (2010 : 18)

การจัดการศึกษาออนไลน์และการใช้สื่ออิเล็คโทรนิคทำให้เกิดวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ในลักษณะทุกที่ทุกเวลาหรือที่ไหนก็ได้เวลาไหนก็ได้ (Anytime and Anywhere Learning Environment) รวมทั้งการเกิดห้องเรียนแบบเสมือนจริง (Virtual Classroom) ซึ่งเป็นการเรียนออนไลน์แบบเวลาเดียวกันหรือแบบประสานเวลา (Synchronous Online Learning) อย่างไรก็ตามนอกจากการขยายตัวของการศึกษาแบบออนไลน์แล้วยังมีการใช้การศึกษาออนไลน์และการใช้สื่ออิเล็คโทรนิคในการเรียนการสอน หรือใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction: CAI) หรือ Computer Based Training (CBT) ร่วมกับการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนแบบดั้งเดิม (Traditional Face-to-Face Classroom) และเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกันในรูปของการศึกษาแบบผสมผสาน (Blended Learning, Integrated Learning หรือ Hybrid Education)ในปัจจุบันในประเทศไทย ซึ่ง Bramble, W.J. and Panda, S. (2008 : 6) กล่าวว่าการศึกษาในปัจจุบันเป็นลักษณะการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาแบบชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวสู่การขยายตัวของการศึกษาแบบผสมผสานของการศึกษาแบบชั้นเรียนกับการขยายตัวของการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และการใช้สื่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และต่อไปในอนาคตการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์จะมีมากกว่าการศึกษาแบบชั้นเรียน

ภาพที่ 4 การขยายตัวของบรรยากาศการเรียนรู้แบบชั้นเรียนสู่แบบผสมผสาน (Blended System) และการศึกษาโดยใช้ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และการใช้สื่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ในอนาคต

ที่มา: Bramble, W.J. and Panda S. (2008 : 6)

ภาพที่ 5 การเพิ่มขึ้นของ M-Learning ใน E-Learning ในลักษณะ The ‘Just Enough, Just in Time, and Just for me’ Model of Flexible Learning

ที่มา: Kristine (2007 : online)

นอกจากนี้ Kristine (2007 : online) ยังได้เสนอว่า การเพิ่มขึ้นของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการเพิ่มขึ้นของ การเรียนออนไลน์ หรือ Flexible Learning จะทำให้การเรียนแบบ M-Learning หรือการเรียนโดยใช้โทรศัพท์มือถือที่เป็น Smart Phone หรือ การเรียนจาก คอมพิวเตอร์แบบพกพา เช่น IPAD, Tablet PC มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในลักษณะ The 'Just Enough, Just in Time, and Just for me' Model of Flexible Learning

การศึกษาออนไลน์จะทำให้ผู้สอนต้องเรียนรู้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนมากขึ้น หรือมีความเป็นผู้ดูแลระบบเองมากขึ้น และอาจต้องใช้หลายอุปกรณ์ในการสอนแต่ะวิชาหรือแต่ละครั้ง และการเปลี่ยนแปลงห้องเรียนที่มีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นจะมีมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็ยังต้องมีการเรียนแบบผสมแบบชั้นเรียนอยู่ต่อไป ในส่วนของผู้เรียนการศึกษาออนไลน์ต้องการผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้น(Active Learner) เนื่องจากการควบคุมกำกับดูแลจากผู้สอนแบบใกล้ชิดจะยากขึ้น

การศึกษาออนไลน์ในการศึกษาแบบผสมผสาน (Blended Learning)

การศึกษาแบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการผสมผสานการเรียนแบบชั้นเรียนหรือการเรียนแบบชั้นเรียน (Fact-to-Face) กับการเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ สื่ออิเล็คโทรนิค หรืออินเตอร์เน็ต

Pomta (2008 : 100) สรุปรายละเอียดของประเภทการสอนที่นำเสนอแบบออนไลน์ ดังนี้

สัดส่วนเนื้อหาแบบออนไลน์	ประเภทการเรียนการสอน
0%	การศึกษาแบบดั้งเดิม (Traditional)
1-29%	แบบใช้เว็บช่วย(Web-Facilitated)
30-79%	แบบผสมผสาน(Blended Learning)
80-100%	แบบออนไลน์(Online Learning)

ที่มา: Pomta (2008 : 100)

ตารางที่ 2 การออกแบบการเรียนในด้านต่างๆของการศึกษาแบบผสมผสาน นอกจากนี้ Sharpe และคณะ (2006 : online)ได้กำหนดลักษณะของการศึกษาแบบผสมผสานไว้ 8 ด้าน

การออกแบบการเรียนในด้านต่างๆ	ลักษณะของการศึกษาแบบผสมผสาน
1. ลักษณะการถ่ายทอด	การเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนทางไกล
2. เทคโนโลยีที่ใช้	ผสมผสานเทคโนโลยีต่างๆโดยใช้เว็บ
3. การสื่อสาร	แบบประสานเวลาและต่างเวลาเรียน
4. สถานที่	การเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนบนเว็บ
5. บทบาทหน้าที่	ระเบียบวินัยด้านต่างๆของผู้เรียน
6. วิธีการสอน	หลากหลาย
7. จุดเน้น	ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียน
8. การควบคุม	ควบคุมโดยผู้สอนและผู้เรียนควบคุมตนเอง

ที่มา: Sharpe และคณะ (2006 : online)

Varajut (2007 : 28) สรุปเกี่ยวกับ การออกแบบการศึกษาแบบผสมผสาน 5 ขั้นตอน (ADDIE) ดังนี้

1. ขั้นการวิเคราะห์และวางแผน (Analysis and Planning) ได้แก่ การวิเคราะห์องค์กร และความต้องการขององค์กร การวิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของผู้เรียน การวิเคราะห์ทรัพยากร

2. ขั้นการออกแบบ(Design Solution) ได้แก่ การกำหนดจุดประสงค์(Objectives) การออกแบบให้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน(Personalization) การออกแบบประเภทการเรียนรู้(Taxonomy) การออกแบบบริบทที่เกี่ยวข้อง(Local Context) การออกแบบผู้เรียน(Audience) เช่น การเรียนแบบร่วมมือ(Collaboration) การเรียนแบบชี้นำตนเอง(Self-Directed) การเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน(Peer-to-Peer)

3. ขั้นการพัฒนา(Development) แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 3 องค์ประกอบการออกแบบการเรียนการสอนขั้นการพัฒนา

แบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous)	แบบประสานเวลา (Synchronous)	แบบเผชิญหน้า (Face-to-Face)
ไปรษณีย์อิเล็คโทรนิค ICQ Discussion Boards กระดานข่าว (Web Board/ Bulletin Board) การสืบค้นข้อมูล (Search) Learning Management Systems บทความ หนังสือ การอัดเสียงการบรรยายในPodcast FAQs สถานการณ์จำลอง CD/DVD Video การฝึกอบรมผ่านเว็บ	ห้องสนทนา (Chat Room: Text Chat, Voice Chat) การประชุมผ่านเสียง(Audio Conference) การประชุมผ่านวิดีโอ(Video Conference) การประชุมผ่านดาวเทียม ห้องเรียนเสมือนจริง(Virtual Classrooms) การประชุมออนไลน์(Online Conference) การอภิปรายออนไลน์(Online Discussion)	ห้องเรียนดั้งเดิม ห้องปฏิบัติการ การพบปะ การประชุมแบบเห็นหน้า ระบบที่ปรึกษา ทีมสนับสนุน

ที่มา: (Pattamathamakul, 2012 : online)

1. ขั้นการนำไปใช้(Implementation) โดยกำหนดประเด็นการนำไปใช้ การวางแผนการนำไปใช้

2. ขั้นประเมินผล(Evaluation) โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยเทียบจากเกณฑ์มาตรฐาน รวมถึงประเมินการใช้งบประมาณในการพัฒนาการเรียนการสอน

การศึกษาแบบผสมผสานยังทำให้เกิดการจัดลักษณะและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนใหม่เป็นแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) หมายถึงกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งซึ่งเปลี่ยนการใช้ช่วงเวลาของการบรรยายเนื้อหา (Lecture) ในห้องเรียนเป็นการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อฝึกแก้โจทย์ปัญหา และประยุกต์ใช้จริง ส่วนการบรรยายจะอยู่ในช่องทางอื่นๆ เช่น วิดีโอ วิดีโอออนไลน์ podcasting หรือ screen casting ฯลฯ ซึ่งนักเรียนเข้าถึงได้เมื่ออยู่ที่บ้านหรือนอกห้องเรียน ดังนั้น การบ้านที่เคยมอบหมายให้นักเรียน

ฝึกทำเองนอกห้องจะกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในห้องเรียน และในทางกลับกัน เนื้อหาที่เคยถ่ายทอดผ่านการบรรยายในห้องเรียนจะเปลี่ยนไปอยู่ในสื่อที่นักเรียนอ่าน-ฟัง-ดู ได้เองที่บ้านหรือที่ใดๆ ก็ตาม ผู้สอนอาจทิ้งโจทย์ หรือให้นักศึกษาสรุปความเนื้อหานั้นๆ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักศึกษา และนำมาอภิปรายหรือปฏิบัติจริงในห้องเรียน

การศึกษาออนไลน์ แบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) เป็นข้อดีสำคัญ ในการนำมาใช้ผสมผสานกับห้องเรียนแบบชั้นเรียน เนื่องจากเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามตารางเรียนได้ ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้ามาเรียนตามเวลาที่ต้องการของตนได้ทำให้สามารถตามบทเรียนได้ทันตามจังหวะของตน(Self-Pace) การศึกษาแบบผสมผสานจึงมีประโยชน์และเหมาะกับผู้เรียนที่มีเวลาหรือความพร้อมที่จะศึกษาที่หลากหลาย

สรุป

หลังจากนี้จะเกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด (Disruptive Technology) โดยเฉพาะเทคโนโลยี Internet of Things(IoT), Artificial Intelligence (AI), Big Data, และ Block Chain เทคโนโลยีเหล่านี้จะทำให้ภูมิทัศน์การทำงานและการศึกษาของทุกภาคส่วนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

อย่างไรก็ตาม การศึกษาและการจัดการศึกษายังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์แม้ว่าเทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงไป ยังคงมีความจำเป็นที่จะจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆที่หมาะกับสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้สอน ฯลฯ ไม่ว่าจำเป็นการศึกษาแบบออนไลน์ และ การศึกษาแบบชั้นเรียน หรือ การเรียนการสอนแบบออนไลน์ผสมกับการศึกษาแบบชั้นเรียนซึ่งเรียกว่าการศึกษาแบบผสมผสาน(Blended Education) ซึ่งหลังจากการแพร่ระบาดของโควิต-19 กลับสู่สถานการณ์ปกติ การเรียนการสอนแบบชั้นเรียนยังคงจำเป็นในหลายภูมิภาค แต่อาจจะมีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มากขึ้นแบบผสมผสานกัน

ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ รวมถึงบุคลากรทางการศึกษา จึงควรศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หรือ ศึกษาจากการปฏิบัติจากการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้ LMS ชนิดต่างๆ รวมทั้งศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนในแบบต่างๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Bramble, W.J. and Panda, S. (2008). *Economics of distance and online learning: theory*, practice, and research. RoutledgeFalmer, Taylor and Francis Group, London and New York.

Klysank, J. (2012*). E-earning Courseware. From Concept to Implementation*. Chula Press

Klaisank, J.(2012). *E-Learning Courseware: From Concepts to Practices for E-Learning Instructions in Schools*. Chulalongkhon University Publishing.

Kristine, P. (2007). 'm - Learning: Positioning educators for a mobile, connected future'. International Review of Research in Open and Distance Learning, Vol. 8, No. 2, 2007 Retrieved on 18 July 2021. *Online*. Retrieved on August 31, 2021. From: http://www.irrodl.org/

Pattamathamakul, J.(2012). Getting to know Flipped Classroom. KMUTT C4ED. *Online*. Retrieved on August 31, 2021 http://www.c4ed.kmutt.ac.th/?q=flippedclassroom

Promta, V. (2013). *The Effects of Blended Learning Lessons Using Collaborative Learning for English Class of Grade VII Students with Different Group Structures to Enhance Learning Achievements*. Master Thesis, Department of Educational Technology, Curriculum, and Instructions, Chulalongkorn University.

Ratanatherakul, A. (2010). *Setting Up for E-Learning and Moodle System*. Se-Education Publishing.

Nilrat Na Athaya, A (2014). The study of Human Factors effecting in Information System Acceptance of the Supreme Command Headquarter Officers. National Research Council of Thailand. *Online*. Retrieved on August 31, 2021. From: https://doi.nrct.go.th//ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/TU.the.2007.317

Sharpe, R., Benfield, G., Roberts, G., and Richard, F. (2006). The undergraduate experience of blended e-learning: a review of UK literature and practice. *Online*. Retrieved on August 31, 2021. From: http://www.heacademy.ac.uk/resources/detail/teachingandresearch/Undergraduate_Experience

Varajut, P. (2007). *Effects of blended learning and web-facilitated learning upon achievement of Chulalongkorn University undergraduate students with different types of personality*. Master Thesis, Department of Educational Technology, *Curriculum, and Instructions,* Chulalongkorn University..

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1.ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่าง เข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2.การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สั้นขนาดเอ 4 (A4) ระยะ ขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สั้น โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย

3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิดผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)

1. นิ้ว

1 นิ้ว **ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)** 1 นิ้ว

Articles English (14 pt)

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)

Name - Surname of Article author (12 pt)

Agency (12 pt)

E-mail (12 pt)

****

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน 350 คำ) .....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ **(16 pt)**

Abstract (14 pt)

(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....

.....

Keywords : 3-5 words (12 pt)

บทนำ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

1 นิ้ว

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ชวลิต ประภวานนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็นคณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (http://www.apastyle.org)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). *2475 การปฏิวัติสยาม.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏบทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสารปกครองท้องถิ่น,* 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Eeonomy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พีรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์.*สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา http://www.buddhismth.com/index.hp?y.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online.* Retrieved May 3, 2017. from : http://www.bbc.com/2016/ WORLD

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม.* วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิดตาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ.*เอกสารประกอบการประชุมการประสานงานชุมชน.* 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมนภานิมิต. กรุงเทพมหานคร: พิสุดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosopy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation.* 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) **และส่วนตาราง** (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : .....โทรศัพท์ ..... โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

( ) สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

( ) เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

( ) เงินสด

( ) อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ ..... มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail : .....

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....

ได้ส่งบทความเรื่อง.....

.....

.....

.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมา (ถ้ามี)นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ **ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่** หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่านขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1) ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

....

(.....) (.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook : .....

ID : Line .....

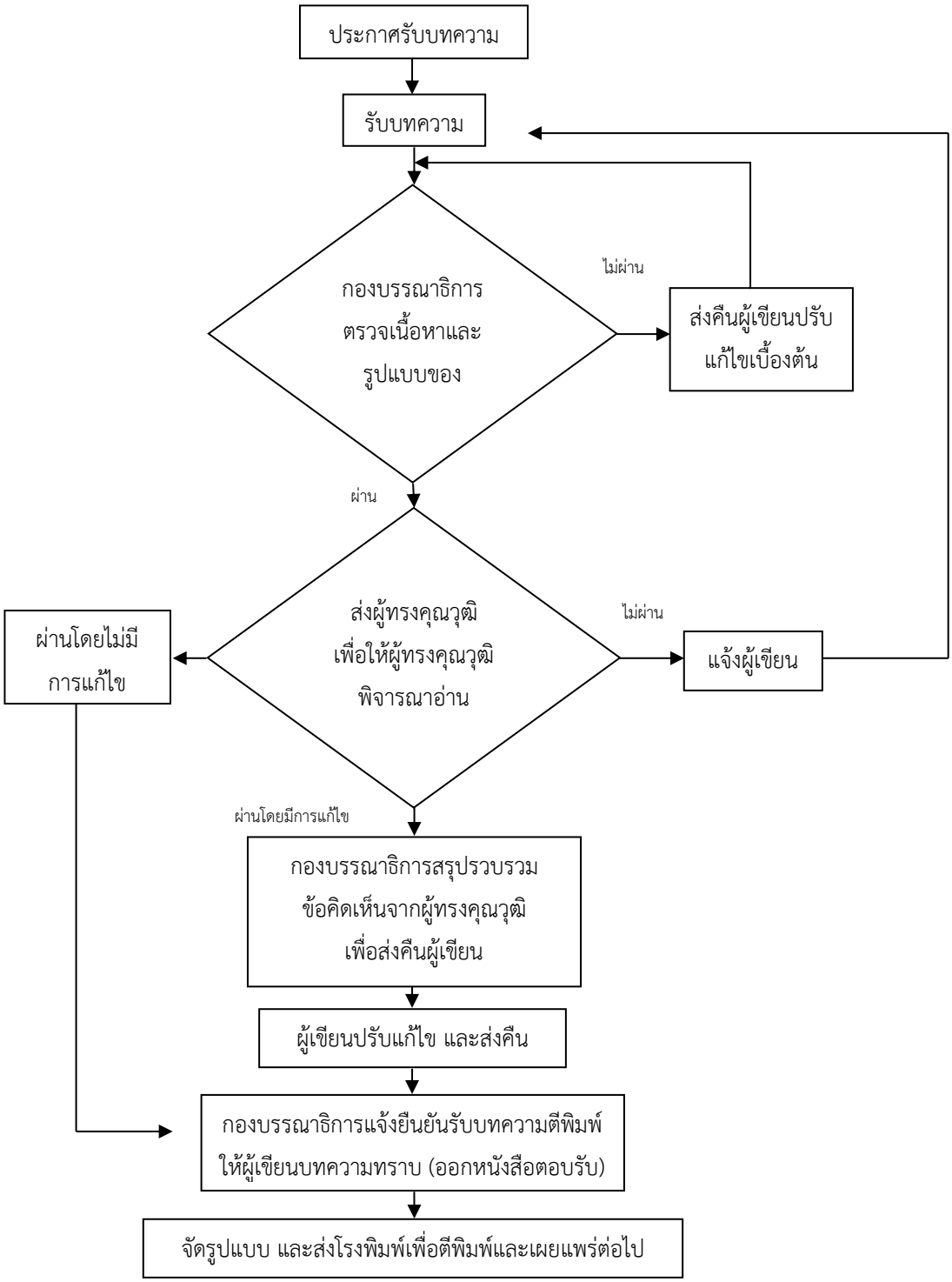
E : mail .....

เบอร์โทร .....

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2 ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์

Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักบริหารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน

5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้นำว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น

2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”

4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย

5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)

6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป

7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้าง

ถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as 'the revoked article'.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper's author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper's contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail : journal1990jmsd@gmail.com